

UCHWAŁA NR XXXII/287/2021
RADY GMINY PRUSZCZ
z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i poz. 1378) oraz art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293, poz. 471, poz. 782, poz. 1086 i poz. 1378 oraz z 2021 r. poz. 11) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz.

1. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

- 1) tekst studium składający się z trzech części, tj.:
 - a) część pierwsza: Uwarunkowania rozwoju przestrzennego – załącznik nr 1,
 - b) część druga: Kierunki rozwoju przestrzennego – załącznik nr 2,
 - c) część trzecia: Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium – załącznik nr 3,
- 2) część graficzna - Uwarunkowania rozwoju gminy w skali 1:25 000 – załącznik nr 4;
- 3) rysunek studium - Kierunki rozwoju gminy w skali 1:25 000 – załącznik nr 5;
- 4) Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – załącznik nr 6;
- 5) Dane przestrzenne dla Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – załącznik nr 7.

§ 2. Traci moc uchwała nr LVIII/377/10 Rady Gminy Pruszcz z dnia 13 września 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pruszcz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radzicki

UZASADNIENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej „studium”, jest dokumentem planistycznym, określającym politykę jej rozwoju przestrzennego. Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Studium jest prawem wewnątrzgminnym wiążącym władzę oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy dla realizacji określonych celów.

Główne cele opracowania studium to:

- a) rozpoznanie, aktualizacja i ocena uwarunkowań rozwoju gminy w zakresie środowiska przyrodniczego, kulturowego, stanu zagospodarowania oraz infrastruktury technicznej,
- b) dostosowanie wytyczonych dotychczas kierunków zagospodarowania przestrzennego do zaktualizowanych potrzeb wraz z określeniem możliwości potencjalnych zmian wykorzystania przestrzeni w zgodzie z przyjętymi celami rozwoju, które pozwolą na koordynację zamierzeń władz samorządowych w zakresie działalności inwestycyjnej, zmierzającej do aktywizacji gminy i poprawy jakości życia mieszkańców gminy z wyodrębnieniem zadań lokalnych i ponadlokalnych,
- c) stworzenie podstawy do sporządzania i realizacji planów miejscowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.) kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy należy do zadań własnych gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy pozwoli na realizację polityki przestrzennej na terenie gminy Pruszc.

Przeprowadzono wymaganą przepisami procedurę formalno-prawną, w tym uzyskano opinie i uzgodnienia wymaganych organów oraz wyłożono projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu.

Prace merytoryczne i formalno-prawne związane ze sporządzeniem przedmiotowego studium zostały zakończone. Wobec powyższego przedłożono Radzie Gminy do uchwalenia.

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radzicki

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
gminy Pruszcz**

organ sporządzający:

Wójt Gminy Pruszcz

wykonawca:

Geofabryka Sp. z o.o.

styczeń 2019/listopad 2020

1.	WSTĘP	5
2.	OPIS ZAWARTOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU PLANISTYCZNEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW	7
3.	OCENA I DEFINICJA PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU GMINY	9
4.	CELE OKREŚLONE W INNYCH DOKUMENTACH DOTYCZĄCYCH PRZESTRZENI OBSZARU GMINY	10
5.	OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY	13
5.1	Położenie obszaru opracowania	13
5.2	Klimat i zjawiska atmosferyczne	15
5.3	Rzeźba terenu	16
5.4	Budowa geologiczna i gleby	17
5.5	Wody podziemne	21
5.6	Wody powierzchniowe	22
5.7	Walory przyrodnicze	25
5.8	Obiekty kultury materialnej	27
6.	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY	27
6.1	Ochrona prawna zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych przed antropopresją	27
6.2	Ocena zachowania walorów krajobrazowych terenu	30
6.3	Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi	31
6.4	Przydatność terenu do rozwoju funkcji użytkowych	31
7.	CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STUDIUM, W TYM SZCZEGÓLNIIE DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH ..	34
7.1	Degradacja powietrza atmosferycznego	34
7.2	Degradacja gleb i degradacja powierzchni ziemi	35
7.3	Degradacja wód powierzchniowych i podziemnych	35
7.4	Hałas	36
7.5	Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego	37
7.6	Zagrożenie ryzykiem poważnej awarii przemysłowej	37
7.7	Obszary chronione i korytarze ekologiczne	38
8.	CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU	39
9.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	39
10.	OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000	50
11.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	52
12.	PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, A SZCZEGÓLNIIE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	53
13.	INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY	54
14.	PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU ..	54
15.	ANALIZA WARIANTOWA	55
16.	OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	56
17.	WNIOSKI	56
18.	STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	57
19.	OŚWIADCZENIE	58
20.	LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	58

1. WSTĘP

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest częścią procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz (zwanego dalej „Studium”) opracowywanego na podstawie uchwały nr XXXIII/261/17 Rady Gminy Pruszcz z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz. Opisany dokument dotyczy gminy Pruszcz w całości jej granic administracyjnych.

Opracowana prognoza oddziaływania na środowisko odnosi się do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz, przyjętego uchwałą nr LVIII/377/10 Rady Gminy Pruszcz z dnia 13 września 2010 r.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko opiera się o przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.) – zwanej dalej „ustawą ooś”.

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Gminy Pruszcz. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów – Jakuba Makarewicza i Darii Witkowskiej. W opracowaniu Prognozy wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres prognozy został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu i stopnia szczegółowości zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych” M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metod sporządzania prognozy, omówieniu treści ocenianego projektu dokumentu planistycznego oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.) w obszarze objętym opracowaniem.
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami, oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.

- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: 1) działań łagodzących, 2) rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, 3) działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, 4) metod monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.
- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi. Prognoza ma zatem przede wszystkim zidentyfikować możliwe zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludności i ocenić ich efekty oraz wskazać możliwe sposoby przeciwdziałania poprzez analizę wariantów lub wskazanie sposobów kompensacji.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. studium. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem studium oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do studium nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji zapisów studium, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowych kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. OPIS ZAWARTOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU PLANISTYCZNEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz obejmuje tereny wiejskie gminy Pruszcz w jej granicach administracyjnych. Podstawowym celem sporządzenia Studium jest aktualizacja zapisów obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz, uchwalonego w 2010 r., a więc 10 lat temu.

W czasie, który minął od przyjęcia obecnie obowiązującego Studium, pojawił się szereg zaktualizowanych oraz nowych aktów prawnych regulujących kwestie w zakresie zagospodarowania przestrzennego, ochrony przyrody czy prawa wodnego. Ponadto rozwój nastąpił rozwój osadniczy gminy, częściowo zmieniły się realia gospodarcze i społeczne obszarów wiejskich.

Podjęcie uchwały o przystąpieniu do sporządzenia Studium poprzedziła Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Pruszcz. Stwierdzono w niej, iż studium z 2010 r. wymaga aktualizacji, głównie ze względu na zmianę przepisów prawnych, jakie weszły w życie w 2015 r. za sprawą tzw. ustawy krajobrazowej (ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.) oraz ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 802 ze zm.). Chodzi m.in. o niewystarczającą informację dotyczącą stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, obszarów zdegradowanych, a także potrzeb i możliwości rozwoju gminy uwzględniających w szczególności analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy czy bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Ponadto nie zawarto wystarczających wymagań odnośnie ochrony przeciwpowodziowej, które dodatkowo uległy zmianom w związku z przyjęciem nowelizacji ustawy Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.). Wskazano również potrzebę uwzględnienia w Studium obszarów priorytetowych i innych ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego, jednak dokument ten jeszcze nie powstał.

W związku z powyższym zachodzi potrzeba dostosowania ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz z 2010 r. do obowiązujących przepisów prawnych, w celu prowadzenia poprawnej polityki przestrzennej, wspierającej rozwój gminy z jednoczesnym respektowaniem i uwzględnieniem obowiązujących przepisów. W nowo opracowanej edycji dokumentu wyznaczone dotychczas kierunki zagospodarowania przestrzennego powinny zostać dostosowane do zaktualizowanych potrzeb oraz określić możliwości potencjalnych zmian wykorzystania przestrzeni w zgodzie z przyjętymi celami rozwoju. Zadanie to ma zostać zrealizowane poprzez wyznaczenie potencjalnych terenów rozwojowych, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, co zapewni dalszy spójny rozwój gminy.

Poza wyznaczeniem nowych terenów przeznaczonych do kształtowania zabudowy, Studium uwzględni wykonane w ostatnich latach inwestycje infrastrukturalne oraz obiekty, które są obecnie w fazie projektowej. W związku z tym, konieczne jest również wyznaczenie terenów, na których możliwe będzie realizowanie przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne wymuszają wskazanie obszarów, dla których przewiduje się lokalizację funkcji ponadlokalnych, czyli obszarów podlegających negocjacji administracji rządowej i lokalnej dla sprecyzowania wspólnej polityki w zagospodarowaniu tych obszarów. Studium uwzględni także dokumenty wyższej rangi, zawierające wskazania dotyczące obszaru gminy Pruszcz, takie jak Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Studium składa się z części tekstowej i graficznej. W części opisowej wyróżnić należy podział na uwarunkowania i kierunki rozwoju gminy Pruszcz. Załączniki graficzne w skali 1 : 25 000 ukazują zróżnicowanie przestrzenne zidentyfikowanych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy i wytyczonych kierunków rozwoju terenów gminy.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania fizyczne, przyrodnicze oraz wynikające z dotychczasowego zagospodarowania przestrzeni, obszar gminy został podzielony na strefy funkcjonalno-przestrzenne, charakteryzujące się odmiennymi warunkami, wpływającymi na ich obecne i docelowe przeznaczenie, zagospodarowanie i użytkowanie. Różnią się pod względem fundamentalnych cech i uwarunkowań rozwoju przestrzennego: środowiskowych, prawnych, demograficznych, gospodarczych i osadniczych. Każda z wydzielonych jednostek charakteryzuje się wewnętrzną spójnością podstawowych cech społeczno-gospodarczych oraz środowiskowych. Wynika to z podziału fizjonomicznego i funkcjonalnego gminy. Jednostki te są wyraźnie zdefiniowane w strukturze przestrzennej.

W granicach gminy wyznaczono dwie strefy funkcjonalno-przestrzenne:

A – strefa rolniczo-osadnicza,

B – strefa rolno-przyrodniczo-osadnicza.

Są to nowe rozwiązania w stosunku do przyjętych w poprzedniej edycji dokumentu, która co prawda również przewidywała podział obszaru gminy na dwie główne strefy, ale wyznaczała inną granicę między nimi, a dodatkowo dzieliła je na mniejsze obszary funkcjonalne. Biorąc pod uwagę ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych stref, ogólne założenia nie zmieniają się istotnie w stosunku do wytycznych poprzedniej edycji Studium. Należy jednak przyznać, iż obecnie zaproponowany podział gminy, ze względu na niewielkie zróżnicowanie w obrębie głównych jednostek, tworzy bardziej czytelny układ i zapewnia spójny rozwój każdej ze stref, zgodnie z uwarunkowaniami gospodarczymi i środowiskowymi.

W nowo opracowanej wersji Studium, zarówno w części tekstowej, jak i graficznej, uwzględniono zmiany jakie następowały na terenach gminy w ciągu ostatnich 9 lat. Wynikają one głównie z rozwoju infrastruktury, budownictwa, a w związku z tym pojawienia się nowych elementów zagospodarowania, kosztem terenów niezabudowanych. Zmieniła się zatem struktura użytkowania gruntów, warunki życia ludzi oraz zapotrzebowanie na wszelkiego rodzaju media.

Projekt Studium w kwestii polityki przestrzennej i zakładanego rozwoju gminy wyznacza tereny rozwojowe, wynikające z przemyślanych i konsekwentnych dążeń gminy do zagospodarowania terenów o najlepszych ku temu predyspozycjach. Ponadto zweryfikowano granice istniejących form ochrony przyrody, w tym uwzględniono występowanie na terenie gminy Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, którego granic nie zawarto w studium z 2010 r.

Najistotniejszym aspektem Studium jest wyznaczenie terenów, na których planuje się rozwój nowej zabudowy o zróżnicowanych funkcjach. Nowy dokument w dużym zakresie stanowi kontynuację polityki przestrzennej z 2010 r., jednak nie pojawiły się wnioski co do rozszerzenia granic stref rozwojowych, dlatego też ich zakres został zmniejszony. Ważną zmianą jest wyznaczenie terenów rozwojowych w okolicach Zbrachlina, co wynika z planowanego utworzenia tam węzła „Pruszcz” na trasie S5. Wyznaczone tereny z predyspozycjami do rozwoju występują w obrębie jednostek osadniczych. Obejmują obszary w obrębie wsi, na których występuje już zabudowa i planowane jest jej uzupełnienie, zagęszczenie. Nie wyznacza się terenów rozwojowych poza jednostkami wiejskimi, dzięki czemu nie powinno dojść do rozdrobnienia zabudowy. W kwestii kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oceniany dokument nie wprowadza diametralnych zmian w zakresie funkcjonalno-przestrzennym.

W stosunku do nowych inwestycji przewidziano realizację trasy S5, w ciągu drogi krajowej nr 5, która zostanie przebudowana do standardów drogi ekspresowej. Wiąże się to z budową węzła, o którym wspomniano wcześniej. Ponadto, realizacja danej trasy wymusza przebudowę gazociągu, który biegnie przy drodze krajowej. Jego trasa zostanie skorygowana.

W stosunku do obszarów chronionych, większość terenów rozwojowych znajduje się poza obszarami cennymi przyrodniczo. Jedynie w kilku miejscach zakres terenów osadniczych pokrywa się z obszarami chronionego krajobrazu i parkami krajobrazowymi, a także w niewielkim stopniu z obszarem Natura 2000. W związku z tym zachodzi możliwość lokalizacji na tych terenach inwestycji o charakterze lokalnym, należących do zadań własnych gminy, w tym prowadzenia urządzeń infrastruktury technicznej.

W opracowanym Studium dołożono starań, aby zachować w nie pogorszonym stanie środowisko przyrodnicze i kulturowe, równocześnie starając się o rozwój funkcji turystycznej. W gminie jest niewiele obszarów chronionych, jednak przyjęte rozwiązania w zakresie infrastruktury technicznej zapewniają dostateczną ochronę elementów przyrodniczych, jednocześnie umożliwiając rozwój gminy z zachowaniem ładu przestrzennego.

3. OCENA I DEFINICJA PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU GMINY

Stan środowiska w opisywanym obszarze generalnie odpowiada środowiskom terenów otwartych z udziałem terenów zabudowanych. Wymienione wcześniej zagrożenia to w większości wynik działalności ludzkiej, ale także uwarunkowań naturalnych, jak chociażby niekorzystne właściwości skały macierzystej czy ukształtowania terenu. W tej sytuacji ograniczanie zagrożeń w wielu przypadkach posiadać będzie charakter działań prewencyjnych, polegających na uwzględnieniu bieżących potrzeb ochrony środowiska, wynikających z uwarunkowań terenowych, jak i prawnych.

Biorąc pod uwagę stan środowiska gminy i czynniki wpływające na jego degradację, można wskazać kilka punktów newralgicznych, mających znaczenie dla rozwoju gminy i prawidłowego funkcjonowania ekosystemów. Zdefiniowanie takich problemów pozwoli też na wskazanie możliwych sposobów na zapobieganie negatywnym procesom.

W kontekście budowy geologicznej oraz wynikających z niej kompleksów przydatności rolniczej gleb, należy wskazać, iż w gminie występuje wysoki odsetek gruntów o korzystnych uwarunkowaniach dla produkcji rolnej. Mniej korzystnie pod tym względem prezentują się gleby napiaskowe, w okolicach Serocka czy Niewieścina. Wskazane jest odpowiednie wykorzystywanie potencjału gleb w gminie, w przypadku słabej przydatności dla rolnictwa rozważać należy inne przeznaczenie dla takich gruntów. W odniesieniu do wyznaczonych zlewni wrażliwych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego należy przeciwdziałać używaniu środków ochrony roślin w tych rejonach, aby nie dopuścić do zanieczyszczenia wód wrażliwej JCWPrz.

Ze względu na duży areał gleb wykorzystywanych rolniczo oraz właściwości przepuszczalne gruntów w dolinie Wisły i mniejszych cieków, należy zadbać o jakość wód powierzchniowych i podziemnych, które lokalnie wykazują duże zmiany. W związku z tym należy podjąć działania przeciwdziałające zanieczyszczeniu wód, w tym kontekście ograniczenie wykorzystywania nawozów sztucznych i podejmowanie stosownych działań w kierunku uporządkowania gospodarki ściekowej w gminie. Należy zadbać również o podłączanie nowej zabudowy do kanalizacji sanitarnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków i wypierać zbiorniki bezodpływowe, a także modernizować infrastrukturę istniejącą. Będzie miało to pozytywny wpływ na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

Do barier ekofizjograficznych zaliczają się tereny o znacznym nachyleniu. W granicach gminy nie jest ich wiele, występują przede wszystkim w obrębie zbocza doliny Wisły i licznych rozcięć erozyjnych, przez co urozmaicają walory krajobrazowe gminy. Ważne jest ich zachowanie i ograniczanie możliwości budowlanych na tych terenach, ponieważ może się to przyczynić do zmniejszenia stabilności stoku i powstania osuwisk. Podobnie jest w przypadku terenów zajętych przez grunty organiczne, gdzie również powinno się odchodzić od inwestycji, ze względu na miękkoplastyczność i wysoki poziom wód gruntowych. Tereny te wpływają na wysoką bioróżnorodność gminy, dlatego też powinny zostać zachowane, a rozwój zabudowy ograniczony do terenów wolnych w obrębie istniejących już zabudowań wiejskich. Ze względu na zagrożenie powodziowe, wskazane byłoby również ograniczenie możliwości inwestycyjnych w dnie doliny Wisły.

Analizując badania jakości powietrza, prowadzone przez WIOŚ, można stwierdzić, iż problem emisji niskiej w gminie dotyczy głównie miejscowości Pruszcz. Ma na to wpływ występowanie największego zagęszczenia zabudowy w gminie i sąsiedztwo szlaków komunikacyjnych. Pozostałe wsie, dzięki występowaniu zabudowy w rozproszeniu i otoczeniu lasów są w mniejszym stopniu narażone na oddziaływanie ponadnormatywnej emisji. Należy jednak pamiętać o emisji napływowej, pogarszającej lokalne warunki. Dlatego też ważna jest termomodernizacja budynków i zawieranie wskazań w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego czy decyzjach o warunkach zabudowy, wymieniających niskoemisyjne i bezemisyjne nośniki energii jako obowiązkowe w planowanych obiektach.

W kontekście emisji niskiej oraz innych wymienionych problemów ważnym aspektem jest uświadamianie społeczeństwa o randze zjawiska. W tym celu należy zachęcać mieszkańców gminy do uczestnictwa w konsultacjach społecznych czy rozmowach odnośnie oceny oddziaływania na środowisko.

4. CELE OKREŚLONE W INNYCH DOKUMENTACH DOTYCZĄCYCH PRZESTRZENI OBSZARU GMINY

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. Zgodnie z przyjętą w nim polityką zagospodarowania przestrzennego województwa, gmina Pruszcz znajduje się w **strefie I** – centralnej. Obejmuje ona tereny w dolinach Wisły i środkowej Noteci wraz z bezpośrednim otoczeniem. Jest to obszar najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej rozwijanej w aglomeracji Bydgoszczy i Torunia, Włocławku i Grudziądzu oraz w 8 innych miastach w tym: Świeciu, Chełmnie, Nakle i Aleksandrowie Kujawskim. Jednostka ta jest dobrze powiązana ze „światem zewnętrznym” oraz swym regionalnym otoczeniem. Będąc obszarem wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej, rozwoju procesów urbanizacyjnych, koncentracji infrastruktury technicznej, obejmuje również znaczący fragment regionalnego systemu ekologicznego.

Wśród naczelných zasad zagospodarowania przestrzennego Plan zagospodarowania województwa kujawsko-pomorskiego wymienia: zrównoważony rozwój, tj. rozwój, który znamionuje poszanowanie zasobów, harmonizowanie ekonomicznych, społecznych i ekologicznych celów rozwoju, w sposób nie naruszający możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń; wielofunkcyjność rozwoju struktur przestrzennych; ład przestrzenny wyrażający harmonię, porządek, właściwe proporcje i równowagę w środowisku człowieka.

W strefie centralnej w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego planuje się m.in. scalenie obszarów prawnie chronionych doliny Noteci i powiększenie obszarów chronionego krajobrazu w dolinie Wisły; objęcie ochroną stref krawędziowych pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej i doliny dolnej Wisły; poprawę jakości wód rzeki Wisły i dolnych odcinków jej dopływów; ochronę

terenów zalewowych zagrożonych powodzią w dolinie Wisły; zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, wyłączanych z produkcji rolnej, w szczególności na obszarach prawnie chronionych.

W sferze związanej z działalnością rolniczą przyjmuje się: rozwój produkcji rolnej głównie o charakterze podmiejskim, w tym owoce i warzywa, zwłaszcza spod osłon, głównie w oparciu o małe gospodarstwa rolne; restrukturyzację i modernizację przetwórstwa rolno-spożywczego, a zwłaszcza mięsnego, mleczarskiego, zbożowo-młynarskiego, owocowo-warzywnego skupionego głównie w ośrodkach miejskich; rozwój obsługi rolnictwa w zakresie administracji, bankowości, doradztwa oraz innych instytucji otoczenia biznesu, głównie w ośrodkach wojewódzkich, powiatowych i innych w zależności od potrzeb.

Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania strefy za niezbędne uznano modernizację sieci komunikacyjnej, w tym budowę drogi ekspresowej S-5, a także przebudowę dróg powiatowych i gminnych oraz linii kolejowych znaczenia regionalnego, zapewniającą dobrą dostępność siedzib urzędów powiatowych i gminnych. W zakresie infrastruktury komunalnej planuje się uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarze gmin wiejskich poprzez budowę oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla miejscowości o zwartej zabudowie czy też realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej. Uwzględniono również ułożenie gazociągów, w tym relacji Chełmża-Chełmno-Świecie-Bydgoszcz-Koronowo-Mrocza, który miał umożliwić gazyfikację gminy Pruszcz.

Przewiduje się, że realizacja polityki przestrzennej w strefie sprawi, iż będzie ona powiązana zarówno ze swym otoczeniem regionalnym, jak i „światem zewnętrznym”. Będzie ona obszarem wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej, rozwoju procesów urbanistycznych, koncentracji infrastruktury technicznej. Obejmuje także znaczący fragment ogólnokrajowego (i regionalnego) systemu ekologicznego). Realizacja wytyczonych kierunków zagospodarowania przyczyni się do uzyskania spójności przestrzennej regionu, a działalność społeczna i gospodarcza spowoduje, że strefa ta stanie się „lokomotywą rozwoju” województwa.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej oraz określa obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa, regionu, powiatu i gminy z ich wewnętrznymi relacjami i powiązaniem. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wyznacza ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz działania ponadlokalne realizujące cele publiczne, stanowiące konkretyzację i uszczegółowienie wymienionych wcześniej wskazań ogólnych:

- zadanie 2: ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą na cele nierolnicze;
- zadanie 3: utworzenie rezerwatów i parków kulturowych;
- zadanie 8: budowa drogi ekspresowej S-5;
- zadanie 19: modernizacja linii kolejowej nr 131 – uzyskanie V max na całej długości;
- zadanie 23: modernizacja dróg wodnych – rz. Wisła;
- zadanie 38: likwidacja źródeł zanieczyszczeń wód w zlewniach Brdy, Drwęcy, Wełny i w zlewni jeziora Gopło;
- zadanie 39: opracowanie Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego;
- zadanie 40: realizacja programu zwiększania lesistości i zadrzewień w województwie kujawsko-pomorskim;

- zadanie 41: powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego;
- zadanie 44: ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego;
- zadanie 47: zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i Noteci;
- zadanie 50: likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów;
- zadanie nr 115: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 248;
- zadanie nr 176: budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Chełmża-Chełmno-Świecie-kierunek Bydgoszcz-Koronowo-Mrocza Dn 300 mm.

W związku z tym, że Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego uchwalony został w 2003 r. większość z wymienionych zadań została już zrealizowana lub jest w trakcie realizacji. W 2014 r. Sejmik województwa podjął uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia nowego, aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego województwa, w którym uwzględnione zostaną powyższe zmiany.

Na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.) aglomerację wyznacza rada gminy w formie uchwały, będącej aktem prawa miejscowego. Na terenie gminy Pruszcz wyznaczono aglomerację Pruszcz na mocy uchwały nr XXVIII/237/20 Rady Gminy Pruszcz z dnia 26 listopada 2020 r. Aglomeracja Pruszcz o równoważnej liczbie mieszkańców 3068 obejmuje tereny o najintensywniejszej zabudowie, przeznaczone do wykonania kanalizacji sanitarnej. W gminie Pruszcz są to wsie Pruszcz, Gołuszyce i Niewieścín.

5. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY

5.1 Położenie obszaru opracowania

Gmina Pruszcz znajduje się w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w południowej części powiatu świeckiego. Obszar gminy zlokalizowany jest pomiędzy $53^{\circ}23'$ a $53^{\circ}18'$ równoleżnikiem szerokości geograficznej północnej oraz $18^{\circ}2'$ i $18^{\circ}16'$ południkiem długości geograficznej wschodniej, zamykając granicą administracyjną obszar o powierzchni 14196 ha (141,96 km²). W granice gminy Pruszcz wchodzi 23 wsie i 3 osady podzielone na 20 sołectw (Bagniewko, Brzeźno, Cieleşzyn, Gołuszyce, Grabówko, Luskowo, Łaszewo, Łowin, Łowinek, Małociechowo, Mirowice, Niewieścín, Parlin, Pruszcz, Rudki, Serock, Topolno, Wałdowo, Zawada i Zbrachlin).

Gmina Pruszcz graniczy z 7 gminami. Od północy sąsiaduje z gminami Świekatowo i Bukowiec, od wschodu z gminami Świecie, Chełmno i Unisław. Najdłuższa granica przebiega na południu z gminą Dobrcz. Ostatnim sąsiadem gminy Pruszcz jest leżąca na zachodzie gmina Koronowo.

Granica z gminą Koronowo jest stosunkowo krótka i przebiega od okolic na południe od jeziora Piaseczno, wzdłuż granicy lasu aż do okolic jeziora Nowojasinieckiego. Dalej na południe wzdłuż rowów melioracyjnych poprzez jezioro Święte aż do ulicy Górnej w Serocku i wzdłuż niej do skraju lasu. Dalej na południu przebiega granica z gminą Dobrcz. Jej przebieg wyznacza Struga Graniczna biegnąca z zachodu na wschód. Przecina ona między innymi linię kolejową czy drogę powiatową 1268C Serock-Stronno. Przed Aleją Adama Mickiewicza w Serocku, granica skręca na południe aż do okolic wsi Barlinek, gdzie skręca na wschód. Częściowo biegnąc wzdłuż Strugi Niewieścińskiej i terenu Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, dochodzi do Wisły w okolicach wsi Grabowo. Jest to miejsce, gdzie graniczą trzy powiaty: świecki, bydgoski i chełmiński. Krótką granicę na południowym wschodzie z gminami powiatu chełmińskiego wyznacza Wisła. Są to kolejno patrząc od południa gminy Unisław i Chełmno.

Pozostała część granic gminy Pruszcz znajduje się już w obrębie powiatu świeckiego. Z gminą Świecie granica rozpoczyna swój bieg między wsiami Topolno i Topolinek. Jej dalszy przebieg na północ wyznacza granica pasa zadrzewień od wschodu oraz pól uprawnych od zachodu. Od okolic wsi Pod Gruczno granice wyznaczają różnego rodzaju ciek. Skręcając na zachód na wysokości wsi Parlin tworzą granicę z gminą Bukowiec. Granicą z tą gminą przebiega głównie wzdłuż dróg gminnych. Na wschód od wsi Stążki rozpoczyna się granica z gminą Świekatowo. Początkowo granica przebiega na południowy zachód, aby później na wysokości wsi Łaszewo odbić na północny-zachód aż do granicy lasu. Późniejszy przebieg aż do okolic Jeziora Piaseczno jest zróżnicowany.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym, obszar gminy podzielony został pomiędzy dwa mezoregiony: Wysoczyńę Świecką oraz Dolinę Fordońską. Aż około 80% powierzchni gminy leży w obrębie pierwszego z mezoregionów. Jest on częścią większej jednostki – makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. Wysoczyzna Świecka charakteryzuje się dominującym udziałem równin młodoglacjalnych i wzniesień morenowych. Sprawia to, że w większości tereny te są płaską wysoczyzną morenową z nielicznymi formami falistymi oraz rozległymi obniżeniami wytopiskowymi o wysokim poziomie wód podziemnych. Na wyższym poziomie szczegółowości można zakwalifikować ten obszar do mikroregionu Wysoczyzny Strzeleckiej. Tereny te ze względu na dogodne warunki glebowe w znacznej większości użytkowane są rolniczo. Zadrzewienia występują wyspowo na małych obszarach głównie w północno-zachodniej części gminy.

Pozostałe 20% powierzchni gminy zostało zaliczone do mezoregionu Doliny Fordońskiej, będącego południową częścią makroregionu Doliny Dolnej Wisły. Aktualny krajobraz tego obszaru jest efektem procesów erozyjno-akumulacyjnych zachodzących w holocenie i późnym glacie. Tworzą go więc zbocza terasowe, a także usypane później wały przeciwpowodziowe. Od rzeki oddziela je pas roślinności liściastej rosnącej na żyznych madach.

89% powierzchni gminy zajmują użytki rolne składające się w zdecydowanej większości z gruntów ornych. Ze względu na tak duży udział terenów rolniczych w ogólnej powierzchni gminy jest to jednocześnie dominująca forma użytkowania terenu w poszczególnych jej sołectwach. Taki stan rzeczy spowodowany jest stosunkowo dobrymi warunkami glebowymi na terenie gminy sprzyjającymi rozwojowi rolnictwa. Ma to również odzwierciedlenie w przypadku terenów wykorzystywanych na potrzeby produkcyjne, wśród których dużą rolę odgrywają przedsiębiorstwa bezpośrednio powiązane z branżą rolniczą.

Bardzo mały udział w powierzchni gminy mają tereny zadrzewione. Stanowią one zaledwie niecałe 3% powierzchni gminy, a w ich skład wchodzi głównie lasy. Dodatkowo rozmieszczenie tych terenów jest bardzo nierównomierne. Występują one praktycznie jedynie w obrębie sołectw w pobliżu nabrzeża rzeki Wisły (Grabówko, Rudki, Topolno) oraz na północny zachód od wsi Serock.

Na terenie gminy brak terenów o typowej funkcji turystycznej. W takim aspekcie rozpatrywane mogą być jedynie obszary o ciekawych pod kątem turystycznym walorach środowiska naturalnego. Odczuwalne są jednak braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej pozwalającej na pełne wykorzystanie potencjału tych obszarów.

Rysunek 1. Ortofotomapa przedstawiająca obszar gminy Pruszcz wraz z podziałem na obręby ewidencyjne (źródło: Państwowy Rejestr Granic; geoportal.gov.pl)

5.2 Klimat i zjawiska atmosferyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski, opracowaną przez A. Wosia (1999), tereny gminy Pruszcz znajdują się na skraju regionu IX – Chełmińsko-Toruńskiego. Klimat tego regionu charakteryzuje się nieco większą częstotliwością występowania dni z pogodą bardzo ciepłą z dużym zachmurzeniem, w stosunku do regionów sąsiednich. Częstym zjawiskiem są także dni przymrozkowe bardzo chłodne z dużym zachmurzeniem, bez opadów.

Średnia roczna temperatura powietrza w gminie Pruszcz waha się między 7,5-8,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,4°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą -1,7°C. Dni z przymrozkiem jest w roku około 106-120, natomiast dni gorących z temperaturą przekraczającą lub równą 25°C jest w roku około 32. Dni pogodnych jest w roku około 25, a pochmurnych około 140. Średnie ciśnienie kształtuje się w granicach 1000-1010 hPa. Okres wegetacji trwa od 210 do 215 dni. Roczna wielkość opadów kształtuje się powyżej 550 mm. Przeważającym kierunkiem wiatru jest zachodni 18,4% i południowo-zachodni 16,2%.

Warunki klimatyczne gminy Pruszcz kształtowane są przez masy powietrza napływające z Atlantyku oraz z głębi Eurazji. Dochodzi do zetknięcia mas oceanicznych i kontynentalnych, które posiadają odmienne, charakterystyczne cechy, przez co klimat określić należy jako zmienny i przejściowy.

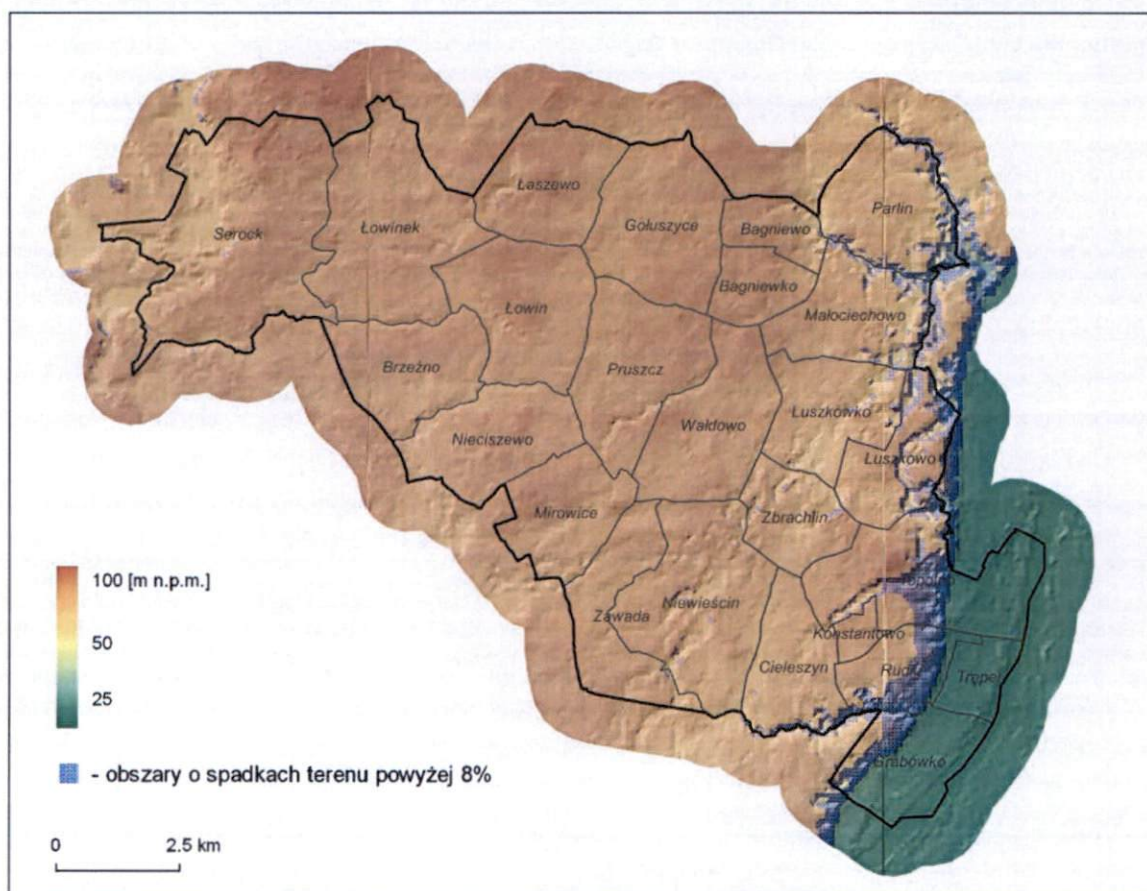
Biorąc pod uwagę skłonność do zmian ogólnych warunków klimatycznych, istotne znaczenie dla warunków zagospodarowania terenu ma rodzaj lokalnego topoklimatu, który jest pochodną najważniejszych części składowych środowiska, takich jak: morfologia terenu, która decyduje o jego ekspozycji, rodzaj pokrycia terenu, obecność wód powierzchniowych, rodzaj gruntów budujących podłoże budowlane oraz głębokość zalegania wód gruntowych, które wspólnie wpływają na poziom wilgotności. Dla gminy Pruszcz wskazać można następujące obszary o odmiennych uwarunkowaniach topoklimatycznych:

- **rejon wysoczyzn** – topoklimat terenów płaskich i falistych, otwartych – występują czynniki korzystne dla budownictwa mieszkaniowego ze względu na dobre warunki termiczne i wilgotnościowe oraz możliwość przewietrzania, nie zaleca się wysokiej roślinności, aby nie hamować mas powietrza, zalecana roślinność niska pozwoli na ochronę przed dużymi prędkościami wiatru w strefie – dominujący topoklimat w gminie;
- **doliny rzeczne** – stanowią obniżenia terenowe, które wydatnie modyfikują warunki przepływu powietrza. Napływające nad doliny powietrze napotyka mniejszy opór podłoża w stosunku do terenów wysoczyznowych (mniejszy współczynnik szorstkości podłoża). Szczególnie dolina Wisły stanowi dogodną drogę do napływania i stagnowania najchłodniejszych mas powietrza oraz przemieszczania się mas z prędkościami większymi niż na terenach zainwestowanych. Kontakt powietrza z wodą powoduje częstsze tworzenie się mgieł i inwersji termicznych;
- **obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej** – ten typ topoklimatu charakteryzuje się warunkami, które wykazują znaczne amplitudy temperatury powietrza oraz wilgotności, zmniejszoną wentylację oraz zwiększone zanieczyszczenie powietrza (tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki oraz pyły), ważne jest dla tych obszarów utrzymanie układu zieleni i kierunkowanie nowej zabudowy w sposób sprzyjający przewietrzaniu;
- **rejonny zalesione, zadrzewione** – topoklimat tych regionów charakteryzuje się obniżoną amplitudą temperatur powietrza, złagodzeniem stanów pogodowych, zwiększoną wilgotnością, zwiększonym parowaniem oraz znacznie niższymi wartościami prędkości wiatru, bogata szata roślinna wpływa korzystnie na jakość powietrza (zwiększa się jedynie ilość alergenów).

5.3 Rzeźba terenu

Pod względem geomorfologicznym gminę podzielić można na dwie zasadnicze części – na zachodzie i w centrum wysoczyznę morenową, a na wschodzie dolinę Wisły. Wśród tych form można wyróżnić szereg mikro- i makroform.

Zdecydowanie mniejsze urozmaicenie pod względem morfometrycznym wykazuje wysoczyzna morenowa, która osiąga na ogół od 90-95 m n.p.m. do 100 i więcej m n.p.m. Dominuje tam wysoczyzna morenowa płaska, choć w północno-zachodniej części wskazać można także fragmenty wysoczyzny falistej, gdzie deniwelacje przekraczają 5 m. W obrębie tej formy wykazano również obecność moreny martwego lodu (na południe od Łaszewa), moreny czołowej akumulacyjnej (na północny zachód od Łowinka), a także pagórków kemowych. W obrębie tych form występują tereny o najwyższej wysokości bezwzględnej w granicach gminy, dochodzącej do około 105 m n.p.m. Występują tam również mniejsze formy wklęsłe, na ogół o wąskim i wydłużonym kształcie, związane z działalnością erozyjną wód płynących. Dolinki takie występują m.in. na zachodzie gminy, w okolicach Serocka, zajęte przez Jeziora Pluszno i Szukaj oraz rzekę Kręgiel czy Kotomierzycę i Strugę Graniczną w centrum gminy. Wysokość bezwzględna zmniejsza się tam do około 85-90 m n.p.m.

Rysunek 2. Analiza hipsometryczna gminy Pruszcz (dane CODGiK)

Większe różnice wysokości występują w obrębie zbocza doliny Wisły, gdzie teren obniża się od 80-90 m n.p.m. przy górnym załomie do 30 m n.p.m. przy załomie dolnym. Są to tereny o największych wartościach nachylenia terenu, głównie spadki powyżej 8%. W związku z tym są to rejony predysponowane do uruchomienia ruchów masowych, które ostatnio jednak nie miały miejsca. Na podstawie danych Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej można stwierdzić, iż w granicach gminy Pruszcz nie występują osuwiska. Tereny o spadkach powyżej 8% skupiają

się głównie we wspomnianej, wschodniej części gminy. Nie występują praktycznie w centrum i na zachodzie, poza niewielkimi wyjątkami w okolicach jezior i rzek. Tamtejsze doliny są jednak niewielkie i posiadają łagodnie nachylone zbocza.

W obrębie doliny Wisły, wskazać można podstawowe formy, takie jak równina zalewowa i terasy rzeczne. Wysokość bezwzględna wynosi tam około 23-36 m n.p.m. i jest najniższa w granicach całej gminy. Równoległe do koryta Wisły poprowadzony został wał przeciwpowodziowy, którego korona sięga do około 31-32 m n.p.m. W obrębie zbocza doliny występują mniejsze formy, takie jak dolinki erozyjno-denudacyjne, powstałe w wyniku erozji stałych cieków i denudacji. U wylotu większych form ukształtowały się stożki napływowe, jako efekt akumulacji piasków i żwirów.

Rzeźba terenu na analizowanym obszarze nie uległa znaczącym zmianom w czasach współczesnych i jest dobrze zachowana. Najbardziej aktywne morfologicznie tereny występują wzdłuż doliny Wisły. Ostateczny wygląd morfologiczny gminy ukształtowany został w czwartorzędzie.

5.4 Budowa geologiczna i gleby

Obszar gminy Pruszcz w zdecydowanej większości położony jest na Wysoczyźnie Świeckiej, a niewielka, wschodnia część w Dolinie Wisły (mezoregion Dolina Fordońska). Układ taki odzwierciedla budowa geologiczna, zwłaszcza skład utworów powierzchniowych. Dominują tam gliny zwałowe i ich zwietrzliny, zdeponowane podczas zlodowacenia północnopolskiego. Przy granicy obrębów ewidencyjnych Wałdowo, Zbrachlin, Zawada oraz Niewieścín występuje płat osadów fluwioglacjalnych, jakimi są piaski i żwiry. Fragmenty szlaku sandrowego występują także przy zachodniej części gminy, w okolicach Serocka. Z kolei w obrębie zbocza doliny Wisły występują piaski i żwiry stożków napływowych, czyli utwory zdeponowane w formie wtórnej, stanowiące materiał allochtoniczny. W pobliżu Wisły, w dnie doliny występują drobne utwory piaszczyste i żwiry, mady rzeczne i namuły den dolinnych, a lokalnie również torfy.

Ponadto w okolicach Zawady i Serocka występuje ciąg niewielkich zagłębień terenowych, w których stwierdzono obecność namulów torfiastych i piaszczystych, a także lokalnie torfów i gytii. Namuły wypełniają również mniejsze dolinki rzeczne w okolicach Parlina i Małociechowa.

W obrębie zbocza doliny Wisły odsłaniają się piaski wodnolodowcowe, wyraźnie widoczne w profilu, podścielone iłami i mułkami zastoiskowymi. Te z kolei zalegają na glinach zwałowych, zdeponowanych bezpośrednio na utworach miocenu – iłach z przewarstwieniami mułków oraz piaskach kwarcowych z przewarstwieniami mułków. U wylotu niewielkich dolinek i rozcięć erozyjnych zaznacza się obecność piasków ze żwirami, tworzących stożki napływowe. W samej dolinie powszechnie występują piaski i żwiry rzeczne terasy zalewowej oraz mady o miąższości około 10 m.

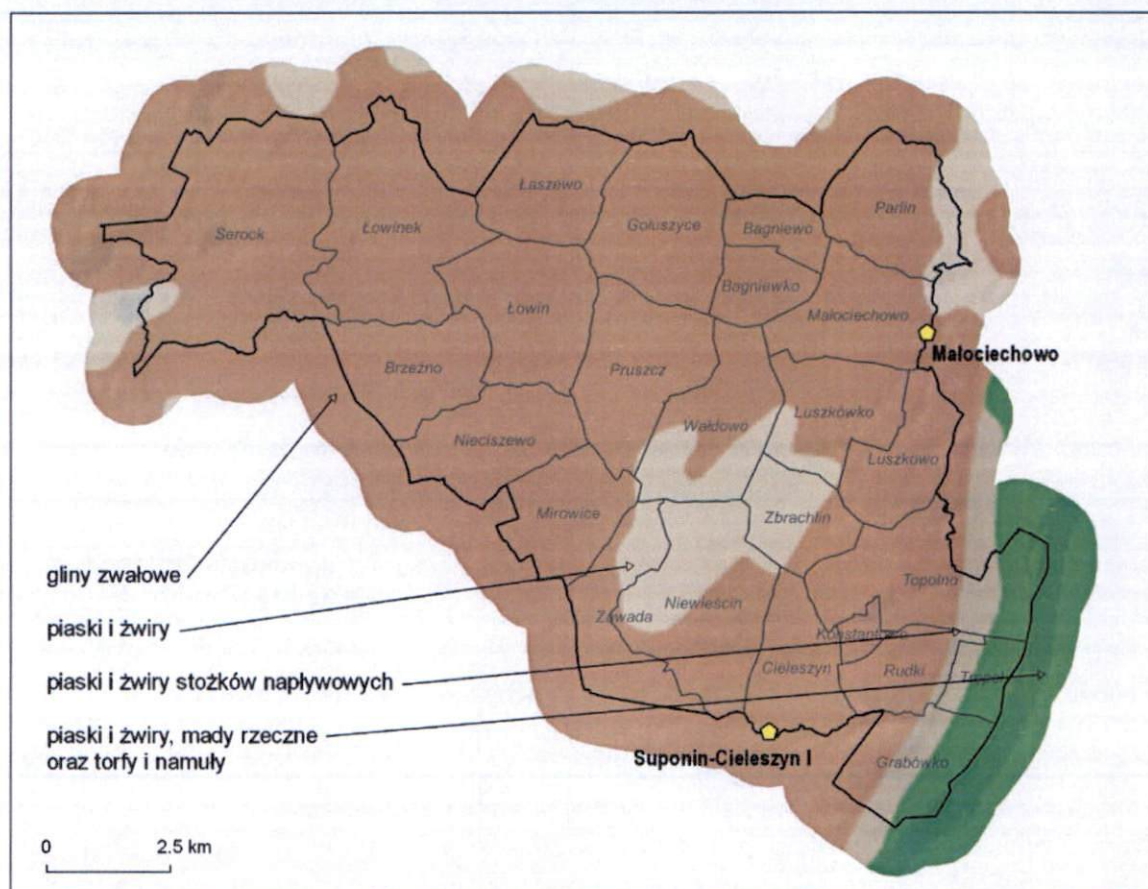
Budowa geologiczna okolic Serocka w zachodniej części gminy wskazuje, iż utwory czwartorzędowe tworzą około 80 m warstwę naprzemiennie zdeponowanych utworów glacialnych i glaciofluwalnych. Gliny zwałowe stadiału górnego zalegają na glinach i piaskach ze żwirami stadiału środkowego, poniżej których zaznaczają się osady interstadiału. Głębiej w profilu występują piaski i gliny zlodowacenia Warty, zdeponowane na utworach paleogenu i neogenu, które osiągają wspólnie miąższość około 50-60 m. Są to głównie mioceńskie mułki z pokładami węgla brunatnego oraz piaski kwarcowe formacji adamowskiej. Oligocen reprezentują piaski glaukonitowe z przewarstwieniami mułków i iłów formacji mosińskiej górnej oraz czempińskiej. Jest to budowa geologiczna odpowiadająca większej, wysoczyznowej części gminy.

Starszymi utworami w tym rejonie, występującymi poniżej osadów kenozoiku są margle i iłowce kredy górnej oraz piaskowce i mułowce jury i triasu. Utwory mezozoiczne występują na znacznych głębokościach, poniżej 110-120 m p.p.t. W wyniku wierceń rozpoznano także utwory permu i dewonu, a spąg profilu sięgał iłowców, mułowców i piaskowców ordowiku.

Budowa geologiczna determinuje występowanie naturalnych złóż surowców. Na terenie gminy kruszywa naturalne mogą występować w pobliżu doliny Wisły, gdzie odsłaniają się piaski. Obecnie rozpoznanymi złożami piasków w granicach gminy Pruszcz są: złożo Małociechowo oraz Suponin-Cieleszyn I (część złoża Suponin-Cieleszyn położona jest również w sąsiedniej gminie Dobrcz).

Pod względem geologiczno-inżynierskim tereny gminy podzielić należy na 2 charakterystyczne typy:

- **wysoczyzna morenowa**, gdzie występują dogodne warunki dla rozwoju zabudowy, ponieważ gliny, piaski i żwiry tych terenów stanowią zwarte i twardoplastyczne spoiwo, co ogranicza w znacznym stopniu zjawiska geodynamiczne, poziom wód gruntowych na tych terenach zalega około 3 m p.p.t.;
- **dolina Wisły**, zbudowana głównie z utworów luźnych i miękoplastycznych o zwierciadle wód podpowierzchniowych zalegających często płytko pod powierzchnią terenu (często poniżej 1 m p.p.t) - obszary te nie nadają się do zainwestowania z powodu:
 - konieczności wymiany gruntów nośnych,
 - naruszania stosunków wodnych, często w obszarach wrażliwych dla środowiska,
 - konieczności stosowania rozmaitych kosztownych form fundamentowania budowli,
 - naruszenia bogatych centrów bioróżnorodności środowisk wilgotnych.

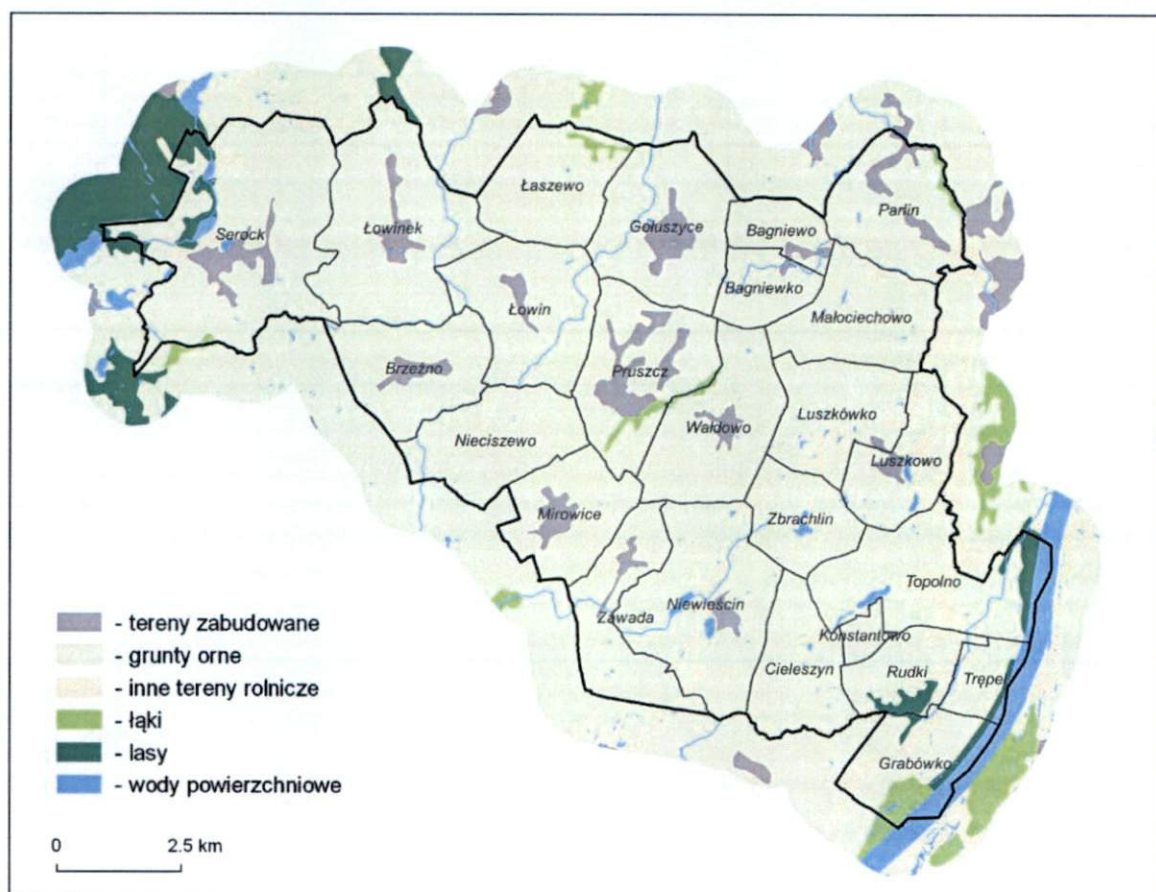

Rysunek 3. Utwory powierzchniowe obszaru gminy Pruszcz i okolic ze wskazaniem złóż kruszyw naturalnych (źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych; Państwowy Rejestr Granic)

Należy jednocześnie wskazać, iż w obrębie gminy Pruszcz warunki geotechniczne są zdecydowanie korzystne. Rozległa wysoczyzna morenowa prezentuje sprzyjające uwarunkowania dla potencjalnych inwestycji, a obniżenie dolinne stanowi jedynie niewielki pas, równoległy do koryta Wisły.

Pokrywa glebowa, jak i użytkowanie terenu, są pochodnymi wielu procesów i uwarunkowań środowiska przyrodniczego danego obszaru, m. in. budowy geologicznej. W granicach gminy Pruszcz dominują tereny wysoczyznowe, z reguły o glebach znacznej żyzności, natomiast na wschodzie rozpościera się dolina Wisły z terenami zalewowymi i raczej lżejszymi utworami powierzchniowymi. Na zachodzie i w centrum występują jedynie płyty terenów piaszczystych, fragmenty bardziej porowatych szlaków sandrowych.

W obrębie wysoczyzny wykształciły się przeważnie gleby płowe na glinach zwałowych w procesie lessiważu. Gleby te dominują pod względem powierzchni w gminie. Dzięki dużej zawartości minerałów ilastych charakteryzują się znaczną żyznością. Glebom płowym często towarzyszą gleby deluwialne, jako wynik przekształceń pierwotnie wykształconych gleb na terenach nachylonych, które pod wpływem procesów stokowych zmieniają budowę profilu glebowego. Najwięcej gleb tego typu występuje w obrębie strefy zboczowej doliny Wisły, a także na zboczach mniejszych dolinek. Gleby deluwialne przybierają postać akcesorycznych względem gleb płowych na wysoczyźnie. Na płatach sandrowych wykształciły się gleby rdzawe. W dnie doliny Wisły występują głównie mady, ukształtowane w obrębie równiny zalewowej, będące wynikiem akumulacji наносów rzecznych. W rejonie występowania mad spotykane są także arenosole, czyli słabo ukształtowane gleby piaszczyste, powstałe w wyniku oddziaływania denudacji antropogenicznej – ogławiania innych typów gleb, np. rdzawych. W dnie mniejszych dolin rzecznych czy rynien subglacialnych wykształciły się gleby glejowe i organiczne, przy wysokim udziale wód gruntowych i jednocześnie ograniczonym dopływie tlenu. Tereny z glebami organicznymi występują również w dolinie Wisły.

Rysunek 4. Użytkowanie terenu w gminie Pruszcz źródło: Corine Land Cover, Państwowy Rejestr Granic)

Poszczególne typy gleb, a także ukształtowanie terenu, wpłynęły na obecne użytkowanie terenu. Na glebach płowych i rdzawych występują tereny rolnicze, które zdecydowanie dominują pod względem powierzchni w gminie Pruszcz. Terenów leśnych jest niewiele, największe, zwarte połączenie lasów występują na zachodzie w pobliżu jezior, a także na wschodzie w obrębie zbocza doliny. W dolinie z kolei obok użytków rolnych występują również łąki. W obrębie całej gminy rozmieszczone są tereny zabudowane, tworzące sieć osadniczą.

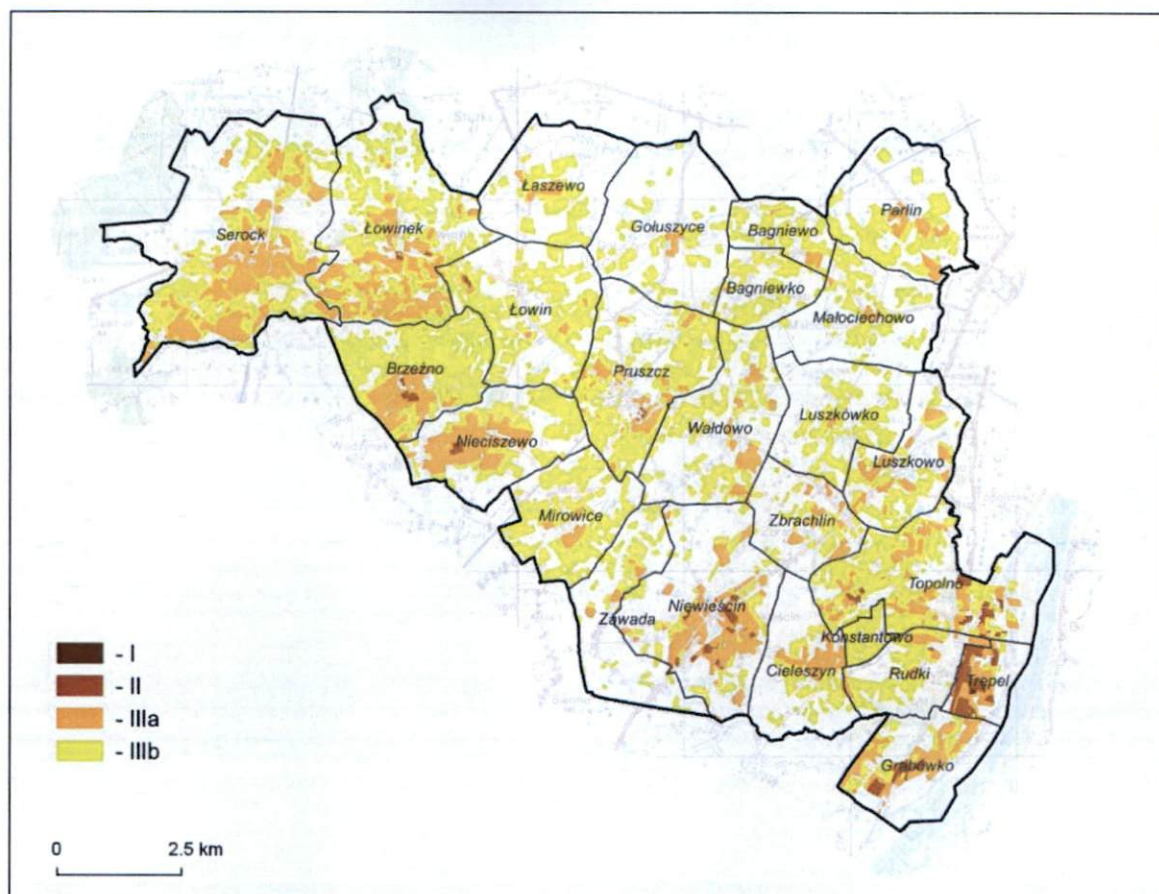
Gmina Pruszcz posiada znaczny potencjał rolniczy, co wynika nie tylko z faktu, iż w strukturze powierzchniowej gruntów dominują tereny upraw, ale także z dużego udziału gruntów bardzo dobrych i dobrych (klas II i III). Pod względem powierzchni gruntów wysokich klas bonitacyjnych w gminie dominują użytki klasy RIIIb, czyli gleby orne średnio dobre. Kolejną, najbardziej liczną klasę stanowią użytki RIIIa – gleby orne dobre. Rozmieszczone są na terenie całej gminy i występują we wszystkich obrębach ewidencyjnych, przy czym najmniejszy areał zajmują w obrębach Zawada, Łaszewo i Gołuszyce, a największy w obrębach Serock, Łowinek i Brzeźno. Gleby orne bardzo dobre (RII) i najlepsze (RI) występują głównie na wschodzie gminy, w obrębie mad równiny zalewowej. Największy ich udział zaznacza się w obrębie Trępel. Występują też w okolicach Topolna, Niewieścina i Brzeźna.

Tabela 1. Struktura klas bonitacyjnych gruntów rolnych w gminie Pruszcz

Klasa	Powierzchnia	
	m ²	%
I	24613,27	0,02
II	813534,14	0,70
IIIa	12985906,79	11,21
IIIb	34020311,53	29,37
IVa	46540644,88	40,17
IVb	14937022,55	12,89
V	6290152,82	5,43
VI	236091,44	0,20
suma	115848277,43	100,00

Źródło: opracowano na podstawie EGIB

Grunty orne o najlepszych uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa stanowią około 41% ogólnej powierzchni gruntów rolnych w gminie. Tereny o gorszych predyspozycjach, zaliczane do klas IVa, IVb, a zwłaszcza V i VI, stanowią wspólnie blisko 59% ogólnego areału gruntów rolnych. Największą powierzchnię spośród wszystkich użytków w gminie zajmują gleby klasy RIVa (średniej jakości), a niewiele mniej RIIIb. Najmniej jest gleb ornych najlepszych – zaledwie 0,02% ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Biorąc pod uwagę, że znaczną część powierzchni wszystkich gleb rolniczych stanowią gleby najwyższych klas, a gleby klasy IV (średnie) w sumie około połowy, niewiele pozostaje terenów z glebami słabszymi i najsłabszymi – zaledwie niecałe 6%. Widać zatem, jak dużym areałem gleb o korzystnych warunkach rozwoju rolnictwa dysponuje gmina.

Rysunek 5. Struktura klas bonitacyjnych gleb o najlepszych predyspozycjach rozwoju rolnictwa w gminie Pruszcz (źródło: Ewidencja Gruntów i Budynków, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

5.5 Wody podziemne

Budowa geologiczna warunkuje występowanie dwóch głównych obszarów o odmiennych warunkach występowania wód podziemnych: wysoczyzny morenowej i dolin rzecznych.

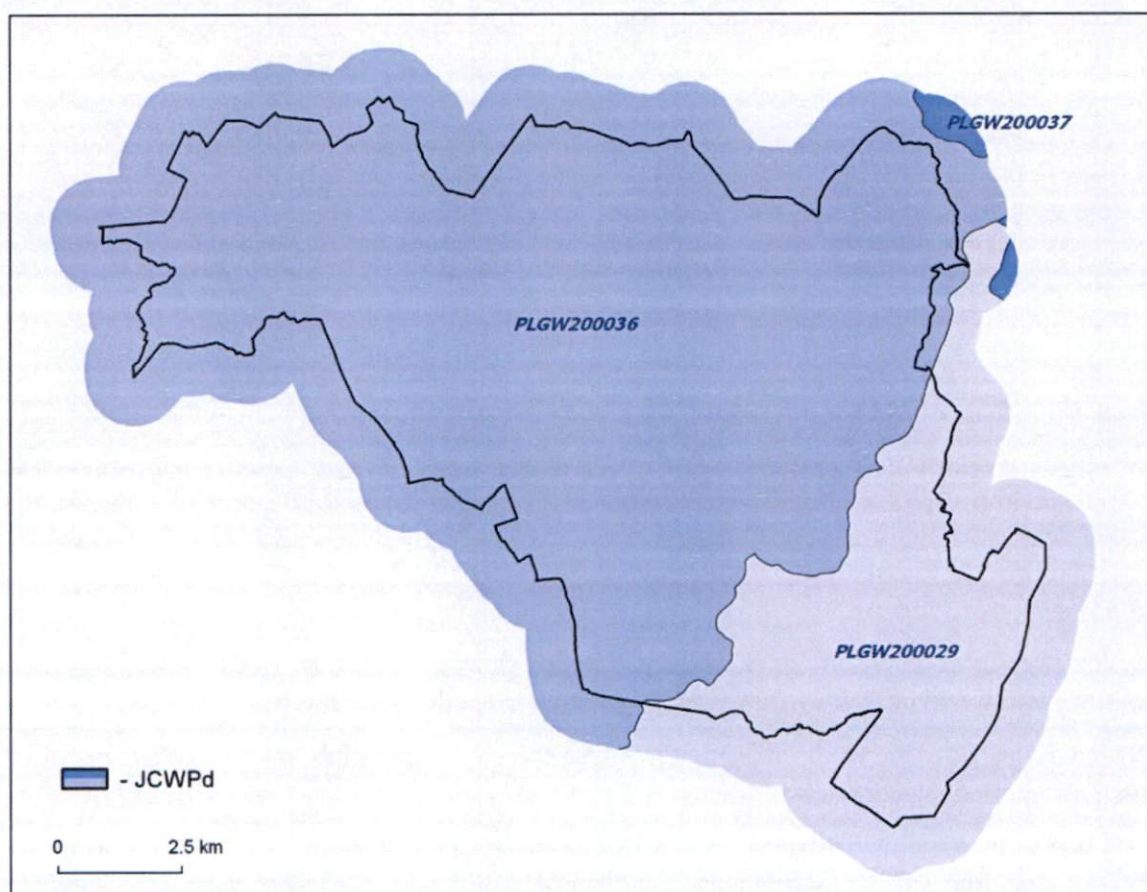
Na terenach wysoczyznowych wody gruntowe mają charakter napięty lub swobodny. Wyróżnić można tutaj dwa poziomy wodonośne:

- pierwszy poziom występuje na zróżnicowanych głębokościach, co uwarunkowane jest konfiguracją warstw piaszczystych między pokładami glin. Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych wynosi średnio około 3-5 m p.p.t. Poziom ten osiąga niewielką miąższość oraz małą wydajność – poniżej 2 m³/h. Wykorzystywany jest jedynie na potrzeby indywidualnych użytkowników;
- drugi, główny poziom wodonośny występuje na głębokości około 10-15 m. Zwierciadło wód jest napięte, poziom posiada dobrą izolację od powierzchni terenu i jest wykorzystywany przez większość studni z obszaru gminy, które służą zaopatrzeniu ludności w wodę.

Warunki hydrogeologiczne zmieniają się w obrębie zbocza doliny, gdzie warstwy wodonośne ulegają przecięciu, w związku z czym następuje wypływ wód. W obrębie tej strefy często spotykane są wycieki i wysięki wód gruntowych. Znajduje się tam m.in. Źródło św. Rocha o statusie pomnika przyrody.

W dolinach rzecznych poziom wód gruntowych występuje na mniejszych głębokościach, aniżeli poziom wysoczyzny. Dochodzi maksymalnie do 2-2,5 m p.p.t. i mniej w miarę zbliżania do cieków, a okresowo ma miejsce również stagnacja wód na powierzchni terenu. Zjawisko takie występuje szczególnie w okresach roztopów i wzmożonych deszczy, kiedy to grunt jest przesycony wodą. Jeżeli chodzi o poziom użytkowy w samej dolinie Wisły to występuje on na głębokości poniżej 50 m p.p.t., pod warstwami izolacyjnymi zbudowanymi z iltów. Związane są z drugim poziomem wysoczyzny, a ze względu na stosunkowo niskie zapotrzebowanie na wodę na tym terenie, wynikające ze słabo wykształconej sieci osadniczej, poziom ten nie jest intensywnie eksploatowany.

Gmina podzielona jest między dwie jednolite części wód powierzchniowych – JCWPd nr 36 (PLGW200036) oraz JCWPd nr 29 (PLGW200029). Na obszarze gminy Pruszcz nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Rysunek 6. Gmina Pruszcz na tle podziału Polski na 172 JCWPd (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Rejestr Granic)

5.6 Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna gminy Pruszcz nie należy do szczególnie rozbudowanych. Wskazać można tutaj kilka cieków odpływających na wschód do Wisły, leżących w jej zlewni bezpośredniej lub o przebiegu NE-SW w zlewni bezpośredniej Brdy. W ten sposób udział zlewni tych rzek układa się równo – mniej więcej po połowie powierzchni gminy. Ponadto jako powierzchniowe obiekty wodne wskazać należy jeziora oraz sieć melioracji.

Obszar gminy Pruszcz podzielony został między sześć jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych:

- Kręgiel (RW200025292912),
- Struga Graniczna (RW200017292914),
- Kotomierzycza (RW20001729295929),
- Dopływ spod Gawrońca (RW20001729369),
- Struga Niewieścińska (RW2000172934),
- Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy (RW2000212939).

Są to główne ciekі występujące w gminie. Dodać należy też Dopływ spod Bagniewa, zasilający Dopływ spod Gawrońca. Wszystkie wymienione rzeki, poza Wisłą, są niewielkimi ciekami o znacznej przewadze zasilania gruntowego nad powierzchniowym. Rzeki wykazują niewielkie wahania przepływów dobowych, poza Wisłą, którą charakteryzuje zmienność stanów wody. W granicach gminy zawiera się odcinek Wisły o długości około 7 km.

W granicach gminy występują obszary zmeliorowane, w których poprowadzono rowy i kanały odwadniające dla zapewnienia odpowiedniego stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Największa gęstość urządzeń tego typu znajduje się w centralnej i wschodniej części gminy. Rowy melioracyjne połączone są z większymi, naturalnymi ciekami, do których prowadzą wodę.

Tabela 2. Wykaz JCWPrz występujących na obszarze gminy Pruszcz

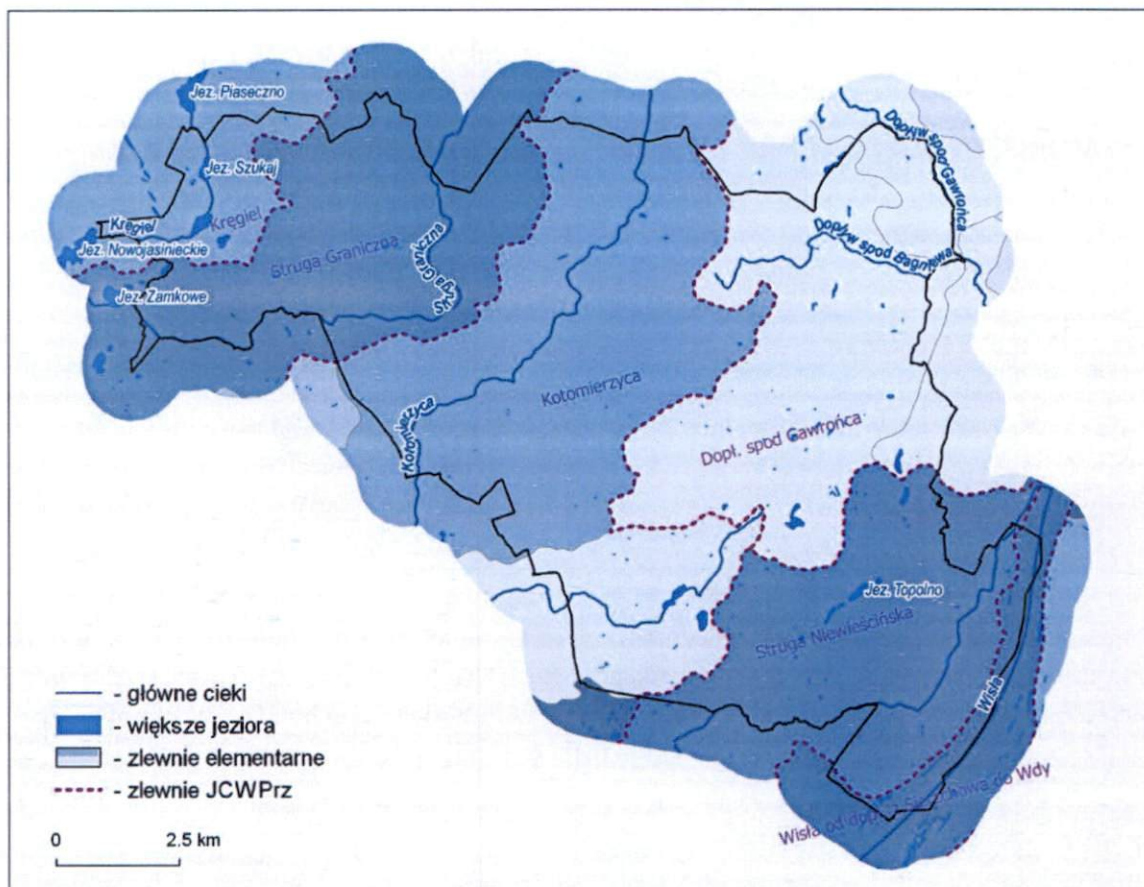
Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Status JCWP
1	RW200025292912	Kręgiel	naturalna część wód
2	RW200017292914	Struga Graniczna	naturalna część wód
3	RW20001729295929	Kotomierzycza	naturalna część wód
4	RW20001729369	Dopływ spod Gawrońca	naturalna część wód
5	RW2000172934	Struga Niewieścińska	naturalna część wód
6	RW2000212939	Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy	sztuczna część wód

Źródło: na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej

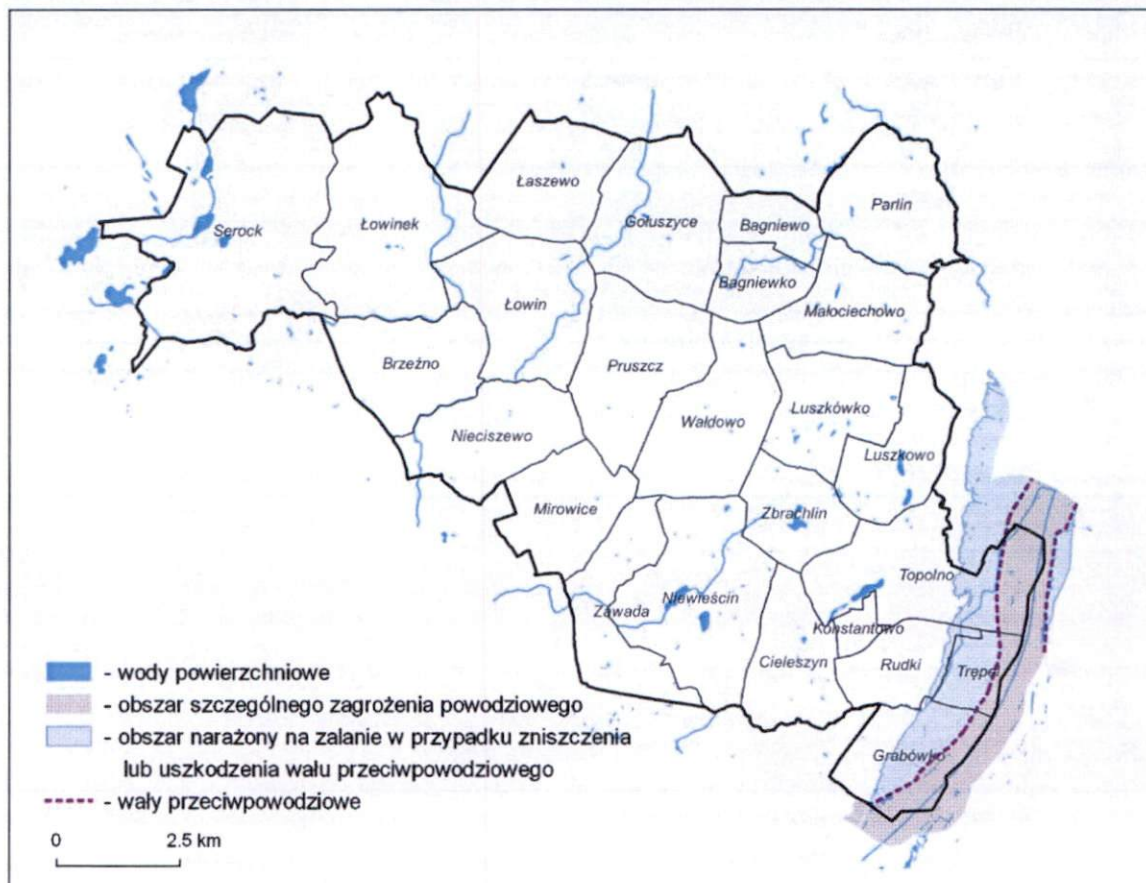
Jeziora na terenie gminy występują głównie na jej zachodnim i wschodnim skraju, dla centrum charakterystyczny jest niemal brak zbiorników wód powierzchniowych stojących. Większe jeziora na zachodzie, w okolicach Serocka to J. Szukaj, J. Pluszno, przez które przepływa rzeka Kręgiel oraz J. Księżę. Zajmują one powierzchnię 4,5-11 ha. Na wschodzie z kolei na uwagę zasługuje J. Topolno, a także zbiornik w Niewieście. W okolicy występują też mniejsze jeziora bez nazwy, niewielkie obiekty bezodpływowe o nieznaczących głębokościach, których lustro wody uzależnione jest od warunków atmosferycznych.

W granicach gminy nie wydzielono jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, na terenie gminy Pruszcz występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią (o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $Q=10\%$). Są to tereny w międzywalu Wisły, zagrożone podtopieniami. Ponadto, wyznaczono obszar narażony na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Zajmuje on tereny położone za wałem przeciwpowodziowym, sięgające do zbocza Wisły. Pozostałe tereny w granicach gminy wolne są od tego typu zagrożeń.

Rysunek 7. Stosunki wodne gminy Pruszcz (źródło: dane Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Państwowy Rejestr Granic)

Rysunek 8. Zagrożenie powodziowe w obrębie gminy Pruszcz (źródło: dane Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Państwowy Rejestr Granic)

5.7 Walory przyrodnicze

Flora gminy Pruszcz nie wykazuje znacznego zróżnicowania. Większość obszaru zajmują tereny rolne, a lesistość w gminie jest niewielka i wynosi niespełna 3%. Największe bogactwo biologiczne prezentuje dolina Wisły, a także inne, mniejsze ekosystemy wodne.

Lasy w gminie występują jedynie na zachodzie i wschodzie. Na pozostałych terenach praktycznie nie ma większych, zwartych kompleksów leśnych. Istniejące zasoby leśne związane są ze zboczem doliny Wisły, gdzie znajdują się lasy mieszane i lasy świeże. Tutaj również mają charakter fragmentaryczny, występują w dolinkach denudacyjnych i płatach na zboczu. Pod względem gatunkowym dominują sosny *Pinus* i dęby *Quercus*, którym towarzyszą buki *Fagus* i świerki *Picea*. Podszyt tworzą na ogół leszczyna *Corylus*, kalina *Viburnum*, jarzębina *Sorbus aucuparia* i kruszyna *Rhamnus frangula*.

Lasy w zachodniej części gminy znajdują się przy jej granicy, w pobliżu jezior Szukaj, Pluszno. Tworzą tam niewielkie kompleksy boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego i lasu świeżego. W drzewostanie dominują na ogół sosny *Pinus* i dęby *Quercus* z mniejszym udziałem brzozy *Betula*, buka *Fagus* i świerku *Pinus*.

W dnie doliny Wisły, na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych, występują lasy łąkowe i olsy. Zlokalizowane są także na wilgotnych siedliskach w pobliżu innych cieków i zbiorników wodnych. Takie zbiorowiska, bogate w roślinność hydrofilną, stanowią cenny element urozmaicający krajobraz i wzbogacający bioróżnorodność. W łągach w dolinie Wisły dominują wierzby *Salix*, topole *Populus*, jesiony *Fraxinus*, w olsach olsza czarna *Alnus glutinosa*.

W pasie nadbrzeżnym Wisły, a także pozostałych rzek i jezior, rozwija się roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe, trzcinowiska. Występowanie takich zbiorowisk związane jest na ogół ze stałym dostępem do wody, jednak szuwar trzcinowy jest odporny na nowe warunki, np. przesuszenie. W związku z tym radzi sobie stosunkowo długo w warunkach lądowych, co jest dobrze widoczne w przypadku jezior w stanie zaniku, w obrębie których nadal występują trzcinowiska.

Zbiorowiska roślinności łąkowej występują głównie na obszarach dolin rzecznych oraz terenach działalności prowadzonych przez człowieka (często wylesień i odwodnień), najważniejsza dla tych zbiorowisk jest poprawna gospodarka łąkowa, zapobiegająca inkluzjom gatunków inwazyjnych (m.in. pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, ostróżka polna *Consolida regalis*). Największe areały łąk w obrębie gminy występują na wschodzie, w dolinie Wisły.

Obszarów stale podmokłych jest w gminie niewiele. Cenniejsze obiekty objęte zostały ochroną jako użytki ekologiczne. Są to bagna zlokalizowane w północno-zachodniej części gminy.

Na pozostałych terenach w gminie roślinność ogranicza się do upraw oraz gatunków związanych z działalnością człowieka, rozprzestrzeniającymi się w miarę pogłębiania antropopresji. Na polach uprawnych spotykane są gatunki segetalne, natomiast przy budynkach, na przydrożach czy nieużytkach gatunki ruderalne. Ponadto miejscom zamieszkanym przez człowieka towarzyszy roślinność ozdobna, drzewa i krzewy owocowe. Na terenach wiejskich spotykane są także zadrzewienia przy drogach, na polach, przy rowach melioracyjnych.

Ważne jest zachowanie naturalnego stanu wrażliwych ekosystemów takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, płaty nieużytkowanej roślinności, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

W wyniku rozwoju gospodarczego często dochodzi do zauważalnej fragmentacji środowiska, proces ten prowadzi do izolacji obszarów przyrodniczych, co skutkuje ograniczeniem zjawiska dyspersji i migracji zwierząt. Procesy te są zagrożeniem dla niezwykle ważnej różnorodności biologicznej. Narzędziem pozwalającym na uniknięcie oraz zmniejszenie negatywnych skutków wyżej wymienionych procesów jest wykorzystywanie oraz tworzenie korytarzy ekologicznych. Są to obszary łączące tereny chronione, kompleksy leśne oraz inne cenne przyrodniczo terytoria. Korytarze ekologiczne pozwalają zachować i odbudować bioróżnorodność, ich szczególnym typem są ciek wodne oraz doliny rzeczne, które tworzą środowiska naturalne i umożliwiają migrację zwierząt. Innym ważnym dla bioróżnorodności typem zbiorowisk są zadrzewienia przydrożne oraz śródpolne miedze, stwarzają one wyspy biocenozy na terenach silnie przekształconych oraz dostarczają możliwości migracji i bytowania fauny i flory. Roślinność miedz śródpolnych stanowi również ważny element środowiska przekształconego z punktu gospodarczego, ponieważ w znaczącym stopniu niwelują wywiewanie i wypłukiwanie cennych składników mineralnych z pól.

Fauna gminy związana jest głównie z lasami i jeziorami występującymi w jej zachodniej części, a także doliną Wisły na wschodzie. W centralnej części ostojami bioróżnorodności są generalnie doliny mniejszych cieków, przecinające agrocenozy.

Tereny leśne na zachodzie stanowią obrzeża większego kompleksu leśnego – boru sosnowego porastającego sandr Brdy. W związku z tym znajdują się w zasięgu migracji m.in. większej zwierzyny płowej, jak jeleni *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus* czy dzik *Sus scrofa*, a także mniejsze lisy *Vulpes vulpes*. W płatach terenów zalesionych i zadrzewionych na zboczu doliny Wisły i w rozcięciach erozyjnych możliwe jest występowanie raczej mniejszej zwierzyny. Na otwartych powierzchniach, terenach rolnych, występować mogą zające *Lepus europaeus* czy króliki *Oryctolagus cuniculus*, a także ssaki czy gryzonie, takie jak mysz polna *Apodemus agrarius* czy mysz białka *Micromys minutus*.

Na terenach zurbanizowanych, polach uprawnych, łąkach oraz jeziorach odnotowano obecność następujących gatunków ptaków: kuropatwa *Perdix perdix*, kaczka krzyżówka *Anas platyrhyn.*, cyranka *Anas quer-queda*, łyska *Fulica atra*, myszołów zwyczajny *Buteo buteo*, jastrząb gołębiarz *Accipiter genti.*, bażant *Phasianus colchicus*, bogatka *Parus major*, gawron *Corvus frugilegus*, kawka *Corvus monedula*, mazurek *Passer montanus*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, sikora uboga *Poecile palustris*, sówka *Garrulus glandarius*, sroka *Pica pica*, wrona siwa *Corvus cornix*, wróbel *Passer domesticus*. W dolinie Wisły, w obrębie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły spotkać można bielika *Haliaeetus albicilla*, błotniaka stawowego *Circus aeruginosus*, żurawia *Grus grus*, gęś zbożową *Anser fabalis*, kulika wielkiego *Numenius arquata*, siewkę złotą *Pluvialis apricaria*, derkacza *Crex crex*, będące przedmiotem ochrony.

Na terenie gminy występować może hiropterofauna, której wszystkie wymienione gatunki objęte są ochroną: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, padalec *Anguis fragi*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba wodna *Rana esculenta*, żaba jeziorkowa *Rana lessonae*.

Tereny Doliny Dolnej Wisły stanowią bogate źródło bioróżnorodności, są również naturalnym szlakiem migracji zwierząt, przede wszystkim ptaków. Stanowią korytarz ekologiczny o randze ponadregionalnej. W obrębie gminy występuje również kilka mniejszych, lokalnych ciągów ekologicznych, stanowiących o bioróżnorodności, w obrębie monotonii terenów rolniczych (głównie doliny niewielkich cieków, rowy melioracyjne). Dlatego niezwykle ważne jest zachowanie prawidłowego, naturalnego funkcjonowania tych systemów przyrodniczych.

5.8 Obiekty kultury materialnej

Teren gminy Pruszcz znajduje się na pograniczu dwóch historycznych krain etniczno-kulturowych: Kujaw i Kociewia. Na obszarze tym osadnictwo pojawiło się bardzo wcześnie. W trakcie badań archeologicznych natrafiono na dowody świadczące o intensywnym zasiedleniu tego terenu pochodzące już z epoki kamienia. Także w średniowieczu był to ważny strategicznie teren, przez który przebiegały ważne trakty handlowe.

W XVI w. osadnictwo zaczęło rozwijać się także w części pradoliny Wisły, która wcześniej ze względu na częste wezbrania rzeki była niezamieszкана. Na terenach tych intensywnie zaczęli osiedlać się holenderscy mennonici opuszczający swój kraj z powodu prześladowań. Charakteryzowali się oni niezwykłym kunsztem, jeżeli chodzi o osuszanie terenów podmokłych i prowadzenie na nich gospodarki rolnej.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.) jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości. W ewidencji tej na obszarze gminy Pruszcz umieszczonych zostało 267 obiektów. W granicach gminy wyróżniono też strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej. Do zabytków ujętych w ewidencji zabytków gminy Pruszcz należą głównie domy mieszkalne i budynki gospodarcze, ponadto kościoły i cmentarze, w tym ewangelickie, a także zespoły pałacowe i folwarczne.

6. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY

6.1 Ochrona prawna zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych przed antropopresją

Tereny gminy Pruszcz położone są na wysoczyźnie morenowej, gdzie dominują tereny rolne, a udział lesistości jest znikomy. Najcenniejsze pod względem różnorodności przyrodniczej są tereny w Dolinie Wisły na wschodzie. W związku z powyższym obszary podlegające ochronie prawnej nie zajmują znacznej powierzchni. W granicach gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Nadwiślański i Chełmiński Park Krajobrazowy, wchodzące w skład Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą,
- Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego,
- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły,
- Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły,
- pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Nadwiślański Park Krajobrazowy powstał w 1998 r. dla ochrony mozaikowatości krajobrazu lewobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły. Uznano, iż ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych jest gwarancją prawidłowego funkcjonowania tego korytarza ekologicznego, o randze europejskiej. Obecnie park funkcjonuje na mocy rozporządzenia nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1874), zmienionego rozporządzeniem nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1083).

Chełmiński Park Krajobrazowy został powołany w 1998 r. dla zachowania mozaikowości krajobrazu prawobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły, ponieważ ochrona walorów przyrodniczych i historycznych jest gwarancją prawidłowego funkcjonowania tego korytarza ekologicznego o randze europejskiej. Dla parku obowiązuje rozporządzenie nr 19/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Chełmińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1873), zmienione częściowo rozporządzeniem nr 7/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. nr 52, poz. 1084). W granicach administracyjnych gminy Pruszcz występuje jedynie niewielki fragment Chełmińskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący koryto Wisły.

Wymienione wyżej parki tworzą wspólnie z Parkiem Krajobrazowym Góry Łosiowe (poza obszarem gminy) Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą na mocy uchwały nr XLVIII/797/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie włączenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe do Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego i zmiany nazwy tego zespołu. Na jego obszarze obowiązują zakazy wymienione w aktach powołujących, w tym: realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został w 1991 r. Obecnie obowiązującym aktem dla obszaru jest uchwała nr XI/254/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 6122). Obszar obejmuje niewielki fragment Wysoczyzny Świeckiej, znajdujący się w sąsiedztwie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Stanowi kontynuację walorów przyrodniczych tego parku. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów na terenie Nadwiślańskiego OChK obejmują ochronę roślin metodami biologicznymi, ochronę zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego istnieje od 1991 r. i obejmuje tereny o wybitnych walorach przyrodniczych i turystycznych. Malowniczość przyrodniczo-krajobrazowa tego obszaru wynika z występowania na jego powierzchni doliny rzeki Brdy, Zbiornika Koronowskiego, znacznej ilości jezior, lasów oraz urozmaiconego ukształtowania terenu. Obecnie obszar funkcjonuje na podstawie uchwały nr IX/182/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 września 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4757). Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów obejmują zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochronę zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w Dolinie Brdy, zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych.

W zakresie nakazów i zakazów w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują przepisy ww. uchwał Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej,

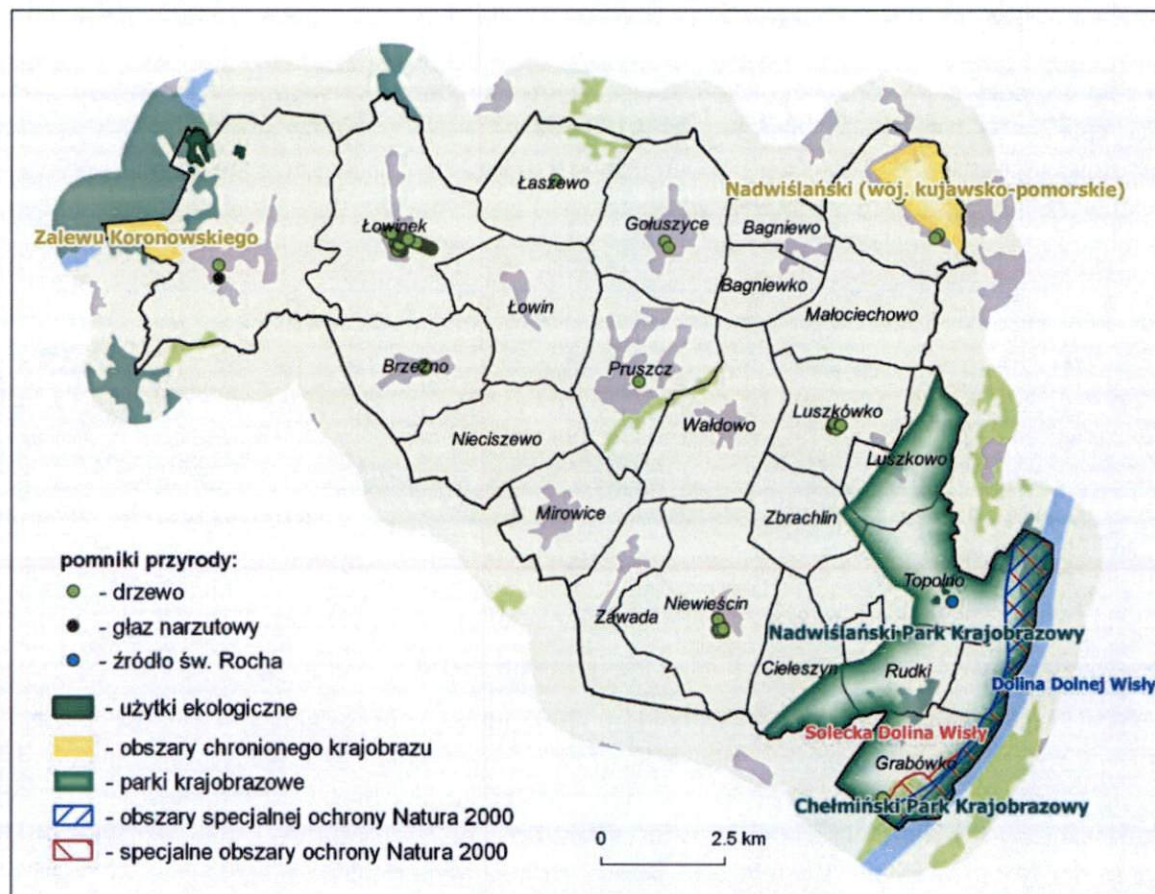
leśnej lub rybackiej, zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i inne.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 powołany został w 2004 r. Określany jest jako krajowa ostoja ptaków o randze międzynarodowej PL028. Gniazduje w niej 28 gatunków ptaków z listy zał. I Dyrektywy Ptasiej; 9 gatunków znajduje się w polskiej czerwonej księdze. Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 maja 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1184). W planie zawarto wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Dla gminy Pruszcz wskazano potrzebę zmian istniejących zapisów w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przy najbliższej jego aktualizacji. *Zmiany powinny dotyczyć zapewnienia właściwego stanu ochrony dla gatunków tj.: bielik, błotniak stawowy, żuraw, gęś zbożowa, kulik wielki, siewka złota. Wymienione gatunki należą do grupy wrażliwych na odstraszenie (efekt bariery) przy produkcji energii wiatrowej. Podczas planowania realizacji zapisów Studium w odniesieniu do zasad ochrony przyrody: wprowadzanie nasadzeń drzew oraz zalesień, należy uwzględnić na terenie obszaru Natura 2000 potrzeby ochrony derkacza i błotniaka stawowego, które są przedmiotami ochrony. W związku z powyższym obszarów otwartych nie należy zalesiać.* Ww. zarządzenie zostało zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 2506).

Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 funkcjonuje od 2009 r. Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony mozaiki siedlisk nadrzecznych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej oraz fauny związanej z rzeką i środowiskami dna jej doliny. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i objętych ochroną gatunkową związanych ze środowiskiem wodnym. Występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto stwierdzono obecność populacji rozrodczych i migrujących gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Dla obszaru sporządzono plan zadań ochronnych – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r. poz. 814), zmieniony w części zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3276). Plan nie zawiera wskazań do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz.

Na obszarach Natura 2000 nie wyklucza się możliwości rozwoju inwestycji, pod warunkiem, iż nie będą to przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na przedmiot ochrony obszaru. W tym wypadku będą to ptaki oraz siedliska wymienione w standardowym formularzu danych i planie zadań ochronnych, takie jak m.in.: A036 łąbędz niemy *Cygnus olor*, A075 bielik *Haliaeetus albicilla*, A081 botniak stawowy *Circus aeruginosus*, A122 derkacz *Crex crex*, A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, A195 rybitwa białoczarna *Sternula albifrons*, A229 zimorodek *Alcedo atthis*, A048 ohar *Tadorna tadorna*, A070 Nurogęś *Mergus merganser*, A136 sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, A182 mewa siwa *Larus canus* oraz 3150 starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3270 Zalewane muliste brzegi rzek, 6430 Ziołorośla górskie i nadrzeczne, 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe, 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

W granicach gminy znajduje się 40 **pomników przyrody** i 7 **użytków ekologicznych**. Wśród pomników przyrody wyznaczono najczęściej okazałe tworzy przyrody ożywionej – drzewa, jak np. aleja dębowa we wsi Łowinek, ale także gład narzutowy w Serocku i źródło w Topolnie. Ochroną w ramach użytków ekologicznych objęto bagna oraz pastwiska i łąki, jako siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków.

Rysunek 9. Obszarowe i obiektowe formy ochrony przyrody w gminie Pruszcz (opracowano na podstawie danych GDOŚ)

6.2 Ocena zachowania walorów krajobrazowych terenu

Obszar gminy Pruszcz przedstawia walory krajobrazowe charakterystyczne dla rozległych terenów rolniczych. Dominuje tam typowy pejzaż wiejski z przewagą pól uprawnych oraz zabudowy, głównie zagrodowej rozmieszczonej wzdłuż dróg. Dla wysoczyzny morenowej elementem urozmaicającym walory widokowe są miedze śródpolne oraz zadrzewienia przydrożne, a także jeziora i niewielkie ciekiby rowy melioracyjne, którym towarzyszy roślinność. W obrębie terenów zabudowanych występują układy ruralistyczne często objęte ochroną konserwatorską, a wśród zwartej zabudowy znajdują się obiekty zabytkowe odznaczające się estetycznym wykończeniem i ciekawym detalem architektonicznym. Na terenach rolnych w centrum gminy występuje niewiele terenów zadrzewionych. Większe płaty leśne znajdują się przy zachodniej granicy gminy, niedaleko Serocka. Są to tereny o urozmaiconym krajobrazie, dzięki roślinności wysokiej, dolinie rzeki Kręgiel oraz licznym jeziorom.

Odmienne walory krajobrazowe prezentuje wschodnia część gminy, gdzie wysoczyzna przechodzi w dolinę z płaskim dnem, zajęтым przez użytki rolne i zboczem o znacznym nachyleniu. Rzeźba jest znacznie urozmaicona, głównie dzięki deniwelacjom w obrębie doliny i licznym rozcięciom erozyjnym.

Występuje tam zróżnicowana gatunkowo roślinność, w tym zarośla nadrzeczne i łąkowe. Zabudowań jest o wiele mniej niż w pozostałej części gminy, a do ciekawszych obiektów zaliczyć można tutaj pałac w Topolnie. Plan strukturalny urozmaicają rowy melioracyjne z zadrzewieniami. Są to tereny o najkorzystniejszych walorach krajobrazowych w gminie.

6.3 Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Tereny w granicach gminy Pruszcz zostały w przeszłości poddane przekształceniom, jednakże zmiany te nie wpłynęły diametralnie na pogorszenie tamtejszych warunków środowiskowych. Obecnie przekształceniom podlega jedynie przypowierzchniowa warstwa gleby, co wynika z realizacji inwestycji budowlanych oraz rolniczego wykorzystywania gruntów. Działalność rolnicza nie powoduje degradacji gleb, pozwalając na kontynuację uprawy tamtejszych gleb. Użytki rolne przedstawiają korzystne warunki rozwoju rolnictwa, ze względu na znaczne areały gleb klas wysokich. Gleb o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa jest mniej, a grunty klas najniższych predysponowane są do zalesienia lub zmiany funkcji.

Biorąc pod uwagę całokształt użytkowania i zagospodarowania terenu można stwierdzić, iż nie występują w gminie konflikty przestrzenne, a uwarunkowania przyrodnicze zostały w dużej mierze wykorzystane odpowiednio i ważne jest zachowanie takiej tendencji. Reasumując, dla zachowania walorów krajobrazowych, bioróżnorodności terenów oraz ładu przestrzennego gminy niezmiernie ważne jest zachowanie obecnego charakteru pokrycia terenu, bez ingerencji w siedliska naturalne i odpowiednie wykorzystywanie potencjału terenów wysoczyzny morenowej dla rolnictwa i osadnictwa, a także zachowanie względnie naturalnych cech środowiska w dolinie, zapewniającej schronienie i miejsce żerowania licznym gatunkom ornitofauny.

6.4 Przydatność terenu do rozwoju funkcji użytkowych

Przedstawiona powyżej diagnoza stanu środowiska oraz jego ocena pod kątem istniejących i potencjalnych zagrożeń upoważnia, by na etapie wskazań, wyznaczyć kierunki dalszego zagospodarowania terenu w zgodzie z szeroko rozumianą koncepcją zrównoważonego rozwoju. Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, można stwierdzić, że obszar opracowania Studium charakteryzuje się zróżnicowaniem. Ze względu na powiązania obszarów z szerszym otoczeniem, powinny one być zbliżone do istniejących funkcji. W obecnych granicach opracowania wydzielić można strefy funkcjonalne, które posiadają preferencje do dalszego rozwoju.

Przedstawiony we wcześniejszych rozdziałach opis poszczególnych komponentów środowiska pozwolił na wydzielenie na terenie gminy dwóch stref funkcjonalno-przestrzennych – podstawowych jednostek, z których składa się środowisko gminy.

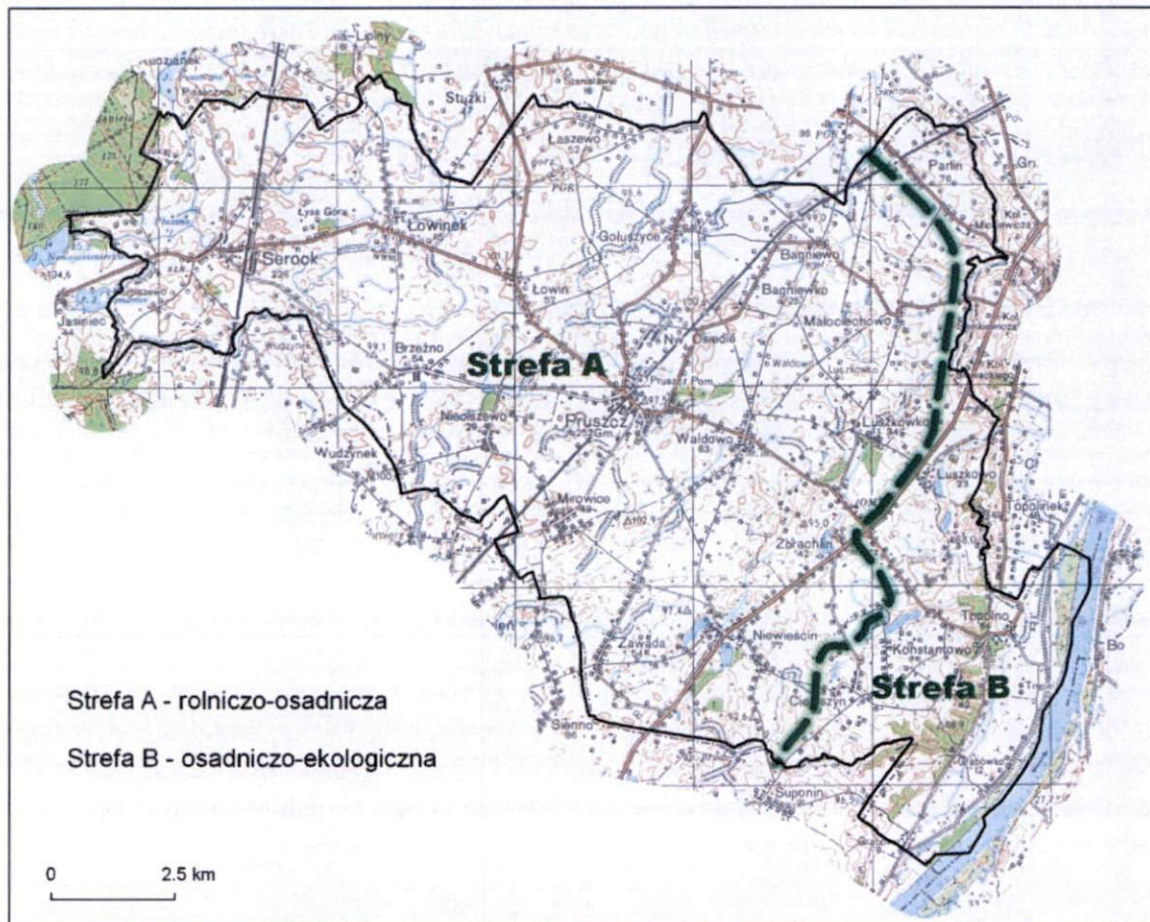
Strefa A – rolniczo-osadnicza obejmuje zdecydowaną większość gminy z miejscowością gminną – Pruszczem. Są to głównie tereny wysoczyznowe - rolnicze, na zachodzie znajduje się niewielki fragment sandru Brdy. Dominują tam gleby o bardzo korzystnych właściwościach pod kątem produkcji rolnej, dzięki czemu grunty one są dominującą formą użytkowania terenu. Osadnictwo wykształciło się przy głównych drogach, łączących wieś w gminie. Są to niewielkie miejscowości, w których dominuje zatrudnienie w sektorze rolniczym. Ośrodkiem skupiającym funkcje usługowe czy obiekty administracji publicznej jest Pruszcz.

Środowisko w tej strefie podporządkowane jest rolnictwu. Ciągi ekologiczne zachowane są w dolinach mniejszych cieków rozcinających wysoczyznę, a także nielicznych jezior. Najatrakcyjniejszymi terenami pod względem przyrodniczym są tereny położone na zachód od Serocka, w dolinie rzeki Kręgiel, która przepływa dodatkowo przez większe jeziora w gminie. Przy zachodniej granicy strefy (i gminy)

występują fragmenty borów sosnowych porastających sandr Brdy, rozciągających się daleko poza obszar gminy. Część tych terenów została włączona do Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Poza tym w strefie A występują użytki ekologiczne – bagna w północno-zachodniej części gminy, a także pomniki przyrody, m.in. w Łowinku i Luskówku.

Uwarunkowania środowiska, a w tym parametry geologiczno-inżynierskie podłoża sprawiają, iż jest to dogodny obszar dla osadnictwa, a także uprawy roli. W gminie występuje wysoki odsetek gleb omych bardzo dobrych i dobrych, co predysponuje te tereny do kontynuowania obecnego użytkowania. Ze względu na stwierdzenie występowania obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, szczególnie zlewni Kotomierzycy, należy zwrócić uwagę na ilość stosowanych środków ochrony roślin, a także postępować zgodnie z Kodeksem dobrej praktyki rolniczej.

Strefa B – osadniczo-ekologiczna obejmuje wschodnią, znacznie mniejszą część gminy. Osadnictwo rozwinęło się tam w mniejszym stopniu, ze względu na specyficzne uwarunkowania środowiska. Zachodnią część strefy stanowi skraj wysoczyzny morenowej, natomiast dalej na wschód rozpościera się dolina Wisły – z urozmaiconą strefą zboczową oraz płaskim dnem. Zabudowa w większym zagęszczeniu występuje głównie w części wysoczyznowej, w obrębie wsi Cieleśzynek czy Parlin. Pokrycie terenu w strefie stanowią również w większości użytki rolne, przy czym w zachodniej części na ogół wypełniają tereny między obiektami trudno dostępnymi, a na wschodzie zajmują tereny zalewowe na żyznych madach. Na zboczu występuje roślinność rozwijająca się w sposób samoistny, w tym tereny zalesione, zadrzewione w rozcięciach erozyjnych.

Rysunek 10. Podział gminy Pruszcz na strefy funkcjonalno-przestrzenne (źródło danych: Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

Jest to strefa o najcenniejszych obszarach, pod względem wartości przyrodniczych i ekologicznych, w gminie. Wpływa na to głównie obecność doliny Wisły i specyficzne warunki środowiska, które sprawiły, że objęto je prawnymi formami ochrony przyrody. Z rejonem tym związane jest występowanie cennych gatunków awifauny, a także siedlisk przyrodniczych, takich jak lasy łąkowe. Wschodnia część gminy zawiera się w graniach Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły i Solecka Dolina Wisły, a także Parków Krajobrazowych – Nadwiślańskiego i Chełmińskiego. W obrębie zbocza doliny utworzono też użytki ekologiczne dla ochrony łąk i pastwisk. O walorach ekologicznych strefy świadczy również występowanie obiektów nieobjętych ochroną przyrody, jak np. jeziora i rzeki, a także licznych wycieków i wysięków wód w obrębie zbocza.

Występowanie cennych obiektów przyrodniczych i ekosystemów wiąże się z występowaniem pewnych ograniczeń, głównie w kwestiach inwestycyjnych. Jako istotne bariery ekofizjograficzne należy wskazać tutaj obszar szczególnego zagrożenia powodzią w międzywalu Wisły. Poza wałem występują też tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, dochodzące do dolnego załomu zbocza doliny. Samo zbocze również powoduje utrudnienia, ze względu na wysokie wartości spadków i ukształtowanie terenu, m.in. w postaci wąskich rozcięć, dolinek. W związku z powyższym cała wschodnia część strefy objęta jest pewnymi ograniczeniami, w tym prawnymi, w rozwoju inwestycji. Jest to równocześnie najcenniejsza przyrodniczo część gminy, o walory której należy dbać. Z kolei na pozostałych terenach w strefie nie zachodzą przesłanki, aby ograniczać rozwój zabudowy czy działalności gospodarczej.

Analiza stanu środowiska i zidentyfikowanie jego głównych zagrożeń w gminie Pruszcz pozwala na określenie wytycznych uwzględniających potrzeby ochrony środowiska wobec prowadzonej i projektowanej polityki przestrzennej gminy:

- na terenach, na których występują grunty nienośne lub słabonośne: torfy, namuły, mady, preferowane użytkowanie w formie trwałych użytków zielonych lub w przypadku mąd rzecznych terenów o funkcjach rolniczych;
- ograniczenia lokalizowania zabudowy w obrębie terenów o wysokich wartościach spadków, ze względu na możliwość pojawiania się ruchów masowych gruntu oraz wysokie wartości krajobrazowo-ekspozycyjne;
- zakazać inwestycji mogących naruszyć integralność dolin rzecznych z wyjątkiem inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną i drogową;
- pozostawić do zachowania istniejące sieci drenarskie i melioracyjne oraz poprawić ich jakość w celu zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania;
- na terenie wysokiej podatności wód podziemnych pierwszego poziomu na degradację wprowadzić zakaz lokalizowania działalności mogącej spowodować przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do gruntu lub stosować powierzchnie uszczelnione z odpowiednim systemem odprowadzenia do oczyszczenia ścieków deszczowych i roztopowych;
- na terenie zlewni bezpośrednich jezior i rzek należy stosować kodeks dobrej praktyki rolniczej w odniesieniu do poprawnych, z punktu widzenia ochrony wód, zasad korzystania z nawozów w rolnictwie;
- stosować paliwa ekologiczne i technologie niskoemisyjne na terenach o rozproszonej zabudowie;
- stosować na terenach otwartych zieleń wysoką w formie pasów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- przeprowadzić działania przeciwerozryjne na terenach gruntów ornych szczególnie zagrożonych erozją wodną i wietrzną na wzniesieniach terenowych, poprzez nasadzenia roślinności o cechach ochronnych na miedzach.

7. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STUDIUM, W TYM SZCZEGÓLNI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH

Źródła zagrożeń zarówno dla całego środowiska przyrodniczego obszaru opracowania (stresory) jak i poszczególnych jego elementów są dwójakiego rodzaju:

- zagrożenia naturogenne (abiotyczne i biotyczne) - jak częste ulewne deszcze, silne wiatry, duże spadki terenu, żerowanie zwierzyny, itp.;
- zagrożenia antropogenne - jak skupiska emitorów przemysłowych, szlaki komunikacyjne, presja intensywnego rolnictwa, itp.

Degradacja środowiska umożliwia stwierdzenie obniżenia jakości poszczególnych komponentów środowiska, co niemal zawsze oznacza pojawienie się konkretnego, sparametryzowanego i możliwego do rozwiązania problemu środowiskowego. Poniżej przedstawiono dominujące i potencjalne zagrożenia stanu środowiska w odniesieniu do wymienionych powyżej źródeł zagrożeń. Podjęto próbę oceny tendencji, intensywności oraz dynamiki zmian procesów w środowisku obszaru opracowania. Analizę oparto głównie na danych dostarczanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

7.1 Degradacja powietrza atmosferycznego

W 2016 r. WIOŚ nie prowadził badań jakości powietrza w całym powiecie świeckim. W poprzednich latach dokonywano pomiarów poziomu benzenu w miejscowości Święte, natomiast w 2013 r. badania prowadziło przedsiębiorstwo Mondi Świecie S.A., jednak wyniki tych pomiarów nie byłyby reprezentatywne dla jakości powietrza w gminie Pruszcz.

W granicach gminy Pruszcz jako źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego wskazać można emisję liniową – komunikacyjną oraz niską – związaną z ogrzewaniem głównie zabudowy mieszkaniowej. Można przyjąć, że emisja punktowa, wynikająca z działalności zakładów produkcyjnych, przemysłowych w gminie ma mniejsze znaczenie, ponieważ nie występują tam na tyle duże przedsiębiorstwa, aby powodować emisję znaczących ilości zanieczyszczeń do powietrza.

W zakresie emisji liniowej, największe znaczenie dla jakości powietrza mają drogi krajowe i wojewódzkie, o największym natężeniu ruchu, w tym samochodów ciężarowych. W gminie Pruszcz drogi takie występują na wschodzie i prowadzą, tak jak drogi pozostałych klas – powiatowe i gminne – terenami rolnymi, częściowo z zabudową zagrodową.

Największe zagęszczenie sieci drogowej, a zarazem zabudowy, występuje w Pruszczu i Serocku, natomiast przy drodze krajowej zabudowa jest mniej zwarta. W związku z występowaniem największego nagromadzenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz ciągów komunikacyjnych, są to miejscowości najbardziej podatne na kumulowanie zanieczyszczeń, głównie pyłów zawieszonych, ale też spalin i gazów wydechowych.

Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2016 wykazała, że w gminie Pruszcz doszło do przekroczenia ilości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 (stężenie roczne, klasa C ze względu na zdrowie ludzi). Z modelowania rozkładu zanieczyszczeń wynika, iż przekroczenia wystąpiły na zachodzie gminy – w okolicach Serocka i Łowinka, a także w centrum – w rejonie Pruszcza i Niewieścina.

Poza wyżej wymienionym przypadkiem przekroczeń, stan aerosanitarny gminy można ocenić jako względnie korzystny. Dla jakości powietrza ważne jest przewietrzanie, a przy obecnym użytkowaniu tereny gminy jest to ułatwione, dzięki czemu wyraźniej zaznacza się przemieszczanie mas powietrza znad Borów Tucholskich, oddziałujących pozytywnie na warunki aerosanitarny gminy.

7.2 Degradacja gleb i degradacja powierzchni ziemi

Zgodnie z zapisami Dyrektywy Azotanowej, na terenie kraju wyznaczono Obszary Szczególnie Narażone na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego, którego odpływ należy ograniczyć. Zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie wodnym Dolnej Wisły (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 1005) w granicach gminy Pruszcz tereny takie mogą występować w granicach JCWPrz Kotomierzycy oraz JCWPrz Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy.

Zlewnie wskazanych jednolitych części, wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych zlokalizowane są w różnych częściach gminy Pruszcz. JCWPrz Kotomierzycy znajduje się w centrum i obejmuje rolniczą część gminy, a JCWPrz Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy występuje wzdłuż wschodniej granicy gminy i obejmuje tereny w ścisłym sąsiedztwie koryta Wisły, głównie łąki. W obrębie zlewni Kotomierzycy występuje bardzo duży udział gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych, jednak należy się spodziewać, iż mimo to wykorzystywane są nawozy sztuczne. W przypadku Wisły zagrożenie wynika z przepuszczalności podłoża oraz spływu wód podziemnych z wysoczyzny w kierunku doliny.

Biorąc pod uwagę potencjalną erozję gleb, obszar gminy charakteryzuje na ogół umiarkowana i słaba możliwa erozja. Na silną erozję narażone są tereny głównie w obrębie doliny Wisły, której zbocza wykazują znaczne wartości spadków terenu.

W granicach gminy nie zachodzą procesy prowadzące do degradacji powierzchni ziemi. Zmiany dotyczące tego komponentu obecnie mogą być związane z efemerycznymi zmianami w przypowierzchniowej warstwie gleby, związanymi z procesami budowlanymi czy też zabiegami agrotechnicznymi. Nie są to jednak procesy prowadzące do trwałej, nieodwracalnej degradacji gleby i powierzchni ziemi.

7.3 Degradacja wód powierzchniowych i podziemnych

WIOŚ prowadzi także regularne badania elementów hydrologicznych województwa. Za główne zagrożenia dla wód powierzchniowych uznaje się zanieczyszczenia i produkcję ścieków, powodujących nadmierną eutrofizację. Zjawisko to szczególnie zauważalne jest na terenach rolnych, a w mniejszym stopniu dotyczy obszarów leśnych. Na poprawę sytuacji znacząco wpływa rozbudowa sieci kanalizacji komunalnej gminy, ograniczanie stosowania szamb i innych zbiorników bezodpływowych. W gminie działają dwie oczyszczalnie ścieków – w Pruszczu i Luskowie, a funkcję odbiornika pełni Wisła.

Tabela 3. Komunalne oczyszczalnie ścieków w gminie Pruszcz (dane za rok 2016)

Oczyszczalnia	Typ	Q rzecz. [tys. m ³ /r]	Zlewnia lub odbiornik ścieków	Ładunki w ściekach oczyszczonych [kg/rok]				
				BZT ₅	ChZT	zawiesina ogólna	azot ogólny	fosfor ogólny
Pruszcz	m-b	166	Wisła	705	4645	664	1751	-
Luskowo	m-b	10	Wisła	52	357	36	-	-

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 r.

Główne ciek poddawane są regularnym badaniom stanu ich czystości, w Tabeli 4. zamieszczono wyniki ocen stanów zanieczyszczenia rzek w latach 2015-2016.

Tabela 4. Stan czystości cieków przepływających przez obszar gminy Pruszcz (dane WIOŚ)

Rzeka	Lokalizacja	Rok	Ocena biologiczna	Ocena fizyko-chemiczna	Ocena hydromorf.	Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
Wisła	Przechowo	2016	II klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	dobry
Kręgiel	Nowy Jasiniec	2016	II klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-
Kotomierzycza	Karczemka	2015	III klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-
Struga Graniczna	Kurpiszewo	2015	III klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-

Źródło: Raporty o stanie środowiska województwa kujawsko pomorskiego (2015 i 2016 r.)

WIOŚ w Bydgoszczy od kilkunastu lat nie publikuje informacji dotyczących jezior w gminie Pruszcz. Nie ma w związku z tym potwierdzonych danych na temat jakości wód stojących. Można jednak stwierdzić, iż występują tam zbiorniki, prezentujące nie najgorszy stan wód, ponieważ są wykorzystywane w celach rekreacyjnych, jak np. Jezioro Topolno czy wędkarskich – Jezioro Luszkowo, Niewieścín, Pluszno.

Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan JCWPrz Kręgiel, Struga Graniczna, określony został jako dobry, nie stwierdzono zagrożenia nieosiągnięcia celów ramowej Dyrektywy Wodnej, w przeciwieństwie do JCWPrz Kotomierzycza, Dopływ spod Gawrońca, Struga Niewieścińska i Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy, o złym stanie ekologicznym, zagrożonych nieosiągnięciem ww. celów. Wynika z tego, że wody powierzchniowe w zachodniej części gminy odznaczają się lepszą jakością od wód w części centralnej i wschodniej.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależy od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. W związku z tym w obrębie gminy wody narażone są na zanieczyszczenia antropogeniczne, lecz w różnym stopniu. Na terenach wysoczyznowych obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych, jednak w samej dolinie Wisły, a także w rejonach piaszczystych – Pruszcz, Niewieścín, Mirowice, wody wykazują silne zmiany. Poza uwarunkowaniami naturalnymi na jakość wód wpływa też użytkowanie terenu. Widoczna jest większa podatność na zanieczyszczenia na terenach rolniczych, w pobliżu siedzib ludzkich. Na stan środowiska wodno-gruntowego oddziałują silnie środki ochrony roślin, prowadząc do jego zanieczyszczenia.

Jakość wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego zbadana na ujęciu w Serocku w 2003 r. przez WIOŚ okazała się być zadowalająca. Analizy wykazały II klasę czystości, co prowadzi zarazem do wniosku, iż budowa geologiczna predysponuje dobre warunki izolacyjne głównego poziomu użytkowego i skutecznie ogranicza wpływy antropogeniczne. Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, jak chemiczny i ilościowy, JCWPd nr 36 i 29 oceniono na dobry. Nie stwierdzono zagrożenia nieosiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

7.4 Hałas

Z przeprowadzonych analiz hałasu wynika, że główne problemy akustyczne (emisja powyżej 63 dB uznawana za „dużą uciążliwość” przez Państwowy Zakład Higieny Pracy) występują przy arteriach komunikacyjnych obciążonych ruchem pojazdów ciężkich (drogi, kolej) oraz w bezpośrednich okolicach dużych zakładów przemysłowych. Na obszarze gminy Pruszcz nie wykonywano kompleksowych pomiarów poziomu dźwięku. Nie ma bezpośrednich dowodów na zachodzenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku. Ze względu na analogię można stwierdzić, że problemy ochrony akustycznej koncentrują się na gęsto zabudowanych terenach wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, a także przy torach kolejowych.

W przypadku gminy Pruszcz jako najbardziej uciążliwe źródło emisji hałasu komunikacyjnego wskazać można drogę krajową nr 5. Przebiega ona przez tereny rolnicze, częściowo zabudowane, głównie z zabudową zagrodową w znacznym rozproszeniu, jednak narażoną na oddziaływanie hałasu. Największe skupienie zabudowy i ulic (dróg powiatowych) występuje w Pruszczu, nieco mniej w Serocku. Dodatkowo mieszkańcy Pruszcza narażeni są na hałas kolejowy. W pozostałych częściach gminy natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu.

W gminie funkcjonują obiekty produkcyjne, których działalność również może wpływać na poziom hałasu w ich otoczeniu. Jak wskazano wcześniej, nie są to zakłady, przedsiębiorstwa, mogące w sposób bardzo uciążliwy oddziaływać na klimat akustyczny. W gminie największy wpływ na warunki akustyczne ma ruch drogowy.

7.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

WIOŚ prowadzi również monitoring natężenia pola elektromagnetycznego w województwie. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów dokonywanych w trzyletnich odstępach czasowych w Pruszczu przy ulicy Cichej 9.

Tabela 5. Wyniki pomiarów PEM prowadzonych przez WIOŚ w Pruszczu

Rok	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego [V/m]
2009	0,1
2012	0,2
2015	0,2

Źródło: Pomiary natężenia pola elektrycznego i pola magnetycznego wykonane przez WIOŚ Bydgoszcz na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2006-2016

Prowadzone badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm, czyli 7 V/m. Należy jednak ograniczyć możliwości rozwoju zagospodarowania w terenach potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych, takich jak: elektroenergetyka, oświetlenie, ogrzewanie, silniki, urządzenia zasilane z sieci i przemysł, urządzenia przemysłowe, linie i stacje elektroenergetyczne, w tym linie najwyższych i wysokich napięć w centralnej i wschodniej części gminy Pruszcz, radiofonia (fale długie, średnie, krótkie i ultrakrótkie), radiotelefony, urządzenia medyczne, radiolokacja, radionawigacja, telefonia komórkowa, urządzenia medyczne, domowe oraz przemysłowe.

7.6 Zagrożenie ryzykiem poważnej awarii przemysłowej

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, powodowane przez poważne awarie przemysłowe i transportowe z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Szczegółowe zasady kwalifikowania zakładów ze względu na wymienione zagrożenia zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138). Na terenie gminy Pruszcz nie zlokalizowano zakładów o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zagrożeniem dla środowiska może być jednak potencjalna awaria gazociągu wysokiego ciśnienia, przebiegającego przez wschodnią część gminy, na trasie zbliżonej do przebiegu drogi krajowej nr 5.

Do obiektów powodujących uciążliwości dla środowiska zalicza się również składowiska odpadów, których funkcjonowanie, mimo odpowiednich zabezpieczeń i izolacji, niesie zagrożenie dla środowiska wodno-gruntowego. W gminie Pruszcz komunalne składowisko odpadów zlokalizowane jest w Małociechowie, podobnie jak składowisko odpadów niebezpiecznych, gdzie składowany jest m.in. azbest.

7.7 Obszary chronione i korytarze ekologiczne

Gmina Pruszcz, jest jednostką typowo rolniczą, stąd większość jej obszaru nie należy do terenów cennych, objętych ochroną przyrody. Obszary chronione występują na jej zachodnim i wschodnim krańcu i wiążą się z sandrem Brdy oraz Doliną Wisły. Poza tym w granicach gminy rozmieszczone są pomniki przyrody oraz nieliczne użytki ekologiczne. Tereny rolnicze w centrum gminy nie przedstawiają szczególnie korzystnych warunków jako potencjalne miejsca bytowania zwierząt, poza awifauną czy mniejszymi ssakami, jednak nabierają wartości jako trasy migracji w łączności z niewielkimi ciekami, zadrzewieniami, miedzami śródpolnymi. Miejsc takich, czyli lokalnych ciągów ekologicznych, można wskazać w gminie Pruszcz kilka, np. w okolicy Serocka czy Niewieścina. Zlokalizowane we wschodniej części gminy mają łączność z Doliną Wisły, będącą korytarzem ekologicznym rangi ponadregionalnej, podobnie jak tereny na zachodzie z sandrem Brdy, włączone do korytarza ekologicznego wyznaczonego przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk „Pojezierze Kaszubskie – Doliny Wisły i Noteci”.

Mimo, iż obszarów chronionych i poniekąd łączących je korytarzy ekologicznych, jest w gminie stosunkowo niewiele, ważne jest zachowanie dbałości o poszczególne komponenty środowiska, aby utrzymać je w stanie nie pogorszonego. Nowe inwestycje zawsze wiążą się z oddziaływaniem na środowisko i krajobraz. Biorąc pod uwagę zachowanie integralności obszarów chronionych i łączności w korytarzach ekologicznych, na pierwszy plan wysuwa się rola terenów zalesionych, zadrzewionych, wód powierzchniowych i podmokłości, które skupiają większość cennych gatunków, szczególnie w Dolinie Wisły. Zanieczyszczenie wód mogłoby przyczynić się do przerwania drożności korytarzy czy nawet w skrajnych przypadkach zniesienia form ochrony przyrody, w tym wypadku głównie użytków ekologicznych, którymi na terenie gminy są bagna czy łąki i pastwiska. Dlatego w gminie dokładane są starania, aby doprowadzać kanalizację sanitarną do jak najszerzej liczby odbiorców. Unika się też możliwości lokalizowania zabudowy w sposób rozproszony, a także na terenach zalewowych Wisły, aby nie ograniczać i nie wpływać na trasy wędrówek zwierząt, ale też nie powodować strat ekonomicznych i nie zaburzać walorów widokowych. Nowe inwestycje są jednak nieuniknione, a w celu niwelowania ich wpływu na środowisko nakładane są obostrzenia, wynikające z aktów prawnych i polityki przestrzennej gminy. Odpowiednie kreowanie rozwoju przestrzennego pozwala zmniejszyć ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

8. CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

W warunkach aktualnego zagospodarowania terenu opracowania zmiany Studium, w niedalekiej przyszłości należy spodziewać się:

Tabela 4. Przewidywane zmiany stanu środowiska w przypadku braku uchwalenia Studium

Element środowiska	Prognozowany trend	Przewidywane zmiany w wyniku braku uchwalenia Studium
powietrze	utrzymanie stanu	brak wpływu
wody podziemne	utrzymanie stanu	brak wpływu
powierzchnia ziemi	utrzymanie stanu	brak wpływu
bioróżnorodność	powolna eutrofizacja siedlisk, zmniejszenie bioróżnorodności na rzecz gatunków o niskich wymaganiach	przyspieszenie procesów eutrofizacji, degradacji obszarów niezadbanych
krajobraz	utrzymanie stanu	brak wpływu
hałas	utrzymanie stanu	brak wpływu

Brak realizacji projektu Studium przyczyni się do utrzymania dotychczasowej struktury użytkowania gruntów i utrzymania jakości środowiska na dotychczasowym poziomie. Utrzymanie statusu dzisiejszego najprawdopodobniej zakonserwuje środowisko, a nowe Studium jest okazją do stymulacji procesów rozwojowych i modernizacyjnych w granicach gminy.

Projektowany dokument umożliwi zagospodarowanie potencjalnych terenów atrakcyjnych pod względem inwestycyjnym zgodnie z dynamicznie zmieniającymi się wymogami w zakresie ochrony przyrody. Ponadto zagwarantuje odpowiednie wykorzystanie wolnych przestrzeni zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju, co wyeliminuje konflikty przestrzenne.

9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Jak już wspomniano wcześniej, celem sporządzenia Studium jest aktualizacja ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz. Podstawowym elementem będzie uwzględnienie w dokumencie zmian przestrzennych, infrastrukturalnych, jakie zaszły na terenie gminy Pruszcz w ciągu ostatnich 9 lat. Zidentyfikowane źródła oddziaływań na środowisko w kontekście projektu zmiany Studium dotyczą przede wszystkim potencjalnych terenów rozwojowych, w tym potencjalnych terenów rozwojowych inwestycji gospodarczych z możliwością sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o funkcji produkcyjnej, składowej, magazynowej, w ramach których powstać może nowa zabudowa, a także inwestycje infrastrukturalne.

Wprowadzanie gazów lub pyłów do atmosfery

W Studium wyznaczono nowe tereny rozwojowe, w związku z czym należy liczyć się z powstaniem nowej zabudowy. Przewidziano też tereny o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jako tereny wskazane do uzupełnień zagospodarowania w obrębie istniejącej zabudowy. Dlatego też wzrośnie ilość potencjalnych urządzeń grzewczych, które mają wpływ na jakość powietrza.

Ustalenia Studium w zakresie ciepłownictwa w stosunku do istniejących systemów grzewczych przewidują wyeliminowanie źródeł, które charakteryzują się największą uciążliwością dla otoczenia, czyli piece węglowe w budynkach mieszkalnych i usługowych. Odnośnie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i w indywidualnych gospodarstwach, szczególnie w nowych budynkach mieszkalnych, wymaga się stosowania systemów grzewczych preferujących paliwa ekologiczne, takie jak energia elektryczna, olej opałowy, gaz, odnawialne źródła energii, itp., eliminujące emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

W związku z przyjętą strategią w zakresie ciepłownictwa, mimo wzrostu urządzeń grzewczych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na powietrze, również z tego względu, iż zmniejszono zakres przestrzenny terenów rozwojowych w stosunku do poprzedniej edycji Studium. Ograniczone zostanie stosowanie paliw wysokoemisyjnych, które powszechnie zastąpione będą przez nisko- lub bezemisyjne nośniki energii, nie powodujące zagrożenia w postaci emisji znacznych ilości zanieczyszczeń, mogących zagrażać jakości atmosfery. Jest to szczególnie ważne z uwagi na zdrowie mieszkańców oraz kondycję upraw i drzewostanu, ponieważ najmniejsze cząsteczki zanieczyszczeń, pochodzące z emisji niskiej mogą wnikać do układu oddechowego lub aparatu asymilacyjnego w przypadku roślin, powodując ich uszkodzenie lub obumieranie.

Udział w emisji zanieczyszczeń powietrza będą mieć pojazdy poruszające się po istniejących ciągach komunikacyjnych. Droga krajowa nr 5 (docelowo droga ekspresowa S5) oraz droga wojewódzka nr 248 przebiegają we wschodniej części gminy, głównie wśród obszarów rolnych. Drogi w gminie przebiegają zazwyczaj terenami rolnymi o niskim zagęszczeniu zabudowy w pobliżu jezdni. Mimo znacznego natężenia ruchu na wymienionych drogach publicznych, większe uciążliwości dla powietrza atmosferycznego generowane są wzdłuż dróg powiatowych, zbiegających się w centrum wsi gminnej – Pruszczu, a także w Serocku. Jest to niekorzystna sytuacja, biorąc pod uwagę występujące tam największe zagęszczenie zabudowy w obrębie całej gminy. W Studium zakłada się dalszy rozwój zabudowy w tych miejscowościach, w tym uzupełnienie w obrębie zabudowy istniejącej przy głównych drogach w centrum wsi. Jeżeli spełnione zostaną wymogi w zakresie ciepłownictwa nie powinno zaznaczać się negatywne oddziaływanie nowej zabudowy na warunki aerosanitarnie. Natomiast w przypadku dróg rosnąca ilość zabudowy może przełożyć się na wzrost pojazdów w potoku ruchu, w tym osobowych, przemieszczających się głównie między miejscem pracy a zamieszkania, czy też ciężarowych, związanych z obsługą terenów produkcyjnych. W Studium przewidziano także wielkopowierzchniowe tereny inwestycyjne w okolicach Zbrachlina, przy drodze krajowej. Jeżeli na takich terenach powstaną obiekty usługowe, produkcyjne, może się to również przełożyć na wzmoczenie ruchu. Rozwiązania przyjęte w Studium gwarantują jednak prawidłową obsługę komunikacyjną, która jest w stanie odpowiednio rozładować natężenie ruchu, natomiast ich doprecyzowanie stanowiąc będą zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wydawane dla poszczególnych terenów rozwojowych.

Z uwagi na charakter planowanych inwestycji nie prognozuje się takiego oddziaływania, które mogłoby spowodować niedotrzymanie standardów środowiskowych w zakresie oddziaływań na powietrze atmosferyczne.

Analiza zmian klimatycznych oraz negatywnych skutków z nich wynikających dla obszaru gminy

W kontekście zmian klimatycznych, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Studium, potencjalnie najbardziej zagrożonymi terenami są grunty rolne, łąki oraz ekosystemy wodne. Aktualnym trendem zmian klimatycznych jest wzrost temperatury powietrza, który niesie ze sobą konsekwencje w postaci suszy, w tym atmosferycznej, hydrologicznej i glebowej. Jest to niebezpieczne zjawisko ze względu na możliwość przesuszenia najlepszych gruntów omych, co może się przełożyć na zmniejszenie produkcji roślinnej w gminie. W kontekście hydrologicznym, następstwem wzrostu temperatury jest zwiększenie parowania, w związku z czym zmniejsza się objętość wód powierzchniowych oraz wód podziemnych, dlatego może dojść do zanikania cennych obszarów podmokłych, np. użytków ekologicznych. Skala czasowa potencjalnych procesów prowadzących do zmniejszenia różnorodności biologicznej jest bardzo duża, dlatego nie przewiduje się, aby w najbliższym czasie mógł potwierdzić się taki scenariusz. Przyjęte w Studium rozwiązania w zakresie infrastruktury drogowej i ciepłowniczej mają pozytywny wydzźwięk w kontekście metod zapobiegających rozwojowi negatywnych skutków zmian klimatycznych.

Wytwarzanie odpadów

Możliwość zwiększenia arealu terenów rozwojowych wiąże się z problemem wytwarzania odpadów. Odpady wytworzone w terenach mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych będą miały głównie charakter odpadów komunalnych. W strumieniu takich odpadów będą mogły znajdować się także niewielkie ilości odpadów niebezpiecznych (np. zużyte baterie, lekarstwa, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny). Większe ilości odpadów niebezpiecznych będą zawierały odpady wytworzone w terenach usługowo-produkcyjnych. Oszacowanie ich rodzaju i ilości jest niemożliwe na etapie opracowywania Studium, wiadomo jednak, że ilość odpadów zapewne wzrośnie, z uwagi na wyznaczenie nowych terenów przewidzianych do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, szczególnie terenów rozwojowych w rejonie drogi krajowej, docelowo ekspresowej, które są preferowanym miejscem do realizacji większych inwestycji.

W gminie Pruszcz system gospodarowania odpadami odbywa się zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Pruszcz (Uchwała nr XLI/334/17 Rady Gminy Pruszcz z dnia 24 listopada 2017 r. zmieniona uchwałą nr II/19/18 Rady Gminy Pruszcz z dnia 29 listopada 2018 r.). Odpady gromadzone są w przenośnych pojemnikach i przekazywane następnie przedsiębiorcy odbierającemu odpady komunalne. Poza tym mieszkańcy gminy zobowiązani są do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów. Zastosowano także rozwiązania w zakresie odpadów wielkogabarytowych. Sposób postępowania z odpadami niebezpiecznymi określają przepisy odrębne, podobnie w przypadku odpadów powstałych w procesie produkcyjnym.

W Studium przyjęto ustalenia mające na celu zwiększenie wiedzy w zakresie racjonalnego gospodarowania odpadami, m. in. poprzez przywiązywanie większej wagi do gospodarowania odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u młodzieży przy realizacji programów nauczania. Ponadto zalecono prowadzić kontrolę nad prawidłowością postępowania z odpadami, w szczególności kontrolę udokumentowania przez właścicieli nieruchomości.

Przyjęte i realizowane zgodnie z wyżej wymienionym porządkiem działania w zakresie odpadów nie powinny przyczynić się do pogorszenia standardów środowiska w gminie. Pozytywnym aspektem jest zwrócenie uwagi na potrzebę zwiększenia świadomości w zakresie gospodarowania odpadami, co również ma duże znaczenie w zakresie problematyki wytwarzania i przetwarzania odpadów.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.)

Na terenie gminy Pruszcz obowiązują rozwiązania w zakresie kanalizacji sanitarnej przyjęte w uchwale nr XXVIII/237/20 Rady Gminy Pruszcz z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Pruszcz. W akcie wyznaczono aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców wynoszącej 3068 z oczyszczalnią ścieków w Pruszczu, obejmującą częściowo wsie: Pruszcz, Gołuszyce i Niewieścín. Na przestrzeni ostatnich lat długość infrastruktury kanalizacyjnej systematycznie się powiększała, jednak obecnie wskazać można kilka miejscowości w południowej części gminy, które pozostają nadal bez kanalizacji sanitarnej, a wskazane byłoby ich włączenie do gminnego systemu. Dodatkowo na terenie wsi Luskowo funkcjonuje druga oczyszczalnia ścieków.

Kierunki Studium wychodzą naprzeciw powyższym wymogom, ustalając w zakresie infrastruktury technicznej dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej – realizację kolektorów sanitarnych grawitacyjnych, dla terenów które mogą zostać objęte zbiorczym systemem kanalizacji, a także realizację kolektorów tłocznych oraz przepompowni ścieków. Wskazano też na potrzebę rozbudowy, przebudowy i wymiany istniejącej kanalizacji sanitarnej. W miejscowościach, w których budowa systemu kanalizacji nie ma ekonomicznego uzasadnienia, przewidziano realizację nowoczesnych indywidualnych biologicznych oczyszczalni ścieków.

Biorąc pod uwagę stosowane dotychczas rozwiązania oraz wskazania nowego dokumentu, nie przewiduje się negatywnego wpływu na środowisko wodno-gruntowe.

Emisja hałasu

Obszar objęty opracowaniem pozostaje głównie pod wpływem oddziaływań akustycznych ze źródeł komunikacyjnych. Hałas drogowy generowany jest w obrębie odcinków dróg i torów kolejowych w graniach gminy. Największe uciążliwości akustyczne występują w samym Pruszczu, związane są z siecią dróg powiatowych i gminnych w centrum miejscowości, a także z czynną linią kolejową. Na pozostałych terenach wiejskich sieć komunikacyjna nie wykazuje już takiego zagęszczenia. Droga krajowa oraz wojewódzka nie skupiają wzdłuż swoich przebiegów zabudowy w znacznej ilości i zagęszczeniu.

W związku z powyższym najbardziej problematycznym miejscem pod wpływem oddziaływania akustycznego wydaje się być centrum Pruszcza, ale też Serocka. Biorąc pod uwagę lokalizację wyznaczonych terenów rozwojowych, występują one przy drogach, również jako tereny wskazane do uzupełnienia zabudowy w obrębie miejscowości. W związku z tym należy liczyć się z oddziaływaniem hałasu na nowe budynki, w tym o funkcji mieszkalnej. Studium w zakresie ograniczania negatywnego wpływu ruchu komunikacyjnego na klimat akustyczny przewiduje remonty dróg, z zachowaniem standardów przewidzianych dla odpowiednich klas dróg czy też uwzględnianie podczas prac ciężkim sprzętem budowlanym czasu ich trwania, pory roku oraz planowania placu budowy. Przy remontowaniu istniejących dróg, wpływ hałasu powinien być odczuwalny w mniejszym stopniu. Ponadto realizując drogi sugeruje się w Studium zachowanie odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego, umożliwiających lokalizację pasów zieleni, oddzielających chodniki od jezdni. Dodatkowo gmina zakłada rozwój systemu komunikacji rowerowej, jako alternatywę dla ruchu samochodowego, ale też atut w zakresie turystyki i rekreacji.

Wyznaczone w projekcie Studium potencjalne wielofunkcyjne tereny rozwojowe, predysponowane do rozwoju funkcji osadniczych: mieszkaniowych, zagrodowych lub usługowych, objęte zamiarem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem możliwości ograniczeń funkcji zgodnie z przepisami odrębnymi rozmieszczone są w obrębie całej gminy. Ominięto

jednak w miarę możliwości okolice planowanej drogi ekspresowej S5 na wschodzie gminy, a także linii kolejowych w Serocku i Pruszczu. Ujęcie takie dąży do zminimalizowania oddziaływania akustycznego ruchu drogowego i kolejowego na jakość życia i zdrowie mieszkańców. Wspomniane tereny rozwojowe, są terenami wielofunkcyjnymi, na których realizowane mogą być również usługi, zatem nie jest przesądzone, iż zabudowa realizowana w pobliżu torów kolejowych będzie zabudową mieszkaniową. W stosunku do drogi ekspresowej zawarto w Studium zakaz lokalizowania w jej sąsiedztwie zabudowy wrażliwej akustycznie. Ponadto zasięg terenów rozwojowych został znacznie ograniczony w stosunku do poprzedniej edycji studium, co również skutkuje zmniejszeniem możliwości realizowania nowej zabudowy przy drodze ekspresowej i liniach kolejowych. Rozwiązania projektowanego dokumentu spełniają w tym zakresie zadania ochrony przed hałasem.

W kwestii hałasu przemysłowego przyznać należy, że w granicach gminy funkcjonuje kilka obiektów produkcyjnych. Zakłady te wyposażone są w odpowiednią infrastrukturę ograniczającą w możliwie największym stopniu propagację hałasu poza obiekty wykonywania działalności przetwórczej. Dodatkowo przedsiębiorstwa związane są przepisami odrębnymi w zakresie oddziaływania akustycznego. Generalnie można stwierdzić, iż na terenie gminy nie zlokalizowano zakładów przemysłowych i usługowych, których funkcjonowanie przyczyniłoby się do pogorszenia warunków akustycznych obszarów wiejskich. W przypadku nowych terenów rozwojowych w rejonie Zbrachlina, przy drodze ekspresowej, również powinny mieć zastosowanie wskazane rozwiązania, w tym przepisy odrębne. Obiekty potencjalnie uciążliwe pod względem hałasu zlokalizowane zostaną w jednym miejscu, bez rozpraszania tego typu działalności w innych rejonach gminy. W przypadku dostosowaniu inwestycji do wyżej wymienionych zasad, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny gminy, zwłaszcza zabudowy z funkcją mieszkaniową.

Krótkotrwałe oddziaływanie w zakresie hałasu mogą powodować prace budowlane, związane z realizacją zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, np. w zakresie lokalizowania nowych urządzeń infrastruktury technicznej czy budynków mieszkalnych, usługowych. Presje akustyczne z tym związane będą okresowe i nie przyczynią się do długotrwałego zakłócenia klimatu akustycznego.

Emisja pól elektromagnetycznych

Podstawowym aktem regulującym zagadnienia związane z niejonizującą emisją pola elektromagnetycznego jest ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1219 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448). Oddziaływania w zakresie pola elektromagnetycznego mają charakter liniowy i występują w obrębie linii elektroenergetycznych, a ich nasilenie zależy od napięcia, przy czym największe oddziaływanie związane jest z liniami wysokiego i najwyższego napięcia. W związku z tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznaczane są pasy technologiczne, w granicach których obowiązują ograniczenia w zakresie wprowadzania nowej zabudowy oraz roślinności wysokiej. Potencjalnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są również stacje radiofonii, urządzenia radiolokacyjne, telefonia komórkowa i inne.

W granicach gminy Pruszcz funkcjonować będą nadal istniejące linie elektroenergetyczne. W ramach rozwoju zabudowy powstać mogą też nowe urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej. W projekcie Studium przewidziano budowę nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych inwestycji, a w ramach modernizacji sieci, sukcesywne wprowadzanie sieci kablowej niskiego napięcia na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz realizację stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikającą ze zwiększonego obciążenia. Dodatkowo wskazano na potrzebę wprowadzania w miejscowych

planach zagospodarowania przestrzennego pasów ochrony funkcyjnej terenów wokół projektowanych i istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych, w których będą obowiązywały ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, tym wyłączając możliwość lokalizacji budynków mieszkalnych.

Przewidziano też rozwiązania alternatywne w zakresie pozyskiwania energii, związane z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii. Dopuszczono w tym zakresie realizację indywidualnych lub zbiorczych systemów wykorzystujących energię geotermalną, energię słoneczną i wodną, z zachowaniem przepisów odrębnych. Jednocześnie nie wyznaczono nowych obszarów dla lokalizacji turbin wiatrowych, jako urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV, wskazano tylko tereny, które zostały uchwalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w stanie obowiązującym na dzień uchwalenia Studium.

Mając na uwadze tendencje zauważone na przestrzeni ostatnich lat, a mianowicie – wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej przy jednoczesnym spadku zużywanej energii elektrycznej, przewiduje się, że trend taki zostanie zachowany. Ma to ścisły związek z nowo wyznaczonymi terenami rozwojowymi. W związku z tym dopuszcza się w miarę potrzeby rozbudowę niezbędnych urządzeń mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne, jednak z zachowaniem odpowiednich standardów uwzględniających wymóg jak najmniejszego negatywnego oddziaływania na środowisko. W tym kierunku wykorzystywany będzie przede wszystkim wymóg zachowania odpowiedniej odległości od tych urządzeń i lokalizowania nowych w bezpiecznej odległości od zabudowy.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

W obecnym i projektowanym stanie zainwestowania obszaru nie ma ryzyka wystąpienia nadzwyczajnych awarii. Zdarzenia takie związane są zakładami sklasyfikowanymi jako zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, a takie w gminie Pruszcz nie występują.

Innym rodzajem nadzwyczajnej awarii może być uszkodzenie gazociągu, który przebiega przez teren gminy. Dodatkowo w granicach obszaru Studium może dojść do awarii związanych z transportem materiałów niebezpiecznych (możliwość transportu materiałów niebezpiecznych i toksycznych środków przemysłowych przez całą dobę), najczęściej są to paliwa płynne oraz skroplone gazy i mieszaniny węglowodorów gazowych.

Przytoczone sytuacje są możliwe, jednak trudne do przewidzenia. Działania ograniczające szkody powstałe w ich wyniku opierać będą się w związku z tym o szybkie reakcje, prowadzące do zwalczania skutków awarii, z jak najmniejszym ubytkiem dla stanu środowiska.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Oddziaływanie w zakresie powierzchni terenu niesie ze sobą większość inwestycji, mogących powstać w wyniku realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przewidzianych w Studium. W kontekście nowych terenów rozwojowych należy liczyć się z pracami budowlanymi, mającymi na celu lokalizację budynków oraz podłączenie ich do sieci infrastruktury technicznej. Przekształcenie powierzchni gruntu będzie jednak efemeryczne i trwało tylko w momencie posadawiania fundamentów i prowadzenia urządzeń infrastruktury technicznej. Po wykonaniu niezbędnych prac, presje na powierzchnię ziemi ustaną, a tereny inwestycji zostaną uporządkowane, dlatego też nie zajdzie istotne, stałe oddziaływanie na powierzchnię ziemi.

Występujące w obrębie gminy tereny zagrożone ruchami masowymi gruntu, zlokalizowane w obrębie zbocza doliny Wisły, generalnie zalecono pozostawić jako wolne od zabudowy. Studium dopuszcza inwestowanie na tych terenach jedynie w przypadku stwierdzenia stateczności zbocza po szczegółowym rozpoznaniu warunków geologiczno-inżynierskich. Są to rejony o niekorzystnych warunkach morfometrycznych, a zarazem świadczące o nieprzeciętnych walorach krajobrazowych, dlatego zasadne będzie ograniczenie rozwoju inwestycji, co zapobiegnie też przekształceniom urozmaiconej rzeźby terenu.

W związku z powyższym nie przewiduje się, aby realizacja założeń wynikających z ustaleń Studium miała znacząco negatywnie wpłynąć na przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu.

Wykorzystywanie zasobów środowiska

Środowisko gminy Pruszcz zdominowane jest przez agrocenozy w obrębie Wysoczyzny Świeckiej. Większe zróżnicowanie biotyczne prezentuje Dolina Wisły na wschodzie, dzięki łąkom, terenom zalewowym, zadrzewieniom na zboczu czy licznym wsiękom wód w jego obrębie. Tereny wysoczyznowe przedstawiają jednak stosunkowo dobre uwarunkowania rozwoju rolnictwa – występują tam gleby klas RII i III. W obecnym stanie, jak i w przeszłości, tereny te były wykorzystywane w ten sposób, czyli najbardziej adekwatny do występujących uwarunkowań. Ustalenia Studium zawierają wskazania odnośnie polityki rolnej gminy, zmierzające do racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, uwzględniając dostosowanie kierunków produkcji rolnej do uwarunkowań przyrodniczych gminy. Innym kierunkiem działań ma być wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o różnej przydatności rolniczej i przeznaczenie ich pod inne pozarolnicze zagospodarowanie. W ten sposób ograniczone zostanie rozszerzanie działalności rolniczej na tereny o niskiej żyzności gleb. Ustalono też promowanie i wdrażanie proekologicznych systemów produkcji rolnej oraz właściwej gospodarki zanieczyszczeniami pochodzącymi z gospodarstw rolnych (na terenie obszarów przyrodniczych prawnie chronionych). Ponadto planuje się dalsze przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego (gleb) i wspieranie działań na rzecz rekultywacji gruntów.

W granicach gminy Pruszcz występują obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, jednak zajmują niewielki udział w odniesieniu do jej całkowitej powierzchni. W stosunku do form chronionych powinny być egzekwowane przepisy w zakresie ochrony przyrody, aby utrzymać cenne ekosystemy w niepogorszonej formie. Na atrakcyjność przyrodniczą gminy wpływa głównie dolina Wisły, jako miejsce bytowania, żerowania, migrowania ptaków, a także podnosząca walory krajobrazowe, w tym za sprawą stromego zbocza. Ze względu na możliwość uruchomienia erozji eolicznej lub ryzyko uruchomienia ruchów masowych na zboczu doliny, Studium przyjęło politykę mającą służyć zachowaniu i zwiększeniu zasobów leśnych. W tym celu przewidziano stymulację wielkości powierzchni leśnej poprzez realizację zalesień i kontynuowanie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z planami urzędzenia lasów, zachowanie ciągłości struktur leśnych w obrębie międzywala rzeki Wisły oraz zbocza doliny Wisły. Jako ważny kierunek działań wymieniono także zachowanie i odtwarzanie walorów lasów poprzez wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej przydatności rolnej, z uwzględnieniem doboru drzewostanów odpowiadających danym warunkom siedliskowym oraz ochronę terenów leśnych i prowadzenie działalności profilaktycznej, celem niedopuszczenia do ich degradacji. Biorąc pod uwagę niską lesistość gminy są to działania pozytywne, zmierzające do zwiększenia powierzchni terenów leśnych, wpływających pozytywnie na środowisko – jakość powietrza, stan wód czy krajobraz.

Ustalenia Studium kładą również nacisk na działanie w granicach obszarów chronionych w zakresie odpowiadającym wytycznym zawartym w przepisach z dziedziny ochrony przyrody oraz szczegółowych zapisów wynikających z planów ochrony. Studium przewiduje uwzględnić

w działaniach gminy Pruszcz zasady związane z ochroną przyrody, w tym wykorzystywać obszary zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami, z uwzględnieniem potrzeby ochrony walorów środowiska przyrodniczego, cech krajobrazu i wartości kulturowych oraz obowiązujących dla danego terenu przepisów prawnych z zakresu ochrony przyrody i środowiska, lokalizować obiekty rekreacyjne i turystyczne w sposób podporządkowany wymogom ochrony środowiska przyrodniczego, harmonizować działania inwestycyjne z otaczającym krajobrazem.

W związku z położeniem obszaru w korytarzu ekologicznym mającym na celu zapewnienie ciągłości między obszarami prawnie chronionymi Doliny Wisły, nakazano uwzględnić zachowanie drożności tego korytarza przy projektowaniu nowego zainwestowania, w celu zachowania jego funkcjonalności. Rozwiązania takie są szczególnie ważne, gdyż stanowią zabezpieczenie dla cennych obszarów nie będących formami prawnie chronionymi. Studium promuje wykorzystanie zasobów środowiska także w zakresie turystyki, głównie wodnej i rowerowej. Są to kierunki nie powodujące uciążliwości dla środowiska.

Znaczna część terenów na wschodzie gminy zawiera się w granicach Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Wyznaczone w jego zasięgu tereny rozwojowe są nieliczne i dotyczą generalnie uzupełnienia lub zagęszczenia zabudowy. Chronionymi wartościami na terenie parku są przede wszystkim mozaikowość krajobrazu oraz utrzymanie drożności korytarza ekologicznego. W granicach terenów rozwojowych, ze względu na ich wielkość, nie będzie możliwy rozwój inwestycji szczególnie uciążliwych czy zagrażających środowisku, a tym samym krajobrazowi. Ustalenia Studium uwzględniają również zakazy dotyczące parku, poprzez odesłanie do odpowiednich przepisów odrębnych. Jak wykazano powyżej zapisy Studium wychodzą naprzeciw wymaganiom ochrony środowiska i przyrody w tym zakresie, dlatego nie przewiduje się znaczącego, negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony, w tym Chełmińskiego Parku Krajobrazowego.

Studium uwzględnia również przepisy odrębne w stosunku do Obszarów Chronionego Krajobrazu – Zalewu Koronowskiego i Nadwiślańskiego. Świadczą o tym o tym m.in. ustalenia w zakresie ochrony zieleni, wprowadzania nowej, w tym zagęszczanie drzewostanu w wykorzystaniem odpowiadającym warunkom siedliskowym, a także prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony wód. Nie wyznaczono terenów rozwojowych w odległości 100 m od wód powierzchniowych na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły nie zawiera wskazań odnośnie treści Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz. W kontekście planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły nie przewiduje się lokalizacji terenów rozwojowych w granicach tej formy, zapisy Studium nie godzą też w ustalenia dotyczące przedmiotu ochrony. W zakresie obszarów Natura 2000 Studium przewiduje: ochronę i rewaloryzację istniejących i zakaz wprowadzania nowych nasadzeń drzew oraz zalesień, na potrzeby ochrony derkacza i błotniaka stawowego, które są przedmiotami ochrony oraz zapewnienie właściwego stanu ochrony dla gatunków tj.: bielik, błotniak stawowy, żuraw, gęś zbożowa, kulik wielki, siewka złota poprzez zachowanie układu leśno-rolnego w dolinie Wisły.

W odniesieniu do innych form ochrony, ustalono w Studium wzmożenie działań ochronnych i konserwatorskich podejmowanych w takich obiektach jak: pomniki przyrody, użytki ekologiczne, parki rekreacyjne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory.

Wyznaczone w projekcie Studium potencjalne tereny rozwojowe co do zasady omijają tereny cenne pod względem przyrodniczym, w związku z czym nie powinno dojść do defragmentacji siedlisk czy przerwania ciągłości lokalnych korytarz ekologicznych. Większość tych terenów to tereny podmokłe, z wodami powierzchniowymi lub zlokalizowane na zboczu Wisły w rozcięciach erozyjnych, przez co ich dostępność inwestycyjna jest w naturalny sposób ograniczona. Jedynym miejscem, które

dotknąć mogą zmiany, potencjalnie ważnym z punktu widzenia migracji ekologicznej, są tereny w rejonie Niewieścina – tereny między wodami powierzchniowymi i zadrzewieniami, które przecina droga krajowa, a w przyszłości droga ekspresowa. Warunki przyrodnicze zostały w związku z tym zmienione tam już dawno, lecz nie prognozuje się, aby miało dochodzić do dalszej degradacji zasobów środowiska, poza oczywistymi zmianami, jakie będą zachodzić w trakcie realizacji inwestycji drogowej.

Przy założeniu, że przedstawione kierunki wykorzystania zasobów środowiska będą w pełni realizowane, nie powinny przyczynić się do pogorszenia stanu środowiska gminy, w tym obszarów chronionych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gospodarka ściekowa w granicach gminy została w większości uregulowana, a w zakresie nowych budynków planuje się przyjmowanie rozwiązań najmniej obciążających środowisko wodno-gruntowe. W kwestii wód opadowych planuje się realizację kolektorów i kanałów deszczowych dla nowych inwestycji, a także systemów podczyszczalni wód opadowych przed odprowadzeniem ich do odbiornika. W związku z przyjętymi rozwiązaniami nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania nieczystości płynnych oraz zanieczyszczonych wód opadowych na zasoby hydrologiczne gminy.

W Studium zalecono projektować i realizować inwestycje melioracyjne w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach dla zachowania właściwych stosunków wodnych w glebie, prowadzić działania zmierzające do poprawy stanu czystości wód, a także stosować środki ochrony roślin uwzględniające zasadę ich selektywnego działania, a w przyszłości ograniczenia na rzecz upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników. W zakresie melioracji przewidziano modernizację i odbudowę urządzeń melioracyjnych oraz utrzymanie urządzeń melioracji – otwartych rowów, we właściwym stanie technicznym. W ten sposób zadbano o zachowanie właściwych stosunków hydrologicznych obszaru, co jest ważne w kontekście odwadniania terenów podmokłych i funkcjonowania terenów rolnych. Dodatkowo wskazano, że należy unikać przerywania lokalnych ciągów wodnych podczas realizacji inwestycji, a ingerencję w istniejące układy hydrologiczne ograniczyć do niezbędnego minimum.

Zgodnie z przepisami odrębnymi odległość dzieląca cmentarz od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m, lub 50 m jeżeli teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociagową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. W Studium uwzględniono zasięg wyznaczonych w ten sposób stref sanitarnych czynnych cmentarzy, które będą brane pod uwagę w przypadku realizacji potencjalnych zamierzeń inwestycyjnych.

Ustalenia Studium uwzględniają występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na wschodzie gminy. Są to tereny w dolinie Wisły, predysponowane do okresowych podtopień, dlatego też objęte zostały zakazami inwestycyjnymi, wynikającymi z przepisów odrębnych. Ograniczenia w lokalizowaniu zabudowy wykluczają powstanie na tych terenach obiektów, które mogłyby w przypadku zalania przyczynić się do zanieczyszczenia wód.

W wyniku przyjęcia Studium i realizacji zawartym w nich rozwiązań nie powinno dojść do pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych – wyznaczonych JCWP i JCWPd, w tym szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych.

Krajobraz

Gmina Pruszcz przedstawia krajobraz typowy dla terenów rolniczych, osadniczych. Bardziej urozmaicone plany strukturalne występują na zachodzie, gdzie związane są z wodami powierzchniowymi i terenami leśnymi, zadrzewionymi, podobnie jak wschodnie obrzeża gminy.

Studium sankcjonuje w tym zakresie wszystkie ustalone formy ochrony zarówno odnoszące się do różnorodności biologicznej ekosystemów wodnych, leśnych, agrocenoz, jak i ochrony kulturowej, opierającej się na opiece nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki, a także terenów objętych ochroną archeologiczną i konserwatorską. Ustalono, iż na terenach objętych ochroną działania inwestycyjne należy harmonizować z otaczającym krajobrazem, przewidziano też wzmożenie działań ochronnych i konserwatorskich w obiektach takich jak: pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, parki rekreacyjne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory. Ponadto nakazano w trakcie procedury planistycznej w maksymalnym stopniu nawiązywać do zastanych struktur terenowych oraz wytycznych konserwatorskich. W Studium zapewniono też zachowanie terenów leśnych, wprowadzanie nowych zadrzewień przy ciągach komunikacyjnych. W ten sposób zadbano o najcenniejsze czynniki krajobrazotwórcze w granicach gminy – zarówno odnoszące się do zasobów naturalnych, jak i tworów działalności człowieka.

W celu propagowania tych wartości zalecono rozwój infrastruktury turystycznej. Przewidziano w tym zakresie m. in. wyposażanie nowych i systematyczne doposażanie istniejących ciekawych krajobrazowo fragmentów gminy w odpowiednie urządzenia pozwalające na właściwą ekspozycję walorów przyrodniczo-kulturowych dla turystów, w szczególności budowę punktów widokowych, odnowienie i wytyczenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz zabezpieczenie właściwej ekspozycji najciekawszych krajobrazowo fragmentów gminy, a zwłaszcza doliny Wisły w rejonie wsi Grabówko, Trępel, Rudki, Topolno raz otoczenia jezior w okolicach Serocka.

Ponadto, mając na celu zachowanie ładu przestrzennego i zapewnienie zagospodarowania potencjalnych terenów rozwojowych zgodnie z trendami w budownictwie odpowiadającymi fizjonomii regionu, ustalono w Studium kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Zapewni to harmonijny rozwój zabudowy obszarów wiejskich.

Powstanie nowych inwestycji w ramach przewidzianych terenów rozwojowych spowoduje zmiany w krajobrazie, wynikające z posadowienia nowej zabudowy o różnych funkcjach, w tym mieszkaniowej. W większości przypadków przyczyni się to do uzupełnienia zabudowy w obrębie wsi i utrzymania ciągłości funkcjonalno-przestrzennej. W przypadku terenów wyznaczonych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w pobliżu drogi krajowej, należy wskazać, iż zespoły nowej zabudowy powstaną kosztem terenów otwartych, rolnych. Pozytywnym rozwiązaniem będzie nadanie im zbliżonych parametrów zabudowy i wskaźników zagospodarowania terenu, w późniejszym czasie na etapie sporządzania miejscowych planów. W wyniku przyjęcia Studium nie przewiduje się zatem negatywnego wpływu na krajobraz gminy, szczególnie jego najcenniejszych elementów.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Konflikty społeczne powstają głównie z powodu obawy o zdrowie ludzi i jakość środowiska w pobliżu miejsca ich zamieszkania. W kontekście nowego Studium, należy przyznać, iż nie planuje się na terenie gminy realizacji inwestycji, które mogłyby wywołać kontrowersje wśród lokalnej społeczności. Biorąc pod uwagę wyznaczone tereny rozwojowe w większości uwzględniają one potrzeby i zamiary inwestycyjne mieszkańców gminy i interes gminny. Potencjalnie największe presje na środowisko

mogą wiązać się z realizacją zamierzeń o charakterze produkcyjnym i usługowym. Z dużym prawdopodobieństwem przyjąć należy, że działalność taka zostanie skoncentrowana w pobliżu drogi krajowej, docelowo ekspresowej, w rejonie Zbrachlina, na obrzeżu zwartych terenów zabudowanych lub w znacznym oddaleniu od nich. Biorąc pod uwagę takie okoliczności, ryzyko zaistnienia konfliktów na tym tle jest nikłe.

Oddziaływanie potencjalnych elektrowni wiatrowych

Projekt Studium nie wyklucza możliwości realizowania turbin wiatrowych. Lokalizacja takich obiektów budzi pewne kontrowersje ze względu na z jednej strony korzyści płynące z wytwarzania energii w alternatywny sposób, a z drugiej strony na skutki dla środowiska, takie jak promieniowanie elektromagnetyczne, efekt migotania cienia czy hałas. Oprócz badań i ich wyników w zakresie oddziaływania chociażby hałasu, bardzo ważny jest w tej sytuacji subiektywny odbiór turbin wiatrowych przez mieszkańców zabudowy zlokalizowanej w jej pobliżu i indywidualnych zdolności percepcyjnych człowieka. W związku z tym w grupie ludzi mieszkającej w pobliżu turbiny część może być wyczulona na ich działanie nawet przy niewielkim wietrze, a część może to oddziaływanie zupełnie ignorować. Nie mniej, oddziaływanie pola elektromagnetycznego, jak i hałasu jest najbardziej odczuwalne w bezpośrednim sąsiedztwie turbiny i maleje w miarę oddalania od niej. Przyjmuje się, że hałas na poziomie 50 dB odczuwalny jest w odległości około 100 m od turbiny, natomiast około 300 m od niej wynosi 40 dB. Należy wspomnieć, iż za uciążliwy dla człowieka uznaje się hałas wielkości 65 dB. W pobliżu elektrowni występuje również tzw. efekt migotania cienia. Ogólnie przyjmuje się, że strefa zagrożenia tym zjawiskiem zawiera się w odległości stanowiącej 10krotność średnicy rotora (jeżeli średnica rotora wynosi 120 m, to strefa oddziaływania będzie zawierała się w promieniu 1200 m od turbiny). W miejscowych planach z terenu gminy Pruszcz nie zawarto ustaleń dotyczących gabarytów turbin, dlatego przyjmując przykładową odległość 1,3 km od niej w stosunku do planowanych terenów rozwojowych należy przyznać, iż jedynie niewielka część potencjalnej zabudowy mieszkaniowej może zostać zlokalizowana poza obszarem narażonym na migotanie cienia. Istnieją jednak naturalne czynniki minimalizujące zasięg oddziaływania efektu migotania cienia, takie jak ukształtowanie terenu czy elementy osłonowe np. ściana lasu, szpaler drzew itp.

W związku z powyższym, najważniejszym działaniem, ograniczającym oddziaływanie turbin wiatrowych na zabudowę mieszkaniową jest zachowanie odpowiedniej odległości między nimi. Biorąc pod uwagę zaproponowaną odległość 1,3 km można uznać, że jest to dystans stosowny, minimalny potrzebny do zredukowania oddziaływania pola elektromagnetycznego, hałasu oraz efektu migotania cienia. Niemal wszystkie potencjalne tereny rozwojowe wyznaczone w Studium uwzględniają takie założenia. W gminie występuje jednak niewielki udział powierzchni leśnych czy zadrzewionych, które mogłyby ograniczać efekt. W centralnej części gminy występują również tereny, na których może zostać zrealizowana zabudowa, zlokalizowane bliżej potencjalnej turbiny niż 1 km. Oddziaływanie wymienionych zjawisk może być tam silniejsze.

Szczegółowe oddziaływanie elektrowni wiatrowych w stosunku do konkretnych terenów, na których mogą zostać zrealizowane i ich otoczenia, omówiono w prognozach oddziaływania na środowisko, dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przewidujących lokalizację elektrowni wiatrowych. Generalnie, w przypadku farm wiatrowych źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest linia wysokiego napięcia. Promieniowanie to generowane jest przez pracujące siłownie wiatrowe, nie powinno jednak wykraczać poza sam przewód podziemny w przypadku linii średniego napięcia. Sam generator i transformator jest ekranowany wewnątrz gondoli warstwą przewodnika, ponadto powinien znajdować się na dużej wysokości (zazwyczaj około 100 m lub wyżej) i z racji braku oddziaływania (na wysokości 1,8 m promieniowanie elektromagnetyczne ma wartość tła), jest pomijany w analizach. Takie rozwiązania konstrukcyjne

gwarantują brak wystąpienia oddziaływań mających negatywny wpływ na zdrowie ludzi.

W zakresie emitowanego hałasu przyjmuje się, iż dla elektrowni wiatrowej dominującym typem oddziaływania jest emisja hałasu niskoczęstotliwościowego poniżej 200 Hz. Stąd za kluczowe uznaje się prawne ustalenie obowiązujących w polskim prawie standardów emisyjnych z instalacji dla hałasu oraz standardów jakości środowiska, jednak odniesienie prawne w tej materii nie występuje. Prowadzone na innych obszarach analizy wykazywały, iż zabudowania występujące najbliższej potencjalnych turbin, mogą pozostawać pod wpływem hałasu rzędu 40-50 dB i oddziaływanie to będzie zmniejszać się wraz ze wzrostem odległości od elektrowni. W związku z tym można również przyjąć, iż na etapie eksploatacji elektrowni można wykluczyć wystąpienie efektu kumulowania się hałasu pracujących elektrowni z hałasem komunikacyjnym.

Wydane do tej pory pozwolenia na budowę dla elektrowni wiatrowych oraz ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wskazują, iż potencjalne elektrownie mogą w najwyższym punkcie osiągnąć od 155 do 240 m. W związku z tym zasięg dziesięciokrotności tej wartości, będąca odległością, w której nie mogą być realizowane budynki mieszkaniowe, obejmuje zdecydowaną większość gminy Pruszcz, szczególnie centrum. Wolne są od tych ograniczeń jej wschodnie i zachodnie obrzeża oraz płaty terenów w rejonie Pruszcza. Oznacza to bardzo duży zasięg potencjalnego oddziaływania turbin wiatrowych. Przyjęte rozwiązania planistyczne w najbliższym sąsiedztwie elektrowni wiatrowych przewidują jednak występowanie terenów rolnych, bez możliwości zabudowy, w związku z czym zachowany zostanie dystans, dzięki któremu oddziaływanie turbin może stracić nasilenie już w okolicach istniejącej zabudowy mieszkaniowej czy zagrodowej. Należy wskazać, iż obecne wymogi prawne względem omawianych inwestycji jest bardziej rygorystyczne niż przepisy obowiązujące w momencie uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla elektrowni wiatrowych, które uzyskały stosowne uzgodnienia i pozytywne opinie, w tym od organów kompetentnych w zakresie ochrony przyrody.

10. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000

Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko wiąże się bezpośrednio z ustaleniem lub dopuszczeniem przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Na obszarze gminy planowane inwestycje, w myśl rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1839), zaliczane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, związane są głównie z realizacją niezbędnej infrastruktury technicznej. Na obecnym etapie nie sposób przewidzieć czy na terenach rozwojowych, szczególnie w rejonie Zbrachlina, planuje się powstanie innych inwestycji, które nosiłyby miano takich przedsięwzięć, lecz nie jest to wykluczone.

W odniesieniu do obszarów chronionych, zwłaszcza obszarów Natura 2000, ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko może wiązać się realizacja zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej o dużej sumarycznej powierzchni. W Studium nie wyznaczono potencjalnych terenów rozwojowych w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003, natomiast fragment terenów rozwojowych w Grabówku wyznaczony na zapleczu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, wchodzi w granice obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003.

W wyniku przyjęcia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mogą powstać budynki o funkcji mieszkaniowej czy produkcyjnej, usługowej, co będzie nierozdzielnie łączyć się z koniecznością zapewnienia połączenia komunikacyjnego nowych obiektów oraz poprowadzenia

infrastruktury technicznej. Studium ustala w tym zakresie rozwiązania o możliwie najmniejszym stopniu ingerencji w środowisko terenów chronionych (których jest w gminie stosunkowo niewiele), ale też środowiska gminy jako całości. Wskazane tereny rozwojowe znajdują się zazwyczaj w obrębie istniejącej zabudowy wsi o najniższych klasach bonitacyjnych i mają na celu utrzymanie ciągłości zabudowania w granicach miejscowości, wzdłuż osi wsi, czyli głównej drogi. Planowana zabudowa lokalizowana będzie zatem w miejscach do tego predysponowanych, nie wyznacza się bowiem terenów rozwojowych w rejonach najcenniejszych przyrodniczo, choć część tych terenów położona jest w Nadwiślańskim Parku Krajobrazowym. Nie wyznaczano jednak terenów rozwojowych w zupełnie nowych miejscach, w oderwaniu od istniejących siedlisk zabudowy wiejskiej, nie zaplanowano też rozwoju inwestycji na zboczach doliny Wisły – stanowiących o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, ale też powodujących utrudnienia w lokalizowaniu zabudowy. Jak wspomniano wcześniej, większość terenów rozwojowych ma charakter uzupełniający zabudowę i nie prowadzi do jej rozproszenia. Nowe budynki będą nawiązywać wyglądem i funkcją do istniejącej zabudowy, więc nie powinno dojść do dysonansu krajobrazowego, a to krajobraz, walory estetyczne są wartościami chronionymi w większości form ochrony przyrody występujących w gminie, poza oczywiście aspektem przyrody ożywionej.

Wyjątek stanowią tereny rozwojowe przewidziane w najbliższym sąsiedztwie drogi krajowej nr 5, docelowo drogi ekspresowej S5. Są to obszary otoczenia nowego węzła drogowego „Pruszcz” w Zbrachlinie, na których planuje się powstanie terenów inwestycyjnych, przylegających właśnie do węzła, o charakterze potencjalnych terenów rozwojowych inwestycji gospodarczych, w oparciu o nowo sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Tereny te znajdują się w całości poza obszarami chronionymi. Intencją gminy jest w tym wypadku pobudzenie rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o nową infrastrukturę drogową, stwarzającą możliwości do aktywizacji gospodarczej. Pozostałe tereny rozwojowe w gminie mają docelowo umożliwić rozwój mieszkalnictwa, nieuciążliwych usług czy siedlisk rolniczych, natomiast tereny w rejonie Zbrachlina dedykowane są pod działalność, która może wiązać się z realizacją zabudowy wielkogabarytowej, usługowej czy produkcyjnej. Nie powinny to być inwestycje mogące znacząco negatywnie wpływać na środowisko, jednak ocena stopnia oddziaływania dokonywana będzie na etapie opracowywania koncepcji zagospodarowania, obranej przez inwestorów, jeżeli tacy oczywiście wystąpią. Obecnie należy stwierdzić, iż nie przeznaczono na te cele terenów wybitnie wyróżniających się pod względem przyrodniczym, są to generalnie grunty rolne o niskie lub średniej przepuszczalności, twardeplastyczne, nie utrudniające realizacji zabudowy i wykazujące stosunkowo dobrą odporność na zanieczyszczenie.

Należy również wspomnieć o elektrowniach wiatrowych, ponieważ w ubiegłych latach na terenie gminy uchwalono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które łącznie przewidywały lokalizację ponad 40 takich inwestycji. Do momentu uchwalenia Studium wydane zostały dwadzieścia dwa pozwolenia na budowę dla elektrowni wiatrowych, w tym dwa prawomocne, natomiast w przypadku dwudziestu jeden prowadzone jest postępowanie w sprawie wydania takiego pozwolenia. W Studium nie wyznaczono nowych terenów dedykowanych dla takich przedsięwzięć, których lokalizowanie jest aktualnie bardzo ograniczone ze względu na obowiązujące od 2016 r. przepisy. Należy w związku z tym przypuszczać, iż oddziaływanie na środowisko związane z pracą elektrowni wiatrowych nie ulegnie zmianie – zgodnie z prawem istniejące mogą bowiem funkcjonować dalej, jednak bez możliwości rozbudowy, zwiększania mocy czy oddziaływania na środowisko lub mogą zostać poddane rozbiórce. Jeżeli w najbliższym czasie powstaną elektrownie, wobec których toczy się postępowanie administracyjne, będą to jedyne obiekty, mogące zostać zrealizowane w gminie, i ze względu na ich ilość - zwiększyć oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę rozlokowanie elektrowni wiatrowych, poza obszarami chronionymi, w terenach rolniczych niewykazujących cennych uwarunkowań środowiska, można stwierdzić, iż nie przyczynią

się do degradacji krajobrazu czy środowiska, mimo wiadomego, znacznego oddziaływania w zakresie pola elektromagnetycznego czy hałasu. Nie leżą też na trasie migracji awifauny, która byłaby uczęszczana z taką częstotliwością jak tereny w Dolinie Wisły, która należy do obszaru Natura 2000. Problematyka realizacji elektrowni wiatrowych pozostaje sprawą otwartą w kontekście prowadzonych postępowań o wydanie pozwolenia na budowę oraz decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, jednak w Studium nie wyznaczono nowych terenów na cele elektroenergetyki wiatrowej, dlatego przyjmuje się, że nie powstanie ich więcej niż było to przewidziane w dotychczas uchwalonych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ilość elektrowni wiatrowych, które zostaną zrealizowane zależy od tego czy wydana zostanie dla nich decyzja o pozwoleniu na użytkowanie, nawet w stosunku do obiektów, które posiadają już pozwolenie na budowę – a istnieje możliwość, iż będzie to decyzja negatywna.

Tereny rozwojowe w gminie obejmują, poza zabudową i wolnymi przestrzeniami wykorzystywanymi jako rolnicza przestrzeń produkcyjna, również fragmenty biocenoz i biotopów obecnych w typowym krajobrazie okolic gminy. Przegląd terenów rozwojowych pod kątem występowania chronionych siedlisk przyrodniczych nie wykazał obecności tego typu elementów. Mając na uwadze skalę niniejszego opracowania można stwierdzić, że samo objęcie ww. elementów zamiarem zmiany przeznaczenia na inne cele niż dotychczasowe nie przesądza, że zostaną zniszczone. Wręcz przeciwnie, konieczność opracowania dla ww. terenów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymusza kolejną strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, na znacznie bardziej szczegółowym poziomie, pozwalającym na szczegółowe określenie warunków ochrony elementów przyrodniczych. Studium jest bowiem dokumentem wyznaczającym ogólne ramy polityki przestrzennej w granicach gminy, a charakter szczegółowy posiadają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których zadaniem będzie sprecyzowanie założeń Studium. W planach powinno się też dążyć do maksymalnej ochrony środowiska, w tym obszarów chronionych i przenosić do ich treści ustalenia wynikające z położenia w granicach form ochrony przyrody czy innych terenów przyrodniczo cennych. Dlatego też wskazane w Studium ogólne wskazania co do terenów rozwojowych doprecyzowane zostaną później w trakcie procedur planistycznych i strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w stosunku do konkretnych terenów i ich uwarunkowań środowiskowych.

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko rozpatruje się z uwzględnieniem możliwych interakcji między jego komponentami, jakie mogą występować w obrębie kilku państw. Mogą to być m.in. zjawiska dotyczące rzek przepływających przez terytoria sąsiadujących państw lub zachodzące w ekosystemach wodnych jezior lub mórz, których linia brzegowa zawiera się w granicach więcej niż jednego państwa. Ponadto można uwzględnić tutaj emitory zanieczyszczeń o znacznym zasięgu oddziaływania, propagującym poza terytorium państwa.

Ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy Pruszcz od granic Rzeczypospolitej Polskiej oraz brak elementów naturalnych, jak i antropogenicznych o międzynarodowym zasięgu oddziaływania, nie stwierdzono możliwości występowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

12. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, A SZCZEGÓLNIIE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Środowisko przyrodnicze gminy Pruszcz nosi największe znamiona przekształceń w części osadniczo-rolniczej o największej koncentracji ludności i najintensywniejszym wykorzystaniu rolniczym, natomiast w dolinie Wisły przekształcenia wiążą się z działaniami przeciwpowodziowymi, regulacyjnymi, bowiem osadnictwo wykształciło się w mniejszym stopniu. Ustalenia dotyczące planowanych przedsięwzięć obejmują szeroki wachlarz narzędzi, mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań w wyniku realizacji ustaleń opisywanego dokumentu, uwzględniając przy tym ochronę wartości ekologicznych. W wyniku realizacji założeń Studium powstaną obiekty oddziałujące na środowisko, głównie w części wysoczyznowej, i można wprowadzić jedynie ustalenia mające na celu ograniczenie dalszego negatywnego oddziaływania.

W Studium zawarto wytyczne zabezpieczające funkcjonowanie obszarów chronionych w granicach gminy, w tym w zakresie obszarów Natura 2000, które są nowym elementem w stosunku do dokumentu z 2010 r. Dołożono też starań w zakresie prawidłowej ochrony substancji zabytkowej gminy, a także właściwych kierunków rozwoju rolnictwa i zwiększenia lesistości. Analiza rozmieszczenia wyznaczonych terenów rozwojowych i wskazanych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wskazuje na właściwe rozmieszczenie miejsc rozwojowych, względem wyznaczonych stref funkcjonalnych.

Skuteczność zapisów w ograniczaniu presji na środowisko będzie można określić dopiero po analizie przyszłych danych monitoringowych, które określą przemiany jakie zajdą w środowisku gminy po realizacji planowanych inwestycji. Niestety proces ten może być długotrwały, a ocena skutków realizacji projektowanego dokumentu obarczona niedoskonałościami, wynikającymi np.: z niepełnego zakresu realizacji.

Biorąc pod uwagę rodzaje funkcji wprowadzanych przez Studium jak również skalę ich oddziaływania oraz charakter otoczenia analizowanego obszaru nie zachodzi potrzeba wprowadzania, innych niż zastosowane w dokumencie, rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, a szczególnie na cele i przedmiot ochrony oraz integralność i spójność obszarów Natura 2000.

Uwzględniając cele i geograficzny zasięg Studium oraz fakt, że na podstawie zebranych informacji o środowisku nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, nie przedstawiono szczegółowych rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie [art. 51 ust. 2 pkt. 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.)]. Rozwiązania alternatywne powinny zostać przeanalizowane po przeprowadzeniu badań terenowych o szczególności wymaganej do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz stwierdzeniu możliwości wystąpienia znaczącego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko.

13. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Określanie przyszłych oddziaływań na środowisko na poziomie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego posiada liczne metodyki, które dobierane są indywidualnie do prognozy w zależności od charakteru funkcji i wielkości obszaru objętego studium. Prognozowanie powinno uwzględniać heterogeniczność i nieliniowość zjawisk i uwarunkowań środowiskowych obszaru opracowania, zarówno w sferze biotycznej jak i abiotycznej oraz możliwości legislacyjno-prawne ustanawiania przyszłego przeznaczenia i warunków zainwestowania terenów.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania wytypowano następujące metody ocen oddziaływania na środowisko, które zostały wykorzystane w Prognozie i pomogły w określeniu przyszłych oddziaływań na środowisko:

1. Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
2. Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta, metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w o.o.s. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów Studium, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregośkolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

14. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem wskazującym kierunki gospodarowania przestrzenią oraz zasady rozwoju i ochrony w oparciu o zaistniałe potrzeby i w korelacji z istniejącymi uwarunkowaniami. W wielu przypadkach rzeczywista ocena oddziaływania na środowisko będzie możliwa dopiero na etapie decyzji administracyjnych zezwalających na budowę inwestycji dopuszczalnych w Studium i późniejszym planem inwestycji.

Jeśli chodzi o postanowienia Studium, schemat badań może przyjąć formę od ogółu do szczegółu. Nie mniej wszelkie badania i analizy należałoby rozpocząć od przeanalizowania rozstrzygnięć przestrzennych, co w dużej mierze wykonano w opracowaniu ekofizjograficznym:

- zweryfikować tereny pod kątem przeznaczenia pod zabudowę lub pozostawienia jako przestrzeni otwartych,
- sprawdzić strukturę przyrodniczą terenów przeznaczonych pod inwestycje,

- określić dopuszczalne formy zabudowy i zagospodarowania terenu.

Powyższe analizy już na etapie sporządzania Studium pozwolą na symulację skutków realizacji ustaleń na środowisko pod kątem dynamiki zmian powierzchni otwartych w strukturach przestrzennych gminy, integralności terenów otwartych w tym ciągów ekologicznych, a także w relacjach z otoczeniem zewnętrznym.

W przypadku rozstrzygnięć dotyczących rozwoju infrastruktury technicznej, skutki realizacji ustaleń Studium można przedstawić na etapie sporządzania dokumentu, przy założeniu jej pełnej realizacji. Jednak ze względu na znaczne opóźnienia, skutki wpływu ustaleń Studium w tym zakresie mogą być różne na różnych etapach realizacji ustaleń Studium. Podobnie skutki dla środowiska, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu: wprowadzaniem pyłów i gazów do atmosfery, wytwarzaniem odpadów, wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi, wykorzystaniem zasobów środowiska, zanieczyszczeniem gleby lub ziemi, niekorzystnym przekształcaniem ukształtowania terenu, emitowaniem hałasu, emitowaniem pól elektromagnetycznych oraz ryzykiem poważnych awarii, oceniać można w pełni po realizacji studium.

Najlepszym sposobem oceny zmian będzie ocena w opracowaniu ekofizjograficznym w następnej edycji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i w nowo opracowywanych miejscowych planach, według schematu: analiza tempa i skali przyrostu terenów zurbanizowanych, analiza tempa i skali przyrostu uzbrojenia terenów, analiza dynamiki zmian dynamiki punktowych i liniowych zagrożeń środowiskowych, fragmentaryzacji przestrzennej obszarów otwartych. Pośrednio oceny takiej dokonują i dokonywać będą edycje dokumentów takich jak np. Program ochrony środowiska, Program gospodarki odpadami.

15. ANALIZA WARIANTOWA

Analizę wariantową przeprowadza się w oparciu o zasadę prewencji i przezorności, która zawiera racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.

Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne przedstawione w Studium, jak już wcześniej wskazano, mają charakter uzasadniony i generalnie nie niosą ze sobą znaczących, długookresowych, negatywnych oddziaływań na środowisko. Przyjęte kierunki planistyczne wydają się być zasadne, w związku z czym wskazanie rozwiązań alternatywnych jest znacznie utrudnione oraz ograniczone. Studium wyznacza do rozwoju tereny najbardziej do tego predysponowane, najczęściej w obrębie zabudowy, która wymaga zagęszczenia. Wiążące się z tym kwestie infrastrukturalne rozwiązane zostaną w sposób możliwie najmniej ingerujący w środowisko. Zwiększenie terenów zabudowanych nastąpi zatem głównie w miejscach o różnych kompleksach przydatności gleb dla rolnictwa, lecz z dużym udziałem gleb najsłabszych. Rozwój przestrzenny jest wpisany w strategię gminy, a tereny wskazane w Studium są jedynym odpowiednim miejscem, ze względu na cenne walory pozostałych gruntów gminy – Doliny Wisły o potencjale ekologicznym oraz części wysoczyznowej o potencjale rolniczym.

Podsumowując, nowo opracowany dokument uwzględnia potrzeby rozwojowe gminy, sankcjonując wymogi ochrony środowiska oraz walorów kulturowych. Zaproponowane w Studium rozwiązania w zakresie polityki przestrzennej, warunków dla projektowanej zabudowy oraz zasad obsługi technicznej i komunikacyjnej, gwarantują dalsze prawidłowe funkcjonowanie gminy.

16. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na terenie gminy Pruszcz znajdują się dwa obszary Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły PLB040003 oraz Solecka Dolina Wisły PLH040003. W stosunku do wyżej wymienionych obszarów chronionych Studium nie wprowadza obiektów liniowych o poważnych konsekwencjach, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

W zakresie nowych terenów rozwojowych, żaden z nich nie znajduje się w obrębie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, będącego obszarem specjalnej ochrony ptaków. Fragment terenów rozwojowych na południowym wschodzie zawiera się w granicach obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły – obszaru siedliskowego. Jak wspomniano wcześniej – na obszarach Natura 2000 nie występują przeszkody w zakresie rozwoju inwestycji, jednak tylko wtedy, kiedy nie są to przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na przedmiot ochrony obszaru.

W stosunku do obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły, przedmiotem ochrony są zróżnicowane siedliska nadrzeczne oraz fauna związana z rzeką i jej doliną, w tym awifauna. Fragment terenów rozwojowych we wsi Grabówko znajduje się na obrzeżach wymienionego obszaru Natura 2000, gdzie w pobliżu istniejącej zabudowy występują pola uprawne oraz szpaler drzew. Tereny są zatem pod wpływem antropopresji i nie stwierdzono tam występowania cennych siedlisk czy gatunków rzecznych. Biorąc pod uwagę zasięg oddziaływania nowych inwestycji, również tych poza obszarem Natura 2000, na populację gatunków chronionej awifauny można stwierdzić, iż potencjalne tereny rozwojowe obecnie wykorzystywane są jako trasy przelotu bądź żerowania – ze zdecydowanie mniejszą częstotliwością niż tereny w dolinie. W stanie obecnym są to tereny rolnicze w obrębie zabudowy wsi, najczęściej wzdłuż istniejących dróg gminnych bądź wewnętrznych, z dala od granic obszarów chronionych. Z związku z powyższym tereny te nie przedstawiają szczególnej wartości dla ornitofauny pod względem siedliskowym, zamieszkania, stałego bytowania. Najprawdopodobniej funkcja ta zostanie utrzymana także po realizacji zamierzonych inwestycji. Tereny rozwojowe w gminie zostały wyznaczone w optymalny sposób, nie dążąc do ograniczenia powierzchni terenów leśnych i innych terenów szczególnie cennych pod względem przyrodniczym. Jako największe zagrożenia dla wymienionych obszarów Natura 2000 wskazano m.in. zanieczyszczenie wód i problem odprowadzania ścieków, nadmiernego nawożenia, produkcję energii wiatrowej. Problemy te jednak w dużej mierze zostały rozwiązane w sposób korzystny dla środowiska, a nowe zamierzenia będą realizowane zgodnie tymi ustaleniami oraz wytycznymi dla obszarów chronionych. Mając na uwadze powyższe kwestie nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na stan liczebności populacji gatunków chronionych w ramach Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej.

17. WNIOSKI

Podsumowując przedstawione wcześniej rozwiązania przyjęte w Studium, należy podkreślić, iż w stosunku do dokumentu z 2010 r.:

- zmieniony został zakres przestrzenny potencjalnych terenów rozwojowych, wyznaczono nowe tereny wskazane do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujące mniejszą powierzchnię niż przewidziana w poprzedniej edycji dokumentu. Mimo to może nastąpić wzrost liczby ludności gminy oraz wzrost powierzchni zabudowanej i sumarycznej długości urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w granicach gminy;
- fragmenty terenów wskazanych do urbanizacji wyznaczono również w strefie utrudnień geotechnicznych, o spadku powyżej 8° (choć w bardzo niewielkim stopniu), w związku z czym przed podjęciem działań inwestycyjnych konieczne będzie szczegółowe rozpoznanie warunków

- geologicznych i hydrologicznych danego terenu oraz ustalenie bezpiecznych rozwiązań budowlanych;
- uwzględnia się aktualny przebieg granic obszarów Natura 2000, OChK Zalewu Koronowskiego, a także znowelizowane przepisy w zakresie ochrony środowiska; w przypadku realizacji zamierzeń budowlanych na obszarach chronionych wymagane będzie uzgodnienie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w związku z procedurą oceny oddziaływania na środowisko;
 - nowe inwestycje pozostaną w korelacji z obszarami chronionymi, jednak kierunki rozwoju gminy uwzględniają najlepsze rozwiązania technologiczne mające na celu ochronę i jak najmniejszą ingerencję w ekosystemy chronione;
 - wyznaczone w Studium kierunki rozwoju i wskazania w kwestii rolnictwa, leśnictwa, ochrony przyrody, walorów zabytkowych i krajobrazowych zapewniają spójny wzrost gospodarczy gminy bez uszczerbku dla jej walorów, zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju.

Po przeanalizowaniu uwarunkowań środowiska obszaru gminy, w nawiązaniu do jej otoczenia, można stwierdzić, że projektowany dokument wprowadza generalnie właściwe funkcje, zgodne z uwarunkowaniami, które nie będą skutkowały ponadnormatywnymi presjami na środowisko, i które mają odpowiednie tryby postępowania w przypadku naruszeń prawa.

18. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem sporządzanym na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.). Prognoza ocenia rozwiązania zawarte w projekcie Studium pod kątem potrzeby ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju gminy. Do oceny rozwiązań zastosowano metodę analogii - stosowaną w ocenach oddziaływania na środowisko przy braku parametrów do obliczeń.

Dokument został opracowany z związku z potrzebą uaktualnienia zapisów studium uchwalonego w 2010 r. Na przestrzeni 9 lat w gminie Pruszcz zaszły zmiany w zakresie infrastruktury i powierzchni objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a także uaktualniono przebieg granic się obszarów Natura 2000 i wprowadzono Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Ponadto dokument wymagał aktualizacji pod kątem norm prawnych, które były sukcesywnie nowelizowane.

W kontekście zmian, jakie niesie ze sobą nowe Studium, do ważniejszych kwestii należy korekta lokalizacji i sumarycznej powierzchni potencjalnych terenów rozwojowych, przewidzianych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wśród nich wyznaczono tereny inwestycyjne w pobliżu drogi krajowej nr 5 – docelowo ekspresowej, gdzie powstać ma węzeł drogowy. Poza tym Studium nie wnosi diametralnych zmian w zakresie polityki przestrzennej gminy.

Realizacja zapisów Studium może przyczynić się do zwiększenia powierzchni terenów zabudowanych, co niesie ze sobą pewne uciążliwości dla środowiska. Rozwiązania w zakresie infrastruktury technicznej przyjęte w dokumencie gwarantują jednak utrzymanie stanu czystości powietrza i wód na nie pogorszonym poziomie. Nie przewiduje się też znaczącego wzrostu uciążliwości w zakresie oddziaływania akustycznego czy promieniowania elektromagnetycznego.

Realizacja ustaleń zmiany Studium spowoduje zmiany w krajobrazie. Powstaną nowe budynki o funkcji mieszkalnej, usługowej i produkcyjnej, a także obiekty infrastruktury technicznej, jednak nie przewiduje się długotrwałych przekształceń i zniekształceń powierzchni terenu. Studium zapewnia

ochronę cennych walorów widokowych, w tym wynikających z naturalnego ukształtowania powierzchni. Ograniczono możliwości inwestycyjne na terenach o znacznym nachyleniu oraz zagrożonych powodzią.

Studium zawiera też zapisy sankcjonujące ustanowione formy ochrony przyrody oraz strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej. W ten sposób zagwarantowano ochronę najcenniejszych zasobów przyrodniczych gminy oraz substancji zabytkowej, stanowiących o atrakcyjności ekologicznej i krajobrazowej.

W stosunku do obszarów Natura 2000 konieczne będzie przeprowadzenie procedury oddziaływania na środowisko już na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego dla potencjalnych terenów rozwojowych. Nie przewiduje się jednak znacząco negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony SOO Solecka Dolina Wisły, a w granicach OSO Dolina Dolnej Wisły nie wyznaczono terenów wskazanych do opracowania miejscowych planów i innych inwestycji. Nie przewiduje się też transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Reasumując, nie prognozuje się znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko w wyniku wykonania zapisów projektu uchwały. Projekt Studium nie przyczyni się do poważnych zmian w środowisku, jeżeli zostaną zrealizowane wskazania zawarte w dokumencie oraz przepisy odrębne, dotyczące ochrony przyrody.

19. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

20. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane o pokryciu terenu Corine Land Cover 2008;
- geoportal.gov.pl;
- Gminna ewidencja zabytków (Gmina Pruszcz);
- Internetowy Atlas Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Internetowy System Osłony Kraju;
- Kondracki J., 2001, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa;
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- mapy.mojregion.info;
- materiały Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Natura 2000 - Standardowy formularz danych PLB040003 Dolina Dolnej Wisły;
- Natura 2000 - Standardowy formularz danych PLH040003 Solecka Dolina Wisły;
- Numeryczny Model Terenu – dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz, Geofabryka Sp. z o.o., marzec 2018 r.;

- Państwowy Rejestr Granic;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (Uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego);
- Pomiary natężenia pola elektrycznego i pola magnetycznego wykonane przez WIOŚ Bydgoszcz na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2006-2016;
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego (lata 2009-2016), WIOŚ Bydgoszcz;
- Rejestr zabytków woj. Kujawsko-Pomorskie gm. Pruszcz, Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2016, WIOŚ Bydgoszcz;
- Rozporządzenie nr 19/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Chełmińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1873);
- Rozporządzenie nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1874);
- Rozporządzenie nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1083);
- Rozporządzenie nr 7/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1084);
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie wodnym Dolnej Wisły (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 1005);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz (Uchwała nr LVIII/377/10 Rady Gminy Pruszcz z dnia 13 września 2010 r.);
- System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS”;
- Uchwała nr XII/205/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 września 2011 r. w sprawie nadania statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2011 r. Nr 237, poz. 2205)
- Uchwała nr XXVIII/237/20 Rady Gminy Pruszcz z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Pruszcz;
- Uchwała nr XXXIII/261/17 Rady Gminy Pruszcz z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz;
- Uchwała nr XLVIII/797/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie włączenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe do Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego i zmiany nazwy tego Zespołu;
- Woś A., 1999, Klimat Polski, PWN, Warszawa;
- Uchwała nr IX/182/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 września 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4757);
- Uchwała nr XI/254/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 6122);
- Zarządzenie nr 349/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego;

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r. poz. 814);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1184);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 26 października 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3276);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 2506).

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radecki

Załącznik Nr 1
do uchwały nr XXXII/287/2021
Rady Gminy Pruszcz z dnia 25.03.2021 r.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY PRUSZCZ**

**UWARUNKOWANIA
ROZWOJU
PRZESTRZENNEGO**

/etap wyłożenia do publicznego wglądu/

1. WPROWADZENIE	5
1. Podstawa prawna	5
2. Cele opracowania Studium.....	5
3. Zakres opracowania	6
2. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZENIU STUDIUM	7
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW WYŻSZEJ RANGI	10
1. Ustalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego....	10
2. Ustalenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	11
3. Diagnoza Strategii Rozwoju Gminy Pruszcz na lata 2016-2022.....	11
4. Strategia Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020	12
4. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU ORAZ STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY.....	13
1. Położenie i granice gminy.....	13
2. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z położenia gminy	14
3. Stan ładu przestrzennego.....	15
4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	21
5. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	22
1. Budowa geologiczna	22
2. Rzeźba terenu	27
3. Wody powierzchniowe i podziemne	28
4. Warunki klimatyczne.....	31
5. Szata roślinna i świat zwierzęcy	32
6. Prawne formy ochrony przyrody	34
7. Źródła zagrożeń dla środowiska	39
6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	43
1. Bezrobocie.....	43
2. Źródła utrzymania	44
3. Warunki mieszkaniowe	45
4. Infrastruktura społeczna	45
5. Podsumowanie	46
7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	46
8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	48
1. Potrzeby rozwojowe gminy.....	48

2.	Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne	53
3.	Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego	55
	Struktura ludności.....	57
	Ruch naturalny ludności	59
	Ruch wędrowkowy	61
	Wykształcenie	61
4.	Prognoza demograficzna dla gminy	62
5.	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	63
6.	Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	63
9.	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	66
1.	Archeologia i historia osadnictwa na terenie gminy	66
2.	Dziedzictwo kulturowe gminy i zasady jego ochrony	66
3.	Gminna ewidencja zabytków	67
10.	STAN PRAWNY GRUNTÓW	73
11.	WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	75
12.	WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	75
13.	WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	75
14.	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	77
15.	STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	77
1.	Komunikacja	77
	Komunikacja kolejowa.....	82
	Transport lotniczy, wodny, rowerowy i szlaki turystyczne	82
2.	Gospodarka odpadami	83
3.	Gospodarka wodno-ściekowa	83
4.	Elektroenergetyka.....	84
5.	Odnawialne źródła energii	86
6.	Gazownictwo	87
7.	Ciepłownictwo.....	87
16.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PULICZNYCH.....	88
17.	WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	89

1. WPROWADZENIE

1. Podstawa prawna

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej „studium”, jest dokumentem planistycznym, określającym politykę jej rozwoju przestrzennego. Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Studium jest prawem wewnątrz gminnym wiążącym władzę oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy dla realizacji określonych celów. Granicę obszaru objętego studium stanowi granica administracyjna gminy Pruszcz.

Studium sporządzone jest na podstawie przepisów Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.).

Studium sporządzone zostało w wyniku podjęcia przez Radę Gminy Pruszcz uchwały nr XXXIII/261/17 z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pruszcz. Uchwałą poprzedziła analiza i ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalona uchwałą Rady Gminy Pruszcz nr XXXIII/260/17 z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Pruszcz, podjęta na podstawie art. 32 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w której stwierdzono konieczność dokonania aktualizacji obecnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pruszcz. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Pruszcz wykazała, że zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania powinna mieć na celu przede wszystkim dostosowanie jego treści do aktualnych przepisów prawa.

Zawartość merytoryczna Studium została określona w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.). Studium opracowano w oparciu o wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

2. Cele opracowania Studium

Poprzednia wersja Studium powstała w 2010 r. Od tego czasu na terenie gminy zaszły zmiany dotyczące wielu aspektów życia mieszkańców jak i funkcjonowania całej jednostki. Konieczność sporządzenia nowego dokumentu studium determinuje dostosowanie dokumentu do wymogów aktualnie obowiązujących ustaw i stwierdzona została na podstawie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Pruszcz stanowiącej załącznik do uchwały gminy Pruszcz nr XXXIII/260/17 z dnia 24 lutego 2017 r.

3. Zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz składa się z:

- 1) tekstu studium:
 - a) część pierwsza: uwarunkowania rozwoju przestrzennego - stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały,
 - b) część druga: kierunki rozwoju przestrzennego - stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały,
 - c) część trzecia: uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium - stanowiącego załącznik nr 3 do uchwały,
- 2) część graficzna - Uwarunkowania rozwoju gminy w skali 1:25 000 - załącznik nr 4 do uchwały;
- 3) rysunku studium - Kierunki rozwoju gminy w skali 1:25 000 - stanowiącego załącznik nr 5 do uchwały.

2. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZENIU STUDIUM

Przy opracowaniu zmiany studium korzystano z obowiązujących przepisów prawa, materiałów planistycznych aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dokumentów wyższej rangi oraz publikowanych i niepublikowanych danych dotyczących stanu zainwestowania oraz otoczenia biznesu, danych Urzędu Gminy w Pruszczu i innych opracowań branżowych:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz uchwalone uchwałą nr LVIII/377/10 Rady Gminy Pruszcz z dnia 13 września 2010 r.;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r.;
- Strategia Rozwoju Gminy Pruszcz na lata 2016-2022 przyjęta uchwałą Rady Gminy Pruszcz nr XIX/152/16 z dnia 26 lutego 2016 r.;
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Pruszcz na lata 2014 – 2018 przyjęty uchwałą nr XLIII/249/2013 Rady Gminy Pruszcz z dnia 14 listopada 2013 r. wraz ze zmianą (Uchwała Rady Gminy Pruszcz XXIV/189/16 z dnia 24 czerwca 2016);
- Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028, przyjęty uchwałą nr XXXII/546/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r.;
- Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, przyjęta uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.;
- Strategia Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020 r. przyjęta uchwałą nr XXXVI/224/14 Rady Powiatu Świeckiego z dnia 26 marca 2014 r.;
- Decyzja Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Infrastr. z dnia 27 marca 2014 r. poz. 25);
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 przyjęty przez Komisję Europejską 16 grudnia 2014 r.;
- Rejestr zabytków woj. Kujawsko-Pomorskie gm. Pruszcz, Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Gminna ewidencja zabytków;
- Mapa obszarów narażonych na ryzyko powodzi, RZGW Gdańsk;
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Pruszcz na lata 2017-2023;
- Rejestr Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego gminy Pruszcz:

Tabela 1. Rejestr obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	UCHWAŁA RADY GMINY PRUSZCZ ZATWIERDZAJĄCA PLAN	NAZWA PLANU	DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA (publikacja ogłoszenie)	DOMINUJĄCA FUNKCJA
1	Nr XXIV/128/97 z dnia 26 marca 1997 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz w zakresie posterunku energetycznego	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 14, poz.67 z dnia 21 kwietnia 1997 r.	Posterunek energetyczny
2	Nr XXIII/129/97 z dnia 26 czerwca 1997 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz w zakresie przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Świecie-Mrocza	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 31, poz.163 z dnia 31 lipca 1997 r.	Infrastruktura gazociągowa
3	Nr XXX/179/98 z dnia 21 maja 1998 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz w zakresie terenów zabudowy mieszkaniowej we wsi Serock oraz terenów urządzeń telekomunikacji i łączności we wsiach Pruszcz i Luskówko	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 36, poz.148 z dnia 14 lipca 1998 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej
4	Nr VI/35/99 z dnia 22 lutego 1999 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz obejmującej tereny położone we wsiach Serock, Łowinek, Łowin, Bagniewo-Bagniewko, Pruszcz, Mirowice, Luskówko, Luskowo, Zawada, Zbrachlin i Niewieścín	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 29, poz.194 z dnia 30 kwietnia 1999 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
5	Nr VI/36/99 z dnia 22 lutego 1999 r.	W sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów położonych we wsi Pruszcz	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom., Nr 29, poz.195 z dnia 30 kwietnia 1999 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
6	Nr VI/37/99 z dnia 22 lutego 1999 r.	W sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów położonych we wsi Serock	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 29, poz.196 z dnia 30 kwietnia 1999 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej
7	Nr VI/38/99 z dnia 22 lutego 1999 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy jeziorze we wsi Niewieścín	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 29, poz.197 z dnia 30 kwietnia 1999 r.	Tereny rekreacyjnej i mieszkaniowej
8	Nr VII/53/99 z dnia 29 marca 1999 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz w zakresie terenu zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Zbrachlin (zmieniony w części uchwałą nr XIV/89/03 pkt 15)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 37, poz.292 z dnia 14 czerwca 1999 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
9	Nr XXXII/245/2001 z dnia 31 sierpnia 2001 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ubojni i masarni we wsi Łowinek	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 93, poz.1846 z dnia 10 grudnia 2001 r.	Tereny usługowo-produkcyjne
10	Nr XXXII/246/2001 z dnia 31 sierpnia 2001 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ubojni i masarni we wsi Niewieścín (zmieniony w części uchwałą nr XXXV/278/17 pkt 27)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 93, poz.1847 z dnia 10 grudnia 2001 r.	Tereny usługowo-produkcyjne
11	Nr XXXV/258/2001 z dnia 3 grudnia 2001 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa i usług produkcyjnych na działce 18/6 we wsi Zbrachlin	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 14, poz.260 z dnia 14 marca 2002 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej

12	Nr XIV/86/03 z dnia 30 września 2003 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa we wsi Łowin	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 12, poz.137 z dnia 12 lutego 2004 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
13	Nr XIV/87/03 z dnia 30 września 2003 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa i usług we wsi Mirowice	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 12, poz.138 z dnia 12 lutego 2004 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
14	Nr XIV/88/03 z dnia 30 września 2003 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usług i mieszkalnictwa we wsi Zawada	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 12, poz.139 z dnia 12 lutego 2004 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
15	Nr XIV/89/03 z dnia 30 września 2003 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa we wsi Zbrachlin (częściowa zmiana planu przyjętego uchwałą Nr VII/53/99 pkt 8)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 12, poz.140 z dnia 12 lutego 2004 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
16	Nr XXIII/261/05 z dnia 9 grudnia 2005 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych do zalesienia położonych w gminie Pruszcz we wsiach: Gołuszyce, Małociechowo, Serock i Topolno	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 16, poz.201 z dnia 13 lutego 2006 r.	Zalesienie
17	Nr XLIX/300/06 z dnia 28 kwietnia 2006 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa w Niewieścinie	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 108, poz. 1648 z dnia 17 sierpnia 2006 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
18	Nr XLIX/302/06 z dnia 28 kwietnia 2006 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa w rejonie ulicy Korczaka w Pruszczu	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 108, poz. 1649 z dnia 17 sierpnia 2006 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
19	Nr XLIX/301/06 z dnia 28 kwietnia 2006 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usług i mieszkalnictwa w rejonie ulic: Główna, Cicha, Zakątek w Pruszczu	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 123, poz. 1813 z dnia 18 września 2006 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
20	Nr XLIX/303/06 z dnia 28 kwietnia 2006 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa w rejonie ulicy Bydgoskiej w Pruszczu	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 123, poz. 1814 z dnia 18 września 2006 r.	Tereny zabudowy mieszkaniowej
21	Nr V/30/2011 z dnia 4 lutego 2011 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego część sołectw: Serock, Łowinek, Łowin, Łaszewo, Gołuszyce Bagniewo, Brzeźno, Nieciszewo Mirowice i Pruszcz z przeznaczeniem na Park wiatrowy Pruszcz	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 63, poz. 434 z dnia 14 marca 2011 r.	Elektroenergetyka wiatrowa
22	Nr X/40/2011 z dnia 2 maja 2011 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Okrężna, Północna, Polna, Równa, Witosza, Poczłowa i Dworcowa oraz w rejonie terenów kolejowych w miejscowości Pruszcz	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 155, poz. 1319 z dnia 13 lipca 2011 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej
23	Nr XLVI/271/2014 z dnia 31 stycznia 2014 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Niewieścinie przy drodze do Cieleszyna	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 532 z dnia 17 lutego 2014 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
24	Nr LV/338/2014 z dnia 24 października 2014 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie miejscowości: Mirowice, Zawada, Niewieścin, Serock, Łowinek, Małociechowo i Luskówko. (stwierdzenie nieważności § 7 pkt 2 i 3, § 11 pkt 6, § 12 pkt 4 niniejszej uchwały poprzez rozstrzygnięcie nadzorcze nr 113/2014 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 15 grudnia 2014 r.)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3512 z dnia 28 listopada 2014 r.	Elektroenergetyka wiatrowa

25	Nr V/32/2015 z dnia 30 stycznia 2015 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 49/3 przy ul. Wyzwolenia w Pruszczu	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 501 z dnia 19 lutego 2015 r.	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
26	Nr XXXV/278/17 z dnia 28 kwietnia 2017 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 7/2 położonej w miejscowości Niewieścín (częściowa zmiana planu wprowadzonego uchwałą Nr XXXII/246/2001 pkt 10)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 2206 z dnia 9 maja 2017 r.	Zabudowa usługowo-produkcyjna
27	Nr XLVII/387/18 z dnia 29 maja 2018 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 239 położonej w miejscowości Serock (stwierdzenie nieważności § 4 pkt 2 lit. g poprzez rozstrzygnięcie nadzorcze nr 62/2018 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2018 r.)	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3039 z dnia 6 czerwca 2018 r.	Zabudowa usługowo-produkcyjna
28	Nr XXV/215/20 z dnia 24 września 2020 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Kościelnej w miejscowości Pruszcz	Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 4613 z dnia 1 października 2020 r.	Zabudowa usługowa, parking, cmentarz

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW WYŻSZEJ RANGI

1. Ustalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

W odniesieniu do terenu gminy Pruszcz, Plan zagospodarowania województwa kujawsko-pomorskiego (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2003 r. Nr 97, poz. 1437) przewiduje:

- podział województwa na obszary o podobnych uwarunkowaniach rozwoju zakwalifikował gminę Pruszcz do obszaru północnego. Obszar ten ma charakter wielofunkcyjny, o bardzo dużym znaczeniu funkcji turystycznej, leśnej i rolniczej;
- teren gminy został zaliczony do obszarów o korzystnych uwarunkowaniach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa;
- gmina zaliczona została do centralnej strefy polityki przestrzennej. Jest to obszar największej aktywności społeczno-gospodarczej;
- południowo-wschodni obszar gminy został zakwalifikowany do atrakcyjnych turystycznie;
- pod względem uwarunkowań demograficznych gmina Pruszcz zakwalifikowana została do obszarów województwa o najkorzystniejszym saldzie migracji;
- gmina Pruszcz bezpośrednio graniczy z aglomeracją bydgosko-toruńską;
- obszar gminy Pruszcz zakwalifikowany został jako obszary położony poza zasięgiem istniejącej sieci gazociągów wysokociśnieniowych (o celu dystrybucyjnym). Zmienić to ma budowa gazociągu Dn 300 relacji Świecie - Mroczka
- poprzez obszar gminy przebiega główna linia kolejowa nr 131 i linia kolejowa nr 201,
- droga krajowa nr 5 (aktualnie w przebudowie na całym odcinku w gminie).

Ponadto Plan wymienia szczegółowo zadania:

- osiągnięcie prędkości powyżej 120 km/h poprzez rozbudowę (układ AGTC) linii kolejowej nr 131: Chorzów-Inowrocław-Bydgoszcz-Tczew;
- przebudowa do parametrów klasy technicznej S (droga ekspresowa) drogi krajowej nr 5: (Grudziądz) Świecie-Bydgoszcz-Białe Błota-Poznań-Wrocław.

2. Ustalenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – plan modernizacji 2020+ (załącznik do uchwały nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.) wyróżnia następujące priorytety rozwoju województwa:

- konkurencyjna gospodarka,
- modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- silna metropolia,
- nowoczesne społeczeństwo.

Za najważniejszy uznano priorytet „Konkurencyjna gospodarka”, natomiast pozostałe powinny być traktowane jako wspomagające rozwój gospodarki. Jako źródło niewykorzystanego potencjału upatruje się tutaj dziedziny takie jak produkcja żywności, turystyka, czy pozyskiwanie energii odnawialnej. Obszar gminy Pruszcz ma natomiast olbrzymie predyspozycje do rozwoju w tych dziedzinach.

W priorytecie „Modernizacja przestrzeni wsi i miast” gmina Pruszcz została zakwalifikowana do 4 poziomu hierarchicznego obejmującego obszary wiejskie (których integralną częścią są także lokalne ośrodki rozwoju – małe miasta i wiejskie siedziby gmin). Ich rola w rozwoju województwa ma polegać na aktywizacji społeczno-gospodarczej na poziomie lokalnym. Gmina Pruszcz leży jednak w strefie będącej połączeniem aglomeracji bydgosko-toruńskiej z miastem Świecie oraz północną częścią kraju. Dlatego najbardziej istotne z punktu widzenia strategii województwa są na jej obszarze kierunki działań związane z rozwojem infrastruktury drogowej i kolejowej.

3. Diagnoza Strategii Rozwoju Gminy Pruszcz na lata 2016-2022

Misją Gminy w ramach opracowanej strategii ma być integrowanie mieszkańców wokół wspólnych problemów i rozwój w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, gdzie zachowana jest stabilna równowaga między zaspokajaniem potrzeb lokalnej społeczności, rozwojem gospodarki i ochroną środowiska. Wizją tego dokumentu jest utworzenie z Gminy Pruszcz jednostki nowoczesnej, ekologicznej oraz przyjaznej dla mieszkańców i przedsiębiorców. W tym celu zdefiniowano obszary strategiczne, cele operacyjne oraz odpowiadające im zadania.

Jako obszary strategiczne określono przede wszystkim społeczeństwo, gospodarkę oraz środowisko. W ramach tych obszarów wyznaczono cele strategiczne i kierunki działania mające doprowadzić do osiągnięcia docelowego poziomu rozwoju gminy. W ramach misji przy sporządzaniu Strategii przeprowadzono konsultacje społeczne mające na celu określić najbardziej istotne dla mieszkańców problemy, co pozwoliło na określenie poszczególnych celów i zadań.

- Cel strategiczny 1: Rozwój aktywnej i dobrze zorganizowanej społeczności lokalnej
 - Cel operacyjny 1.1: Rozwój wysokiej jakości usług na rzecz społeczności lokalnej w zakresie edukacji, kultury, sportu, rekreacji, opieki medycznej i socjalnej
 - Cel operacyjny 1.2: Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy
 - Cel operacyjny 1.3: Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego
 - Cel operacyjny 1.4: Wzmocnienie poziomu integracji społeczności lokalnej i tożsamości kulturowej
- Cel strategiczny 2: Poprawa standardu życia mieszkańców
 - Cel operacyjny 2.1: Poprawa jakości i rozwój infrastruktury technicznej
 - Cel operacyjny 2.2: Poprawa bazy lokalowej oraz poziomu wyposażenia obiektów użyteczności publicznej

- Cel operacyjny 2.3: Poprawa warunków zamieszkania i wypoczynku mieszkańców
- Cel strategiczny 3: Rozwój gospodarczy Gminy Pruszcz
 - Cel operacyjny 3.1: Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
 - Cel operacyjny 3.2: Wsparcie rozwoju rolnictwa oraz sektora rolno-spożywczego
 - Cel operacyjny 3.3: Wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i walki z bezrobociem
 - Cel operacyjny 3.4: Rozwój systemów informacji, promocji i doradztwa dla przedsiębiorstw, rolników i osób odchodzących z rolnictwa
- Cel strategiczny 4: Rozwój ekologiczny Gminy Pruszcz
 - Cel operacyjny 4.1: Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska naturalnego
 - Cel operacyjny 4.2: Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej
 - Cel operacyjny 4.3: Rozwijanie edukacji ekologicznej i środowiskowej

W ramach Strategii określono również system jej wdrażania, a także sposób oceny realizacji zawartych w niej celów.

4. Strategia Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020

Strategia rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020 określa wizję rozwoju powiatu jako miejsca zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, w którym warto będzie mieszkać, pracować inwestować, rozwijać się, a także wypoczywać. Określono także strategiczne cele mające pomóc w realizacji przedstawionej wizji. Są to działania w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, środowiska i obszarów wiejskich, społeczeństwa, a także gospodarki. Wskazano jednak, aby celów tych nie traktować autonomicznie w oderwaniu od pozostałych. Są one bowiem wzajemnie powiązane i razem wskazują drogę rozwoju powiatu. Dużej szansy dla powiatu dopatruje się w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej jako późniejszego czynnika rozwoju gospodarki. Co za tym idzie, zwiększenie ilości miejsc pracy wraz z rozwojem społeczno-kulturalnym, pozwolą na zmniejszenie przypadków zjawisk patologicznych i poprawienie poziomu zadowolenia społecznego.

Zawarta w Strategii charakterystyka gminy Pruszcz zwraca uwagę na podejmowane przez gminę działania dążące do zwiększenia integracji w zakresie społecznym oraz podkreśla walory turystyczne i przyrodnicze południowo-wschodniej części gminy.

4. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU ORAZ STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

1. Położenie i granice gminy

Terytorium gminy Pruszcz znajduje w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Jest to jednocześnie najdalej na południe wysunięta gmina powiatu świeckiego.

Od zachodu i południa gmina Pruszcz graniczy z gminami wchodzącymi w skład powiatu bydgoskiego, odpowiednio z gminą Koronowo (od zachodu) i Dobrcz (od południa). Granica z gminą Koronowo jest stosunkowo krótka i przebiega od okolic na południe od jeziora Piaseczno, wzdłuż granicy lasu aż do okolic Jeziora Nowojasinieckiego. Dalej na południe wzdłuż rowów melioracyjnych poprzez jezioro Święte aż do ulicy Górnej w Serocku i wzdłuż niej do skraju lasu. Dalej na południu przebiega granica z gminą Dobrcz. Jej przebieg wyznacza Struga Graniczna biegnąca z zachodu na wschód. Przecina ona między innymi linię kolejową czy drogę powiatową 1268C Serock-Stronno. Przed Aleją Adama Mickiewicza w Serocku, granica skręca na południe aż do okolic wsi Zawada, gdzie skręca na wschód. Częściowo biegnąc wzdłuż Strugi Niewieścińskiej i terenu Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, dochodzi do Wisły w okolicach wsi Grabowo. Jest to miejsce, gdzie graniczą trzy powiaty: świecki, bydgoski i chełmiński. Krótką granicę na południowym wschodzie z gminami powiatu chełmińskiego wyznacza Wisła. Są to kolejno od południa gminy Unisław i Chełmno.

Ryc. 1. Położenie gminy Pruszcz na tle mezoregionów fizycznogeograficznych (Solon, 2018)

Pozostała część granic gminy Pruszcz znajduje się już w obrębie powiatu świeckiego. Z gminą Świecie granica rozpoczyna swój bieg między wsiami Topolno i Topolinek. Jej dalszy przebieg na północ wyznacza granica pasa zadrzewień od wschodu oraz pól uprawnych od zachodu. Od okolic wsi Małociechowo granice wyznaczają różnego rodzaju ciek. Skręcając na zachód na wysokości wsi Parlin tworzą granicę z gminą Bukowiec. Granicą z tą gminą przebiega głównie wzdłuż dróg gminnych. Na wschód od wsi Stążki rozpoczyna się granica z gminą Świekatowo. Początkowo granica przebiega

na południowy zachód, aby później na wysokości wsi Łaszewo odbić na północny-zachód aż do granicy lasu. Późniejszy przebieg aż do okolic jeziora Piaseczno jest zróżnicowany.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym, obszar ten podzielony został pomiędzy 2 mezoregiony: Wysoczyznę Świecką oraz Dolinę Fordońską. Aż około 80% powierzchni gminy leży w obrębie pierwszego z mezoregionów. Jest on częścią większej jednostki – makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. Wysoczyzna Świecka charakteryzuje się dominującym udziałem równin młodoglacjalnych i wzniesień morenowych. Sprawia to, że w większości tereny te są płaską wysoczyzną morenową z nielicznymi formami falistymi oraz rozległymi obniżeniami wytopiskowymi o wysokim poziomie wód podziemnych. Na wyższym poziomie szczegółowości można zakwalifikować ten obszar do mikroregionu Wysoczyzny Strzeleckiej. Tereny te ze względu na dogodne warunki glebowe w znacznej większości użytkowane są rolniczo. Zadrzewienia występują wyspowo na małych obszarach głównie w północno-zachodniej części gminy.

Pozostałe 20% powierzchni gminy zostało zaliczone do mezoregionu Doliny Fordońskiej będącego południową częścią makroregionu Doliny Dolnej Wisły. Aktualny krajobraz tego obszaru jest efektem procesów erozyjno-akumulacyjnych zachodzących w holocenie i późnym glacie. Tworzą go więc zbocza terasowe, a także usypane później wały przeciwpowodziowe. Od rzeki oddziela je pas roślinności liściastej rosnącej na żyznych madach.

2. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z położenia gminy

Gmina Pruszcz znajduje się w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w południowej części powiatu świeckiego. Obszar gminy zlokalizowany jest pomiędzy 53°23' a 53°18' równoleżnikiem szerokości geograficznej północnej oraz 18°2' i 18°16' południkiem długości geograficznej wschodniej, zamykając granicą administracyjną obszar o powierzchni 14196 ha (141,96 km²). W skład gminy Pruszcz wchodzi 24 wsie i 2 osady podzielone na 20 sołectw (Bagniewko, Brzeźno, Cieleşzyn, Gołuszyce, Grabówko, Luszczówko, Łaszewo, Łowin, Łowinek, Małociechowo, Mirowice, Niewieścín, Parlin, Pruszcz, Rudki, Serock, Topolno, Wałdowo, Zawada i Zbrachlin).

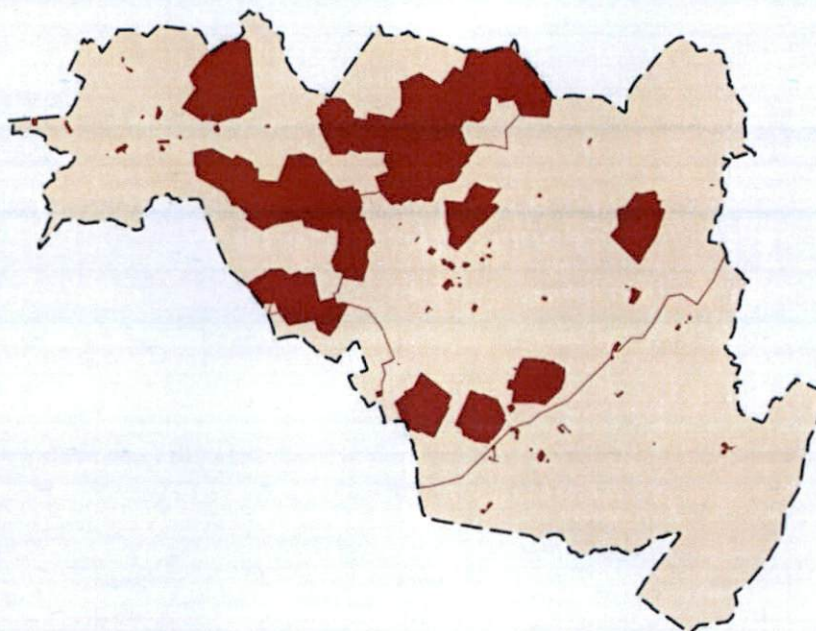
Gmina Pruszcz graniczy z 7 gminami. Od północy sąsiaduje z gminami Świekatowo i Bukowiec. Od wschodu z gminami Świecie, Chełmno i Unisław. Najdłuższa granica przebiega na południu z gminą Dobrcz. Ostatnim sąsiadem gminy Pruszcz jest leżąca na zachodzie gmina Koronowo.

Ryc. 2. Położenie administracyjne gminy Pruszcz

3. Stan ładu przestrzennego

Ustalenia Studium, które nie jest prawem lokalnym, a jedynie „aktem kierownictwa wewnętrznego gminy” czy też „oświadczeniem woli Rady Gminy”, realizowane są poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz z 2010 r. było systematycznie wykorzystywane zgodnie z przepisami, do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Według stanu na dzień 20 października 2020 r. na obszarze gminy obowiązuje 28 (w tym trzy zmiany częściowe) uchwał dotyczących miejscowych planów. Plany obejmują tereny o łącznej powierzchni ponad 2600 ha, co stanowi blisko 19% powierzchni całkowitej gminy.

Ryc. 3. Tereny posiadające obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Plany w granicach gminy Pruszcz, obejmują najczęściej pojedyncze działki rozrzucone po obszarze gminy lub zespoły sąsiadujących ze sobą działek, głównie o funkcji mieszkaniowej. Największym planem o przeważającej funkcji mieszkaniowej jest plan dotyczący rejonu ulic Okrężnej, Północnej, Polnej, Równej, Witosa, Pocztowej, Dworcowej oraz terenów kolejowych w miejscowości Pruszcz uchwalony uchwałą Rady Gminy Pruszcz nr X/40/2011 z dnia 2 maja 2011 r. Największe obszary zajmują natomiast plany związane z budową i obsługą elektrowni wiatrowych.

W gminie występują również bardzo duże powierzchniowo obszary, dla których przystępowano do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Są to głównie tereny na północnym zachodzie gminy, dla których przewidziano utworzenie elektrowni wiatrowych (plan dla terenów położonych w miejscowościach Mirowice, Zawada, Niewieścín, Serock, Łowinek, Małociechowo i Luskówko uchwalony uchwałą Rady Gminy Pruszcz nr LV/338/2014 z dnia 24 października 2014 r.). Co prawda większość terenów tego planu została zakwalifikowana jako tereny rolnicze, jednak warunki ich użytkowania zostały jasno określone ze względu na planowane inwestycje związane z energetyką wiatrową. Natomiast przeznaczenie terenów wchodzących w skład największego z planów uchwalonego uchwałą Rady Gminy nr V/30/2011 z dnia 4 lutego 2011 r. jest już bezpośrednio związane z elektroenergetyką wiatrową. Obejmują one nie tylko same elektrownie wiatrowe wraz z urządzeniami i obiektami obsługującymi, ale także stałe place technologiczne oraz niezbędne drogi wewnętrzne dojazdowe do wiatraków.

Posiadanie wielu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wpływa na uproszczenie procedur administracyjnych oraz wzrost atrakcyjności terenów. Zestawienia zmian użytkowania terenu (Tabela 2) oraz liczby pozwoleń na budowę wydawanych w gminie w latach 2014-2015 wskazują, że inwestycje skupiały się przede wszystkim na zwiększeniu powierzchni zabudowy mieszkaniowej, dla której decyzje wydawane były najczęściej. Warto zwrócić jednak uwagę jak dużo decyzji wydawanych było dla realizacji zabudowy usługowej na terenie gminy, zwłaszcza porównując te wartości do danych dla całego powiatu. Co ważne, sukcesywnie zwiększała się powierzchnia gruntów wykorzystywanych pod inwestycje mieszkaniowe, produkcyjne czy rolnictwo (Pruszcz, Serock).

Tabela 2. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy Pruszcz (źródło: BDL GUS)

Rok	Użytki rolne		Grunty leśne oraz zadrzewione		Grunty zabudowane i zurbanizowane			Użytki ekol.	Nieużytki
	grunty orne	razem z pozostałymi	lasy	razem z pozostałymi	tereny mieszk.	tereny produkcyjne	razem z pozostałymi		
2012	11259	12634	284	414	136	12	584	17	289
2013	11274	12633	286	419	140	13	587	17	282
2014	11288	12636	286	421	141	13	585	17	282

Tabela 3. Pozwolenia na budowę wydane w dwóch wybranych latach 2014-2015 na terenie gminy Pruszcz i powiatu świeckiego

Rodzaj decyzji	2014 r.			2015 r.			2016 r.		
	Powiat świecki	Pruszcz	udział	Powiat świecki	Pruszcz	udział	Powiat świecki	Pruszcz	udział
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	3	0	-	0	0	-	20	0	-
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	292	25	8,6%	309	22	7,1%	317	28	8,8%
decyzje dotyczące zabudowy usługowej	29	8	27,6%	23	4	17,4%	35	10	28,6%
decyzje dotyczące innej zabudowy	149	22	14,8%	161	11	6,8%	147	17	11,6%
Decyzje razem:	473	55	11,6%	493	37	7,5%	519	55	10,6%

Z danych zawartych w tab. 2 wynika, że aż 89% powierzchni gminy zajmują użytki rolne składające się w zdecydowanej większości z gruntów ornych. Ze względu na tak duży udział terenów rolniczych w ogólnej powierzchni gminy jest to jednocześnie dominująca forma użytkowania terenu w poszczególnych jej sołectwach. Taki stan rzeczy spowodowany jest stosunkowo dobrymi warunkami glebowymi na terenie gminy sprzyjającymi rozwojowi rolnictwa. Ma to również odzwierciedlenie w przypadku terenów wykorzystywanych na potrzeby produkcyjne, wśród których dużą rolę odgrywają przedsiębiorstwa bezpośrednio powiązane z branżą rolniczą.

Bardzo mały udział w powierzchni gminy mają tereny lasów i tereny zadrzewione. Stanowią one zaledwie niecałe 3% powierzchni gminy, a w ich skład wchodzi głównie lasy. Dodatkowo rozmieszczenie tych terenów jest bardzo nierównomierne. Występują one praktycznie jedynie w obrębie sołectw w pobliżu nabrzeża rzeki Wisły (Grabówko, Rudki, Topolno) oraz na północny zachód od wsi Serock.

Na terenie gminy brak terenów o typowej funkcji turystycznej. W takim aspekcie rozpatrywane mogą być jedynie obszary o ciekawych pod kątem turystycznym walorach środowiska naturalnego. Odczuwalne są jednak braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej pozwalającej na pełne wykorzystanie potencjału tych obszarów. Mocną stroną gminy jest dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, oparta na strategicznych w skali powiatu, województwa czy nawet kraju, drogach oraz liniach kolejowych. Są to drogi krajowe nr 5 (E-261), droga wojewódzka nr 248, droga powiatowa nr 1266 C, droga ekspresowa S5 oraz linie kolejowe nr 131 (C–E 65) i nr 201.

Sieć osadnicza gminy składa się z 24 wsi i 2 osad. Obszar gminy podzielony jest na 20 sołectw. Miejscowość sołecka jest to zespół miejscowości, który przyjmuje nazwę miejscowości wiodącej. Zespół ten z reguły stanowi wieś i przyległe do niej mniejsze miejscowości:

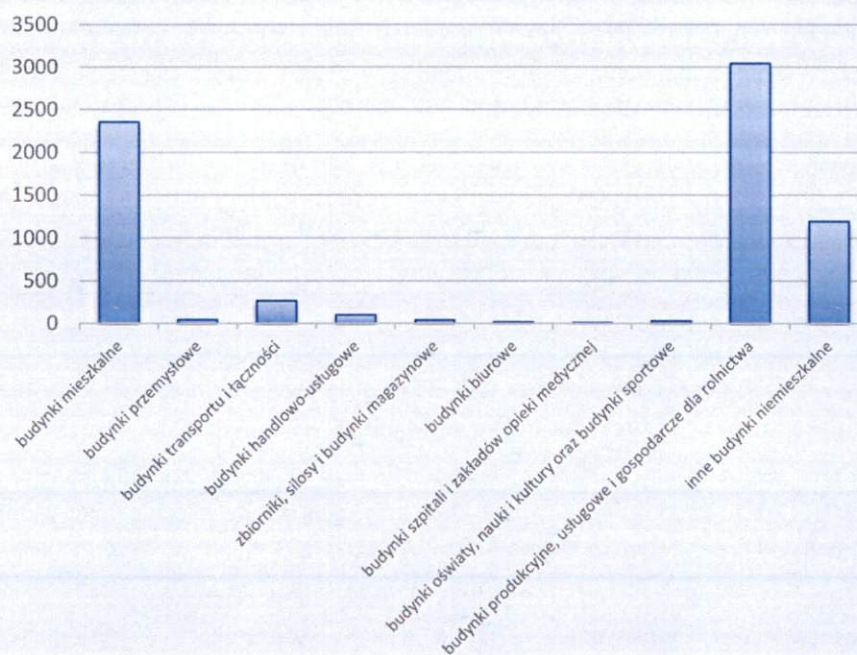
- Bagniewko,
- Bagniewo (sołectwo Bagniewko),
- Brzeźno,
- Cieleşzyn,
- Gołuszyce,
- Grabówko,
- Konstantowo (sołectwo Rudki),
- Luskowo (sołectwo Luskówko),
- Luskówko,
- Łaszewo,
- Łowinek,
- Łowin,
- Małociechowo,
- Mirowice,
- Nieciszewo (sołectwo Mirowice),
- Niewieşcin,
- Parlin,
- Pruszcz,
- Rudki,
- Serock,
- Topolno,
- Wałdowo,
- Zawada,
- Zbrachlin.

Osady: Grabowo (sołectwo Grabówko), Trępel (sołectwo Grabówko).

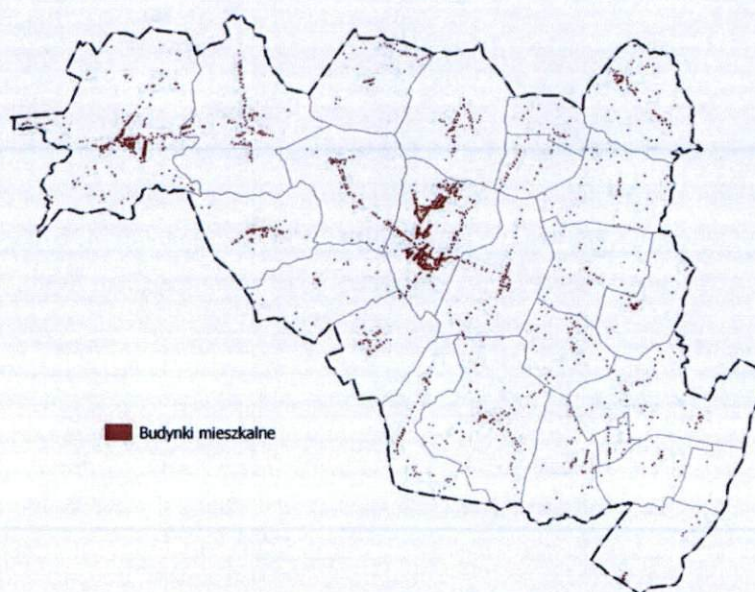
Strukturę charakteru budynków sieci osadniczej przedstawia Tabela 4. Poniżej zamieszczono też ryciny prezentujące koncentracje wybranych typów funkcjonalnych budynków.

Tabela 4. Struktura funkcji budynków sieci osadniczej (dane EGIB)

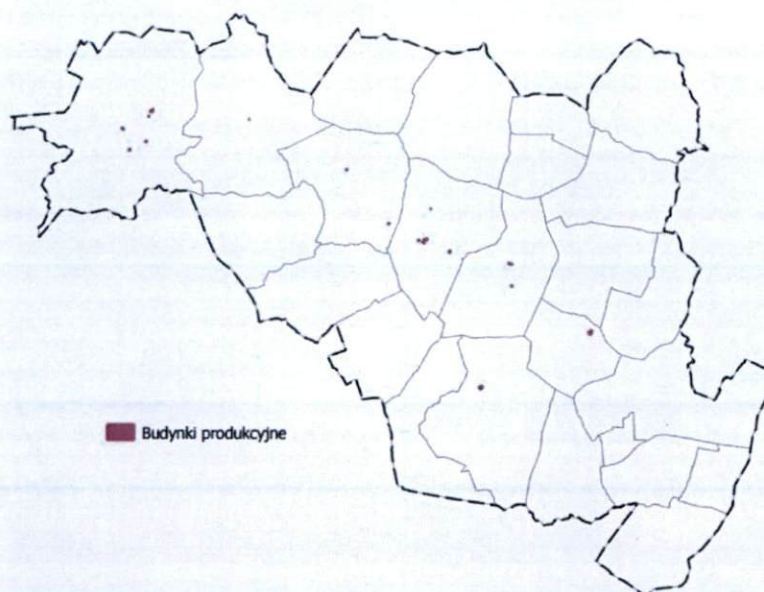
Funkcja budynku:	Liczba budynków	Udział procentowy
Budynki mieszkalne	2354	33,2
Budynki produkcyjne	40	0,6
Budynki transportu i łączności	265	3,7
Budynki handlowo-usługowe	99	1,4
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	38	0,5
Budynki biurowe	15	0,2
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	7	0,1
Budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe	27	0,4
Budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa	3042	43,0
Inne budynki niemieszkalne	1194	16,9
SUMA	7081	100

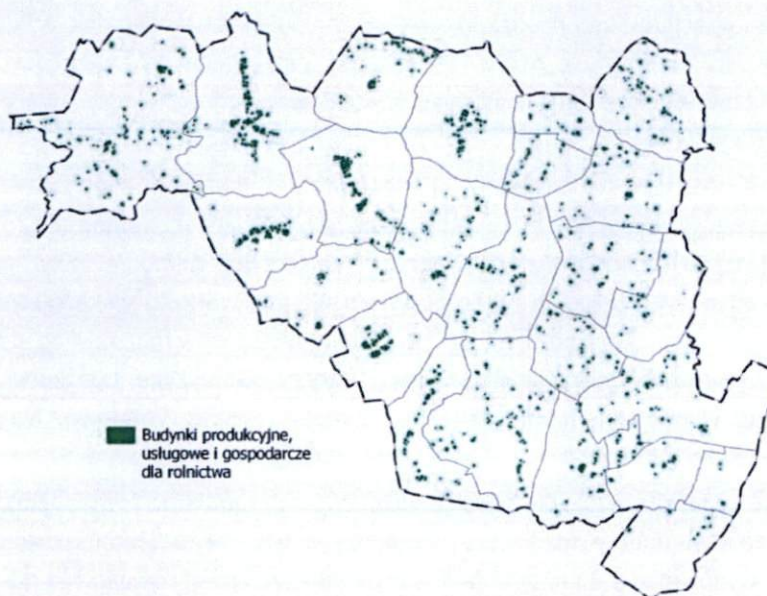
Ryc. 4. Zestawienie struktury funkcji budynków sieci osadniczej gminy

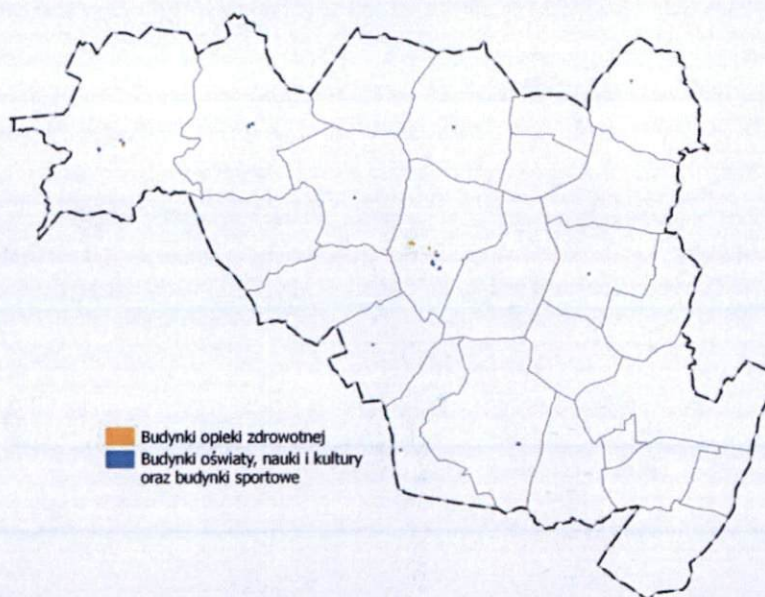
Ryc. 5. Lokalizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy

Ryc. 6. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji produkcyjnej

Ryc. 7. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji produkcji, usług i gospodarczej dla rolnictwa

Ryc. 8. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji usług publicznych

Gmina Pruszcz plasuje się w czołówce gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego pod kątem liczby ludności. Mimo iż rozkład wielkości miejscowości w obrębie gminy jest dość regularny, to koncentracja zabudowy w widoczny sposób zaznacza się w obrębie wsi Pruszcz, Łowin, Łowinek i Serock oraz wzdłuż drogi łączącej te miejscowości. W przypadku Pruszcza i Serocka wyraźnie zaznacza się przewaga zabudowy mieszkaniowej, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie mieszkańców. Te dwie miejscowości zamieszkuje około 41% ludności całej gminy. W znajdujących się między nimi wsiach Łowin i Łowinek dominuje natomiast zabudowa o dominującej funkcji produkcji, usług i gospodarczej dla rolnictwa.

Biorąc pod uwagę pozostałe miejscowości, wartość liczby mieszkańców na poziomie 200 osób jest wielkością graniczną, powyżej której miejscowości nabierają cech demograficznych ułatwiających rozwój. Powyżej tej wartości mają one szansę na rozwój demograficzny, uzasadnione staje się lokowanie pojedynczych usług, a także poprawie ulegają wartości wskaźników uzasadniających inwestycje infrastrukturalne. Miejscowości powyżej 200 mieszkańców można więc uznać za rozwojowe. Na terenie gminy są to miejscowości: Bagniewko, Brzeźno, Gołuszyce, Luskowo, Łaszewo, Łowin, Łowinek, Mirowice, Niewieścín, Parlin, Pruszcz, Serock, Topolno, Wałdowo. Na granicy 200 osób znajdują się Luskówko i Zbrachlin.

Biorąc pod uwagę całkowitą liczbę 26 miejscowości oraz ich regularne rozmieszczenie należy uznać, że sieć osadnicza jest dobrze rozwinięta. Świadczy o tym także średnia odległość między tymi miejscowościami wynosząca 2,3 km oraz fakt, że tylko 6 z tych miejscowości nie ma statusu sołectwa.

Mimo, iż kilka innych gmin powiatu świeckiego posiada w obrębie swoich granic podobną lub nawet większą liczbę miejscowości (Jeżewo - 27, Osie - 31, Świecie - 29, Warlubie - 39) to wszystkie poza Świeciem ustępują gminie Pruszcz pod względem liczby mieszkańców, co świadczyć może o bardziej nieregularnym ich rozmieszczeniu.

Dominującą pozycję w hierarchii sieci osadniczej miejscowości determinują oprócz korzystnej lokalizacji także funkcje usług m.in. publicznych i administracyjnych. Do podstawowych jednostek organizacyjnych szczebla gminnego zaliczyć należy:

- Szkoła Podstawowa w Pruszczu,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Niewieście,
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Łowinku,
- Szkoła Podstawowa w Serocku,
- Przedszkole Samorządowe w Pruszczu,
- Przedszkole Samorządowe „Niezapominajka” w Serocku,
- Uśmiech Dziecka Punkt Przedszkolny przy szkole w Zbrachlinie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pruszczu.

4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Aktualne zagospodarowanie terenu gminy Pruszcz jest wynikiem oddziaływań czynników środowiskowych, społecznych, gospodarczych oraz kulturowych. Podział terenów gminy obejmuje dwie zasadnicze jednostki:

- jednostkę wysoczyzny morenowej, gdzie najlepiej rozwinięta została sieć osadnicza. Zajmuje ona zdecydowaną większość powierzchni gminy;
- jednostkę, w skład której wchodzi strefa zboczowa wraz z dnem doliny Wisły;

Główne jednostki podzielić można na podjednostki niższego rzędu, które pomimo różnic posiadają wiele cech wspólnych. Kierunki dalszego zagospodarowania gminy Pruszcz wyznaczone zostały na podstawie głównych jednostek funkcjonalno-przestrzennych.

Najbardziej istotne elementy sieci osadniczej znajdują się w obrębie jednostki wysoczyznowej w centralnej i północno-zachodniej części gminy. Mimo to można uznać, że sieć osadnicza gminy jest dość równomiernie rozłożona. Największe miejscowości położone są przy podstawowych ciągach komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy. Dzięki temu charakteryzują się dobrą dostępnością i obsługą komunikacyjną. Miejscowość Pruszcz pełni rolę podstawowej jednostki osadniczej, realizującej główne funkcje przestrzenne takie jak mieszkalnictwo, usługi, oświata, zakłady pracy itd. Podobną rolę, lecz w mniejszym stopniu, pełni miejscowość Serock.

Położenie w sąsiedztwie podstawowych jednostek osadniczych miało także wpływ na rozwój wsi Łowin, Łowinek czy Mirowice. W nich szczególnie rozwinęła się zabudowa gospodarcza powiązana z rolnictwem. Do tej pory rozwój sieci osadniczej w gminie warunkowany był głównie korzystnymi warunkami do prowadzenia gospodarki rolnej oraz lokalizacją głównych linii komunikacyjnych. Wybitnie rolniczy charakter gminy pozwolił jednak również na rozwój w zakresie usług, handlu i przetwórstwa.

Południowo-wschodnia część gminy, w której zlokalizowana jest wcześniej wymieniona jednostka funkcjonalno-przestrzenna obejmująca tereny zboczowe i doliny Wisły, charakteryzuje się mniejszą koncentracją zabudowy oraz liczbą mieszkańców. Jest to jednak obszar o najlepszych walorach środowiska przyrodniczego. Bardzo duża jego część wchodzi w skład Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Jest to obszar o możliwym potencjalnym rozwoju funkcji turystycznej. Przymuszczalnie duży wpływ na zmiany w sieci osadniczej gminy może mieć budowa drogi ekspresowej S5. Planowany zjazd w Zbrachlinie sprawi, że lokalizacja ta stanie się atrakcyjnym miejscem zamieszkania lub inwestowania. Podobny wpływ na rozwój miejscowości Pruszcz miała przechodząca przez tę miejscowość linia kolejowa znaczenia państwowego nr 131.

Przeznaczenie poszczególnych terenów w gminie oraz ich zagospodarowanie określone jest poprzez obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Większość planów obejmuje małe obszary często odwołujące się do pojedynczych inwestycji. W związku z tym zabudowa była realizowana przede wszystkim na podstawie decyzji lokalizacji celu publicznego i ustalenia warunków zabudowy. Utrudniało to zachowanie ładu przestrzennego i kontrolę nad planowanym rozwojem sieci osadniczej. Dwa wielkopowierzchniowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nr V/30/2011 z dnia 4 lutego 2011 r. oraz nr LV/338/2014 z dnia 24 października 2014 r. częściowo wyznaczyły kierunki rozwoju dla dużych obszarów, jednak ich głównym celem było dostosowanie odpowiednich terenów pod kątem inwestycji związanej z elektroenergetyką wiatrową, a dodatkowo pod zabudowę mieszkaniową i usługi.

5. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Budowa geologiczna

Obszar gminy Pruszcz w zdecydowanej większości położony jest na Wysoczyźnie Świeckiej, a niewielka, wschodnia część w Dolinie Wisły (mezoregion Dolina Fordońska). Układ taki odzwierciedla budowa geologiczna, zwłaszcza skład utworów powierzchniowych. Dominują tam gliny zwałowe i ich zwierzeliny, zdeponowane podczas zlodowacenia północnopolskiego. Przy granicy obrębów ewidencyjnych Wałdowo, Zbrachlin, Zawada oraz Niewieścín występuje płat osadów fluwioglacjalnych, jakimi są piaski i żwiry. Fragmenty szlaku sandrowego występują także przy zachodniej części gminy, w okolicach Serocka. Z kolei w obrębie zbocza doliny Wisły występują piaski i żwiry stożków napływowych, czyli utwory zdeponowane w formie wtórnej, stanowiące materiał allochtoniczny. W pobliżu Wisły, w dnie doliny występują drobne utwory piaszczyste i żwiry, mady rzeczne i namuły den dolinnych, a lokalnie również torfy.

Ponadto w okolicach Zawady i Serocka występuje ciąg niewielkich zagłębień terenowych, w których stwierdzono obecność namułów torfiastych i piaszczystych, a także lokalnie torfów i gytii. Namuły wypełniają również mniejsze dolinki rzeczne w okolicach Parlina i Małociechowa.

W obrębie zbocza doliny Wisły odsłaniają się piaski wodnolodowcowe, wyraźnie widoczne w profilu, podścielone ilami i mułkami zastoiskowymi. Te z kolei zalegają na glinach zwałowych, zdeponowanych bezpośrednio na utworach miocenu – ilach z przewarstwieniami mułków oraz piaskach kwarcowych z przewarstwieniami mułków. U wylotu niewielkich dolinek i rozcięć erozyjnych zaznacza się obecność piasków ze żwirami, tworzących stożki napływowe. W samej dolinie powszechnie występują piaski i żwiry rzeczne terasy zalewowej oraz mady o miąższości około 10 m.

Budowa geologiczna okolic Serocka w zachodniej części gminy wskazuje, iż utwory czwartorzędowe tworzą około 80 m warstwę naprzemiennie zdeponowanych utworów glacialnych i glaciofluwialnych. Gliny zwałowe stadiału górnego zalegają na glinach i piaskach ze żwirami stadiału środkowego, poniżej których zaznaczają się osady interstadialu. Głębiej w profilu występują piaski i gliny zlodowacenia Warty, zdeponowane na utworach paleogenu i neogenu, które osiągnęły wspólnie miąższość około 50-60 m. Są to głównie miocenne mułki z pokładami węgla brunatnego oraz piaski kwarcowe formacji adamowskiej. Oligocen reprezentują piaski glaukonitowe z przewarstwieniami mułków i ilów formacji mosińskiej górnej oraz czempińskiej. Jest to budowa geologiczna odpowiadająca większej, wysoczyznowej części gminy.

Starszymi utworami w tym rejonie, występującymi poniżej osadów kenozoiku są margle i ilowce kredy górnej oraz piaskowce i mułowce jury i triasu. Utwory mezozoiczne występują na znacznych głębokościach, poniżej 110-120 m p.p.t. W wyniku wierceń rozpoznano także utwory permu i dewonu, a spąg profilu sięgał ilowców, mułowców i piaskowców ordowiku.

Budowa geologiczna determinuje występowanie naturalnych złóż surowców pospolitych. Obecnie rozpoznanymi złożami piasków w granicach gminy Pruszcz są: złoża Małociechowo oraz Suponin-Cieleszyn I (część złoża Suponin-Cieleszyn położona jest również w sąsiedniej gminie Dobrcz).

Pod względem geologiczno-inżynierskim tereny gminy podzielić należy na 2 charakterystyczne typy budowy geologicznej:

- **wysoczyzna morenowa**, gdzie występują dogodne warunki dla rozwoju zabudowy, ponieważ gliny, piaski i żwiry tych terenów stanowią zwarte i twarde plastyczne spoiwo, co ogranicza w znacznym stopniu zjawiska geodynamiczne, poziom wód gruntowych na tych terenach zalega około 3 m p.p.t.;

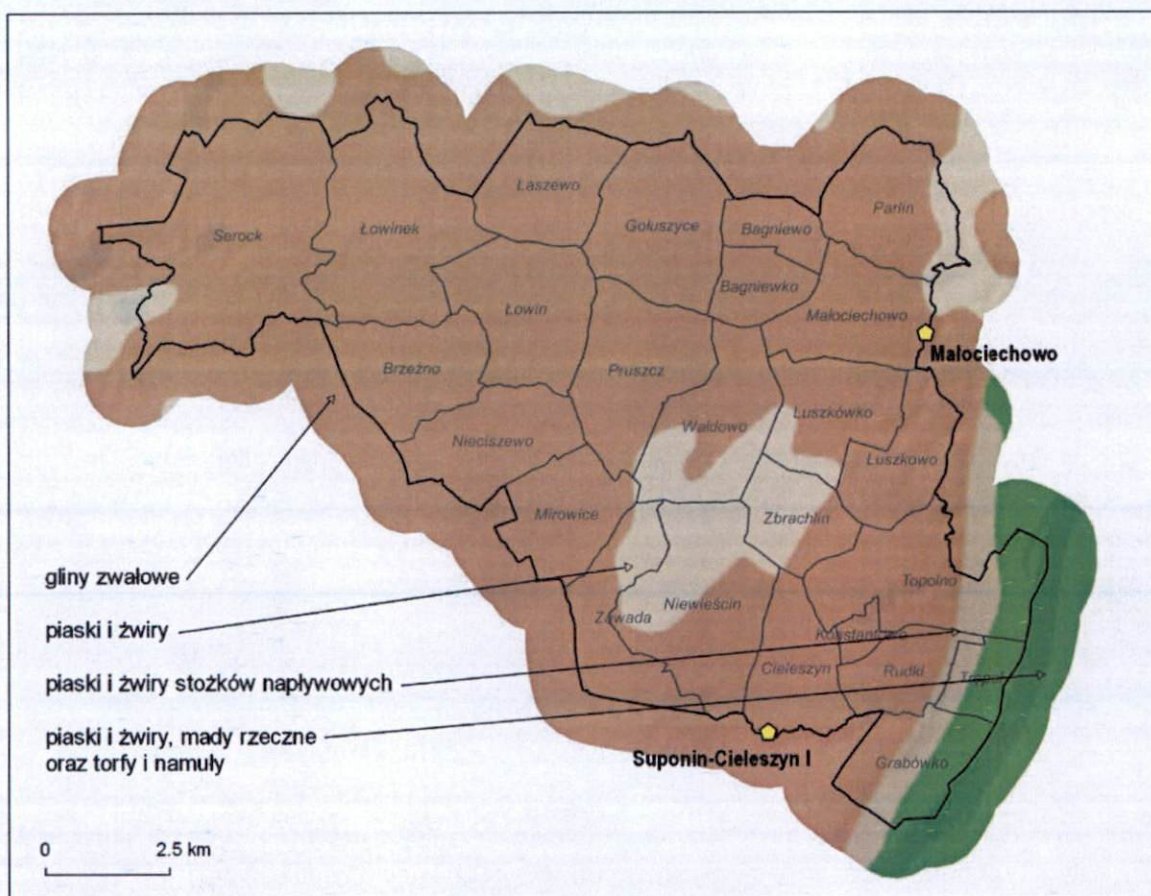
- **dolina Wisły**, zbudowana głównie z utworów luźnych i miękko plastycznych o zwierciadle wód podpowierzchniowych zalegających często płytko pod powierzchnią terenu (często poniżej 1 m p.p.t.) - obszary te nie nadają się do zainwestowania z powodu:

- konieczności wymiany gruntów nośnych,
- naruszania stosunków wodnych, często w obszarach wrażliwych dla środowiska,
- konieczności stosowania rozmaitych kosztownych form fundamentowania budowli,
- naruszenia bogatych centrów bioróżnorodności środowisk wilgotnych.

Należy jednocześnie wskazać, iż w obrębie gminy Pruszcz warunki geotechniczne są zdecydowanie korzystne. Rozległa wysoczyzna morenowa prezentuje sprzyjające uwarunkowania dla potencjalnych inwestycji, a obniżenie dolinne stanowi jedynie niewielki pas, równoległy do koryta Wisły.

Pokrywa glebowa, jak i użytkowanie terenu, są pochodnymi wielu procesów i uwarunkowań środowiska przyrodniczego danego obszaru, m. in. budowy geologicznej. W granicach gminy Pruszcz dominują tereny wysoczyznowe, z reguły o glebach znacznej żyzności, natomiast na wschodzie rozpościera się dolina Wisły z terenami zalewowymi i raczej lżejszymi utworami powierzchniowymi. Na zachodzie i w centrum występują jedynie płyty terenów piaszczystych, fragmenty bardziej porowatych szlaków sandrowych.

W obrębie wysoczyzny wykształciły się przeważnie gleby płowe na glinach zwałowych w procesie lessiważu. Gleby te dominują pod względem zajmowanej powierzchni w gminie. Dzięki dużej zawartości minerałów ilastych charakteryzują się znaczną żyznością. Glebom płowym często towarzyszą gleby deluwialne, jako wynik przekształceń pierwotnie wykształconych gleb na terenach nachylonych, które pod wpływem procesów stokowych zmieniają budowę profilu glebowego. Najwięcej gleb tego typu występuje w obrębie strefy zboczowej doliny Wisły, a także na zboczach mniejszych dolinek. Gleby deluwialne przybierają postać akcesorycznych względem gleb płowych na wysoczyźnie. Na płatach sandrowych wykształciły się gleby rdzawe. W dnie doliny Wisły występują głównie mady, ukształtowane w obrębie równiny zalewowej, będące wynikiem akumulacji наносów rzecznych. W rejonie występowania mad spotykane są także arenosole, czyli słabo ukształtowane gleby piaszczyste, powstałe w wyniku oddziaływania denudacji antropogenicznej – ogławiania innych typów gleb, np. rdzawych. W dnie mniejszych dolin rzecznych czy rynien subglacialnych wykształciły się gleby glejowe i organiczne, przy wysokim udziale wód gruntowych i jednocześnie ograniczonym dopływie tlenu. Tereny z glebami organicznymi występują również w dolinie Wisły.

Ryc. 9. Utwory powierzchniowe obszaru gminy Pruszcz i okolic ze wskazaniem złóż kruszyw naturalnych (źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych; Państwowy Rejestr Granic)

Poszczególne typy gleb, a także ukształtowanie terenu, wpłynęły na obecne użytkowanie terenu. Na glebach płowych i rdzawych występują tereny rolnicze, które zdecydowanie dominują pod względem powierzchni w gminie Pruszcz. Terenów leśnych jest niewiele, największe, zwarte połacie lasów występują na zachodzie w pobliżu jezior, a także na wschodzie w obrębie zbocza doliny. W dnie doliny, obok użytków rolnych, występują również łąki. W obrębie całej gminy rozmieszczone są tereny zabudowane, tworzące sieć osadniczą.

Ryc. 10. Użytkowanie terenu w gminie Pruszcz źródło: Corine Land Cover, Państwowy Rejestr Granic)

Gmina Pruszcz posiada znaczny potencjał rolniczy, co wynika nie tylko z faktu, iż w strukturze powierzchniowej gruntów dominują tereny upraw, ale także z dużego udziału gruntów bardzo dobrych i dobrych (klas II i III). Pod względem powierzchni gruntów wysokich klas bonitacyjnych w gminie dominują użytki klasy RIIb, czyli gleby orne średnio dobre. Kolejną, najbardziej liczną klasę stanowią użytki RIIIa – gleby orne dobre. Rozmieszczone są na terenie całej gminy i występują we wszystkich obrębach ewidencyjnych, przy czym najmniejszy areal zajmują w obrębach Zawada, Łaszewo i Goluszyce, a największy w obrębach Serock, Łowinek i Brzeźno. Gleby orne bardzo dobre (RII) i najlepsze (RI) występują głównie na wschodzie gminy, w obrębie mad równiny zalewowej. Największy ich udział zaznacza się w obrębie Trępel. Występują też w okolicach Topolna, Niewieścina i Brzeźna.

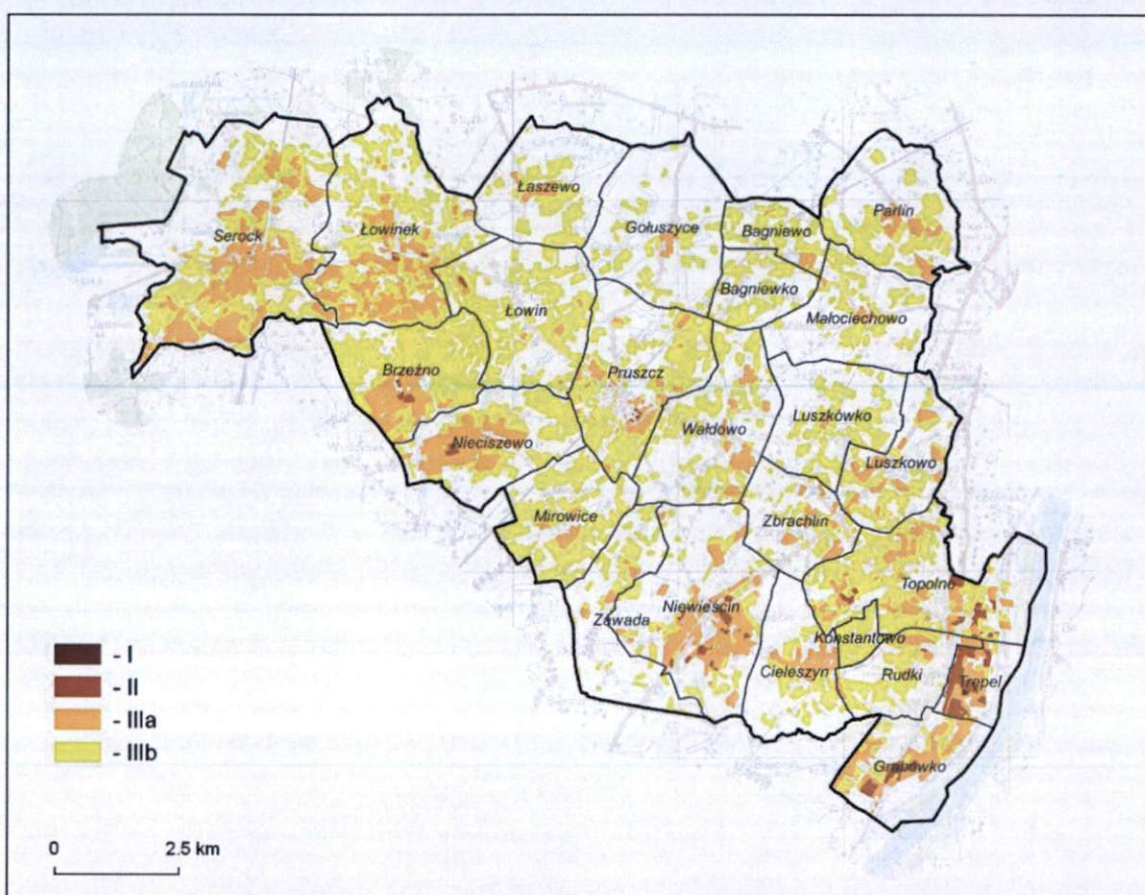
Tabela 5. Struktura klas bonitacyjnych gruntów rolnych w gminie Pruszcz

Klasa	Powierzchnia	
	m ²	%
I	2,5	0,02
II	81,4	0,70
IIIa	1298,6	11,21
IIIb	3402,0	29,37
IVa	4654,1	40,17

IVb	1493,7	12,89
V	629,0	5,43
VI	23,6	0,20
suma	11584,8	100,00

Źródło: opracowano na podstawie EGiB

Grunty orne o najlepszych uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa stanowią około 41% ogólnej powierzchni gruntów rolnych w gminie. Tereny o gorszych predyspozycjach, zaliczane do klas IVa, IVb, a zwłaszcza V i VI, stanowią wspólnie blisko 59% ogólnego areалу gruntów rolnych. Największą powierzchnię spośród wszystkich użytków w gminie zajmują gleby klasy RIVa (średniej jakości), a niewiele mniej RIIIb. Najmniej jest gleb ornych najlepszych – zaledwie 0,02% ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Biorąc pod uwagę, że znaczną część powierzchni wszystkich gleb rolniczych stanowią gleby najwyższych klas, a gleby klasy IV (średnie) w sumie około połowy, niewiele pozostaje terenów z glebami słabszymi i najslabszymi – zaledwie niecałe 6%. Widać zatem, jak dużym arealem gleb o korzystnych warunkach rozwoju rolnictwa dysponuje gmina.

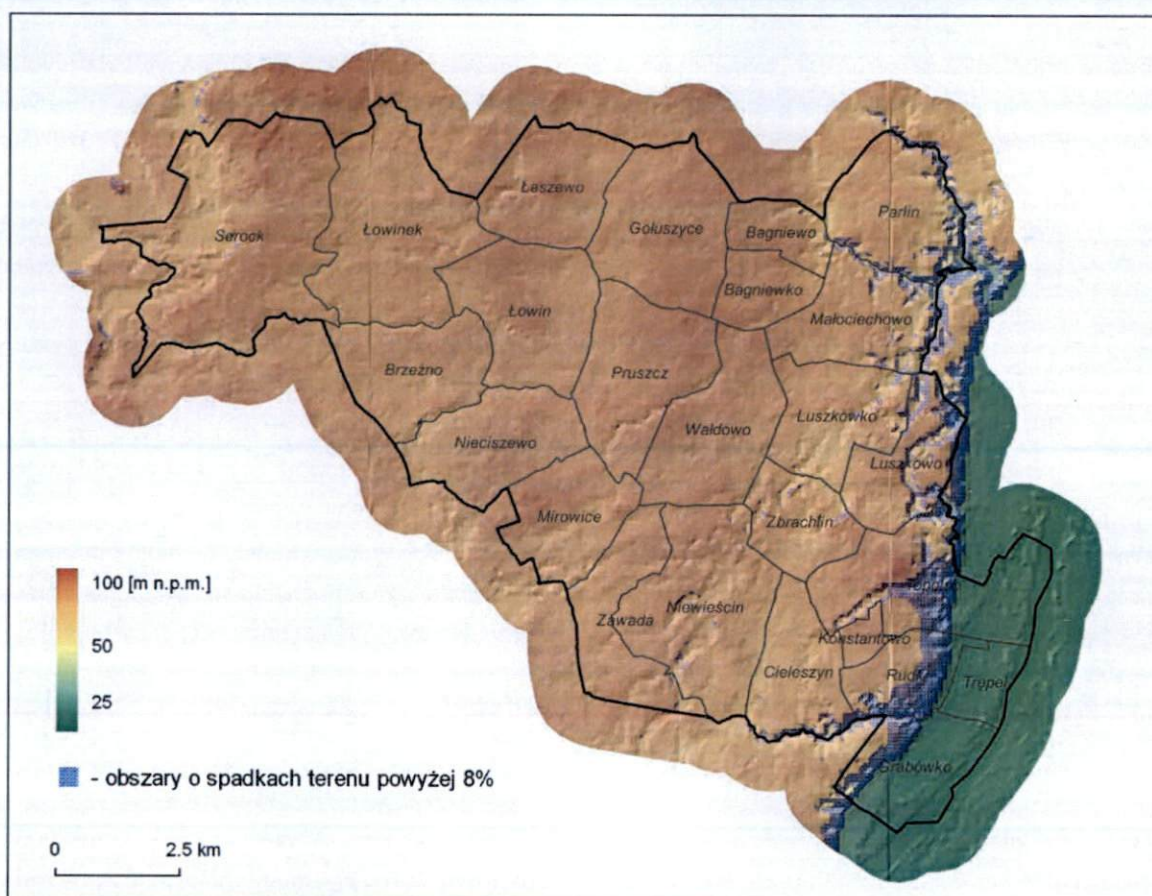

Ryc. 11. Struktura klas bonitacyjnych gleb o najlepszych predyspozycjach rozwoju rolnictwa w gminie Pruszcz (źródło: Ewidencja Gruntów i Budynków, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

2. Rzeźba terenu

Pod względem geomorfologicznym gminę podzielić można na dwie zasadnicze części – na zachodzie i w centrum wysoczyznę morenową, a na wschodzie dolinę Wisły.

Zdecydowanie mniejsze urozmaicenie pod względem morfometrycznym wykazuje wysoczyzna morenowa, która osiąga na ogół od 90-95 m n.p.m. do 100 i więcej m n.p.m. Dominuje tam wysoczyzna morenowa płaska, choć w północno-zachodniej części wskazać można także fragmenty wysoczyzny falistej, gdzie deniwelacje przekraczają 5 m. W obrębie tej formy wykazano również obecność moreny martwego lodu (na południe od Łaszewa), moreny czołowej akumulacyjnej (na północny zachód od Łowinka), a także pagórków kemowych. W obrębie tych form występują tereny o najwyższej wysokości bezwzględnej w granicach gminy, dochodzącej do około 105 m n.p.m. Występują tam również mniejsze formy wklęsłe, na ogół o wąskim i wydłużonym kształcie, związane z działalnością erozyjną wód płynących. Dolinki takie występują m.in. na zachodzie gminy, w okolicach Serocka, zajęte są przez Jeziora Pluszno i Szukaj oraz rzekę Kręgiel czy Kotomierzycę i Strugę Graniczną w centrum gminy. Wysokość bezwzględna zmniejsza się tam do około 85-90 m n.p.m.

Ryc. 12. Analiza hipsometryczna gminy Pruszcz (dane CODGiK)

Większe różnice wysokości występują w obrębie zbocza doliny Wisły, gdzie teren obniża się od 80-90 m n.p.m. przy górnym załomie do 30 m n.p.m. przy załomie dolnym. Są to tereny o największych wartościach nachylenia terenu (głównie spadki powyżej 8%). W związku z tym są to rejony predysponowane do uruchomienia ruchów masowych, które ostatnio jednak nie miały miejsca. Na podstawie danych Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej można stwierdzić, iż w granicach

gminy Pruszcz nie występują osuwiska. Tereny o spadkach powyżej 8% skupiają się głównie we wspomnianej, wschodniej części gminy. Nie występują praktycznie w centrum i na zachodzie, poza niewielkimi wyjątkami w okolicach jezior i rzek. Tamtejsze doliny są jednak niewielkie i posiadają łagodnie nachylone zbocza.

W obrębie doliny Wisły, wskazać można podstawowe formy, takie jak równina zalewowa i terasy rzeczne. Wysokość bezwzględna wynosi tam około 23-36 m n.p.m. i jest najniższa w granicach całej gminy. Równoległe do koryta Wisły poprowadzony został wał przeciwpowodziowy, którego korona sięga do około 31-32 m n.p.m. W obrębie zbocza doliny występują mniejsze formy, takie jak dolinki erozyjno-denudacyjne, powstałe w wyniku erozji stałych cieków i denudacji. U wylotu większych form ukształtowały się stożki napływowe, jako efekt akumulacji piasków i żwirów.

Rzeźba terenu na analizowanym obszarze nie uległa znaczącym zmianom w czasach współczesnych i jest dobrze zachowana. Najbardziej aktywne morfologicznie tereny występują wzdłuż doliny Wisły. Ostateczny wygląd morfologiczny gminy ukształtowany został w czwartorzędzie.

3. Wody powierzchniowe i podziemne

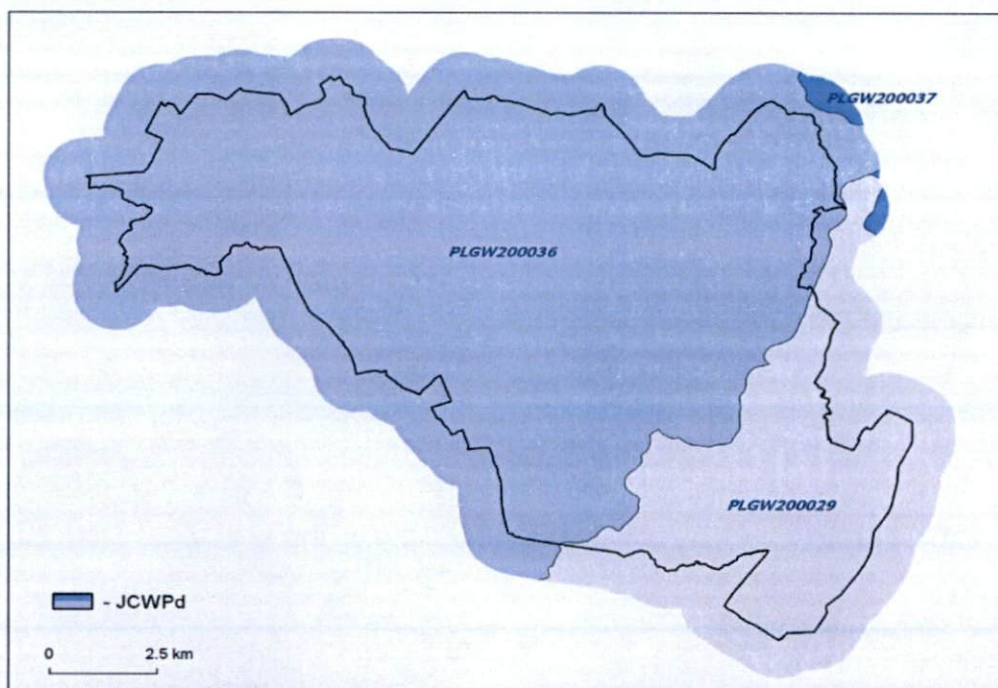
Budowa geologiczna warunkuje występowanie dwóch głównych obszarów o odmiennych warunkach występowania wód podziemnych: wysoczyzny morenowej i dolin rzecznych. Na terenach wysoczyznowych wody gruntowe mają charakter napięty lub swobodny. Wyróżnić można tutaj dwa poziomy wodonośne:

- pierwszy poziom występuje na zróżnicowanych głębokościach, co uwarunkowane jest konfiguracją warstw piaszczystych między pokładami glin. Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych wynosi średnio około 3-5 m p.p.t. Poziom ten osiąga niewielką miąższość oraz małą wydajność – poniżej 2 m³/h. Wykorzystywany jest jedynie na potrzeby indywidualnych użytkowników;
- drugi, główny poziom wodonośny występuje na głębokości około 10-15 m. Zwierciadło wód jest napięte, poziom posiada dobrą izolację od powierzchni terenu i jest wykorzystywany przez większość studni z obszaru gminy, które służą zaopatrzeniu ludności w wodę.

Warunki hydrogeologiczne zmieniają się w obrębie zbocza doliny, gdzie warstwy wodonośne ulegają przecięciu, w związku z czym następuje wypływ wód. W obrębie tej strefy często spotykane są wycieki i wsięki wód gruntowych. Znajduje się tam m.in. Źródło św. Rocha o statusie pomnika przyrody.

W dolinach rzecznych poziom wód gruntowych występuje na mniejszych głębokościach, aniżeli poziom wysoczyznowy. Dochodzi maksymalnie do 2-2,5 m p.p.t. i mniej w miarę zbliżania do cieków, a okresowo ma miejsce również stagnacja wód na powierzchni terenu. Zjawisko takie występuje szczególnie w okresach roztopów i wzmożonych deszczy, kiedy grunt jest przesycony wodą.

Gmina podzielona jest między dwie jednolite części wód podziemnych – JCWPd nr 36 (PLGW200036) oraz JCWPd nr 29 (PLGW200029). Na obszarze gminy Pruszcz nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Ryc. 13. Gmina Pruszcz na tle podziału Polski na 172 JCWPd (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Rejestr Granic)

Sieć hydrograficzna gminy Pruszcz nie należy do szczególnie rozbudowanych. Wskazać można tutaj kilka cieków odpływających na wschód do Wisły, leżących w jej zlewni bezpośredniej lub o przebiegu NE-SW w zlewni bezpośredniej Brdy. W ten sposób udział zlewni tych rzek układa się równo – mniej więcej po połowie powierzchni gminy. Ponadto jako powierzchniowe obiekty wodne wskazać należy jeziora oraz sieć melioracji.

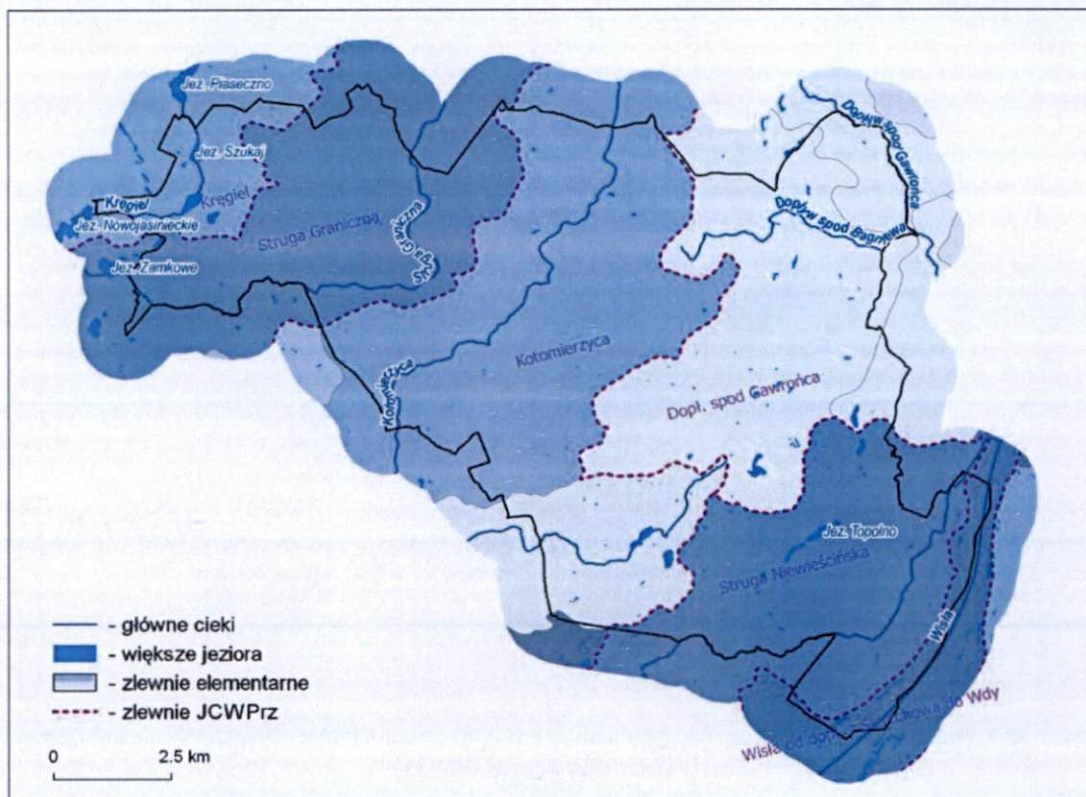
Obszar gminy Pruszcz podzielony został między sześć jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Są to główne cieki występujące w gminie. Wszystkie wymienione rzeki, poza Wisłą, są niewielkimi ciekami o znacznej przewadze zasilania gruntowego nad powierzchniowym. Rzeki wykazują niewielkie wahania przepływów dobowych, poza Wisłą, którą charakteryzuje zmienność stanów wody. W granicach gminy zawiera się odcinek Wisły o długości około 7 km.

W granicach gminy występują obszary zmeliorowane, w których poprowadzono rowy i kanały odwadniające dla zapewnienia odpowiedniego stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Największa gęstość urządzeń tego typu znajduje się w centralnej i wschodniej części gminy. Rowy melioracyjne połączone są z większymi, naturalnymi ciekami, do których prowadzą wodę.

Tabela 6. Wykaz JCWPPr występujących na obszarze gminy Pruszcz

Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Status JCWP
1	RW200025292912	Kręgiel	naturalna część wód
2	RW200017292914	Struga Graniczna	naturalna część wód
3	RW20001729295929	Kotomierzycza	naturalna część wód
4	RW20001729369	Dopływ spod Gawrońca	naturalna część wód
5	RW2000172934	Struga Niewieścińska	naturalna część wód
6	RW2000212939	Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy	sztuczna część wód

Źródło: na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej

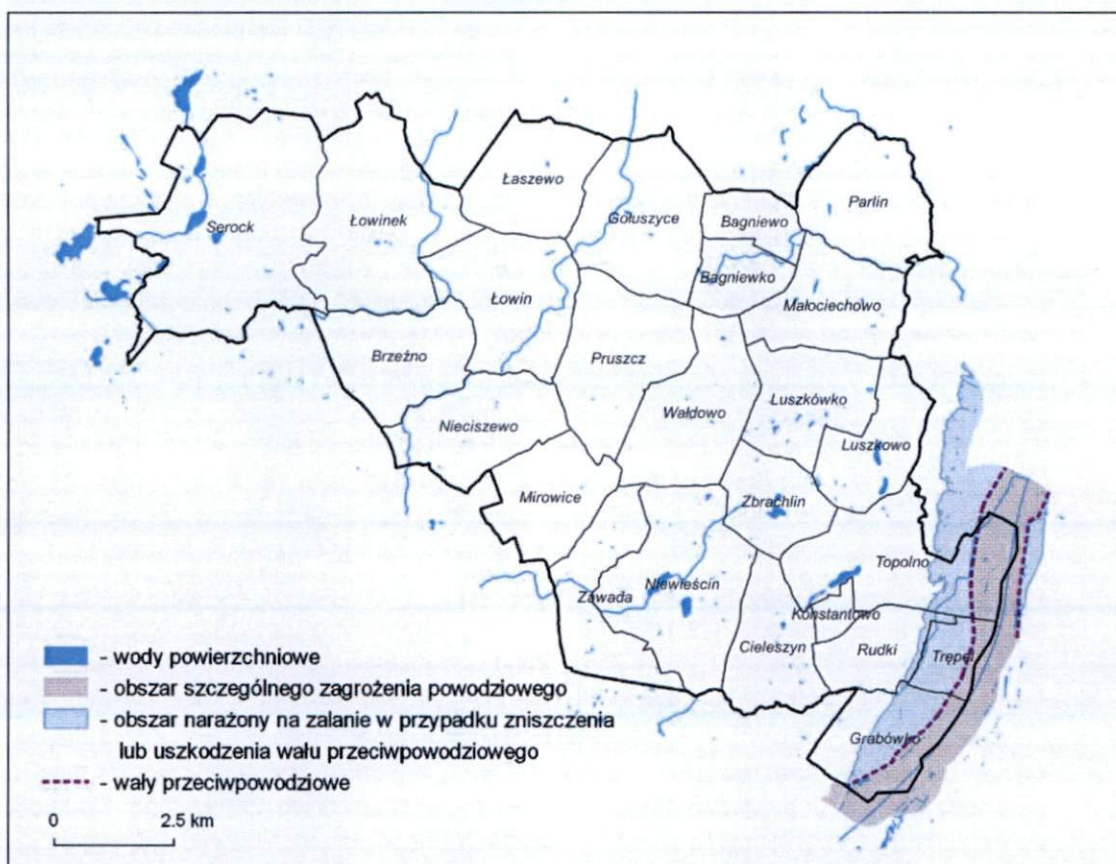

Ryc. 14. Stosunki wodne gminy Pruszcz (źródło: dane Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Państwowy Rejestr Granic)

Jeziora na terenie gminy występują głównie na jej zachodnim i wschodnim skraju, dla centrum charakterystyczny jest niemal brak wód powierzchniowych stojących. Większe jeziora na zachodzie, w okolicach Serocka to J. Szukaj, J. Pluszno, przez które przepływa rzeka Kręgiel oraz J. Księżę. Zajmują one powierzchnię 4,5-11 ha. Na wschodzie z kolei na uwagę zasługuje J. Topolno, a także zbiornik w Niewieście. W okolicy występują też mniejsze jeziora bez nazwy, niewielkie obiekty bezodpływowe o nieznacznych głębokościach, których lustro wody uzależnione jest od warunków atmosferycznych.

W granicach gminy nie wydzielono jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, na terenie gminy Pruszcz występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią (o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $Q=10\%$). Są to tereny w międzywalu Wisły, zagrożone podtopieniami. Ponadto, wyznaczono obszar narażony na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Zajmuje on tereny położone za wałem przeciwpowodziowym, sięgające do zbocza Wisły. Pozostałe tereny w granicach gminy wolne są od tego typu zagrożeń.

Ryc. 15. Zagrożenie powodziowe w obrębie gminy Pruszcz (źródło: dane Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Państwowy Rejestr Granic)

4. Warunki klimatyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski, opracowaną przez A. Wosia (1999), tereny gminy Pruszcz znajdują się na skraju regionu IX – Chełmińsko-Toruńskiego. Klimat tego regionu charakteryzuje się występowaniem nieco większej częstotliwości występowania dni z pogodą bardzo ciepłą z dużym zachmurzeniem, w stosunku do regionów sąsiednich. Częstość zjawiskiem są także dni przymrozkowe bardzo chłodne z dużym zachmurzeniem, bez opadów.

Średnia roczna temperatura powietrza w gminie Pruszcz waha się między 7,5-8,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,4°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą -1,7°C. Dni z przymrozkiem jest w roku około 106-120, natomiast dni gorących z temperaturą przekraczającą lub równą 25°C jest w roku około 32. Dni pogodnych jest w roku około 25, a pochmurnych około 140. Średnie ciśnienie kształtuje się w granicach 1000-1010 hPa. Okres wegetacji trwa od 210 do 215 dni. Roczna wielkość opadów kształtuje się powyżej 550 mm. Przeważającym kierunkiem wiatru jest zachodni 18,4% i południowo-zachodni 16,2%.

Warunki klimatyczne gminy Pruszcz kształtowane są przez masy powietrza napływające z Atlantyku oraz z głębi Eurazji. Dochodzi do zetknięcia mas oceanicznych i kontynentalnych, które posiadają odmienne, charakterystyczne cechy, przez co klimat określić należy jako zmienny i przejściowy.

Biorąc pod uwagę skłonność do zmian ogólnych warunków klimatycznych, istotne znaczenie dla warunków zagospodarowania terenu ma rodzaj lokalnego topoklimatu, który jest pochodną najważniejszych części składowych środowiska, takich jak: morfologia terenu, która decyduje o jego

ekspozycji, rodzaj pokrycia terenu, obecność wód powierzchniowych, rodzaj gruntów budujących podłoże budowlane oraz głębokość zalegania wód gruntowych, które wspólnie wpływają na poziom wilgotności. Dla gminy Pruszcz wskazać można następujące obszary o odmiennych uwarunkowaniach topoklimatycznych:

- **rejon wysoczyzn** – topoklimat terenów płaskich i falistych, otwartych – występują czynniki korzystne dla budownictwa mieszkaniowego ze względu na dobre warunki termiczne i wilgotnościowe oraz możliwość przewietrzania, nie zaleca się wysokiej roślinności, aby nie hamować mas powietrza, zalecana roślinność niska pozwoli na ochronę przed dużymi prędkościami wiatru w strefie – dominujący topoklimat w gminie;
- **doliny rzeczne** – stanowią obniżenia terenowe, które wydatnie modyfikują warunki przepływu powietrza. Napływające nad doliny powietrze napotyka mniejszy opór podłoża w stosunku do terenów wysoczyznowych (mniejszy współczynnik szorstkości podłoża). Szczególnie dolina Wisły stanowi dogodną drogę do napływania i stagnowania najchłodniejszych mas powietrza oraz przemieszczania się mas z prędkościami większymi niż na terenach zainwestowanych. Kontakt powietrza z wodą powoduje częstsze tworzenie się mgieł i inwersji termicznych;
- **obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej** – ten typ topoklimatu charakteryzuje się warunkami, które wykazują znaczne amplitudy temperatury powietrza oraz wilgotności, zmniejszoną wentylację oraz zwiększone zanieczyszczenie powietrza (tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki oraz pyły), ważne jest dla tych obszarów utrzymanie układu zieleni i kierunkowanie nowej zabudowy w sposób sprzyjający przewietrzaniu;
- **rejony zalesione, zadrzewione** – topoklimat tych regionów charakteryzuje się obniżoną amplitudą temperatur powietrza, złagodzeniem stanów pogodowych, zwiększoną wilgotnością, zwiększonym parowaniem oraz znacznie niższymi wartościami prędkości wiatru, bogata szata roślinna wpływa korzystnie na jakość powietrza (zwiększa się jedynie ilość alergenów).

5. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Flora gminy Pruszcz nie wykazuje znacznego zróżnicowania. Większość obszaru zajmują tereny rolne, a lesistość w gminie jest niewielka i wynosi niespełna 3%. Największe bogactwo biologiczne prezentuje dolina Wisły, a także inne, mniejsze ekosystemy wodne.

Lasy w gminie występują jedynie na zachodzie i wschodzie. Na pozostałych terenach praktycznie nie ma większych, zwartych kompleksów leśnych. Istniejące zasoby leśne związane są ze zboczem doliny Wisły, gdzie znajdują się lasy mieszane i lasy świeże. Tutaj również mają charakter fragmentaryczny, występują w dolinkach denudacyjnych i płatach na zboczu. Pod względem gatunkowym dominują sosny *Pinus* i dęby *Quercus*, którym towarzyszą buki *Fagus* i świerki *Picea*. Podszyt tworzą na ogół leszczyna *Corylus*, kalina *Viburnum*, jarzębina *Sorbus aucuparia* i kruszyna *Rhamnus frangula*.

Lasy w zachodniej części gminy znajdują się przy jej granicy, w pobliżu jezior Szukaj, Pluszno. Tworzą tam niewielkie kompleksy boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego i lasu świeżego. W drzewostanie dominują na ogół sosny *Pinus* i dęby *Quercus* z mniejszym udziałem brzozy *Betula*, buka *Fagus* i świerku *Pinus*. W dolinie Wisły, na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych, występują lasy łąkowe i olsy. Zlokalizowane są także na wilgotnych siedliskach w pobliżu innych cieków i zbiorników wodnych. Takie zbiorowiska, bogate w roślinność hydrofilną, stanowią cenny element urozmaicający krajobraz i wzbogacający bioróżnorodność. W łąkach w dolinie Wisły dominują wierzby *Salix*, topole *Populus*, jesiony *Fraxinus*, w olsach olsza czarna *Alnus glutinosa*.

W pasie nadbrzeżnym Wisły, a także pozostałych rzek i jezior, rozwija się roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe, trzcinowiska. Występowanie takich zbiorowisk związane jest na ogół ze stałym dostępem do wody, jednak szuwar trzcinowy jest odporny na nowe warunki, np. przesuszenie.

W związku z tym radzi sobie stosunkowo długo w warunkach lądowych, co jest dobrze widoczne w przypadku jezior w stanie zaniku, w obrębie których nadal występują trzciniowiska.

Zbiorowiska roślinności łąkowej występują głównie na obszarach dolin rzecznych oraz terenach działalności prowadzonych przez człowieka (często wylesień i odwodnień), najważniejsza dla tych zbiorowisk jest poprawna gospodarka łąkowa, zapobiegająca inkluzjom gatunków inwazyjnych (m.in. pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, ostróżka polna *Consolida regalis*). Największe arealy łąk w obrębie gminy występują na wschodzie, w dolinie Wisły.

Obszarów stale podmokłych jest w gminie niewiele. Cenniejsze obiekty objęte zostały ochroną jako użytki ekologiczne. Są to bagna zlokalizowane w północno-zachodniej części gminy.

Na pozostałych terenach w gminie roślinność ogranicza się do upraw oraz gatunków związanych z działalnością człowieka, rozprzestrzeniającymi się w miarę pogłębiania antropopresji. Na polach uprawnych spotykane są gatunki segetalne, natomiast przy budynkach, na przydrożach czy nieużytkach gatunki ruderalne. Ponadto miejscom zamieszkanym przez człowieka towarzyszy roślinność ozdobna, drzewa i krzewy owocowe. Na terenach wiejskich spotykane są także zadrzewienia przy drogach, na polach, przy rowach melioracyjnych.

Ważne jest zachowanie naturalnego stanu wrażliwych ekosystemów takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, płyty nieużytkowanej roślinności, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

W wyniku rozwoju gospodarczego często dochodzi do zauważalnej fragmentacji środowiska, proces ten prowadzi do izolacji obszarów przyrodniczych, co skutkuje ograniczeniem zjawiska dyspersji i migracji zwierząt. Procesy te są zagrożeniem dla niezwykle ważnej różnorodności biologicznej. Narzędziem pozwalającym na uniknięcie oraz zmniejszenie negatywnych skutków wyżej wymienionych procesów jest wykorzystywanie oraz tworzenie korytarzy ekologicznych. Są to obszary łączące tereny chronione, kompleksy leśne oraz inne cenne przyrodniczo terytoria. Korytarze ekologiczne pozwalają zachować i odbudować bioróżnorodność, ich szczególnym typem są ciek wodne oraz doliny rzeczne, które tworzą środowiska naturalne i umożliwiają migrację zwierząt. Innym ważnym dla bioróżnorodności typem zbiorowisk są zadrzewienia przydrożne oraz śródpolne miedze, stwarzają one wyspy biocenozy na terenach silnie przekształconych oraz dostarczają możliwości migracji i bytowania fauny i flory. Roślinność miedz śródpolnych stanowi również ważny element środowiska przekształconego z punktu gospodarczego, ponieważ w znaczącym stopniu niwelują wywiewanie i wypłukiwanie cennych składników mineralnych z pól.

Fauna gminy związana jest głównie z lasami i jeziorami występującymi w jej zachodniej części, a także doliną Wisły na wschodzie. W centralnej części ostojami bioróżnorodności są generalnie doliny mniejszych cieków, przecinające agrocenozy.

Tereny leśne na zachodzie stanowią obrzeża większego kompleksu leśnego – boru sosnowego porastającego sandr Brdy. W związku z tym znajdują się w zasięgu migracji m.in. większej zwierzyny płowej, jak jeleni *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus* czy dzik *Sus scrofa*, a także mniejszych lisów *Vulpes Vulpes*. W płatach terenów zalesionych i zadrzewionych na zboczu doliny Wisły i w rozcięciach erozyjnych możliwe jest występowanie raczej mniejszej zwierzyny. Na otwartych powierzchniach, terenach rolnych, występować mogą zające *Lepus europaeus* czy króliki *Oryctolagus cuniculus*, a także ssaki czy gryzonie, takie jak mysz polna *Apodemus agrarius* czy mysz badyłarka *Micromys minutus*.

Na terenach zurbanizowanych, polach uprawnych, łąkach oraz jeziorach odnotowano obecność następujących gatunków ptaków: kuropatwa *Perdix perdix*, kaczka krzyżówka *Anas platyrhyn.*, cyranka *Anas quer-quadula*, łyska *Fulica atra*, myszołów zwyczajny *Buteo buteo*, jastrząb gołębiarz *Accipiter genti.*, bażant *Phasianus colchicus*, bogatka *Parus major*, gawron *Corvus frugilegus*, kawka *Corvus monedula*, mazurek *Passer montanus*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, sikora uboga *Poecile palustris*, sójka *Garrulus glandarius*, sroka *Pica pica*, wrona siwa *Corvus cornix*, wróbel *Passer domesticus*. W dolinie Wisły, w obrębie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły spotkać można bielika *Haliaeetus albicilla*, błotniaka stawowego *Circus aeruginosus*, żurawia *Grus grus*, gęś zbożową *Anser fabalis*, kulika wielkiego *Numenius arquata*, siewkę złotą *Pluvialis apricaria*, derkacza *Crex crex*, będące przedmiotem ochrony.

Na terenie gminy występować może hiropterofauna, której wszystkie wymienione gatunki objęte są ochroną: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, padalec *Anguis fragi*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba wodna *Rana esculenta*, żaba jeziorkowa *Rana lessonae*.

Tereny Doliny Dolnej Wisły stanowią bogate źródło bioróżnorodności, są również naturalnym szlakiem migracji zwierząt, przede wszystkim ptaków. Stanowią korytarz ekologiczny o randze ponadregionalnej. W obrębie gminy występuje również kilka mniejszych, lokalnych ciągów ekologicznych, stanowiących o bioróżnorodności, w obrębie monotonii terenów rolniczych. Dlatego niezwykle ważne jest zachowanie prawidłowego, naturalnego funkcjonowania tych systemów przyrodniczych.

6. Prawne formy ochrony przyrody

Tereny gminy Pruszcz położone są na wysoczyźnie morenowej, gdzie dominują tereny rolne, a udział lasistości jest znikomy. Najcenniejsze pod względem różnorodności przyrodniczej są tereny w Dolinie Wisły na wschodzie. W związku z powyższym obszary podlegające ochronie prawnej nie zajmują znacznej powierzchni. W granicach gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Nadwiślański i Chelmiński Park Krajobrazowy, wchodzące w skład Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą,
- Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego,
- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły,
- Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły,
- pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Nadwiślański Park Krajobrazowy powstał w 1998 r. dla ochrony mozaikowości krajobrazu lewobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły. Uznano, iż ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych jest gwarancją prawidłowego funkcjonowania tego korytarza ekologicznego, o randze europejskiej. Obecnie park funkcjonuje na mocy rozporządzenia nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1874), zmienionego rozporządzeniem nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1083).

Chelmiński Park Krajobrazowy został powołany w 1998 r. dla zachowania mozaikowości krajobrazu prawobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły, ponieważ ochrona walorów przyrodniczych i historycznych jest gwarancją prawidłowego funkcjonowania tego korytarza ekologicznego o randze europejskiej. Dla parku obowiązuje rozporządzenie nr 19/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Chelmińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1873), zmienione częściowo rozporządzeniem nr 7/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia

13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1084). W granicach administracyjnych gminy Pruszcz występuje jedynie niewielki fragment Chełmińskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący koryto Wisły.

Wymienione wyżej parki tworzą wspólnie z Parkiem Krajobrazowym Góry Łosiowe (poza obszarem gminy) Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą na mocy uchwały nr XLVIII/797/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie włączenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe do Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego i zmiany nazwy tego Zespołu. Na jego obszarze obowiązują zakazy wymienione w aktach powołujących, w tym: realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.

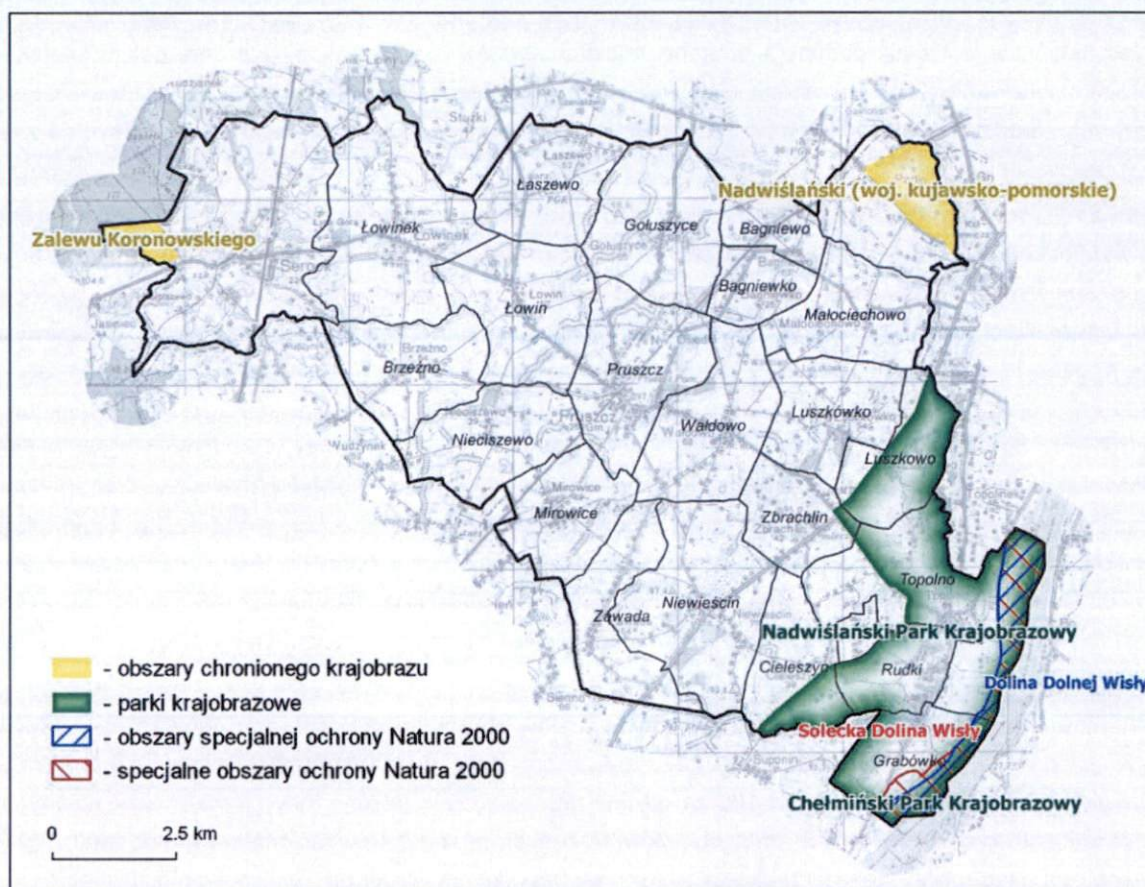
Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został w 1991 r. Obecnie obowiązującym aktem dla obszaru jest uchwała nr XI/254/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 6122). Obszar obejmuje niewielki fragment Wysoczyzny Świeckiej, znajdujący się w sąsiedztwie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Stanowi kontynuację walorów przyrodniczych tego parku. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów na terenie Nadwiślańskiego OChK obejmują ochronę roślin metodami biologicznymi, ochronę zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego istnieje od 1991 r. i obejmuje tereny o wybitnych walorach przyrodniczych i turystycznych. Malowniczość przyrodniczo-krajobrazowa tego obszaru wynika z występowania na jego powierzchni doliny rzeki Brdy, Zbiornika Koronowskiego, znacznej ilości jezior, lasów oraz urozmaiconego ukształtowania terenu. Obecnie obszar funkcjonuje na podstawie uchwały nr IX/182/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 września 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4757). Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów obejmują zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochronę zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w Dolinie Brdy, zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych.

W zakresie nakazów i zakazów w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują przepisy ww. uchwał Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i inne.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 powołany został w 2004 r. Określany jest jako krajowa ostoja ptaków o randze międzynarodowej PL028. Gniazduje w niej 28 gatunków ptaków z listy zał. I Dyrektywy Ptasiej; 9 gatunków znajduje się w polskiej czerwonej księdze. Dla obszaru

ustanowiono plan zadań ochronnych na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1184). W planie zawarto wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Dla gminy Pruszcz wskazano potrzebę zmian istniejących zapisów w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przy najbliższej jego aktualizacji. *Zmiany powinny dotyczyć zapewnienia właściwego stanu ochrony dla gatunków tj.: bielik, błotniak stawowy, żuraw, gęś zbożowa, kulik wielki, siewka złota. Wymienione gatunki należą do grupy wrażliwych na odstraszenie (efekt bariery) przy produkcji energii wiatrowej. Podczas planowania realizacji zapisów Studium w odniesieniu do zasad ochrony przyrody: wprowadzanie nasadzeń drzew oraz zalesień, należy uwzględnić na terenie obszaru Natura 2000 potrzeby ochrony derkacza i błotniaka stawowego, które są przedmiotami ochrony. W związku z powyższym obszarów otwartych nie należy zalesiać.* Ww. zarządzenie zostało zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 2506).

Ryc. 16. Obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe oraz obszary Natura 2000 na terenie gminy Pruszcz (źródło: Geoserwis GDOŚ, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 funkcjonuje od 2009 r. Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony mozaiki siedlisk nadrzecznych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej oraz fauny związanej z rzeką i środowiskami dna jej doliny. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i objętych ochroną gatunkową związanych ze środowiskiem wodnym. Występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto stwierdzono obecność populacji rozrodznych i migrujących gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Dla obszaru sporządzono plan zadań ochronnych – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r. poz. 814), zmieniony w części zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3276). Plan nie zawiera wskazań do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz.

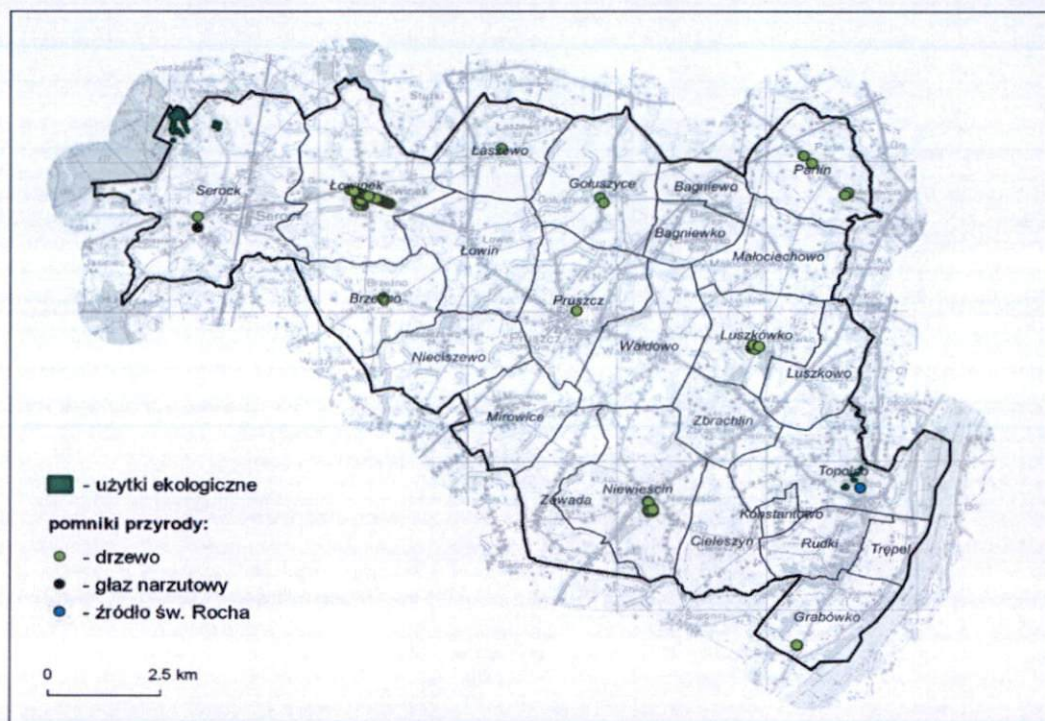
Na obszarach Natura 2000 nie wyklucza się możliwości rozwoju inwestycji, pod warunkiem, iż nie będą to przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na przedmiot ochrony obszaru. W tym wypadku będą to ptaki oraz siedliska wymienione w standardowym formularzu danych i planie zadań ochronnych, takie jak m.in.: A036 łabędź niemy *Cygnus olor*, A075 bielik *Haliaeetus albicilla*, A081 botniak stawowy *Circus aeruginosus*, A122 derkacz *Crex crex*, A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, A195 rybitwa białoczerna *Sterna albifrons*, A229 zimorodek *Alcedo atthis*, A048 ohar *Tadorna tadorna*, A070 Nurogęś *Mergus merganser*, A136 sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, A182 mewa siwa *Larus canus* oraz 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*, 3270 Zalewane muliste brzegi rzek, 6430 Ziołorośla górskie i nadrzeczne, 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródłiskowe, 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

W granicach gminy znajduje się 40 **pomników przyrody** i 7 **użytków ekologicznych**. Wśród pomników przyrody wyznaczono najczęściej okazałe twory przyrody ożywionej – drzewa, jak np. aleja dębowa we wsi Łowinek, ale także głaz narzutowy w Serocku i źródło w Topolnie. Ochroną w ramach użytków ekologicznych objęto bagna oraz pastwiska i łąki, jako siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków.

Tabela 7. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Pruszcz (stan na 1 stycznia 2020)

Nazwa	Data utworzenia	Opis lokalizacji	Opis funkcjonalny pomnika
Drzewo	2009-05-29	Rośnie na terenie działki nr 403/3 położonej w miejscowości Serock ul. Wyzwolenia 45 gm. Pruszcz.	
Drzewo	2005-12-31	Zespół 19 egz. na terenie działki nr 4/51 położonej w miejscowości Niewieścín, Gmina Pruszcz, stanowiącej część parku podworskiego.	
Drzewo	1996-04-13	Park wiejski w Łowinku, dz. ew. 2	Modrzew europejski, Sosna zwyczajna, Świerk pospolity, Buk zwyczajny rosnące na działce o nr ew. 2 obrębu Łowinek w miejscowości Łowinek
Drzewo	1996-04-13	Rośnie na działce o nr ew. 41/1 obrębu Parlin w miejscowości Parlin	Dąb szypułkowy o obwodzie 383 cm
Drzewo	1996-04-13	Rośnie na działce o nr ew. 25 (faktycznie 41/1) obrębu Parlin w miejscowości Parlin, przy drodze	Dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm
Drzewo	1994-12-31	Park wiejski w Brzeźnie, gmina Pruszcz	Dwa dęby szypułkowe o obwodach w pierśnicy: 413 i 377 oraz klon jesionolistny o obwodzie w pierśnicy 340 cm
Drzewo	1994-12-31	Rosną w parku wiejskim na działce ewidencyjnej nr 7/2 (aktualnie 25/3) w miejscowości Grabowo w gminie Pruszcz	Cztery lipy drobnolistne o obwodach w pierśnicy od 384-400 cm
Drzewo	1994-12-31	Park dworski w Luszkówku. Dz. ew. 74/12	W skład pomnika wchodzi: Lipa drobnolistna; Platan klonolistny; Dąb czerwony; Wiąz szypułkowy; Platan klonolistny; Robinia akacjowa rosnące w miejscowości Luszkówko w gminie Pruszczu Pomorskim

Drzewo	1994-12-31	Rośnie w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 26 (aktualnie 20) w miejscowości Łaszewo w gminie Pruszczu Pomorskim stanowiący własność skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa	Klon jesionolistny o obwodzie w pierśnicy 280 cm
Drzewo	1994-12-31	Park wiejski w Łowinku	
Drzewo	1994-12-31	Rosną w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 4/51 w miejscowości Niewieścín, w gminie Pruszcz	Dąb burgundzki o obwodzie w pierśnicy 400 cm oraz trzy dęby szypułkowe o obwodach w pierśnicy 310, 309 i 309 cm
Drzewo	1994-12-31	Rosną parku wiejskim w miejscowości Parlin w gminie Pruszczu Pomorskim. Dz. ew. 8/42	W skład pomnika wchodzi: Lipa drobnolistna dwuwierzchołkowa; Lipa drobnolistna; Buk zwyczajny; Klon jesionolistna. Nie odnaleziono 2 drzew lipy i buka
Drzewo	1985-04-10	Rosną w miejscowości Gołuszyce na działce o nr ew. 16/1 w gminie Pruszcz	Dwa dęby szypułkowe o obwodach 438 i 504 cm
Drzewo	1985-04-10	Rosną w parku w miejscowości Luszczówko na działce o nr ew. 27 (aktualnie 74/12) w gminie Pruszcz	Cztery dęby szypułkowe o obwodach 418, 409, 330 i 290 cm Jeden dąb zniesiony
Drzewo	1988-10-06	Zlokalizowane w ciągu drogi powiatowej nr 1266C w miejscowości Łowinek	Aleja przydrożna składająca się ze 100 (95) dębów szypułkowych o obwodach w pierśnicy od 152 do 345 cm
Drzewo	1989-02-15	Rośnie na cmentarzu na działce o nr ew. 7 w Pruszczu	Topola osika o obwodzie 550 cm
Drzewo	1970-07-31	Znajduje się na łące przy zabudowaniach w miejscowości Serock na działce o nr ew. 2344 (aktualnie 399) w gminie Pruszcz	Głaz narzutowy o obwodzie 630 cm
Źródło Św. Rocha	1988-10-06	źródło Świętego Rocha o wymiarach 35cm/35 cm	
Drzewo	1988-10-06	Rosną na terenie gospodarstwa rolnego w miejscowości Łowinek na działce o nr ew. 2 w gminie Pruszcz	Cis pospolity; Cis pospolity; Cis pospolity; Lipa drobnolistna
Drzewo	2005-12-31	Rośnie na terenie działki nr 4/51 położonej w miejscowości Niewieścín, Gmina Pruszcz, stanowiącej część parku podworskiego	
Drzewo	2005-12-31	Rośnie na terenie działki nr 4/51 położonej w miejscowości Niewieścín, Gmina Pruszcz, stanowiącej część parku podworskiego	
Drzewo	1989-02-15	Waldowo dz. nr 149/1 na wysokości działki nr ewid. 140 przy drodze Waldowo- Niewieścín	Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 333 cm

Ryc. 17. Użytki ekologiczne i pomniki przyrody w granicach gminy Pruszcz (źródło: Geoserwis GDOŚ, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

7. Źródła zagrożeń dla środowiska

W tej części opracowania przedstawiono stan i potencjalne zagrożenia środowiska naturalnego gminy poszczególnych komponentów przyrody. Analizę oparto głównie na danych dostarczanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

W 2016 r. WIOŚ nie prowadził badań jakości powietrza w całym powiecie świeckim. W poprzednich latach dokonywano pomiarów poziomu benzenu w miejscowości Święte, natomiast w 2013 r. badania prowadziło przedsiębiorstwo Mondi Świecie S.A., jednak wyniki tych pomiarów nie byłyby reprezentatywne dla jakości powietrza w gminie Pruszcz.

W granicach gminy Pruszcz jako źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego wskazać można emisję liniową – komunikacyjną oraz niską – związaną z ogrzewaniem głównie zabudowy mieszkaniowej. Można przyjąć, że emisja punktowa, wynikająca z działalności zakładów produkcyjnych, przemysłowych w gminie ma mniejsze znaczenie, ponieważ nie występują tam na tyle duże przedsiębiorstwa, aby powodować emisję znaczących ilości zanieczyszczeń do powietrza.

W zakresie emisji liniowej, największe znaczenie dla jakości powietrza mają droga krajowa, droga wojewódzka oraz niektóre drogi powiatowe, o największym natężeniu ruchu, w tym samochodów ciężarowych. W gminie Pruszcz drogi takie występują na wschodzie i prowadzą, tak jak drogi pozostałych klas – powiatowe i gminne – terenami rolnymi, częściowo z zabudową zagrodową.

Największe zagęszczenie sieci drogowej, a zarazem zabudowy, występuje w Pruszczu i Serocku, natomiast przy drodze krajowej zabudowa jest mniej zwarta. W związku z występowaniem największego nagromadzenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz ciągów komunikacyjnych, są to miejscowości najbardziej podatne na kumulowanie zanieczyszczeń, głównie pyłów zawieszonych, ale też spalin i gazów wydechowych.

Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2016 wykazała, że w gminie Pruszcz doszło do przekroczenia ilości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 (stężenie roczne, klasa C ze względu na zdrowie ludzi). Z modelowania rozkładu zanieczyszczeń wynika, iż przekroczenia wystąpiły na zachodzie gminy – w okolicach Serocka i Łowinka, a także w centrum – w rejonie Pruszcza i Niewieścina.

Poza wyżej wymienionym przypadkiem przekroczeń, stan aerosanitarny gminy można ocenić jako względnie korzystny. Dla jakości powietrza ważne jest przewietrzanie, a przy obecnym użytkowaniu tereny gminy jest to ułatwione, dzięki czemu wyraźniej zaznacza się przemieszczanie mas powietrza znad Borów Tucholskich, oddziałujących pozytywnie na warunki aerosanitarnie w gminie Pruszcz.

WIOŚ prowadzi także regularne badania elementów hydrologicznych województwa. Za główne zagrożenia dla wód powierzchniowych uznaje się zanieczyszczenia i produkcję ścieków, powodujących nadmierną eutrofizację. Zjawisko to szczególnie zauważalne jest na terenach rolnych, a w mniejszym stopniu dotyczy obszarów leśnych. Na poprawę sytuacji znacząco wpływa rozbudowa sieci kanalizacji komunalnej gminy, ograniczanie stosowania szamb i innych zbiorników bezodpływowych. W gminie działają dwie oczyszczalnie ścieków – w Pruszczu i Luskowie, a funkcję odbiornika pełni Wisła.

Tabela 8. Komunalne oczyszczalnie ścieków w gminie Pruszcz (dane za rok 2016)

Oczyszczalnia	Typ	Q rzecz. [tys. m ³ /r]	Zlewnia lub odbiornik ścieków	Ładunki w ściekach oczyszczonych [kg/rok]				
				BZT ₅	ChZT	zawiesina ogólna	azot ogólny	fosfor ogólny
Pruszcz	m-b	166	Wisła	705	4645	664	1751	-
Luszkowo	m-b	10	Wisła	52	357	36	-	-

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 r.

Główne ciekі poddawane są regularnym badaniom stanu ich czystości, w Tabeli 9. zamieszczono wyniki ocen stanów zanieczyszczenia rzek w latach 2015-2016.

Tabela 9. Stan czystości cieków przepływających przez obszar gminy Pruszcz (dane WIOŚ)

Rzeka	Lokalizacja	Rok	Ocena biologiczna	Ocena fizyko-chemiczna	Ocena hydromorf.	Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
Wisła	Przechowo	2016	II klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	dobry
Kręgiel	Nowy Jasiniec	2016	II klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-
Kotomierzycza	Karczemka	2015	III klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-
Struga Graniczna	Kurpiszewo	2015	III klasa	poniżej dobrej	II klasa	umiarkowany	-

WIOŚ w Bydgoszczy od kilkunastu lat nie publikuje informacji dotyczących jezior w gminie Pruszcz. Nie ma w związku z tym potwierdzonych danych na temat jakości wód stojących. Można jednak stwierdzić, iż występują tam zbiorniki, prezentujące nie najgorszy stan wód, ponieważ są wykorzystywane w celach rekreacyjnych, jak np. Jezioro Topolno czy wędkarskich – Jezioro Luszkowo, Niewieścín, Pluszno.

Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan JCWPrz Kręgiel, Struga Graniczna, określony został jako dobry, nie stwierdzono zagrożenia nieosiągnięcia celów ramowej Dyrektywy Wodnej, w przeciwieństwie do JCWPrz Kotomierzycza, Dopływ spod Gawrońca, Struga Niewieścińska i Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy, o złym stanie ekologicznym, zagrożonych nieosiągnięciem ww. celów. Wynika z tego, że wody powierzchniowe w zachodniej części gminy odznaczają się lepszą jakością od wód w części centralnej i wschodniej.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależy jest od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. W związku z tym w obrębie gminy wód narażone są na zanieczyszczenia antropogeniczne, lecz w różnym stopniu. Na terenach wysoczyznowych obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych, jednak w samej dolinie Wisły, a także w rejonach piaszczystych – Pruszcz, Niewieścín, Mirowice, wody wykazują silne zmiany. Poza uwarunkowaniami naturalnymi na jakość wód wpływa też użytkowanie terenu. Widoczna jest większa podatność na zanieczyszczenia na terenach rolniczych, w pobliżu siedzib ludzkich. Na stan środowiska wodno-gruntowego oddziałują silnie środki ochrony roślin, prowadząc do jego zanieczyszczenia.

Zgodnie z zapisami Dyrektywy Azotowej, na terenie kraju wyznaczono Obszary Szczególnie Narażone na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego, z których odpływ należy ograniczyć. Zgodnie z rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie wodnym Dolnej Wisły w gminie Pruszcz

znajdują się dwa OSN: JCWPrz Kotomierzycza oraz JCWPrz Wisła od dopływu z Sierzchowa do Wdy. Jakość wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego zbadana na ujęciu w Serocku w 2003 r. przez WIOŚ okazała się być zadowalająca. Analizy wykazały II klasę czystości, co prowadzi zarazem do wniosku, iż budowa geologiczna predysponuje dobre warunki izolacyjne głównego poziomu użytkowego i skutecznie ogranicza wpływy antropogeniczne. Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, jak chemiczny i ilościowy, JCWPd nr 36 i 29 oceniono na dobry. Nie stwierdzono zagrożenia nieosiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Z przeprowadzonych analiz hałasu wynika, że główne problemy akustyczne (emisja powyżej 63 dB uznawana za „dużą uciążliwość” przez Państwowy Zakład Higieny Pracy) występują przy arteriach komunikacyjnych obciążonych ruchem pojazdów ciężkich (drogi, kolej) oraz w bezpośrednich okolicach dużych zakładów przemysłowych. Na obszarze gminy Pruszcz nie wykonywano kompleksowych pomiarów poziomu dźwięku. Nie ma bezpośrednich dowodów na zachodzenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku. Ze względu na analogię można stwierdzić, że problemy ochrony akustycznej koncentrują się na gęsto zabudowanych terenach wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, a także przy torach kolejowych.

W przypadku gminy Pruszcz jako najbardziej uciążliwe źródło emisji hałasu komunikacyjnego wskazać można drogę krajową nr 5. Przebiega ona przez tereny rolnicze, częściowo zabudowane, głównie z zabudową zagrodową w znacznym rozproszeniu, jednak narażoną na oddziaływanie hałasu. Największe skupienie zabudowy i ulic (dróg powiatowych) występuje w Pruszczu, nieco mniej w Serocku. Dodatkowo mieszkańcy Pruszcza narażeni są na hałas kolejowy. W pozostałych częściach gminy natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu.

W gminie funkcjonują obiekty produkcyjne, których działalność również może wpływać na poziom hałasu w ich otoczeniu. Jak wskazano wcześniej, nie są to zakłady, przedsiębiorstwa, mogące w sposób bardzo uciążliwy oddziaływać na klimat akustyczny. W gminie największy wpływ na warunki akustyczne ma ruch drogowy.

WIOŚ prowadzi również monitoring natężenia pola elektromagnetycznego w województwie. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów dokonywanych w trzyletnich odstępach czasowych w Pruszczu przy ulicy Cichej 9.

Tabela 10. Wyniki pomiarów PEM prowadzonych przez WIOŚ w Pruszczu

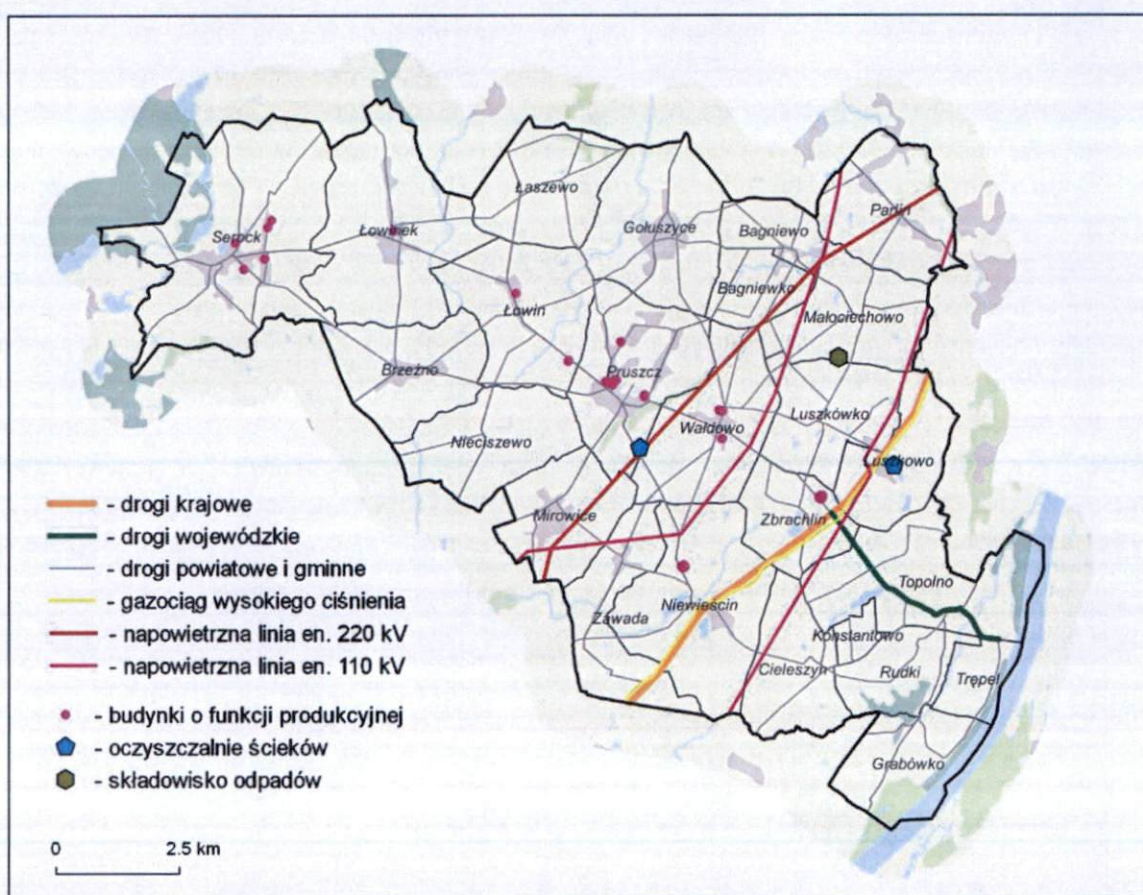
Rok	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego [V/m]
2009	0,1
2012	0,2
2015	0,2

Źródło: *Pomiary natężenia pola elektrycznego i pola magnetycznego wykonane przez WIOŚ Bydgoszcz na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2006-2016*

Prowadzone badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm, czyli 7 V/m. Należy jednak ograniczyć możliwości rozwoju zagospodarowania w terenach potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych, takich jak: elektroenergetyka, oświetlenie, ogrzewanie, silniki, urządzenia zasilane z sieci i przemysł, urządzenia przemysłowe, linie i stacje elektroenergetyczne, w tym linie najwyższych i wysokich napięć w centralnej i wschodniej części gminy Pruszcz, radiofonia (fale długie, średnie, krótkie i ultrakrótkie), radiotelefony, urządzenia medyczne, radiolokacja, radionawigacja, telefonia komórkowa, urządzenia medyczne, domowe oraz przemysłowe.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, mogą być powodowane przez poważne awarie przemysłowe i transportowe z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Szczegółowe zasady kwalifikowania zakładów ze względu na wymienione zagrożenia zawarte są w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138). Na terenie gminy Pruszcz nie zlokalizowano zakładów o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zagrożeniem dla środowiska może być jednak potencjalna awaria gazociągu wysokiego ciśnienia, przebiegającego przez wschodnią część gminy, na trasie zbliżonej do przebiegu drogi krajowej nr 5.

Do obiektów powodujących uciążliwości dla środowiska zalicza się również składowiska odpadów, których funkcjonowanie, mimo odpowiednich zabezpieczeń i izolacji, niesie zagrożenie dla środowiska wodno-gruntowego. W gminie Pruszcz komunalne składowisko odpadów zlokalizowane jest w Małociechowie, podobnie jak składowisko odpadów niebezpiecznych, gdzie składowany jest m.in. azbest.

Ryc. 18. Obiekty o zróżnicowanym stopniu uciążliwości dla środowiska

6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

1. Bezrobocie

Poziom bezrobocia na terenie gminy Pruszcz jest niski i dodatkowo od kilku wykazuje tendencję spadkową. W 2016 roku tylko 4% mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym pozostawało bez pracy (244 osoby). Jest to najlepszy wynik w powiecie świeckim, dla którego wartość ta wyniosła 5,6% i jeden z najniższych w całym województwie, gdzie średnia oscylowała na poziomie 7,6%. Liczba bezrobotnych systematycznie maleje. W 2014 r. ilość osób pozostających bez pracy na terenie gminy Pruszcz wynosiła 412, a już w ciągu trzech kolejnych lat wartość ta zmalała o około 53%. Nadal jednak większość wśród bezrobotnych stanowią kobiety. Mimo spadku ogólnej liczby bezrobotnych nadal około 60% to kobiety. Spowodowane jest to często rezygnacją z kariery zawodowej na rzecz opieki nad potomstwem.

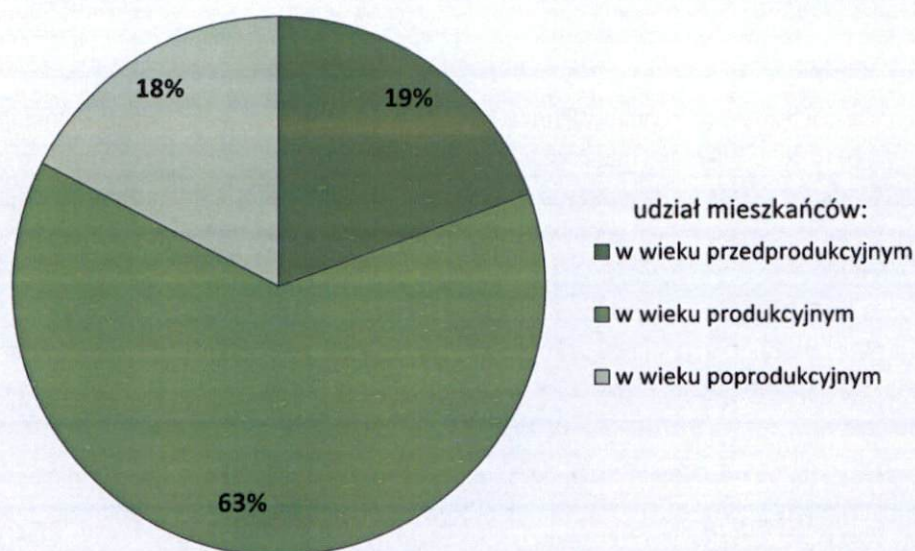
Prawo do zasiłku dla bezrobotnych mają 33 osoby. Wśród osób, które w ciągu 12 miesięcy ukończyły naukę bez zatrudnienia, pozostaje 7 osób - z tego aż 6 to kobiety. Duża część to osoby długotrwale bezrobotne. Aż 56% bezrobotnych pozostaje bez pracy od co najmniej 6 lat.

Tabela 11. Bezrobocie w gminie Pruszcz w latach 2014-2017 roku

Bezrobocie w gminie Pruszcz				
Rok	Liczba osób			
	2014	2015	2016	2017
Liczba bezrobotnych	412	300	244	195
Liczba bezrobotnych kobiet	225	179	140	117
Udział bezrobotnych powyżej 1 roku w ogóle bezrobotnych	89%	91%	91%	95%
Udział bezrobotnych z prawem do zasiłku	10%	13%	13%	17%
Osoby bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	33	15	11	7

Źródło: Dane PUP w Świeciu

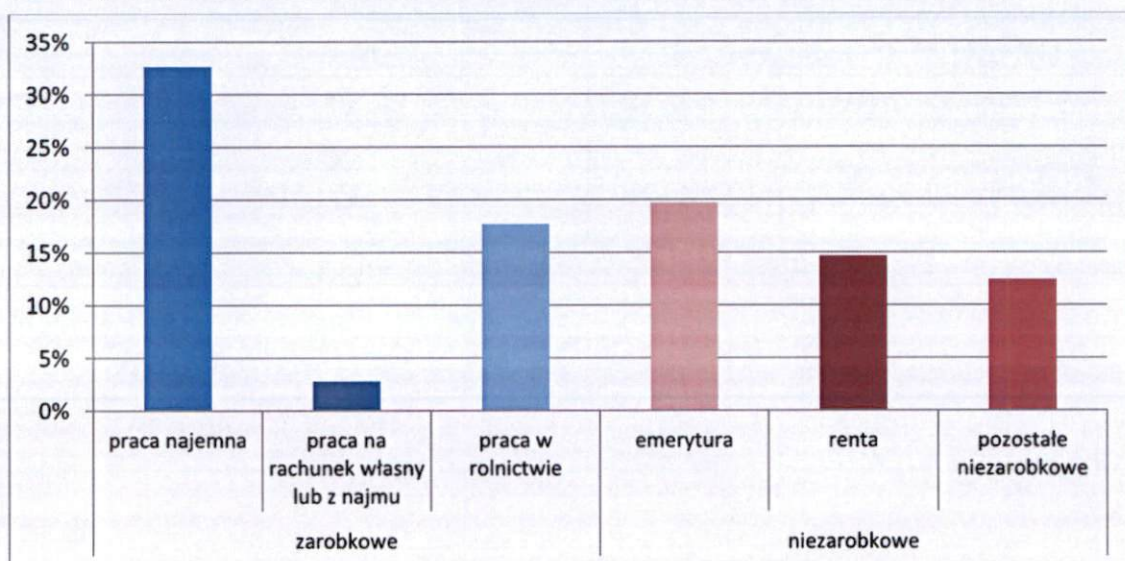
W gminie Pruszcz w 2016 roku było 6081 osób w wieku produkcyjnym (63% ogółu mieszkańców). Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 19%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 18%.

Ryc. 19. Udział ludności gminy Pruszcz wg grup ekonomicznych w 2016 r.

2. Źródła utrzymania

Według danych z 2002 r., głównym źródłem utrzymania dla mieszkańców gminy Pruszcz jest praca zarobkowa (53,2%). Pozostała część (46,8%) utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych, takich jak emerytura (19,7%), renta (14,7%) oraz inne źródła niezarobkowe (12,5%). Z pracy na własny rachunek utrzymuje się zaledwie 2,8% ludności gminy. Zdecydowanie więcej, bo aż 32,7% wykonuje prace najemną. W rolnictwie zatrudnienie znalazło natomiast 17,7% mieszkańców gminy.

Ryc. 20. Źródła utrzymania mieszkańców gminy Pruszcz

3. Warunki mieszkaniowe

W 2016 r. na terenie gminy Pruszcz było 2128 budynków mieszkalnych, w których obrębie wydzielono 2503 mieszkania. Wskazuje to na zdecydowaną dominację zabudowy jednorodzinnej. Mieszkańcy zamieszkiwali 11 817 izb o całkowitej powierzchni użytkowej 251 118 m². Średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wyniosła więc 100,3 m², a liczba izb przypadająca średnio na jedno mieszkanie to 4,72. W jednym mieszkaniu zamieszkiwało średnio 3,85 osób, co daje 0,82 osoby na izbę. Wskaźniki te pokazują charakterystyczne dla obszarów wiejskich zjawisko dominacji dużych powierzchniowo mieszkań, które są zamieszkiwane przez co najmniej kilku członków jednej rodziny.

Prawie wszystkie mieszkania w gminie (98,4%) wyposażone są w wodociąg, łazienkę posiada 91,1% mieszkań, a ogrzewanie centralne 75,9%. Na terenie gminy brak jest gazociągów dystrybucyjnych średniego ciśnienia, mogących zasilić potencjalnych odbiorców.

Gmina dysponuje także 19 mieszkaniami i 4 lokalami socjalnymi.

4. Infrastruktura społeczna

Obiektami wchodzącymi w skład infrastruktury społecznej na terenie gminy Pruszcz są objekty oświaty i wychowania, służby zdrowia, kultury oraz placówki wyznaniowe. Szkoły podstawowe zlokalizowane są w Pruszczu, Niewieście, Łowinku, Serocku. Głównymi jednostkami pełniącymi opiekę przedszkolną są przedszkola samorządowe w Pruszczu i Serocku, wspierane przez punkt przedszkolny w Zbrachlinie. Przed reformą oświaty w ramach zespołów szkół w Pruszczu, Serocku i Zbrachlinie funkcjonowały także gimnazja.

Innymi instytucjami na terenie gminy, które realizują m.in. zadania opiekuńcze, wychowawcze oraz terapeutyczne są: Gminna Komisja ds. Rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, Świetlica Środowiskowa "Santiago" przy parafii w Niewieście oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza dla Dziewcząt w Topolinie.

Na terenie gminy funkcjonują 4 przychodnie. Trzy z nich znajdują się we wsi Pruszcz, a jedna w Serocku.

W Pruszczu znajduje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej we współpracy m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, służbą zdrowia, policją czy organizacjami pozarządowymi, wspierającymi tego typu działania. Innymi jednostkami działającymi w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy są Dom Pomocy Społecznej w Gołuszycach i Międzygminny Ośrodek Opiekuńczy. Pierwszy świadczy opiekę nad osobami przewlekle chorymi psychicznie, drugi natomiast opiekuje się osobami w podeszłym wieku.

Urzędy Pocztove funkcjonują w Pruszczu przy ul. Dworcowej 9 oraz w Serocku przy al. Adama Mickiewicza 1. Mieszkańcy mogą także korzystać z urzędów zlokalizowanych w pobliskich miejscowościach znajdujących się w sąsiednich gminach m.in. w Dobrczu czy Grucznie.

Kościół znajdują się w Pruszczu, Topolinie, Serocku, Niewieście, Wałdowie. Dodatkowo dwa z nich (Kościół Nawiedzenia NMP w Topolinie i kościół p.w. Podwyższenia Krzyża i Św. Andrzeja Boboli w Wałdowie) wpisane są do rejestru Wojewódzkiego Rejestru Zabytków i stanowią ważne dziedzictwo kulturowe regionu.

5. Podsumowanie

Sieć osadniczą gminy Pruszcz tworzy 26 wsi, wchodzących w skład 20 sołectw. Gminę zamieszkuje 9377 osób. Na terenie gminy zaznacza się mały wzrost liczby urodzeń i ujemne wartości przyrostu naturalnego. Typowy dla gminy jest wysoki współczynnik feminizacji w najstarszych grupach wiekowych. Strukturę wieku mieszkańców należy określić jako niekorzystną. Liczną grupę wiekową stanowią mieszkańcy w wieku starszym, zaś najmniej liczne są grupy dzieci i młodzieży. To wskazuje na narastający problem wielu polskich gmin, czyli starzenie się społeczeństwa. Dodatkowo bliskość dużych ośrodków miejskich oraz rolniczy charakter gospodarki gminy powodują odpływ ludności w młodszych przedziałach wiekowych, zwłaszcza kobiet.

7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Na terenie gminy Pruszcz bezpieczeństwo ludności i jej mienia zabezpieczają:

- Posterunek Policji w Pruszczu ul. Główna 33, 88-120 Pruszcz (wchodzący w skład Komendy Powiatowej Policji w Świeciu),
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Pruszczu,
- jednostki służby zdrowia realizujące zadania na terenie gminy:
 - Przychodnia Rodzinna ALEMDIC ul. Łowińska 8C, 86-120 Pruszcz,
 - Nowy Szpital w Świeciu:
 - Przychodnia POZ Pruszcz ul. Zamknięta 7,
 - Przychodnia POZ Serock ul. Mickiewicza 8,
 - AGAMED. NZOZ ul. Dworcowa 8/1, 86-120 Pruszcz,
- jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Posterunek Policji w Pruszczu obejmuje swoją działalnością obszar gminy podzielony na dwa rejony dzielnicowe. Zostały dla nich sporządzone plany działań priorytetowych określające charakterystyczne zagrożenia, oczekiwane działania i wyznaczone zostały podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań. Obowiązki pełnione są przez dwóch dzielnicowych oraz Kierownika Posterunku.

Zadania z zakresu zarządzania kryzysowego na terenie gminy realizuje Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego. Skład oraz inne kwestie organizacyjne związane z pracą zespołu określane są przez zarządzenia Wójta. Zespół realizuje swoje zadania na wszystkich etapach procesu zarządzania sytuacją kryzysową. Sytuacja kryzysowa może być spowodowana możliwością wystąpienia lub faktycznym wystąpieniem klęski żywiołowej lub zdarzenia o znamionach klęski żywiołowej. Do zadań tych należą:

- ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne,
- przekazywanie do publicznej wiadomości informacji związanych z zagrożeniem,
- przygotowanie propozycji działań i przedstawienie Wójtowi wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w „Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego”
- upowszechnianie wśród mieszkańców problematyki bezpieczeństwa,
- koordynowanie pomocy humanitarnej.

Na terenie Gminy Pruszcz funkcjonuje kilka jednostek OSP:

"S" - jednostki samochodowe, w tym włączone w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Łaszewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gołuszycach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Serocku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łowinku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pruszczu (KSR-G),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wałdowie (KSR-G),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Luskówku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzeźnie (KSR-G),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łowinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mirowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Topolnie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadzie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Cieleszynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Parlinie.

Zagrożenie pożarowe na terenie gminy występuje głównie w obszarze gospodarstw rolnych. Wpływ ma na to kilka aspektów:

- duże powierzchnie uprawne stanowią potencjalny teren szybko rozpowszechniającego się pożaru,
- składowanie płodów rolnych bez należytego zabezpieczenia,
- praktyki związane z wypalaniem pól,
- budynki rolnicze zbudowane z drewna lub z dużym udziałem konstrukcji drewnianych,
- zły stan techniczny budynków, a także znajdującej się w nich instalacji elektrycznej,
- zwarta zabudowa mieszkalna,
- przypadki podpałów.

Zagrożenie pożarowe rośnie w okresie grzewczym, gdyż nadal wiele gospodarstw posiada ogrzewanie niedostosowane do współczesnych standardów bezpieczeństwa.

Występowanie suszy powoduje nie tylko wzrost ryzyka pożarowego, ale jest także zagrożeniem pod kątem ekonomicznym. Z powodu tak dużego udziału gruntów ornych w ogólnej powierzchni gminy, wystąpienie czynnika powodującego znaczny spadek produkcji rolnej będzie miało wymierne skutki w ogólnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Zagrożenie powodziowe występuje głównie na terenach przyległych do rzeki Wisły. Zabezpieczenie stanowi jednak przybrzeżny wał chroniący okoliczne tereny. W przypadku jego przerwania zalane zostałyby znaczne obszary pól uprawnych, a także odcinki dróg gminnych, wojewódzkich czy krajowych. Oprócz rzeki potencjalne zagrożenie powodziowe mogą stanowić również intensywne opady deszczu lub gwałtowne roztopy dużej ilości pokrywy śnieżnej.

Duże, otwarte przestrzenie, które nie są ograniczone lasami przyczyniają się do zwiększenia zagrożenia związanego z występowaniem silnych podmuchów wiatrów. Wichury mogą prowadzić do uszkodzenia budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Przebiegające przez gminę drogi stanowią szlak transportowy między znajdującymi się w Bydgoszczy i Świeciu zakładami przemysłowymi, dlatego potencjalne zdarzenia w ruchu drogowym np. z udziałem pojazdów przeznaczonych do przewozu substancji niebezpiecznych, mogą mieć poważne skutki dla lokalnej społeczności.

8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

1. Potrzeby rozwojowe gminy

Potrzeby rozwojowe Gminy Pruszcz, a także możliwości realizacji tych potrzeb, zostały określone szczegółowo w dokumentach strategicznych, a przede wszystkim w Strategii rozwoju Gminy Pruszcz 2016-2022 przyjętej uchwałą nr XIX/152/16 Rady Gminy Pruszcz z dnia 26 lutego 2016 r. W dokumencie tym określono działania niezbędne do realizacji długofalowego i zrównoważonego rozwoju gminy. Wieloczynnikowa analiza określiła zakres zadań, których wykonanie będzie niezbędne, aby osiągnąć pożądaną poziom rozwoju gminy. Dokument ten określa także potrzeby gminy związane z doprowadzeniem do osiągnięcia trwałej poprawy jakości życia jej mieszkańców.

W Strategii uwzględniono oczywiście także założenia zawarte w dokumentach strategicznych wyższego poziomu zarządzania, m.in. krajowych, wojewódzkich czy powiatowych strategiach rozwoju.

Strategia rozwoju Gminy, w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, wyznacza 4 główne cele strategiczne, cele operacyjne oraz odpowiadające im zadania prowadzące do realizacji wizji rozwoju gminy.

Tabela 12. Cele rozwojowe i kierunki działania wyznaczone przez Strategię Rozwoju Gminy Pruszcz 2016-2022

CEL STRATEGICZNY 1	
Rozwój aktywnej i dobrze zorganizowanej społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.1.	Rozwój wysokiej jakości usług na rzecz społeczności lokalnej w zakresie edukacji, kultury, sportu, rekreacji, opieki medycznej i socjalnej
	Zadania:
	1.1.1. Rozszerzenie oferty działalności pozalekcyjnej
	1.1.2. Wsparcie organizacyjne i finansowe kół zainteresowań
	1.1.3. Realizacja „Strategii Rozwoju dla Gminnej Biblioteki Publicznej”
	1.1.4. Promocja i wsparcie różnych form kształcenia ustawicznego
	1.1.5. Wzbogacenie i uatrakcyjnienie oferty placówek kultury dla różnych grup wiekowych mieszkańców gminy, rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym,
	1.1.6. Wspieranie działalności klubów i stowarzyszeń sportowych
	1.1.7. Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy
	1.1.8. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców gminy
	1.1.9. Zwiększenie dostępności usług medycznych na poziomie specjalistycznym (zwiększenie liczby lekarzy specjalistów w placówkach medycznych działających na terenie gminy Pruszcz)
	1.1.10. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia oraz aktywności fizycznej
	1.1.11. Rozwój efektywnego systemu pomocy społecznej w gminie
	1.1.12. Rozwój form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej
	1.1.13. Budowa systemu wspierania rodziny
	1.1.14. Polepszenie dostępu do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego
	1.1.15. Wsparcie osób pełniących funkcje opiekuńcze nad dziećmi do lat 3
1.1.16. Rozwój bazy wychowania żłobkowego i przedszkolnego	
1.1.17. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej w celu polepszenia jakości usług edukacyjnych	

Cel operacyjny 1.2.	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy	1.2.1. Wsparcie szkoleń specjalistycznych dla OSP
		1.2.2. Dostosowanie remiz strażackich OSP do aktualnych potrzeb
		1.2.3. Zwiększenie nadzoru policji na terenie gminy
		1.2.4. Projekty edukacyjne dla mieszkańców gminy w zakresie m.in. bhp, udzielania pierwszej pomocy, uczestniczenia w ruchu drogowym
		1.2.5. Wsparcie akcji informacyjnych policji i straży pożarnej
		1.2.6. Rozbudowa systemu zwalczania patologii społecznych, w tym przeciwdziałania przestępczości nieletnich
		1.2.7. Wsparcie systemów zarządzania kryzysowego w kierunku zachowania bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, przeciwpowodziowego.
Cel operacyjny 1.3.	Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego	1.3.1. Rozwój organizacji pozarządowych
		1.3.2. Wsparcie tworzenia i działalności organizacji społecznych poprzez konkursy gminne
		1.3.3. Rozwój partnerstwa organizacji społecznych i samorządu lokalnego
		1.3.4. Wsparcie rozwoju partnerstwa trójsektorowego na poziomie ponadgminnym w ramach Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”
		1.3.5. Wsparcie systemu poradnictwa obywatelskiego
Cel operacyjny 1.4.	Wzmocnienie poziomu integracji społeczności lokalnej i tożsamości kulturowej	1.4.1. Wsparcie organizacji imprez sołeckich i gminnych integrujących mieszkańców
		1.4.2. Promocja dziedzictwa kulturowego poprzez organizację wydarzeń o charakterze kulturotwórczym, w tym wystaw, plenerów malarskich, sesji fotograficznych
		1.4.3. Wsparcie i promocja lokalnego rękodzieła oraz twórczości lokalnych artystów
		1.4.4. Tworzenie i ochrona miejsc tradycji i pamięci
		1.4.5. Odnowa obiektów zabytkowych i ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne
		1.4.6. Zachowanie elementów tradycyjnej architektury wiejskiej
		1.4.7. Promocja i kultywowanie tradycji i lokalnych obyczajów

CEL STRATEGICZNY 3		
Rozwój gospodarczy Gminy Pruszcz		
Cel operacyjny 3.1.	Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Zadania:
		3.1.1. Wytyczenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w gminie
		3.1.2. Lokalizacja inwestycji na przygotowanych terenach inwestycyjnych
		3.1.3. Opracowanie systemu ułatwień administracyjnych oraz ulg podatkowych dla przedsiębiorców
		3.1.4. Usprawnienie obsługi przedsiębiorstw przez administrację samorządową
		3.1.5. Wspieranie wdrażania nowych technologii w gospodarce lokalnej
		3.1.6. Wspieranie zwiększenia poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP
Cel operacyjny 3.2.	Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz sektora rolno-spożywczego	3.2.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników
		3.2.2. Wspieranie spółdzielczości i tworzenia grup producenckich
		3.2.3. Rozwój i promocja lokalnych produktów rolno-spożywczych
		3.2.4. Wsparcie rozwoju lokalnego rzemiosła
		3.2.5. Wsparcie tworzenie punktów skupu produktów lokalnych i baz do przechowywania produktów
		3.2.6. Wsparcie zwiększenia zatrudnienia osób odchodzących z rolnictwa
		3.2.7. Rozwój produkcji biomasy na cele energetyczne
		3.2.8. Rozwój produkcji żywności ekologicznej
Cel operacyjny 3.3.	Wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i walki z bezrobociem	3.3.1. Wsparcie programów skierowanych do osób bezrobotnych
		3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu strukturalnemu poprzez wsparcie zmian kwalifikacji zawodowych
		3.3.3. Organizacja lokalnych konkursów dotyczących promocji przedsiębiorczości
		3.3.4. Wsparcie programów na rzecz zatrudnienia na lokalnym rynku pracy
Cel operacyjny 3.4.	Rozwój systemów informacji, promocji i doradztwa dla przedsiębiorstw, rolników i osób odchodzących z rolnictwa	3.4.1. Szkolenia dla rolników i przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych
		3.4.2. Szkolenia w zakresie tworzenia i funkcjonowania grup producenckich
		3.4.3. Organizowanie szkoleń z zakresu przedsiębiorczości
		3.4.4. Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla osób bezrobotnych i odchodzących z rolnictwa

CEL STRATEGICZNY 4		
Rozwój ekologiczny Gminy Pruszcz		
Cel operacyjny 4.1.	Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska naturalnego	Zadania:
		4.1.1. Rekultywacja gminnego składowiska odpadów
		4.1.2. Likwidacja dzikich wysypisk i rekultywacja terenów po tych wysypiskach
		4.1.3. Rozbudowa istniejącego Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych i ewentualna budowa nowego GPSZOK
		4.1.4. Utworzenie stacji przeładunkowej odpadów komunalnych
		4.1.5. Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pruszcz na lata 2013-2032”
		4.1.6. Realizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Pruszcz”
		4.1.7. Modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z siecią wodociągową
		4.1.8. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Pruszczu wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej
		4.1.9. Modernizacja melioracji i odbudowa cieków wodnych na terenie Gminy
4.1.10. Rozwój gminnego systemu selektywnego zbierania i recyklingu odpadów komunalnych		
Cel operacyjny 4.2.	Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej	4.2.1. Redukcja emisji CO ₂
		4.2.2. Redukcja zużycia energii końcowej
		4.2.3. Wzrost udziału energii pochodzącej z Odnawialnych Źródeł Energii: - Rozbudowa systemu grzewczego z wykorzystaniem biomasy i energii słonecznej - Wspieranie budowy farm wiatrowych
		4.2.4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (zwiększenie efektywności energetycznej budynków)
		4.2.5. Poprawa jakości i efektywności oświetlenia ulicznego na terenie gminy Pruszcz z wykorzystaniem rozwiązań energooszczędnych,
Cel operacyjny 4.3.	Rozwijanie edukacji ekologicznej i środowiskowej	4.3.1. Organizacja akcji i konkursów promujących ekologię
		4.3.2. Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi
		4.3.3. Dbalność i promocja form ochrony przyrody na terenie gminy Pruszcz w tym: obszarów objętych Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000, turystyczne wykorzystanie
		4.3.4. Promocja zalesień i zadrzewień
		4.3.5. Wymiana doświadczeń w zakresie ekologii poprzez udział w programach międzynarodowych

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Pruszcz na lata 2016-2022

Na podstawie kompleksowej analizy czynników wpływających na rozwój gminy wyznaczono jej silne i słabe strony w trzech obszarach: społecznym, gospodarczym i wspólnie w obszarze środowiska naturalnego i infrastruktury technicznej. Pozwoliło to na wyznaczenie szans i zagrożeń, które mogą pomóc lub przeszkodzić w realizacji celów Strategii. Zostały one ujęte w formie tabeli:

Tabela 13. Analiza silnych i słabych stron gminy Pruszcz oraz szanse i zagrożenia realizacji Strategii Rozwoju

OBSZAR SPOŁECZNY	
Silne strony	Słabe strony
Dostęp do edukacji podstawowej i gimnazjalnej	Brak dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego na terenie gminy
Dostęp do placówek służby zdrowia	Brak placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3
Dostęp do nowego budynku biblioteki	Ograniczona ilość miejsc w przedszkolach
Ilość placów zabaw	Niezadawalający stan techniczny i funkcjonalność obiektów oświatowych
Aktywne społeczeństwo (działalność organizacji pozarządowych, wiejskich, klubów sportowych, grup artystycznych)	Brak placówek zapewniających dzienną opiekę dla osób starszych
Doświadczenie liderów w realizacji operacji, pozyskiwaniu środków unijnych	Niewystarczająca ilość obiektów sportowo-rekreacyjnych

Tradycje ludowe, obyczaje	Ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców gminy
Potencjał do wytwarzania produktów lokalnych	Ograniczona ilość opiekunów środowiskowych dla osób starszych i schorowanych
Umiejscowienie na terenie placówek DPS, MOO, Gminny Ośrodek Rehabilitacyjny	Niewystarczająca ilość lokali socjalnych
Wysoki poziom wykształcenia OSP	Niewystarczająca ilość terenów rekreacyjno-sportowych
	Niewykorzystane świetlice wiejskie, wymagające przystosowania technicznego i funkcjonalnego
	Niewystarczająca ilość ofert spędzania wolnego czasu
	Niewystarczająca ilość inicjatyw integracyjnych dla osób niepełnosprawnych
	Brak ścieżek rowerowych
	Mała liczba lekarzy specjalistów
	Brak wystarczających działań z profilaktyki zdrowotnej
	Mała współpraca między organizacjami
	Małe zaangażowanie mieszkańców
	Brak wsparcia instytucjonalnego dla rozwoju produktu lokalnego
	Brak ekspertów/praktyków w zakresie Ekonomii Społecznej
	Znaczny stopień bezrobocia
Szanse	Zagrożenia
Możliwość pozyskania bezzwrotnych środków UE	Wzrost patologii społecznej (uzależnienia, przemoc, bieda)
Realizowanie programów edukacyjnych	Starzejące się społeczeństwo
Rosnąca świadomość mieszkańców	Migracja zarobkowa
Zainteresowanie gminą jako atrakcyjnym miejscem zamieszkania/promocja gminy	Likwidowanie wiejskich placówek oświaty
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zanik tradycji i więzi społecznych
ŚRODOWISKO NATURALNE ORAZ INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
Silne strony	Słabe strony
Dobry układ sieci osadniczej	Niezadawalający stan techniczny dróg oraz chodników
Dobry układ drogowy	Niezadawalająca ilość chodników
Zwodociągowanie gminy	Brak ścieżek rowerowych
Istniejące oczyszczalnie ścieków	Niewystarczający poziom kanalizacji sanitarnej, deszczowej na obszarze gminy
Dobrze zorganizowana selektywna zbiórka odpadów	Mała ilość przydomowych oczyszczalni
Usystematyzowana gospodarka odpadami	Brak gazyfikacji
Skanalizowana aglomeracja Pruszcz	Duża ilość azbestu koniecznego do likwidacji
Składowisko Odpadów Niebezpiecznych	Mała ilość niskoemisyjnych urządzeń grzewczych
Atrakcyjne położenie części gminy w Dolinie Dolnej Wisły (obszar Natura 2000)	Mała ilość zastosowań odnawialnych źródeł energii
Bogate zasoby dziedzictwa przyrodniczo kulturowego (częściowe położenie w Dolinie Wisły, zabytki, kościoły)	Niski poziom w zakresie edukacji ekologicznej
Zamknięte składowisko	Istniejące dzikie wysypiska śmieci
	Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
	Niski wskaźnik lesistości
	Brak bezkolizyjnych skrzyżowań na przejazdach PKP w Pruszczu
	Brak dostępu do szybkiego (szerokopasmowego) Internetu
	Niewystarczający teren pod cmentarze
	Niewystarczające nakłady na ochronę zabytków
Szanse	Zagrożenia
Wzrastająca atrakcyjność środowiska naturalnego	Trudne procedury aplikacyjne o środki unijne
Dostępność środków unijnych	Budowa S5 dla Niewieścina i Zbrachlina
Programy budujące świadomość ekologiczną społeczeństwa	Niewystarczający monitoring zagrożeń dla środowiska
Produkcja żywności ekologicznej	Zły wpływ gospodarki

Rozwój turystyki weekendowej i agroturystyki	Intensyfikacja gospodarki rolnej (pogorszenie stanu środowiska)
Rozwój odnawialnych źródeł energii	
Rozwój przedsiębiorczości wdrażającej nowoczesne technologie ekologiczne	

OBSZAR GOSPODARCZY	
Silne strony	Słabe strony
Dobre położenie komunikacyjne (PKP, sieć dróg , projektowana S5)	Mało atrakcyjne połączenie Pruszcz – Świecie
Rozwinięte przetwórstwo mięsne, spożywcze	Niewystarczająca ilość miejsc pracy
Rozwinięta baza usługowo – handlowa	Niski poziom działalności innowacyjnej
Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa ekologicznego	Niewystarczające wykorzystanie potencjału produktów lokalnych
Potencjał rolniczy	Brak targowiska
Produkty, które mogą stać się marką obszaru	Mało rozwinięta przedsiębiorczość społeczna
Potencjał siły nabywczej	Brak przemysłowych terenów inwestycyjnych w obszarze projektowanej S5
Miejscowe Plany Zagospodarowania przestrzennego w Pruszczu (do uszczegółowienia)	Ograniczona możliwość uzbrojenia nowych terenów pod inwestycje
	Brak wyspecjalizowanych pracowników
	Niewystarczająca współpraca między podmiotami zajmującymi się produktami lokalnymi
	Niewystarczająca wiedza i słaba informacja o źródłach finansowanych
	Rozproszona promocja
Szanse	Zagrożenia
Budowa S5	Niewystarczająca ilość podmiotów gospodarczych zapewniających miejsca pracy
Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych w obrębie S5	Niewystarczający poziom pracowników z kwalifikacjami odpowiadającymi potrzebom rynku pracy
Bliskość dużych miejscowości	Niewielkie zainteresowanie inwestorów zewnętrznych
Środki zewnętrzne na wsparcie inwestycji mikro i małych przedsiębiorstw	Niewystarczająca promocja terenów inwestycyjnych
Wsparcie środków unijnych dla przemysłu przetwórczego	Niestabilność prawa
Coraz większa świadomość społeczna w zakresie zdrowego odżywiania	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej
Produkcja spożywcza ekologiczna, produkty lokalne, tradycyjne	Zbyt wysokie wymogi sanitarne i skarbowe
Potencjalny rynek zbytu dla produktów lokalnych – otoczenie dużych miast Bydgoszcz, Toruń, Świecie	Biurokracja w zakładaniu i prowadzeniu firmy
Rosnące zainteresowanie przedsiębiorstw, pracowników innowacjami	Konkurencja na rynku
Utworzenie inkubatora dla małych przedsiębiorstw w gminach wiejskich	Emigracja zarobkowa
Rozwój istniejącej infrastruktury	Ubożenie społeczeństwa
Budowa elektrowni wiatrowych	

Zródło: Strategia Rozwoju Gminy Pruszcz na lata 2016-2022

Sfera społeczna stanowi najpoważniejszą przeszkodę w procesie rozwoju gminy ze względu na jej silny wpływ na pozostałe obszary. Poziom integracji oraz zaangażowania mieszkańców ma duże znaczenie w kontekście rozwoju gospodarki (wpływy z podatków i zatrudnienie ludności). Za bariery ograniczające rozwój gminy należy również uznać przeszkody i niedogodności dla funkcjonowania przedsiębiorstw (przemysłowych i rolnych). Świadomość ekologiczna mieszkańców jest podstawowym czynnikiem warunkującym rozwój w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

Część zadań wyznaczonych przez Strategię ma odniesienie przestrzenne i powinny być uwzględnione w Studium. Są to głównie inwestycje mające pośrednio wpływ na jakość życia mieszkańców i wzrost zadowolenia w sferze społecznej, takie jak modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej, energetycznej czy wodociągowo-kanalizacyjnej. Ważną rolę w realizacji zadań związanych z aktywizacją mieszkańców odgrywają potencjalne inwestycje w oświatę czy opiekę przedszkolną i osób starszych.

2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

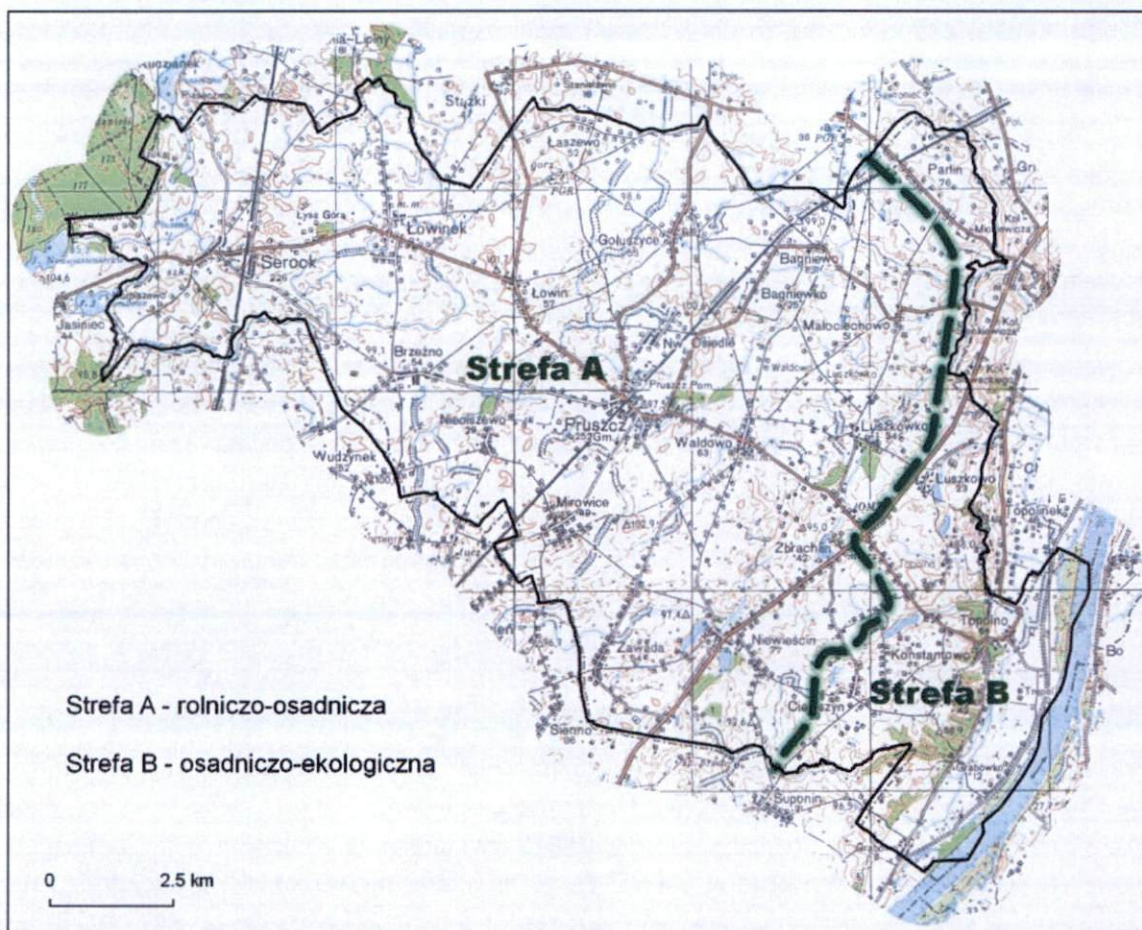
Gmina Pruszcz pod względem powierzchni należy do średnich gmin w województwie zajmując 47 miejsce. W stosunku do innych gmin powiatu świeckiego pod względem powierzchni ustępuje gminie Osie, Warlubie, Świecie oraz Jeżewo, stanowiąc niecałe 10% powierzchni powiatu. Pod względem liczby ludności jest bardzo podobnie. Pruszcz zajmuje 52 miejsce wśród wszystkich 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego i 16 wśród 92 gmin wiejskich (GUS 2016). Na tle gmin swojego powiatu zajmuje miejsce za Świeciem oraz miastem Nowe. Mieszkańcy gminy Pruszcz stanowią niecałe 10% ludności całego powiatu świeckiego.

Przedstawiona we wcześniejszych rozdziałach diagnoza stanu środowiska oraz jego ocena pod kątem istniejących i potencjalnych zagrożeń upoważnia, by na etapie wskazań, wyznaczyć kierunki dalszego zagospodarowania terenu w zgodzie z szeroko rozumianą koncepcją zrównoważonego rozwoju. Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, można stwierdzić, że obszar opracowania charakteryzuje się zróżnicowaniem. Ze względu na powiązania obszarów z szerszym otoczeniem, powinny one być zbliżone do istniejących funkcji. W obecnych granicach opracowania wydzielić można strefy funkcjonalne, które posiadają preferencje do dalszego rozwoju.

Na terenie gminy można wydzielić dwie strefy funkcjonalno-przestrzenne – podstawowe jednostki, z których składa się środowisko gminy.

Strefa A – rolniczo-osadnicza obejmuje zdecydowaną większość gminy z miejscowością gminną – Pruszczem. Są to głównie tereny wysoczyznowe - rolnicze, na zachodzie znajduje się niewielki fragment sandru Brdy. Dominują tam gleby o bardzo korzystnych właściwościach pod kątem produkcji rolnej, dzięki czemu grunty orne są dominującą formą użytkowania terenu. Osadnictwo wykształciło się przy głównych drogach, łączących wsie w gminie. Są to niewielkie miejscowości, w których dominuje zatrudnienie w sektorze rolniczym. Ośrodkiem skupiającym funkcje usługowe czy obiekty administracji publicznej jest Pruszcz. Środowisko w tej strefie podporządkowane jest rolnictwu. Uwarunkowania środowiska, a w tym parametry geologiczno-inżynierskie podłoża sprawiają, iż jest to dogodny obszar dla osadnictwa, a także uprawy roli. W gminie występuje wysoki odsetek gleb ornich bardzo dobrych i dobrych, co predysponuje te tereny do kontynuowania obecnego użytkowania. Ze względu na stwierdzenie występowania obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, zwłaszcza zlewni Kotomierzycy, należy zwrócić uwagę na ilość stosowanych środków ochrony roślin, a także postępować zgodnie z Kodeksem dobrej praktyki rolniczej.

Strefa B – osadniczo-ekologiczna obejmuje wschodnią, znacznie mniejszą część gminy. Osadnictwo rozwinęło się tam w mniejszym stopniu, ze względu na specyficzne uwarunkowania środowiska. Zachodnią część strefy stanowi skraj wysoczyzny morenowej, natomiast dalej na wschód rozpościera się dolina Wisły – z urozmaiconą strefą zboczową oraz płaskim dnem. Zabudowa w większym zagęszczeniu występuje głównie w części wysoczyznowej, w obrębie wsi Cieleşzyn czy Parlin. Pokrycie terenu w strefie stanowią również w większości użytki rolne, przy czym w zachodniej części na ogół wypełniają tereny między obiektami trudno dostępnymi, a na wschodzie zajmują tereny zalewowe na żyznych madach. Na zboczu występuje roślinność rozwijająca się w sposób samoistny, w tym tereny zalesione, zadrzewione w rozcięciach erozyjnych.

Ryc. 21. Podział gminy Pruszc na strefy funkcjonalno-przestrzenne (źródło danych: Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)

Jest to strefa o najcenniejszych obszarach, pod względem wartości przyrodniczych i ekologicznych, w gminie. Wpływa na to głównie obecność doliny Wisły i specyficzne warunki środowiska, które sprawiły, że objęto je prawnymi formami ochrony przyrody. Z rejonem tym związane jest występowanie cennych gatunków awifauny, a także siedlisk przyrodniczych, takich jak lasy łęgowe. Wschodnia część gminy zawiera się w granicach Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły i Solecka Dolina Wisły, a także Parków Krajobrazowych – Nadwiślańskiego i Chełmińskiego. W obrębie zbocza doliny utworzono też użytki ekologiczne dla ochrony łąk i pastwisk. O walorach ekologicznych strefy świadczy również występowanie obiektów nieobjętych ochroną, jak np. jeziora i rzeki, a także licznych wycieków i wysięków wód w obrębie zbocza.

Występowanie cennych obiektów przyrodniczych i ekosystemów wiąże się z występowaniem pewnych ograniczeń, głównie w kwestiach inwestycyjnych. Jako istotne bariery ekofizjograficzne należy wskazać obszar szczególnego zagrożenia powodzią w międzywalu Wisły. Poza wałem występują też tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, dochodzące do dolnego załomu zbocza doliny. Samo zbocze również powoduje utrudnienia, ze względu na wysokie wartości spadków i ukształtowanie terenu, m.in. w postaci wąskich rozcięć, dolinek. W związku z powyższym cała wschodnia część strefy objęta jest pewnymi ograniczeniami, w tym prawnymi, w rozwoju inwestycji. Jest to równocześnie najcenniejsza przyrodniczo część gminy, o walory której należy dbać. Z kolei na pozostałych terenach w strefie nie zachodzą przesłanki, aby ograniczać rozwój zabudowy czy działalności gospodarczej.

Analiza stanu środowiska i zidentyfikowanie jego głównych zagrożeń w gminie Pruszcz pozwala na określenie wytycznych uwzględniających potrzeby ochrony środowiska wobec prowadzonej i projektowanej polityki przestrzennej gminy:

- na terenach, na których występują grunty nienośne lub słabonośne: torfy, namuły, mady, preferowane użytkowanie w formie trwałych użytków zielonych lub w przypadku mad rzecznych, terenów o funkcjach rolniczych;
- ograniczenia lokalizowania zabudowy w obrębie terenów o wysokich wartościach spadków, ze względu na możliwość pojawiania się ruchów masowych gruntu oraz wysokie wartości krajobrazowo-ekspozycyjne;
- zakazać inwestycji mogących naruszyć integralność dolin rzecznych z wyjątkiem inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną i drogową;
- pozostawić do zachowania istniejące sieci drenarskie i melioracyjne oraz poprawić ich jakość w celu zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania;
- na terenie wysokiej podatności wód podziemnych pierwszego poziomu na degradację wprowadzić zakaz lokalizowania działalności mogącej spowodować przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do gruntu lub stosować powierzchnie uszczelnione z odpowiednim systemem odprowadzenia do oczyszczenia ścieków deszczowych i roztopowych;
- na terenie zlewni bezpośrednich jezior i rzek należy stosować kodeks dobrej praktyki rolniczej w odniesieniu do poprawnych, z punktu widzenia ochrony wód, zasad korzystania z nawozów w rolnictwie;
- stosować paliwa ekologiczne i technologie niskoemisyjne na terenach o rozproszonej zabudowie;
- stosować na terenach otwartych zieleń wysoką w formie pasów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- przeprowadzić działania przeciwozyjne na terenach gruntów ornych szczególnie zagrożonych erozją wodną i wietrzną na wzniesieniach terenowych, poprzez nasadzenia roślinności o cechach ochronnych na miedzach.

3. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Na koniec roku 2017 gminę zamieszkiwało 9377 osób. Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 66 osób/km². Jest to spadek w stosunku do lat ubiegłych, jednak nadal jest to wysoka wartość na tle innych gmin powiatu.

Na obszarze gminy znajduje się 20 sołectw, na które składają się mniejsze wsie. Liczba mieszkańców zamieszkujących sołectwa waha się od 126 osób (Grabówko) do 2481 osób (Pruszcz). Średnia liczba mieszkańców w miejscowościach wynosi 468 osób.

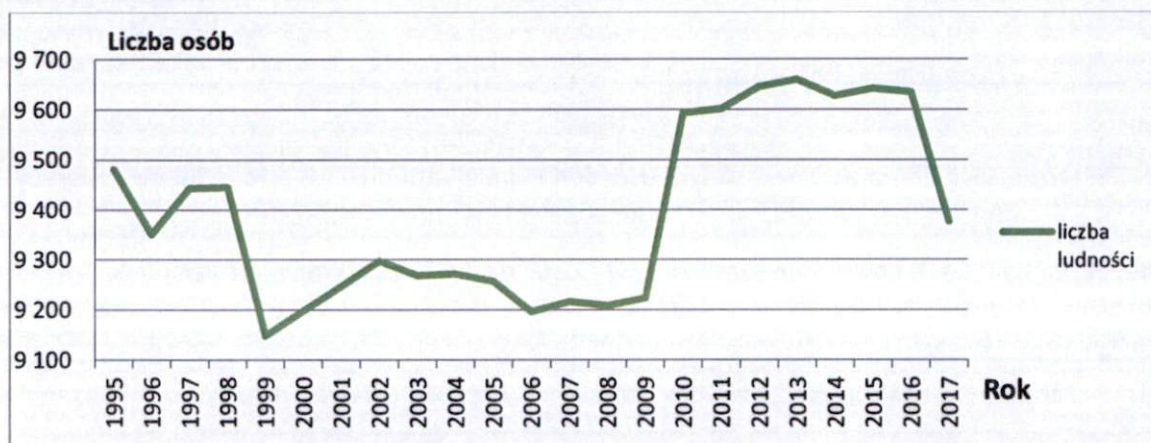
Tabela 14. Liczba mieszkańców gminy wg miejscowości w 2017 r.

Sołectwo	Liczba ludności	Sołectwo	Liczba ludności
Bagniewko	281	Mirowice	338
Brzeźno	245	Niewieścín	454
Cieleszyn	174	Parlin	481
Gołuszyce	397	Pruszcz	2 481
Grabówko	126	Rudki	146
Luszkówko	473	Serock	1 350
Łaszewo	289	Topolno	285
Łowin	386	Waldowo	351
Łowinek	571	Zawada	161
Małociechowo	182	Zbrachlin	193

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Pruszczu

Największe sołectwo Pruszcz zamieszkuje 26,5% ludności gminy. Drugą wyraźnie wyróżniającą się jednostką jest Serock z liczbą mieszkańców na poziomie 1350. Rozproszenie mieszkańców charakterystyczne dla rolniczego charakteru gminy powoduje zmniejszenie dostępności do obiektów infrastruktury społecznej oraz może utrudniać wyposażenie najmniejszych wsi w infrastrukturę techniczną. Dlatego też fakt, że aż około 41% ludności gminy zamieszkuje dwie największe miejscowości należy uznać za zjawisko korzystne. Dzięki temu mają szansę stać się bardziej podatne na rozwój procesów urbanizacyjnych i zmiany poprawiające poziom życia mieszkańców.

6 najmniejszych sołectw, których liczba mieszkańców nie przekroczyła 200 osób, zamieszkuje 10,5% ludności gminy. Najliczniejszą grupę stanowią sołectwa o średniej wielkości. Duża liczba miejscowości o statusie sołectwa oraz zbliżonej liczbie mieszkańców świadczy o dobrym poziomie rozwoju struktury i funkcji wiejskich.

Ryc. 22. Zmiany liczby ludności w gminie w latach 1995-2017

W latach 1995-2017 liczba mieszkańców gminy Pruszcz kilkakrotnie się zmieniała. Średnio wynosiła około 9393 osób. W tym okresie wyraźny spadek liczby mieszkańców miał miejsce w 1999 roku. Natomiast po roku 2009 nastąpił gwałtowny wzrost. Przez kolejne lata wartość ta była dosyć stabilna, ale w roku 2017 znów nastąpił zdecydowany spadek o 258 mieszkańców.

Tabela 15. Zmiany liczby ludności w gminie w latach 1995-2015

Rok	Liczba mieszkańców	Rok	Liczba mieszkańców
1995	9 480	2007	9 216
1996	9 351	2008	9 208
1997	9 443	2009	9 223
1998	9 445	2010	9 593
1999	9 148	2011	9 602
2000	9 198	2012	9 645
2001	9 247	2013	9 660
2002	9 297	2014	9 627
2003	9 268	2015	9 642
2004	9 272	2016	9 635
2005	9 256	2017	9 377
2006	9 196		

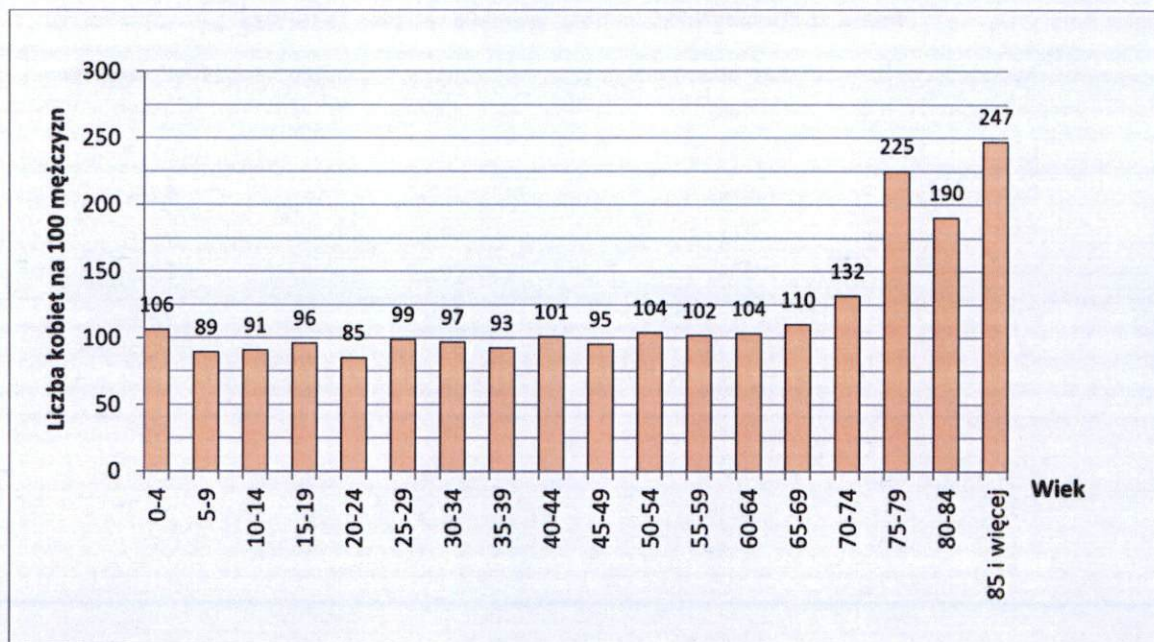
Źródło: Dane BDL GUS oraz Urząd Gminy w Pruszczu

Struktura ludności

W gminie Pruszcz występuje nieznaczna przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami. W roku 2016 zanotowano 4887 kobiet i 4748 mężczyzn na terenie całej gminy. Przewaga kobiet może wydawać się dziwna zwłaszcza biorąc pod uwagę rolniczy charakter gminy, gdzie wśród zatrudnionych głównie przeważają mężczyźni. Jest to wartość średnia dla wszystkich mieszkańców gminy. Dodatkowych informacji dostarcza analiza z uwzględnieniem wieku.

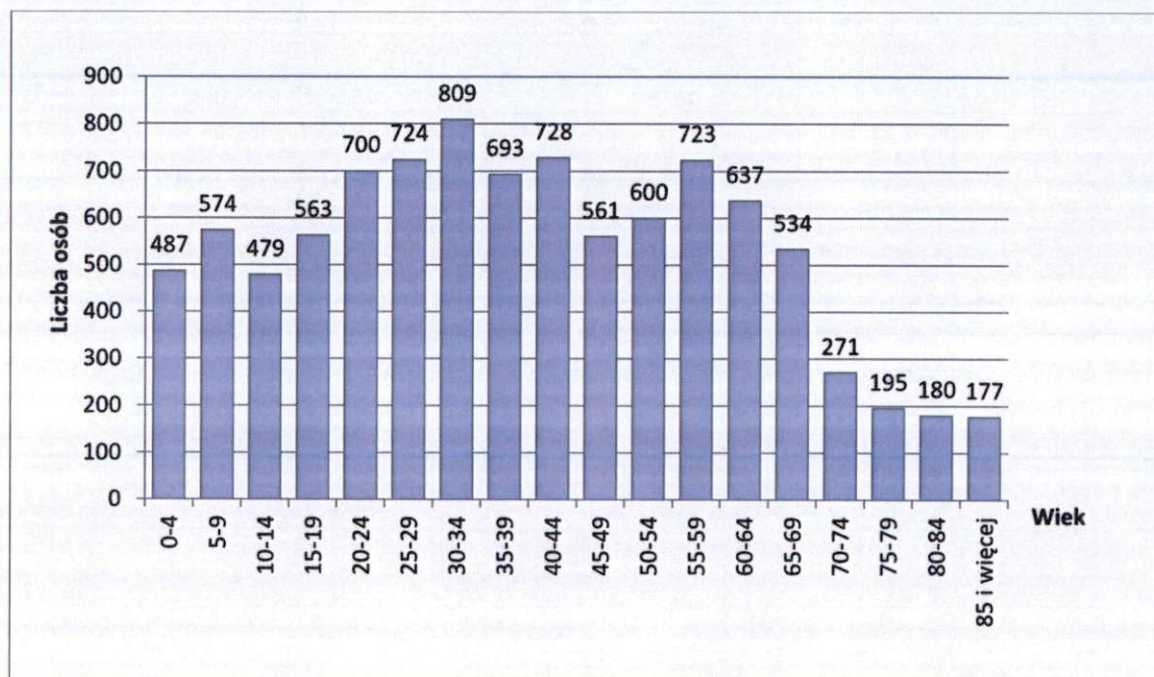
Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany dla poszczególnych grup wiekowych. Oprócz pierwszej grupy wiekowej obejmującej bardzo małe dzieci w wieku do 4 lat, współczynnik feminizacji w grupach wiekowych poniżej 40 lat jest mniejszy niż 100, a w przedziale wiekowym 20-24 lata wynosi jedynie 85. Przewaga liczby mężczyzn w tym wieku związana jest z gospodarką rolną na terenie gminy, która najczęściej przekazywana "z ojca na syna", kobiety natomiast częściej decydują się na wyjazd do większych miast w celach edukacyjnych i poszukując pracy. Sytuacja zmienia się w przedziale powyżej 40 roku życia, gdzie liczba kobiet i mężczyzn bardziej się wyrównuje, natomiast w grupie powyżej 65 roku życia zdecydowanie dominują już kobiety. Tak gwałtowny wzrost jest spowodowany znacznie większą umieralnością mężczyzn, co jest typowe dla większości gmin w Polsce.

Największe znaczenie dla rozwoju demograficznego gminy na wartość współczynnika w przedziale wiekowym 20-29 lat. Ta grupa wiekowa koncentruje największą ilość zawieranych małżeństw oraz urodzeń. Współczynnik feminizacji w tym przedziale wiekowym wynosi 92. Wartości poniżej 100 wpływa na przyspieszenie starzenia się ludności oraz może powodować migracje. Dlatego mimo, że dla ogółu gminy współczynnik feminizacji gminy ma wartości 103, to biorąc pod uwagę rozkład na poszczególne grupy wiekowe wypada on niekorzystnie dla rozwoju demograficznego gminy.

Ryc. 23. Współczynnik feminizacji wg grup wiekowych w gminie Pruszcz w 2016 r. (źródło: Dane BDL GUS)

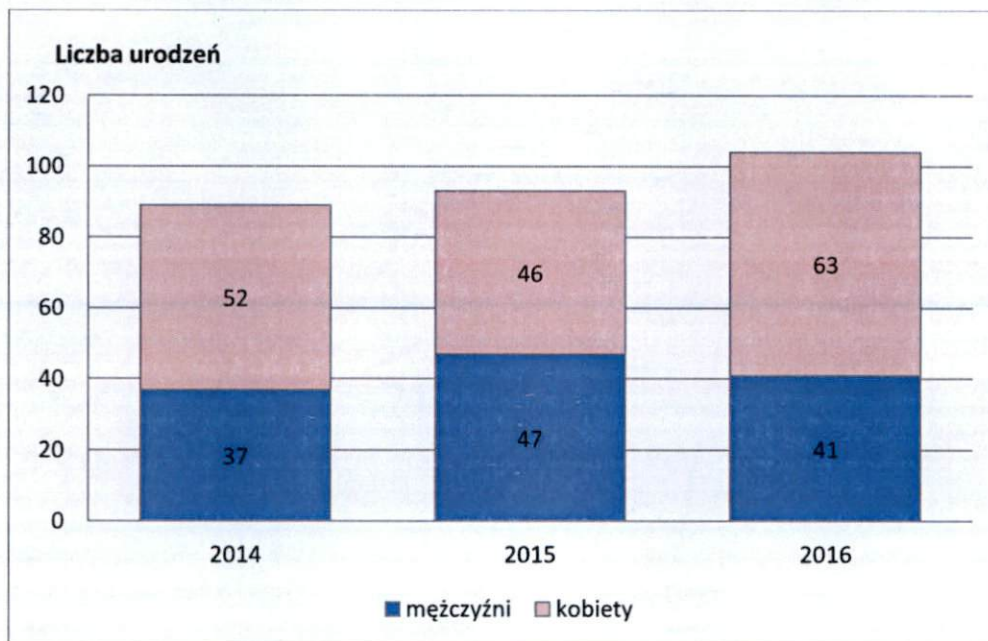
Najliczniejszą grupę wiekową (8,4%) stanowi ludność w wieku 30-34 lat. W szerszym ujęciu wiekowym osoby w wieku 20-34 lat stanowią 23,2% ludności gminy. Najmniej liczne są grupy osób starszych i dzieci. Grupa wiekowa 0-9 lat stanowi 11% ogólnej liczby ludności, a ludność w wieku powyżej 65 roku życia to 14,1% mieszkańców.

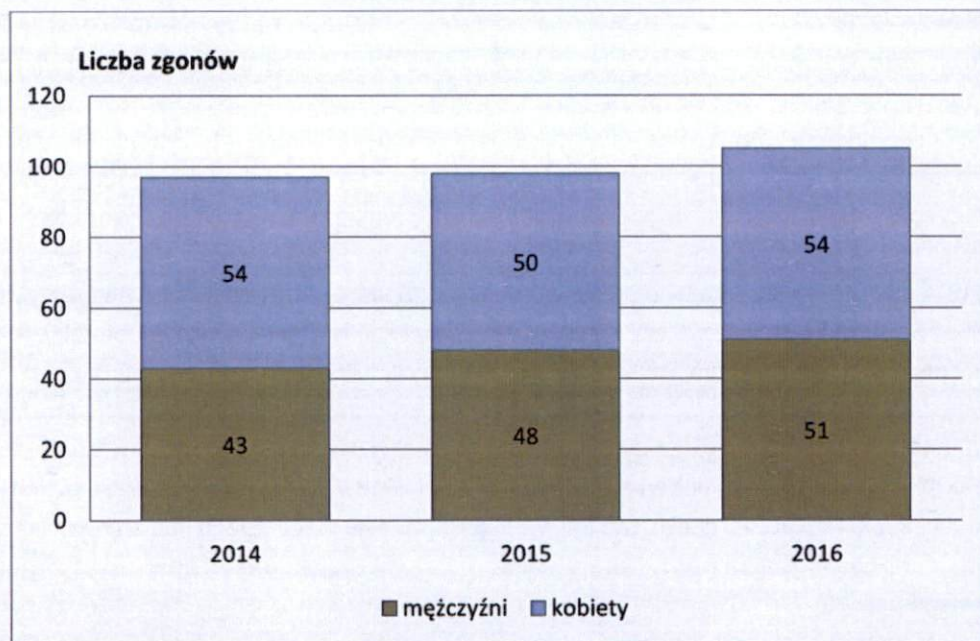
Ryc. 24. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych w gminie Pruszcz w 2016 r.

Ruch naturalny ludności

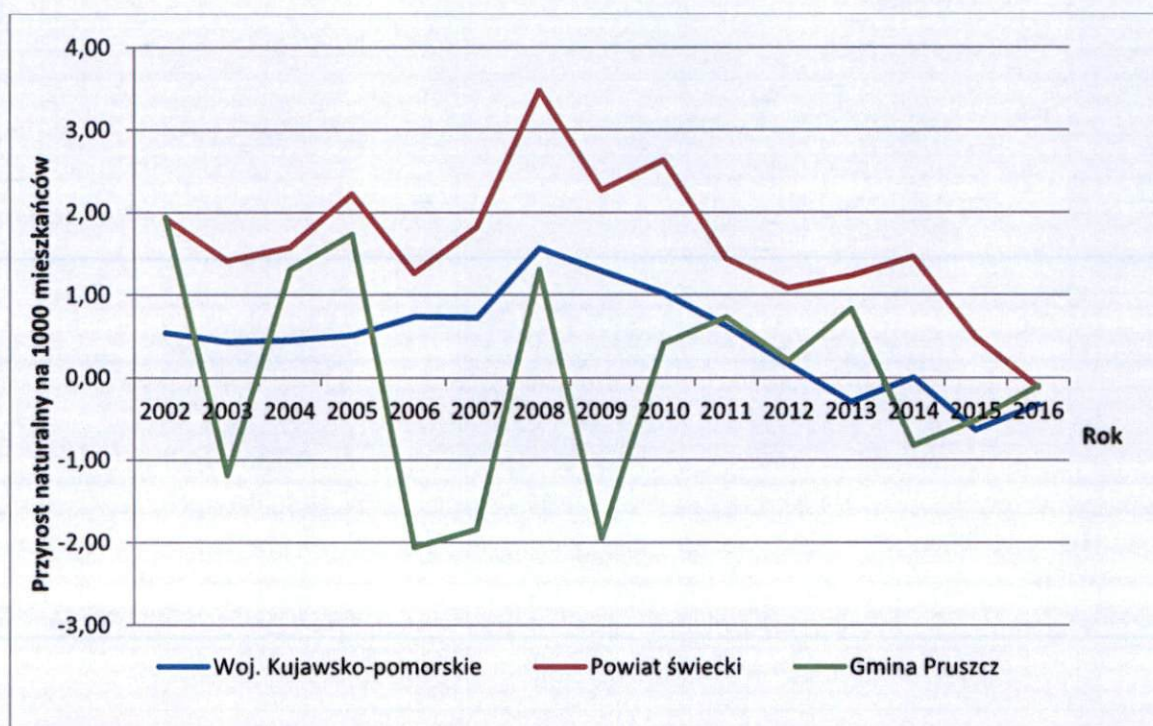
W ostatnich kilku latach na terenie gminy Pruszcz powoli rosła liczba urodzeń (104 urodzenia żywe w 2016 r.). Jednocześnie wzrosła także liczba zgonów (105 zgonów w 2016 r.) co spowodowało, że wskaźnik przyrostu naturalnego zanotował wartość minimalnie ujemną (-1). Biorąc pod uwagę jednak wykazaną tendencję oraz liczbę urodzeń płci żeńskiej (61%) jest to dobry kierunek pozwalający na odmłodzenie społeczeństwa i poprawienie współczynnika feminizacji w młodszych grupach wiekowych. Jest to także powolny powrót do stanu, który utrzymywał się na terenie gminy w latach 2010-2013, kiedy przyrost naturalny przyjmował wartości dodatnie. Aby ocenić ruch naturalny na terenie gminy Pruszcz na tle województwa czy powiatu, należy przyjąć wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców. Współczynnik ten na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat notował mocne wahania. Z powodu zdecydowanie mniejszej liczby ludności gminy w porównaniu do większych jednostek nie jest on tak stabilny. Każda niewielka zmiana w ilości urodzeń czy zgonów ma silny, bezpośredni wpływ na jego wynik. Na przestrzeni badanego okresu (2002 -2016 r.) wyraźnie widać, że gmina Pruszcz wykazywała przez większość czasu niższe wartości przyrostu naturalnego niż średnia powiatowa - widać tutaj jednak bezpośredni wpływ wahań wskaźnika w gminie (jako jednej z największych jednostek) w skali całego powiatu. Od 2014 r. zauważyć można coraz mniejsze zróżnicowanie między przyrostem naturalnym w gminie, powiecie i województwie. O ile jednak wartość przyrostu naturalnego w skali powiatu wykazuje tendencję spadkową, to wskaźnik w gminie zaczyna rosnąć.

Ryc. 25. Liczba urodzeń w gminie Pruszcz w latach 2014-2016

Ryc. 26. Liczba zgonów w gminie Pruszcz w latach 2014-2016

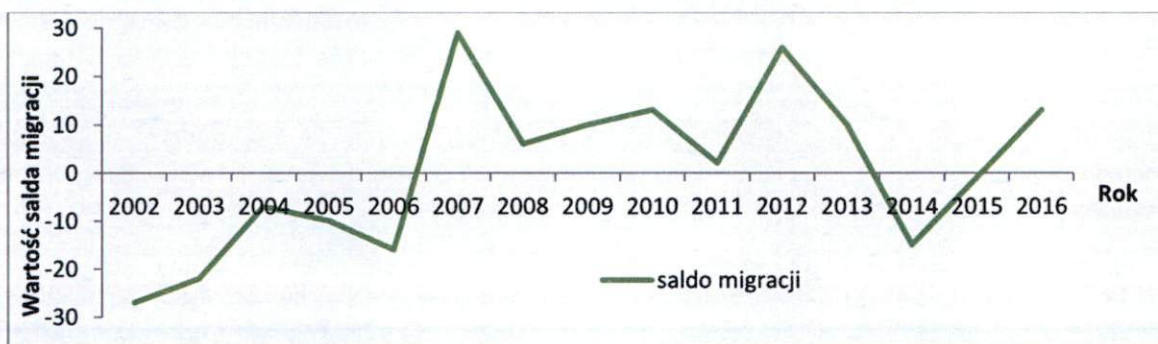
Ryc. 27. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców gminy Pruszcz na tle województwa oraz powiatu

Ruch wędrowniczy

Gmina Pruszcz charakteryzuje się dość korzystnym przebiegiem procesów migracyjnych. Liczba ludności napływającej do gminy w 2016 r. była większa niż osób, które opuściły teren gminy, co dało dodatni poziom salda migracji na poziomie 13 osób. Była to zmiana w porównaniu do roku 2014 (brak danych GUS z roku 2015), gdzie saldo wynosiło -15. Liczba zameldowań w przeciągu dwóch wskazanych lat wzrosła o połowę i wyniosła 117 nowych obywateli, z czego większość stanowiły kobiety. Nowi mieszkańcy przybywali do Pruszcza w równym stopniu, zarówno z okolicznych wsi, jak i miast, odpowiednio 58 i 57 osób. Dwie osoby natomiast sprowadziły się z poza granic naszego kraju.

Większa liczba osób niż w 2014 r. zdecydowała się również w roku 2016 na opuszczenie gminy. Był to jednak wzrost zaledwie o 12% - z 93 do 104 osób. W tym wypadku aż 63% stanowiły kobiety, co sprawiło, że ilość kobiet które sprowadziły się do gminy był praktycznie równy ilości pań, które ją opuściły (64 i 65 osób). W 2016 roku 7 mieszkańców gminy zdecydowało się na emigrację poza granicę naszego kraju, z czego aż 5 to kobiety.

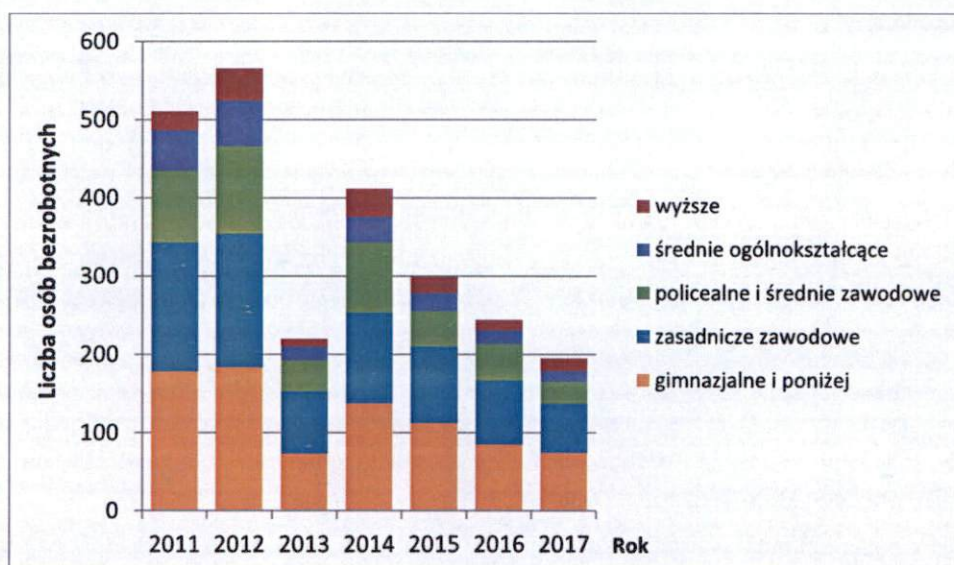
W szerszym ujęciu dodatnia wartość salda migracji w 2016 r. jest powrotem do tendencji utrzymującej się na terenie gminy w okresie od 2007 do 2013 roku. Wcześniej jednak, w latach 2002-2007, wielu mieszkańców gminy decydowało się na jej opuszczenie, przez co wartość salda przyjmowała wartości ujemne. Pełen przebieg zmian salda migracji w omawianym okresie przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 28. Wartość salda migracji dla gminy Pruszcz w latach 2002-2016

Wykształcenie

O wykształcenie mieszkańców gminy dbają cztery szkoły podstawowe w: Pruszczu, Niewieście, Łowinku oraz Serocku. Opieka przedszkolna sprawowana jest przez dwa przedszkola samorządowe w: Pruszczu i Serocku oraz punkt przedszkolny w Zbrachlinie. Obecna reforma edukacji zniósła instytucję gimnazjum, w związku z tym brak jest jednostek edukacyjnych wyższego rzędu. Młodzież z obszaru gminy swoją edukację kontynuuje w placówkach na terenie miast takich jak Świecie, Koronowo czy Bydgoszcz. Bliskość oraz dostępność komunikacyjna miasta uniwersyteckiego – Bydgoszczy otwiera możliwości zdobywania wykształcenia wyższego. Mieszkańcy gminy zdobywający wykształcenie średnie i wyższe, z racji rolniczo-produkcyjnego charakteru gospodarki na terenie gminy, często decydują się na przeprowadzę do większych miast – głównie Bydgoszczy. Dane na temat poziomu wykształcenia osób bezrobotnych na terenie gminy potwierdzają największy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub niższym. Podział ten w ostatnich latach, mimo ogólnego spadku poziomu bezrobocia, utrzymuje się na podobnym poziomie.

Ryc. 29. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia na terenie gminy Pruszcz w latach 2011-2017

4. Prognoza demograficzna dla gminy

Według Rocznika Demograficznego 2017 wydanego przez GUS, liczba ludności w Polsce będzie systematycznie spadać i to w coraz szybszym tempie. Prognoza do roku 2050 zakłada spadek liczby ludności o 12% w stosunku do roku 2015. W przypadku danych dla województwa kujawsko-pomorskiego prognozy są jeszcze bardziej pesymistyczne i mówią o wartości 14% w tym samym okresie.

Przygotowana przez GUS „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowana w 2014 r. uwzględniająca wyłącznie trendy demograficzne, dzietność, umieralność i migracje wewnętrzne i zewnętrzne prognozowała, że ludność w wiejskiej części powiatu świeckiego będzie w najbliższych latach rosła. Jednak tempo tego wzrostu będzie coraz powolniejsze, a od około roku 2030 liczba ludności powiatu zacznie coraz szybciej spadać. Realne dane z najnowszych lat pokazują jednak, że wyhamowanie tempa wzrostu jest dużo szybsze niż było to prognozowane.

Przy sporządzeniu prognozy należy wziąć pod uwagę wcześniej przeanalizowane wskaźniki charakteryzujące zmiany demograficzne w gminie w ostatnich latach. Najbardziej istotne pod tym kątem są zmiany dotyczące dolnych przedziałów wiekowych, szczególnie grupy 20-30 lat, w której zawierana jest największa ilość małżeństw i która przede wszystkim odpowiada za przyrost naturalny. Liczebność tej grupy oraz jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców regularnie maleje. Rośnie natomiast ilość osób starszych. Starzenie się społeczeństwa jest problemem odczuwalnym w całym kraju, realnie wpływającym na zmiany liczby ludności.

W przypadku gminy Pruszcz, mimo w miarę ustabilizowanej liczby ludności po wzroście w 2010 r., wg najnowszych danych tendencja jest znów mocno spadkowa. Biorąc pod uwagę założenia prognozy dla powiatu wraz z realnymi wartościami, a także ostatnie dane dla gminy, można przypuszczać, że liczebność gminy Pruszcz w najbliższych latach będzie się wahać, jednak z tendencją spadkową. Jak pokazują dane historyczne, takie sytuacje już się zdarzały np. 1998 roku, kiedy nastąpił wyraźny spadek liczby mieszkańców, aby 10 lat później nagle wzrosnąć do jeszcze wyższego poziomu. Biorąc więc pod uwagę cały okres od 1995 do 2017 trend prezentuje się rosnąco. Dlatego w długoterminowej prognozie demograficznej trzeba mieć na uwadze, że duży wpływ na zmiany mogą mieć dodatkowe

czynniki np. programy socjalne, zmiany rynku pracy, rozbudowa infrastruktury na terenie gminy czy powstawanie nowych miejsc pracy stymulowane rozwojem komunikacji. Mogą być to zarówno czynniki prorodzinne - wpływające na wartość przyrostu naturalnego, jak i związane z atrakcyjnością gminy pod kątem migracyjnym.

5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

W celu określenia możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy na nowo wyznaczonych terenach rozwojowych (określonych na rysunku Studium), dokonano analizy wydatków budżetowych gminy na ww. cele w okresie 2010-2016. W tym okresie łącznie na budowę nowych dróg, sieci wodno-kanalizacyjnych i urządzenie przestrzeni publicznych wydano gminie średnio rocznie około 1 mln zł. Kwota ta waha się znacznie w zależności od przyznawanych dotacji na poszczególne inwestycje.

Na podstawie danych literaturowych i statystycznych można założyć, że uzbrojenie w sieci wodociągowe i kanalizacyjne oraz budowa odcinka dróg na terenie gminy wiejskiej, w zależności od jakości nawierzchni i klasy drogi, wiąże się z kosztem od około 20 tys. zł/ha powierzchni typowego miejscowego planu (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, drogi w klasie dojazdowej). Większość terenów położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie dróg i nie wymaga nakładów na rozbudowę (wsie typu ulicówek). Sumaryczna powierzchnia terenów wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia terenów rozwojowych wyznaczonych w studium wynosi około 1133 ha i obejmuje w 80% grunty sąsiadujące z zabudową zagrodową wzdłuż ulic przez co nie wymaga sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy będą wynosić od około 4,5 mln złotych w okresie do 2050 roku, co daje około 150 tys. zł rocznie na inwestycje w nowe drogi i infrastrukturę techniczną.

Zakładając możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej na poziomie obecnych wydatków budżetu gminy w granicach 0,3 mln złotych, uzbrojenie wszystkich terenów rozwojowych gminy, łącznie z obszarami niezainwestowanymi, objętymi obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, teoretycznie ma szansę być wykonane w ciągu następnych 15 lat. Zaprojektowany w studium rozwój terenów inwestycyjnych nie przekracza zatem możliwości finansowych gminy. Pewne jest, że chociaż teoretycznie wykonanie wszystkich prac jest możliwe, to jednak proces ten będzie rozłożony co najmniej na dwadzieścia lat i będzie kierowany przede wszystkim racjonalnością wydatków i rzeczywistymi potrzebami mieszkańców.

6. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę w gminie, wyrażone w powierzchni użytkowej nowo projektowanej zabudowy, określa prognozowaną największą ilość powierzchni, jaka będzie potrzebna do zrealizowania potrzeb mieszkaniowych i gospodarczych mieszkańców gminy w perspektywie wieloletniej. Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę ma za zadanie określić i uzasadnić powierzchnię gruntów projektowanych do przeznaczenia na cele mieszkaniowe i pozostałe funkcje, w grupie zawartej w studium jako potencjalne tereny rozwojowe (zabudowa mieszkaniowa i usługowa). Ilość niezbędnych terenów rozwojowych w gminie określenia się na podstawie symulacji do 2050 r.

Celem opisanych poniżej symulacji było określenie ram przestrzennych obszarów rozwojowych w poszczególnych jednostkach osadniczych w gminie. Ramy te mają w pierwszej kolejności doprowadzić do konsumpcji gruntów na terenach zwartej zabudowy oraz na terenach aktualnie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W efekcie ruch budowlany powinien zostać skierowany na tereny przewidziane do zainwestowania w wyniku dotychczasowych działań planistycznych. Polityka przestrzenna gminy, w myśl zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, powinna umożliwić wyznaczanie nowych terenów rozwojowych dopiero w przypadku, gdy wyczerpią się możliwości lokowania nowej zabudowy na terenach, na których dotychczas obowiązują miejscowe plany oraz na terenach, gdzie można lokalizować zabudowę na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Na podstawie prognozy demograficznej można założyć, że liczba ludności gminy w 2050 roku będzie systematycznie maleć. Z drugiej strony, obserwując ruch budowlany w postaci wykresu liczby wydanych pozwoleń na budowę, widać wyraźnie napływowy charakter tego rozwoju. Procesy migracyjne, szczególnie z Bydgoszczy i Świecia, kompensują liczbę ludności gminy.

Drugim parametrem ukazującym dynamikę rozwoju powierzchni użytkowej zabudowy jest wzrost powierzchni użytkowej w budynkach na 1 osobę. W analizowanym okresie 1995 – 2017 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wzrosła do 90 m². Dane pokazują, że gradient wzrostu powierzchni użytkowej w budynkach na 1 mieszkańca stopniowo malał za sprawą stopniowego zaspokajania własnych potrzeb mieszkaniowych w nowych budynkach o coraz większej powierzchni oraz zmian w demografii. Założono również, że istnieje progowa wartość powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca, która oscyluje wokół wartości 40 m² (wliczając w to powierzchnię mieszkaniową, usługową i produkcyjną w budynkach). Zastosowany do estymacji trend w przybliżeniu logarytmicznym stopniuje gradient wzrostu powierzchni użytkowej na terenie gminy do poziomu 37 m² powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca w 2050 roku (z obecnych 26 m² powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca).

Na bazie wyżej wymienionych wskaźników dokonano symulacji, w wyniku której uzyskano zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową dla każdego z obrębów geodezyjnych do 2050 roku.

Rozdzielenie prognozowanego maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową budynków na funkcje zabudowy dokonano na podstawie analizy powierzchni terenów w grupach poszczególnych funkcji: mieszkaniowych i usługowo-produkcyjnych, przewidzianych do zainwestowania we wszystkich obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w gminie. Wskaźniki pogrupowano w tereny funkcjonalne mieszkaniowe i usługowo-produkcyjne. Analiza wykazała, że stosunek powierzchni terenów mieszkaniowych do powierzchni terenów usługowych i produkcyjnych wynosi 10/1. Ze względu na osadniczy, podmiejski charakter gminy i brak planów budowy stref przemysłowych szacuje się, że stosunek ten utrzyma się w dłuższej perspektywie.

Na tym etapie dokonano również korekty uzyskanego wyniku w górę o 30% z uwagi na niepewność. Z analizy wyłączono miejscowości, które z uwagi na położenie, uwarunkowania środowiskowe, komunikacyjne, infrastrukturalne i demograficzne nie kwalifikują się jako miejscowości rozwojowe. Z tej korekty uzyskano 24 600 m² rezerwy prognozowanej powierzchni użytkowej wszystkich rodzajów zabudowy, co w praktyce odpowiada wielkością około 4 letniemu ruchowi budowlanemu na terenie gminy w czasach koniunktury budowlanej.

Symulacja nie uwzględnia potrzeby wymiany substancji mieszkaniowej na skutek zużycia technicznego. Wiele budynków w gminie zbliża się do wieku około 100 lat i może niedługo wymagać przebudowy lub rozbiórki ze względu na stan techniczny.

Z dalszych analiz wyłączono miejscowości nierozwojowe o liczbie mieszkańców poniżej 200. Analizy chłonności w przypadku miejscowości o najniższych liczbach ludności nie oddają rzeczywistych potrzeb rozwojowych.

Wyniki prognozowanego maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową w przeciągu następnych 30 lat wskazują na zapotrzebowanie powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej na poziomie około 700 mieszkań o powierzchni średniej 90 m² oraz wysoką korelację z liczbą ludności w poszczególnych obrębach. Najsilniejsze zapotrzebowanie wystąpi w miejscowościach Pruszcz, Serock, Łowinek, Łowin, Niewieścín i Mirowice. Poza potencjałem ludnościowym miejscowości te charakteryzują się dobrą komunikacją z Bydgoszczą i dobrym potencjałem demograficznym. Mniejsze miejscowości mają niższy stopień maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową, ponieważ ich położenie, zagospodarowanie i funkcja przewodnia są typowo rolnicze, a siedziby ludności koncentrują się głównie w obrębie zabudowy zagrodowej.

Oszacowania chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy dokonano w sposób analizy przestrzennej, umożliwiającej obliczenie ilości działek możliwych do zabudowy na podstawie sąsiedztwa z istniejącą zabudową. Z analizy wyłączone zostały tereny leśne, tereny rolne wymagające przekształcenia o glebach klas I-III, tereny łąk podmokłych (grunty organiczne) i sadów (jako trwałych elementów gospodarki rolnej). Założono, że nowo wydzielane działki będą miały około 1500 – 1700 m² i będzie można lokalizować na nich 1 budynek. Uwzględniono również istniejące podziały geodezyjne dla działek budowlanych wydzielonych na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Otrzymaną Wyniki przekształcono w powierzchnię użytkową zabudowy (na podstawie średniej wielkości budynku). Na koniec skorygowano uzyskany wynik o 30% w górę. Jest to ilość powierzchni użytkowej możliwej do zabudowy w chwili wykonywania analizy.

Sumaryczna chłonność terenów gminy związana z potrzebami rozwojowymi w przeciągu kolejnych 30 lat wynosi, w oparciu o analizy demograficzne i przestrzenno-funkcjonalne, na dzień sporządzenia studium około 700 ha terenów możliwych do zabudowy i zainwestowania. Bilans ten opiera się na wielu założeniach a jednym z nich jest fakt, iż struktura demograficzno-osadnicza gminy nie zmienia się znacząco. To założenie w perspektywie 30 lat może jednak ulec znaczącej zmianie na skutek nie dających się dzisiaj przewidzieć zdarzeń.

Oszacowanie chłonności położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy dokonano w oparciu o ocenę stopnia zainwestowania terenów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dokonano w oparciu o zapisy miejscowych planów oraz istniejące, dotychczas zrealizowane budynki. Wyniki przekształcono w powierzchnię użytkową zabudowy (na podstawie średniej wielkości budynku), w podziale na funkcje zabudowy (na podstawie stosunku określonego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego).

Z wykonanych analiz wynika powierzchnia zabudowy możliwa do zaprojektowania w ramach obszarów rozwojowych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, która jest różnicą prognozowanego maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową budynków całkowitą do 2050 r. i sumy chłonności obszarów.

Analizując uzyskane rezultaty należy zauważyć, że:

- Główny ciężar osadniczy ponoszą miejscowości Pruszcz i Serock. Z racji miejsca tych miejscowości w hierarchii osadniczej, ich wiodących funkcji w gminie oraz potencjału demograficznego miejscowości te charakteryzują się największym zapotrzebowaniem na grunty przeznaczone pod zabudowę. Duża część gruntów niezabudowanych jest już objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pozostała część wymaga sporządzenia planów zgodnie z zapotrzebowaniem, w miarę zmniejszania się dostępności gruntów niezainwestowanych

w ramach obowiązujących miejscowych planów. W pozostałych miejscowościach bilans terenów przedstawia mniejszą możliwość kształtowania zabudowy.

- Na rysunku studium wyznaczono tereny rozwojowe o łącznej powierzchni 587 ha, które objęły zarówno zabudowę zagrodową jak i tereny wonne od zabudowy, w tym grunty III klasy. Tereny rozwojowe obejmują niemal wyłącznie centra wsi oraz tereny wzdłuż dróg, aby sprzyjać polityce zagęszczania zabudowy w obrębie skupień ludności i w zasięgu infrastruktury.
- Mniejsze miejscowości poza wymienionymi rozwijają się na zasadzie uzupełniania zabudowy wzdłuż istniejących dróg. W przypadku wsi tzw. ulicówek (jak na przykład Łowin lub Zawada) istnieje wysoka dostępność gruntów do zabudowy, ale wynika ona przede wszystkim z rozproszenia, tzn. z odległości pomiędzy poszczególnymi zabudowaniami zagrodowymi. Rozwój w tym typie zabudowy odbywa się poprzez dobudowywanie domów pomiędzy istniejącą zabudową przy drodze lub poprzez zastępowanie zabudowy starszej, nieprzydatnej technicznie przez zabudowę nową. Taki model rozwoju przestrzennego wsi wymusza wyznaczenie korytarzy rozwojowych pomiędzy miejscowościami wzdłuż istniejących dróg.
- W gminie praktycznie nie występują tereny produkcyjne, magazynowe i składowe o funkcji nie związanej z przemysłem rolno-spożywczym. Brak takich terenów uniemożliwia racjonalne modelowanie zjawisk rozwojowych. Powstaje natomiast węzeł „Pruszcz” w Zbrachlinie na ważnej drodze ekspresowej S5 Gdańsk – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław. Infrastruktura drogowa stwarza okazję do rozbudowy terenów inwestycyjnych w rejonie węzła. Ze względu na wysoką dostępność komunikacyjną tereny przylegające do węzła stanowią potencjalnie dobrą bazę do lokalizowania inwestycji wielkopowierzchniowych i wprowadzenia tym samym nowych funkcji w przestrzeni gminy.

9. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. Archeologia i historia osadnictwa na terenie gminy

Teren gminy Pruszcz znajduje się na pograniczu dwóch historycznych krain etniczno-kulturowych: Kujaw i Kociewia. Na obszarze tym osadnictwo pojawiło się bardzo wcześnie. W trakcie badań archeologicznych natrafiono na dowody świadczące o intensywnym zasiedleniu tego terenu, pochodzące już z epoki kamienia. Także w średniowieczu był to ważny strategicznie teren, przez który przebiegały ważne trakty handlowe.

W XVI w. osadnictwo zaczęło rozwijać się także w części pradoliny Wisły, która wcześniej ze względu na częste wezbrania rzeki była niezamieszкана. Na terenach tych intensywnie zaczęli osiedlać się holenderscy mennonici opuszczający swój kraj z powodu prześladowań. Charakteryzowali się oni niezwykłym kunsztem, jeżeli chodzi o osuszanie terenów podmokłych i prowadzenie na nich gospodarki rolnej.

2. Dziedzictwo kulturowe gminy i zasady jego ochrony

Zależnie od stopnia zachowania istniejącej historycznej substancji oraz stopnia zachowania historycznej kompozycji urbanistycznej wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

„A” - strefę pełnej ochrony konserwatorskiej – obejmuje obszary szczególnie wartościowe o bezwzględnej priorytecie zachowania. Na obszarze gminy Pruszcz, strefą „A” objęto zespoły pałacowo-parkowe, zespoły dworsko-parkowe czy zespoły sakralne. Wszelkie prace na obszarach objętych tą strefą wymagają uwzględnienia wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

Strefa A znajduje się w miejscowościach: Serock, Łaszewo, Gołuszyce, Brzeźno, Nieciszewo, Pruszcz, Wałdowo, Luskówko, Luskowo, Niewieścín i Topolno.

„B” - strefę ochrony konserwatorskiej – obejmuje obszary zawierające znaczną część elementów historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej o wartościach kulturowych. Na obszarze gminy Pruszcz - strefa ta obejmuje zespoły pałacowo-parkowe, dworsko-parkowe, zespoły folwarczne i cmentarze. Remonty, modernizacje, adaptacje obiektów zabytkowych, uzupełnienia zabudowy, wprowadzanie małych form architektonicznych, lokalizacje nowych obiektów i korekty układu przestrzennego wymagają uwzględnienia wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

Strefa B znajduje się w miejscowościach: Bagniewko, Brzeźno, Cieleşzyn, Gołuszyce, Grabówko, Luskówko, Łaszewo, Łowin, Łowinek, Małociechowó, Mirowice, Parlin, Pruszcz, Serock, Topolno, Wałdowo, Zawada i Zbrachlin.

„W” - strefę ochrony archeologicznej – obejmuje obszary o rozpoznanej, na podstawie badań, zawartości ważnych reliktyw archeologicznych. Na terenie gminy strefę „W” wyznaczono dla blisko stu stanowisk archeologicznych. Na obszarze strefy wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi na koszt inwestora. Zakres prac archeologicznych określony zostaje na etapie uzgadniania projektu budowlanego.

3. Gminna ewidencja zabytków

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.) Jednostki Samorządu Terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych. W ewidencji tej na obszarze gminy Pruszcz umieszczonych zostało 267 obiektów.

	MIJSCOWOŚĆ	NR	ULICA	OBIEKT
1	Bagniewko	24/25		dom
2	Bagniewko	26/27		dom
3	Bagniewko			cmentarz ewangelicki
4	Brzeźno			zespół ruralistyczny
5	Brzeźno	13		dom
6	Brzeźno	20		dom
7	Brzeźno	28		dom
8	Brzeźno	30		dom
9	Brzeźno	44		dom
10	Brzeźno	45		dom
11	Brzeźno	48		zagroda: dom
12	Brzeźno	48		zagroda: obora
13	Brzeźno	49		dom
14	Brzeźno	53		dom
15	Brzeźno	54		dom
16	Brzeźno	59		dom
17	Brzeźno			park podworski
18	Brzeźno			browar dworski, obecnie dom mieszkalny
19	Brzeźno			kuźnia
20	Brzeźno			spichlerz, obecnie dom mieszkalny nr 22
21	Brzeźno			cmentarz ewangelicki
22	Cieleşzyn			zespół ruralistyczny
23	Cieleşzyn	9		dom
24	Cieleşzyn	10		dom
25	Cieleşzyn	14		zespół szkoły: dom
26	Cieleşzyn	14		zespół szkoły: budynek gospodarczy
27	Cieleşzyn	16		dom
28	Cieleşzyn	36		dom
29	Cieleşzyn	38		dom

30	Cieliszyn	39	dom
31	Cieliszyn	41	dom
32	Cieliszyn		cmientarz ewangelicki
33	Cieliszyn		cmientarz ewangelicki
34	Goluszyce		zespół ruralistyczny
35	Goluszyce	1	dom
36	Goluszyce	3	dom
37	Goluszyce	8	dom
38	Goluszyce	8	budynek gospodarczy przy domu nr 8
39	Goluszyce	10	zespół szkoły: szkoła
40	Goluszyce	10	zespół szkoły: budynek gospodarczy
41	Goluszyce	25	dom z kuznią
43	Goluszyce	31	dom
44	Goluszyce	34	dom
45	Goluszyce	34	budynek gospodarczy przy domu nr 34
46	Goluszyce	43	dom
47	Goluszyce	45	dom
48	Goluszyce		cmientarz ewangelicki
49	Grabowo		kapliczka (w granicach cmientarza ewangelickiego)
50	Grabowo		zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem
51	Grabowo		zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem: pałac
52	Grabowo		zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem: park
53	Grabowo		zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem: stajnia
54	Grabowo		zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem: budynek inwentarski
55	Grabowo		cmientarz ewangelicki
56	Grabówko	3	dom, dawna karczma
57	Grabówko	9	dom
58	Grabówko		cmientarz flisaków
59	Konstantowo		cmientarz choleryczny
60	Luszkowo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem
61	Luszkowo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: pozostałości dworu
62	Luszkowo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: park
63	Luszkowo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: spichlerz
64	Luszkowo		cmientarz ewangelicki
65	Luszkówko		zespół folwarczny
66	Luszkówko	4	zespół folwarczny: dawna gorzelnia, dom mieszkalny
67	Luszkówko		dawny cmientarz choleryczny, obecnie DPS
68	Luszkówko		cmientarz rodzinny
69	Łaszewo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem
70	Łaszewo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: dwór
71	Łaszewo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: park
72	Łaszewo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: chlewnia-obora
73	Łaszewo		zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: gorzelnia
74	Łowin	4	dom
75	Łowin	5	dom
76	Łowin	60	zagroda: dom
77	Łowin	60	zagroda: obora
78	Łowin	67	zagroda: dom
79	Łowin	67	zagroda: budynek gospodarczy
80	Łowin		cmientarz ewangelicki
81	Łowinek		zespół ruralistyczny
82	Łowinek		zespół dworski: dwór
83	Łowinek		zespół dworski: park
84	Łowinek	8	dom
85	Łowinek	9	dom
86	Łowinek	5	dom
87	Łowinek	7	dom
88	Łowinek	7	dom
89	Łowinek	13	obora
90	Łowinek	2	dom z piekarnią
			dom
			Parkowa

91	Łowinek	2	Parkowa	obora
92	Łowinek	2	Postępowa	dom
93	Łowinek	2	Postępowa 2	budynek gospodarczy
94	Łowinek	2	Szkolna	szkoła
95	Łowinek	2	Szkolna	budynek gospodarczy
96	Łowinek	6	Szkolna	dom
97	Łowinek	6	Szkolna	obora
98	Łowinek	20	Szkolna	dom
99	Łowinek	25	Szkolna	dom
100	Łowinek	27	Szkolna	dom
101	Łowinek		Szkolna	cmentarz ewangelicki
102	Łowinek			cmentarz ewangelicki
103	Łowinek			cmentarz ewangelicki
104	Małociechowo	19		dom
105	Małociechowo	21		dom
106	Małociechowo	32		szkoła
107	Małociechowo	41		dom
108	Małociechowo			cmentarz ewangelicki
109	Mirowice			zespół ruralistyczny
110	Mirowice	15		dom
111	Mirowice	21		dom
112	Mirowice	21		obora
113	Mirowice	29		dom
114	Mirowice	29		obora
115	Mirowice	41		szkoła
116	Mirowice			cmentarz ewangelicki
117	Nieciszewo			zespół folwarczny
118	Nieciszewo			zespół folwarczny: dom nr 4
119	Nieciszewo			zespół folwarczny: dom nr 7 dawna rządcówka
120	Nieciszewo			zespół folwarczny: stajnia
121	Nieciszewo			zespół folwarczny: obora
122	Nieciszewo			zespół folwarczny: stodoła
123	Nieciszewo			zespół folwarczny: stodoła
124	Nieciszewo			zespół folwarczny: mur ogrodzeniowy folwarku
125	Nieciszewo			dom
126	Nieciszewo			cmentarz ewangelicki
127	Niewieścín			zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Starszego
128	Niewieścín			zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Starszego: kościół
129	Niewieścín			zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Starszego: cmentarz przykościelny
130	Niewieścín			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem
131	Niewieścín			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: dwór
132	Niewieścín			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: park
133	Niewieścín			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: gorzelnia
134	Niewieścín	3		dom z częścią gospodarczą
135	Niewieścín	36		dom
136	Niewieścín	36		budynek gospodarczy
137	Niewieścín	37		dom
138	Niewieścín	37		kuźnia
139	Niewieścín			cmentarz katolicki - parafialny
140	Parlin			szkoła
141	Parlin			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem
142	Parlin			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: dwór
143	Parlin			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: park
144	Parlin			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: stajnia
145	Parlin			zespół dworsko-parkowy z folwarkiem: magazyn
146	Parlin			zespół dworca kolejowego
147	Parlin			zespół dworca kolejowego: dworzec
148	Parlin			zespół dworca kolejowego: dróżniczówka
149	Parlin			zespół dworca kolejowego: nastawnia
150	Parlin			zespół dworca kolejowego: magazyn
151	Parlin			zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei nr 18
152	Parlin			zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei nr 21
153	Parlin			zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei nr 22

154	Parlin			zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei nr 25
155	Parlin	24		zespół dworca kolejowego: dom pracowników kolei nr 27
156	Parlin	24		dom
157	Parlin	24		obora
158	Parlin	28		zagroda: dom
159	Parlin	28		zagroda: stajnia z wozownią
160	Pruszcz	3	ul. Dworcowa	nr/yn
161	Pruszcz	8	ul. Dworcowa	dom
162	Pruszcz	8	ul. Dworcowa	budynek magazynowy
163	Pruszcz	9	ul. Dworcowa	poczta
164	Pruszcz	10	ul. Dworcowa	mleczarnia
165	Pruszcz	11	ul. Dworcowa	dwór
166	Pruszcz	12	ul. Dworcowa	dom
167	Pruszcz	14	ul. Dworcowa	dom
168	Pruszcz	5	ul. Główna	dom
169	Pruszcz	7	ul. Główna	dom
170	Pruszcz	8	ul. Główna	zespół domu: dom
171	Pruszcz	8	ul. Główna	zespół domu: obora
172	Pruszcz	1	ul. Kolejowa	pozostałości zespołu dworca kolejowego: dom pracowniczy
173	Pruszcz	2	ul. Kolejowa	pozostałości zespołu dworca kolejowego: dom pracowniczy
174	Pruszcz	2	ul. Kościelna	szkoła
175	Pruszcz	8	ul. Pocztowa	dom
176	Pruszcz	7	ul. Poniatowskiego	dom
177	Pruszcz	10	ul. Poniatowskiego	dom
178	Pruszcz	12	ul. Poniatowskiego	dom parafialny
179	Pruszcz	13	ul. Poniatowskiego	zespół dworsko-parkowy
180	Pruszcz	13	ul. Wilosa	dom
181	Pruszcz	17	ul. Wilosa	dom
182	Pruszcz	11	ul. Zamknięta	dom
183	Pruszcz			cmentarz rzymsko-katolicki, parafialny
184	Pruszcz			cmentarz ewangelicki i wojenny żołnierzy polskich i rosyjskich
185	Rudki	5		dom
186	Rudki	9		dom
187	Rudki	12		dom
188	Rudki	18		dom
189	Serock			zespół ruralistyczny
190	Serock			zespół kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP
191	Serock	2		zespół kościoła filialnego: kościół
192	Serock			zespół kościoła filialnego: cmentarz przykościelny
193	Serock			zespół kościoła filialnego: kosznicza na cmentarzu
194	Serock			zespół kościoła filialnego: plebania ul. Wyzwolenia 26
195	Serock			kościół parafialny, p.w. Matki Bożej Różańcowej
196	Serock	1	ul. Dworcowa	pastorałkowa
197	Serock		ul. Dworcowa	kapliczka
198	Serock		ul. Wyzwolenia	kapliczka
199	Serock		ul. Długa	kapliczka
200	Serock		ul. Dworcowa	szkoła
201	Serock		ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego
202	Serock	7	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: dworzec
203	Serock	1	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: warsztaty naprawcze
204	Serock		ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: wodociągowa wieża ciśnień
205	Serock		ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: pompownia
206	Serock	37	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: dyspozytornia
207	Serock	37	ul. Dworcowa	zespół dworca kolejowego: różnicznikowa
208	Serock	37	ul. Dworcowa	zespół dworca kolejowego: budynek gospodarczy
209	Serock	2	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: dom pracowniczy
210	Serock	2	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: budynek gospodarczy
211	Serock	7	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: magazyn
212	Serock	3	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: dom pracowniczy
213	Serock	5	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: dom pracowniczy
214	Serock	5	ul. Kolejowa	zespół dworca kolejowego: budynek gospodarczy
215	Serock	1	ul. Górna	dom
216	Serock	4	ul. Wyzwolenia	dom
217	Serock	13	ul. Wyzwolenia	dom

218	Serock	14	ul. Wyzwolenia	zespół domu: dom
219	Serock	14	ul. Wyzwolenia	zespół domu: budynek gospodarczy
220	Serock	28	ul. Wyzwolenia	zespół domu: dom
221	Serock	28	ul. Wyzwolenia	zespół domu: budynek gospodarczy
222	Serock	31	ul. Wyzwolenia	dom
223	Serock	32	ul. Wyzwolenia	zespół domu: stajnia
224	Serock	32	ul. Wyzwolenia	zespół domu: obora
225	Serock	35	ul. Wyzwolenia	dom
226	Serock	38	ul. Wyzwolenia	dom
227	Serock	39	ul. Wyzwolenia	dom
228	Serock			cmentarz parafialny (nowy)
229	Serock			cmentarz ewangelicki
230	Serock			cmentarz ewangelicki (Wątrobowo)
231	Serock			cmentarz ewangelicki
232	Serock			cmentarz ewangelicki
233	Serock			cmentarz ewangelicki (Szukaj)
234	Topolno			zespół pałacowo-parkowy: park krajobrazowy (część dz. 197/1 wpisana do rejestru zabytków)
235	Topolno			zespół folwarczny
236	Topolno			zespół folwarczny: obora
237	Topolno			zespół folwarczny: stodoła I
238	Topolno			zespół folwarczny: stodoła II
239	Topolno	44		zespół folwarczny: dom pracowników folwarku
240	Topolno	6		dom
241	Topolno	7		dom – dawna szkoła
242	Topolno	46		plebania
243	Topolno	46		budynek gospodarczy
244	Topolno	47		dom
245	Topolno	48		dom
246	Topolno			cmentarz parafialny
247	Topolno			cmentarz ewangelicki
248	Topolno			cmentarz choleryczny
249	Waldowo			zespół ruralistyczny
250	Waldowo			zespół dworsko-parkowy
251	Waldowo	12		dom
252	Waldowo	33		dom
253	Waldowo	42		zespół młyna: młyn
254	Waldowo	42		zespół młyna: dom
255	Waldowo	43		dom
256	Waldowo	48		dom - dawna pastorówka
257	Waldowo	48		budynek gospodarczy
258	Waldowo	52		dom
259	Waldowo			cmentarz ewangelicki
260	Zawada			pozostałości zespołu dworsko-parkowego z folwarkiem
261	Zawada			pozostałości zespołu dworsko-parkowego z folwarkiem
262	Zawada			cmentarz ewangelicki
263	Zbrachlin			dwór - szkoła
264	Zbrachlin	20		dom
265	Zbrachlin	41		dom
266	Zbrachlin			mleczarnia
267	Zbrachlin			cmentarz ewangelicki

Kościół w gminie Pruszcz mają swoje cmentarze parafialne, innych czynnych cmentarzy nie ma. O ile cmentarze w Serocku, Niewieście i Topolnie mają jeszcze ograniczone rezerwy miejsc do grzebania zmarłych, to w najbliższym okresie problem ten może wystąpić w Pruszczu. Na cmentarzu w Pruszczu realizowana jest największa liczba pochówków i ostatnio drastycznie zmniejszyła się powierzchnia terenu przeznaczona do ich realizacji.

Wśród wymienionych wyżej obiektów na szczególną uwagę zasługuje grodzisko „Talerzyk” w Topolnie, ujęte w rejestrze zabytków archeologicznych „C” (wpisane pod nr C/161 decyzją z dnia 12.11.2003 r.). Jest to wczesno-średniowieczna osada wzniesiona prawdopodobnie na przełomie X/XI wieku. Grodzisko posiadało wał, zbudowany w konstrukcji przekładkowej. Razem z grodami w Świeciu

i Grucznie tworzyło zespół strażnic przygranicznych. Szczególnie interesujące są również zabytki sakralne wpisane do rejestru zabytków, cmentarze, dworce kolejowe i folwarki.

Wykaz szczególnie cennych zabytków, zawiera lista obiektów wpisanych do rejestru zabytków „A” – nieruchomościach:

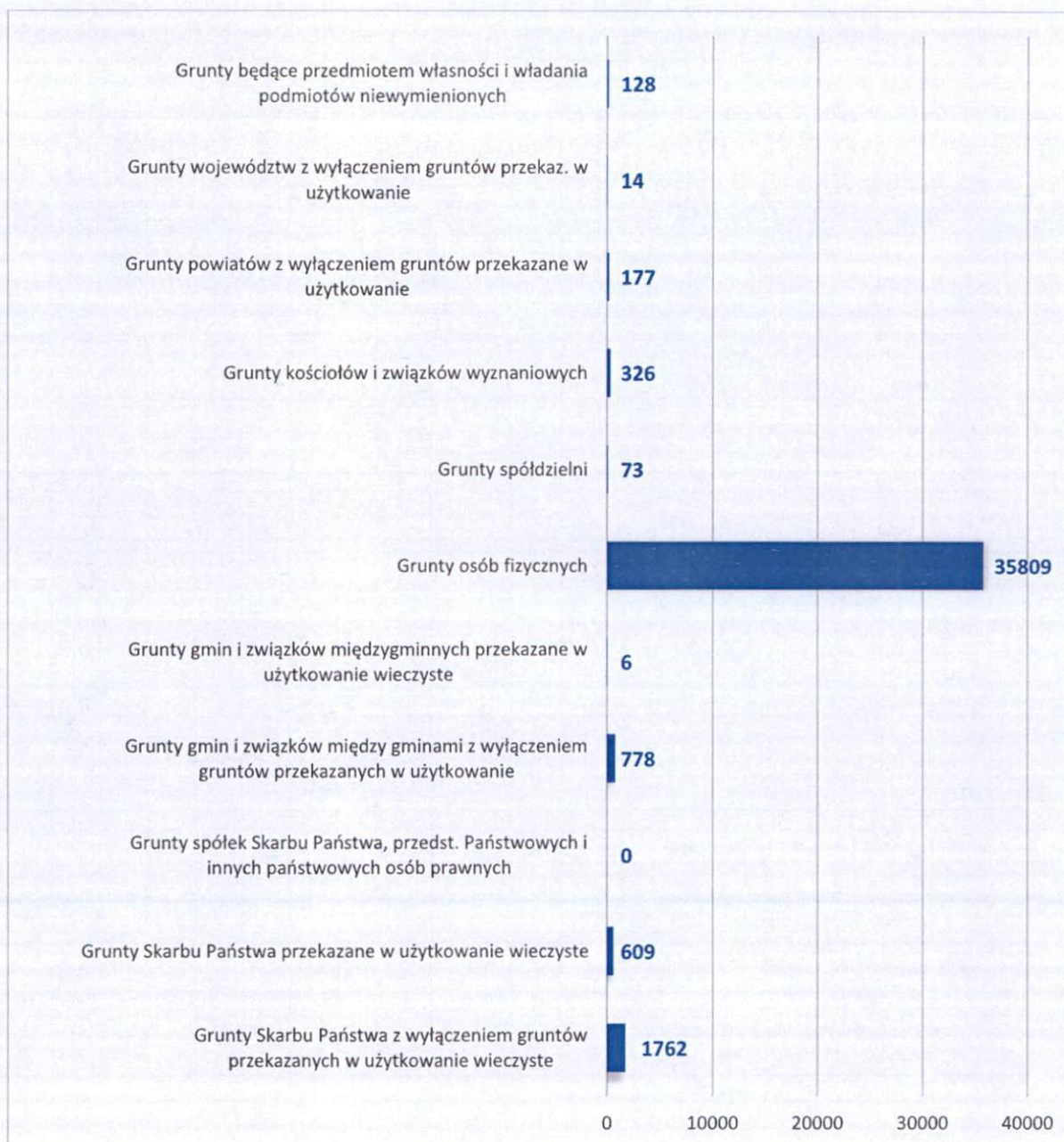
- Gołuszyce: założenie dworsko-parkowe: dwór, park, kaplica (nr rej. A/1044, decyzja z dnia 16.05.1991 r.);
- Luskowo: budynek mieszkalno-gospodarczy z częścią działki nr 31 (nr rej. A/193, decyzja z dnia 21.09.2004 r.);
- Luskówko: zespół pałacowo-parkowy: pałac, park (nr rej. A/501, decyzja z dnia 13.05.2005 r.);
- Łowin: dom z kuźnią (nr rej. A/1149, decyzja z dnia 15.06.2005 r.);
- Nieciszewo: założenie dworsko-parkowe (nr rej. A/1437, decyzja z dnia 05.06.1985 r.);
- Topolno: Kościół oo. Paulinów ob. parafialny p.w. Nawiedzenia NMP (nr rej. A/760, decyzja z dnia 07.02.1931 r.) oraz cmentarz parafialny przy kościele wraz z częścią działki 243/2 (nr rej. A/1620, decyzja z dnia 16.11.2012 r.); pałac z częścią działki nr 197/1 (nr rej. A/1630, decyzja z dnia 14.03.2013 r.);
- Wałdowo: Kościół ewangelicki, ob. filialny rzym.-kat. p.w. Podwyższenia Krzyża Św. i św. Andrzeja Boboli (nr rej. A/832, decyzja z dnia 07.08.1997 r.).

10. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Tabela 16. Struktura własności gruntów w gminie Pruszcz w 2018 r.

Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy i podgrupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów	Grunty orne	Użytki rolne (razem z gr. ornymi)	Grunty leśne oraz zadrzewienia zakrzewienia	Tereny mieszkaniowe	Tereny przemysłowe	Drogi	Tereny kolejowe	Grunty pod wodami	Użytki ekologiczne	Nie użytki
rok 2018											
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	761	241	288	143	1		32	3	263	17	13
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	262	85	167	30	3		1	48	3		10
Grunty spółek Skarbu Państwa, przedst. Państwowych i innych państwowych osób prawnych											
Grunty gmin i związków między gminami z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	355	80	125	8	2	3	197		1		7
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	3					3					
Grunty osób fizycznych	12476	10625	12078	217	141	5	4		18		245
Grunty spółdzielni	27	21	22		1	2					
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	114	102	107	1	1						1
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazane w użytkowanie	90						87				
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	7						7				
Grunty będące przedmiotem własności i władania podmiotów niewymienionych	46	36	41			2					3

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pruszcz

Ryc. 30. Struktura własnościowa gruntów gminy Pruszcz

11. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obiekty i obszary na terenie gminy Pruszcz mogą być chronione w ramach:

- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.),
- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161),
- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 ze zm.),
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.).

We wcześniejszych rozdziałach opisano formy ochrony przyrody: strefa zboczowa doliny Wisły wchodząca w skład Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą, obszary wchodzące do sieci ekologicznej Natura 2000, fragmenty wchodzące w skład Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, a także obszary użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Wyszczególniono także obszary gruntów rolnych oraz wody powierzchniowe podlegające ochronie prawnej. Ponadto zamieszczono gminną ewidencję zabytków. Poza wymienionymi we wcześniejszych rozdziałach formami ochrony przestrzeni i terenów nie występują inne tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych.

12. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych. Zjawiska takie mogą mieć miejsce w obszarze skarpy brzegowej Wisły, natomiast mają one natomiast charakter sporadycznych osuwisk spowodowanych brakiem jej stabilizacji.

Ze względu na budowę geologiczną skarpy może ona być obszarem nielegalnego pozyskiwania kruszywa w postaci piasków i żwiru. Działania takie wraz z prowadzoną intensywnie gospodarką rolną mogą wpływać na wzmożoną degradację tej formy terenu.

13. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

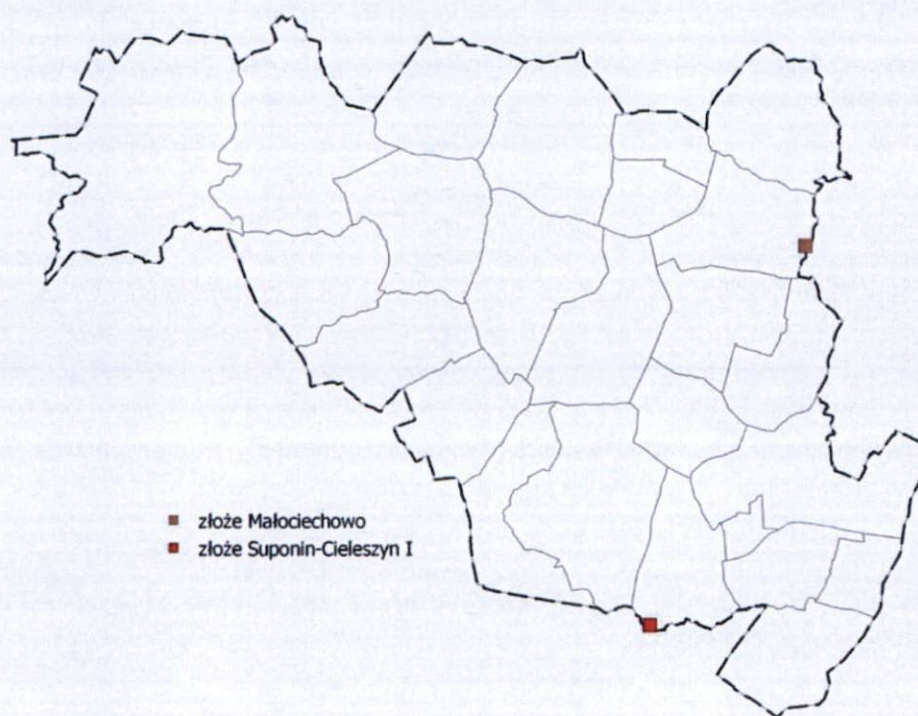
Skupiska kopalin pospolitych występują na terenie gminy Pruszcz dosyć powszechnie. Są to głównie surowce ilaste, okruczowe i torfy. Ze względu na ich niewielkie rozmiary oraz niską jakość w większości nie nadają się do eksploatacji.

Surowce okruczowe pochodzenia najczęściej lodowcowego i wodnolodowcowego stanowią głównie piaski, pospółki i żwiry.

Obszar gminy Pruszcz znajduje się poza granicami głównych zbiorników wód podziemnych.

Tabela 17. Zestawienie obszarów eksploatacji złóż kopalin na obszarze gminy Pruszcz (źródło: InfoGeoSkarb)

Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania	Powierzchnia [ha]
Suponin-Cieleszyn I	Kruszywa naturalne	złoże rozpoznane szczegółowo	11,38
Małocieczowo	Kruszywa naturalne	złoże rozpoznane szczegółowo	2,15

Ryc. 31. Rozmieszczenie złóż kopalin na terenie gminy Pruszcz

W podziale na jednolite części wód podziemnych obowiązującym na lata 2016-2021, obszar gminy Pruszcz znalazł się w obrębie JCWPd nr 36 (PLGW200036) oraz JCWPd nr 29 (PLGW200029). Jednolite części wód podziemnych są podstawą do opracowania przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Dz. U. z 2013 r. poz. 578).

Na terenie gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

14. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na obszarze gminy od 2016 r. funkcjonują dwa stanowiska wydobywania kruszywa naturalnego w postaci piasku. Pierwsze z nich zlokalizowane zostało na granicy miejscowości Suponin (gmina Dobrcz) i Cieleszyn, gdzie eksploatacja odbywa się na obszarze ponad 11 ha. Drugie, znacznie mniejsze znajduje się w miejscowości Małociechowo i ma powierzchnię 2,15 ha.

Na podstawie udzielonych w 2016 r. koncesji umożliwiona została eksploatacja kruszywa naturalnego w postaci piasku w obrębie obu rozpoznanych na terenie gminy złóż:

- Suponin-Cieleszyn I,
- Małociechowo.

Na terenie gminy Pruszcz wyznaczono w oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 868) obszar i teren górniczy dla złoża Małociechowo, o tej samej nazwie, Małociechowo o powierzchni 33 644 m², ustanowione decyzją Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr ŚG-V.7422.2.2017 z dnia 3 kwietnia 2017 r., zmienionej decyzją ŚG-V.7422.39.2017 z dnia 27 grudnia 2017 r. Aktualnie toczy się postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji określającej kierunek rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego złoża piasków Małociechowo, położonego na działce nr 79/10 w miejscowości Małociechowo. Planowany jest kierunek rolny.

15. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

1. Komunikacja

Podstawowy układ drogowy w gminie tworzą: 1 droga krajowa, 1 droga wojewódzka i 18 dróg powiatowych. Układ ten uzupełniony jest siecią 43 dróg gminnych:

- Droga krajowa nr 5 (E-261) relacja: Świecie – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław – Lubawka;
- Droga wojewódzka nr 248, relacja: Zbrachlin – Topolno – Borówno;
- 18 dróg powiatowych:
 - 1240 C Błądzim – Łowin, klasa G,
 - 1265 C Świekatowo – Serock, klasa G,
 - 1266 C Serock – Łowin – Pruszcz - Zbrachlin, klasa G,
 - 1267 C Wudzyn – Pruszcz, klasa G,
 - 1268 C Serock – Stronno, klasa Z,
 - 1269 C Nieciszewo – Trzebień – Kotomierz, klasa L,
 - 1270 C Pruszcz – Trzebień, klasa L,
 - 1271 C Pruszcz – Zawada, klasa Z,
 - 1272 C Niewieścín, klasa Z,
 - 1273 C Luskówko – Zbrachlin, klasa L,
 - 1274 C Zbrachlin – Cieleszyn, klasa L,
 - 1275 C Bukowiec – Stanisławie – Łaszewo, klasa G,
 - 1277 C Polskie Łąki – Pruszcz, klasa G,

- 1278 C Pruszcz stacja kolejowa – Pruszcz, klasa L,
- 1282 C Stążki – Gruczno, klasa Z,
- 1284 C Pruszcz – Gruczno, klasa Z,
- 1285 C Dworzysko – Topolno, klasa G,
- 1295 C Topolno - Trzeciewiec, klasa Z,
- 129 dróg gminnych:
 - 031101 C Łaszewo – droga nr 1240 C - Łaszewo, klasa L,
 - 031102 C Łaszewo – droga 1277 C, klasa L,
 - 031103 C Brzeźno – Bagniewo, klasa L,
 - 031104 C Gołuszyce – Niewieścín, klasa L,
 - 031105 C Gołuszyce – Bagniewko, klasa L,
 - 031106 C Różanna – Bagniewo, klasa L,
 - 031107 C Bagniewo – Wałdowo, klasa L,
 - 031108 C Parlin – Małociechowo, klasa L,
 - 031109 C Małociechowo – Luskówko, klasa L,
 - 031110 C Luskówko, klasa L,
 - 031111 C Małocieszewo – Wałdowo, klasa L,
 - 031112 C Wałdowo – Luskówko – Luskowo, klasa L,
 - 031113 C Parlin – Parlin stacja kolejowa, klasa L,
 - 031114 C Pruszcz – Pruszcz Nowe Osiedle, klasa L, ul. 3 Maja, ul. Równa,
 - 031115 C Lubania Lipiny – Serock, klasa L,
 - 031116 C Lubania Lipiny – Łowinek, klasa L, ul. Szkolna ,
 - 031117 C Łowinek – Brzeźno, klasa L, ul. Jedności, ul. Postępowa,
 - 031118 C Serock – Serock stacja kolejowa, klasa L, ul. Kolejowa,
 - 031119 C Serock – Aleja 1000-lecia, klasa L,
 - 031120 C Serock – Brzeźno, klasa L, Al. Mickiewicza,
 - 031121 C Łowin – Nieciszewo, klasa L,
 - 031122 C Wudzynek – Nieciszewo, klasa L,
 - 031123 C Niewieścín – Topolno, klasa L,
 - 031124 C Pruszcz – ul. Pocztowa, klasa L, ul. Pocztowa,
 - 031125 C Pruszcz – ul. Sportowa, klasa L, ul. Sportowa,
 - 031126 C Zawada – Niewieścín, klasa L,
 - 031127 C Serock – Kurpiszewo, klasa L, ul. Górna,
 - 031128 C Serock – Wątrobowo, klasa L, ul. Sosnowa,
 - 031129 C Serock – ul. Mostowa, klasa L, ul. Mostowa,
 - 031130 C Łowinek – Łaszewo, klasa L, ul. Młyńska,
 - 031131 C Mirowice – Niewieścín, klasa L,
 - 031132 C Mirowice – Sienno, klasa L,
 - 031133 C Pruszcz – Łaszewo, klasa L, ul. Witosa,
 - 031134 C Luskówko – Luskowo, klasa L,
 - 031135 C Wałdowo – Zawada, klasa L,
 - 031136 C Zbrachlin – Zbrachlin Wybudowanie, klasa L,
 - 031137 C Zbrachlin – Pruszcz, klasa L,
 - 031138 C Topolno – Topolinek, klasa L,
 - 031139 C Topolno – Cieleśzyn, klasa L,
 - 031140 C Topolno – Suponin, klasa L,
 - 031141 C Cieleśzyn – Rudki, klasa L,
 - 031142 C Grabówko – Suponin, klasa L,
 - 031143 C Grabówko – Trępel, klasa L,
 - 031144 C Pruszcz, ul. Ogrodowa, ul. Różana, klasa D,
 - 031145 C Pruszcz, ul. Ogrodowa, klasa D,
 - 031147 C Pruszcz, ul. Jesionowa, klasa L,
 - 031148 C Pruszcz, ul. Lipowa, klasa D,
 - 031149 C Pruszcz, ul. Akacyjowa, klasa D,
 - 031150 C Pruszcz, ul. Modrzewiowa, klasa D,
 - 031151 C Pruszcz, ul. Orzechowa, klasa D,
 - 031152 C Pruszcz, ul. Polna, klasa D,
 - 031153 C Pruszcz, ul. Słoneczna, klasa D,
 - 031154 C Pruszcz, ul. Północna, klasa D,
 - 031155 C Pruszcz, ul. Winna, klasa D,

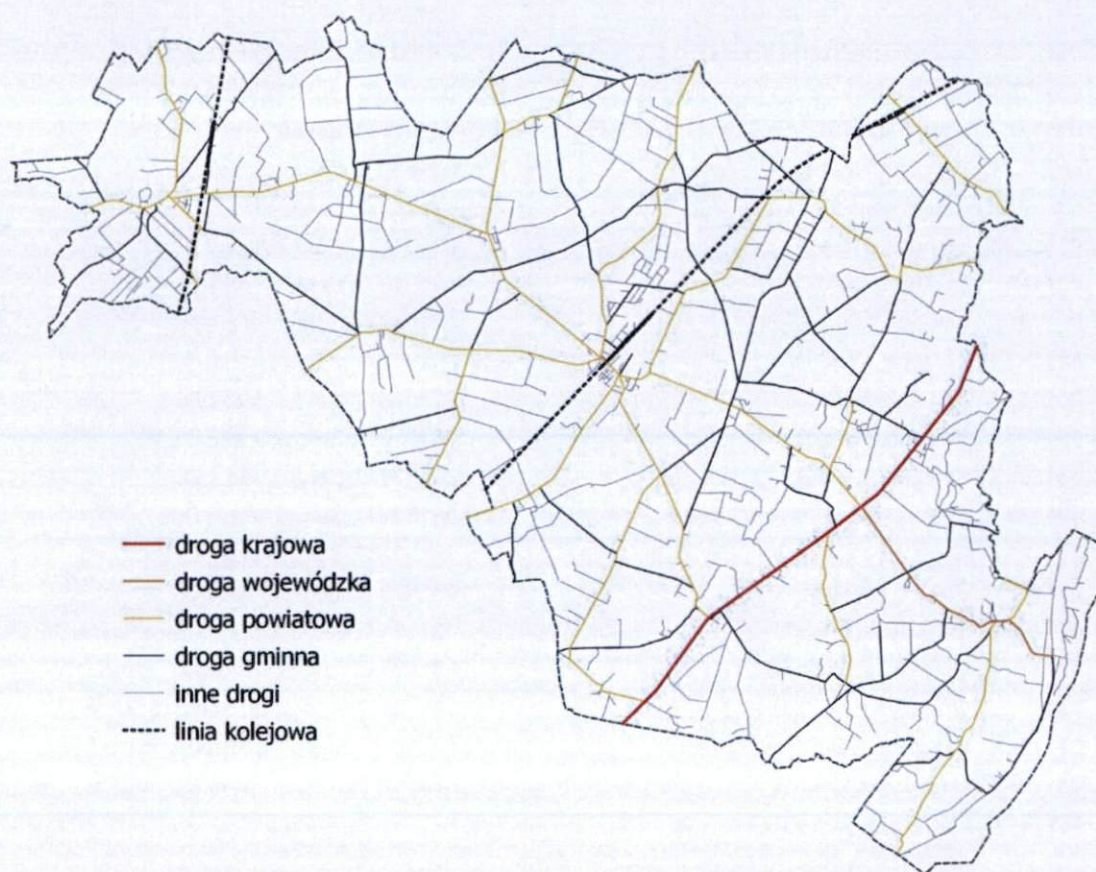
- o 031156 C Pruszcz, ul. Spacerowa, klasa D,
- o 031157 C Pruszcz, ul. Łączna, klasa D,
- o 031158 C Pruszcz, ul. Bydgoska, klasa D,
- o 031159 C Pruszcz, ul. Zamknięta, klasa D,
- o 031160 C Pruszcz, ul. Kwiatowa, klasa D,
- o 031161 C Pruszcz, ul. Sikorskiego, klasa D,
- o 031162 C Pruszcz, ul. Kolejowa, klasa D,
- o 031163 C Pruszcz, ul. Torowa, klasa D,
- o 031164 C Pruszcz, ul. Cicha, klasa D,
- o 031165 C Pruszcz, ul. Zakątek, klasa D,
- o 031166 C Pruszcz, ul. Spokojna, klasa D,
- o 031167 C Pruszcz, ul. Korczaka, klasa D,
- o 031168 C Pruszcz, ul. Krótka, klasa D,
- o 031169 C Pruszcz, Pl. Poniatow., klasa D,
- o 031170 C Pruszcz, ul. Szkolna, klasa D,
- o 031171 C Łowinek, ul. Stawowa, klasa D,
- o 031172 C Łowinek, ul. Parkowa, klasa D,
- o 031173 C Łowinek, ul. Szeroka, klasa D,
- o 031175 C, Łowin, klasa D,
- o 031176 C, Łowin, klasa D,
- o 031177 C, Brzeźno, klasa D,
- o 031178 C, Nieciszewo, klasa D,
- o 031179 C, Łowinek, klasa D,
- o 031180 C, Łowinek, klasa D,
- o 031181 C, Łowinek, klasa D,
- o 031182 C, Łowinek, klasa D,
- o 031183 C, Łowinek, klasa D,
- o 031184 C, Brzeźno, klasa D,
- o 031185 C, Brzeźno, klasa D,
- o 031186 C, Nieciszewo, Mirowice, klasa D,
- o 031187 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031188 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031189 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031190 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031191 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031192 C, Łaszewo, Gołuszyce, klasa L,
- o 031193 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031194 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031195 C, Gołuszyce, klasa D,
- o 031196 C, Łaszewo, klasa D,
- o 031197 C Pruszcz, ul. Dworcowa, klasa D,
- o 031198 C Serock, ul. Mostowa, klasa D,
- o 031199 C, Serock, klasa D,
- o 031200 C, Serock, klasa D,
- o 031498 C Serock, ul. Polna, klasa D,
- o 031499 C Serock, ul. Mostowa, klasa D,
- o 031500 C, Serock, klasa D,
- o 031501 C, Serock, klasa D,
- o 031502 C, Serock, klasa D,
- o 031503 C, Serock, klasa D,
- o 031504 C, Serock, klasa D,
- o 031505 C, Serock, klasa D,
- o 031506 C, Serock, klasa D,
- o 031507 C, Serock, klasa D,
- o 031508 C Serock, ul. Leśna, klasa D,
- o 031509 C, Serock, ul. Szukaj, klasa D,
- o 031510 C, Serock, klasa D,
- o 031511 C, Serock, klasa D,
- o 031512 C, Serock, klasa D,
- o 031513 C, Serock, klasa D,
- o 031514 C, Serock, klasa D,
- o 031515 C, Serock, klasa D,
- o 031516 C, Serock, klasa D,
- o 031517 C, Serock, klasa D,
- o 031518 C, Serock, klasa D,
- o 031519 C, Serock, klasa D,
- o 031520 C, Serock, klasa D,
- o 031521 C, Serock, klasa D,
- o 031522 C, Serock, klasa D,
- o 031523 C, Serock, klasa D,
- o 031524 C Serock, ul. Stawowa, klasa D,
- o 031525 C Serock, ul. Wąska, klasa D,
- o 031526 C Serock, ul. Parkowa, klasa D,
- o 031527 C Serock, ul. Krótka, klasa D,
- o 050117 C, Serock, klasa D.

Droga krajowa DK 5, która do 2019 r. zostanie przebudowana do rangi drogi ekspresowej S5, jest drogą o dużym znaczeniu nie tylko dla gminy, ale także dla całego regionu oraz kraju. Uzyskała także status drogi o znaczeniu międzynarodowym E-261. Poszerza ona dostępność komunikacyjną nie tylko w zakresie najbliższych dużych miast Bydgoszczy oraz Świecia, ale całej Polski. Stanowi połączenie ponadregionalnych ośrodków gospodarczych, administracyjnych i turystycznych oraz obsługuje międzynarodowy ruch tranzytowy i ma znaczenie obronne.

Oprócz drogi krajowej 5 połączenie z Bydgoszczą i Świeciem zapewnia droga powiatowa 1266 C. Do Torunia mieszkańcy dostać mogą się za pomocą dróg krajowych 5 i 80 i drogi powiatowej 1266 C lub dróg krajowych 5 i 91 i drogi powiatowej 1266 C.

Drogi wojewódzkie również przeznaczone są dla wszystkich użytkowników, stanowią połączenie regionalnych ośrodków gospodarczych i administracyjnych w województwie oraz mają znaczenie obronne.

W gminie przebiega jedna droga wojewódzka: droga 248 Zbrachlin – Topolno – Borówno (powiat chełmiński). Pod względem standardu technicznego droga ta zaliczona jest do klasy Z - droga zbiorcza. Drogi powiatowe to drogi stanowiące połączenie regionalnych ośrodków z gminnymi ośrodkami i ośrodków gminnych między sobą. Zaliczone są do różnych klas, np. klasy G - drogi główne, do klasy Z - drogi zbiorcze i do klasy L drogi lokalne. W gminie Pruszcz pełnią bardzo istotną rolę pozwalającą na przepływ mieszkańców między głównymi miejscowościami, a także zapewniają dostępność do drogi krajowej nr 5.

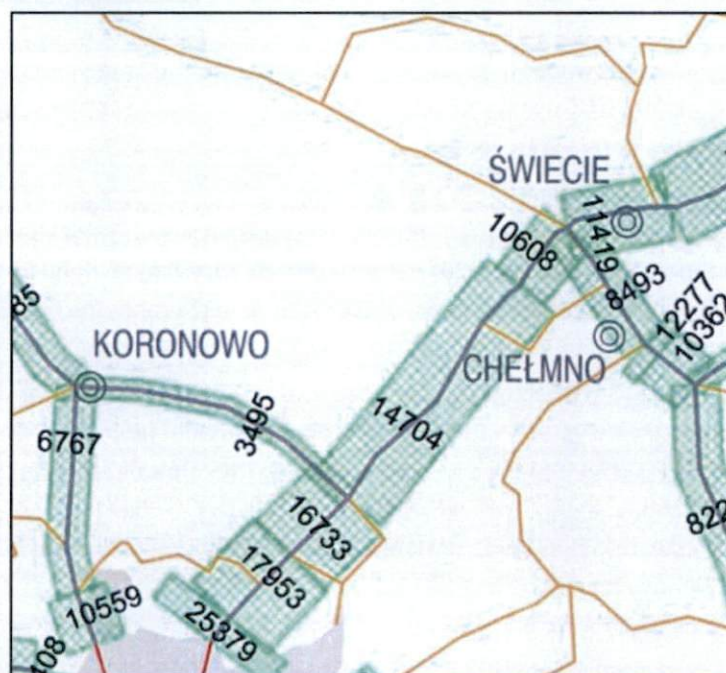

Ryc. 32. Rozmieszczenie infrastruktury komunikacyjnej na terenie gminy Pruszcz

Ważnym parametrem charakteryzującym stan sieci drogowej jest wielkość ruchu.

Ruch na odcinku drogi krajowej nr 5 w gminie ma charakter gospodarczy, tzn. średni dobowy ruch w poszczególnych miesiącach jest zbliżony do średniego rocznego, a w dni robocze jest większy niż w dni świąteczne. Według danych GDDKiA zebranych podczas Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 r. na odcinku drogi krajowej nr 5: Węzeł Dworzysko-Trzeciewiec zanotowano ruch na poziomie

14704 pojazdów silnikowych na dobę. Z tego około 67% stanowiły samochody osobowe, 9,5% lekkie samochody ciężarowe i 22,4% samochody ciężarowe. Cały fragment drogi w granicach gminy Pruszcz wchodzi w skład tego odcinka.

Ryc. 33. Wartości Średniego Dobowego Ruchu Drogowego na drogach krajowych (źródło GDDKiA)

Bezpośrednim czynnikiem wpływającym na obciążenie sieci drogowej jest szybki wzrost motoryzacji indywidualnej i znaczny wzrost ruchu wynikający z dynamicznie rozwijającej się gospodarki rynkowej. Można przypuszczać, że po przebudowie drogi krajowej do rangi drogi ekspresowej tempo wzrostu natężenia ruchu drogowego dodatkowo się zwiększy.

Tabela 18. Długość dróg na terenie gminy

Kategoria drogi	Ogółem [km]	O nawierzchni twardej [km]	% trwale utwardzonych dróg
Droga krajowa	8,95	8,95	100
Droga wojewódzka	4,6	4,6	100
Drogi powiatowe	69,20	65,04	94
Drogi gminne publiczne	100,32	20,08	20
Drogi gminne wewnętrzne-osiedlowe	20,15	5,63	28
Ogółem	205,62	95,61	68

Gęstość dróg w gminie stawia ją w rzędzie gmin o średnim stopniu wyposażenia w sieć drogową. Wynika to z faktu, że tylko około 20% gminnych dróg publicznych posiada nawierzchnię trwale utwardzoną mimo, że gmina charakteryzuje się bardzo małym zalesieniem.

W przypadku transportu publicznego komunikacja autobusowa zapewnia głównie przewozy o charakterze lokalnym i regionalnym. Funkcjonuje również komunikacja mikrobusowa w relacjach Koronowo – Pruszcz – Świecie i Serock – Bydgoszcz. Dominującą formą jest jednak komunikacja indywidualna.

Komunikacja kolejowa

Komunikację kolejową zapewniają 2 linie kolejowe znaczenia państwowego. Linia nr 131 relacji Tczew – Bydgoszcz – Chorzów posiada na terenie gminy dwie stacje w Pruszczu i w Parlinie. Mimo znaczenia państwowego, dla mieszkańców gminy daje ona możliwości przewozów pasażerskich w zakresie regionalnym. Pociągi kwalifikowane, tj. pociągi pospieszne i ekspresowe nie zatrzymują się na tych stacjach. Drugą linią kolejową jest nr 201 Gdynia - Kościerzyna – Bydgoszcz – Nowa Wieś Wielka poprzez stację w Serocku dla przewozów w relacji Bydgoszcz – Chojnice.

Oba odcinki objęte są projektami i programami sporządzanymi przez PKP mającymi na celu usprawnienie komunikacji kolejowej na tym obszarze. W ramach tych projektów najbliższych latach planowana jest m.in. przebudowa linii nr 201, obejmująca między innymi dobudowanie drugiego toru, budowę sieci trakcyjnej oraz przebudowę stacji w Serocku, a także modernizacja linii nr 131 na całym odcinku znajdującym się na terenie gminy Pruszcz wraz z przebudową stacji Pruszcz i Parlin.

Na liniach kolejowych nr 131 Chorzów Batory-Tczew oraz nr 201 Nowa Wieś Wielka-Gdynia Port realizowana jest zabudowa systemu ERTMS/GSM-R w ramach projektu POIiŚ 5.1-20 „Budowa infrastruktury systemu ERTMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach NPW ERTMS”. Przedmiotowy projekt zakłada budowę obiektów radiokomunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz światłowodowych łączy i przyłączy telekomunikacyjnych. Realizacja projektu planowana jest na lata 2018-2023.

W ramach Projektu POIiŚ 7.1-36.2 „Budowa infrastruktury systemu GSM-R na liniach kolejowych zgodnych z harmonogramem NPW ERTMS, FAZA I – PRACE PRZYGOTOWAWCZE” pozyskano ostateczne decyzje o pozwoleniu na budowę dla obiektów radiokomunikacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy Pruszcz w następujących lokalizacjach:

Linia	KM linii	Nr działki OR	Nr obrębu OR	Nazwa obrębu OR	Data pozyskania PnB
131	397,640	397,640	0018	Pruszcz	07.01.2016
131	403,520	403,520	0017	Parlin	11.09.2015

Budowa wymienionych OR-ów planowana jest w ramach projektu POIiŚ 5.1-20 po uprzednim wykonaniu optymalizacji lokalizacji przez wykonawcę.

W przypadku zagospodarowania gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej należy bezwzględnie przestrzegać przepisów odrębnych.

Transport lotniczy, wodny, rowerowy i szlaki turystyczne

Gmina Pruszcz położona jest w III strefie (obszar o promieniu około 100 km) zasięgu obsługi Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy. W 2017 roku z usług Portu Lotniczego w Bydgoszczy korzystało średnio około 26 tys. pasażerów miesięcznie. Lotnisko realizuje stałe połączenia rejsowe głównie z Wyspami Brytyjskimi (Dublin, Glasgow, Birmingham, Londyn) oraz Niemcami (Dusseldorf, Frankfurt). W ostatnich latach ze względu na zwiększający się napływ ludności narodowości ukraińskiej uruchomiono także połączenie z Lwowem. Pasażerowie korzystać mogą również z lotów czarterowych organizowanych przez biura podróży do krajów wakacyjnych, m. in. do Bułgarii, Chorwacji, Grecji, Turcji i na Wyspy Kanaryjskie.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest również kilka szlaków rowerowych. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś. Priorytetowa 6. Wsparcie Rozwoju Turystyki, Działanie 6.1 Rozwój Usług Turystycznych w oparciu o zasoby przyrodnicze zrealizowane zostało zadanie pn. „Rowerowy szlak turystyczny wzdłuż Wisły

w Województwie Kujawsko-Pomorskim". Na terenie Gminy Pruszcz przebiega po terenie wsi: Grabowo, Grabówko, Rudki, Topolno. Przez Serock przebiega fragment Międzynarodowej Trasy Rowerowej Euroroute R-1 (Calais-Petersburg). Trasa rozpoczynająca się we Francji, przebiegająca przez Belgię, Holandię, Niemcy i Polskę. Docelowo ma prowadzić przez kraje nadbałtyckie do Petersburga w Rosji. Tą samą trasą przebiega przez Pruszcz Regionalny Szlak Rowerowy BY-6001N (Bydgoszcz-Pruszcz-Tuchola-Rytele-Swornegacie-Chojnice) szlak długości 167 km prowadzący z Bydgoszczy do Parku Narodowego Bory Tucholskie. Turyści korzystać mogą także z szlaków pieszych takich jak np. Nadwiślański szlak zielony łączący Bydgoszcz i Świecie.

Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Wisła będąca drogą wodną sklasyfikowaną w II klasie żeglownej. Na tym odcinku nie zostały zlokalizowane żadne urządzenia hydrotechniczne.

2. Gospodarka odpadami

Wszystkie gospodarstwa domowe na terenie gminy objęte są gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Dodatkowo około 95% gospodarstw prowadzi segregację odpadów. Mieszkańcy, którzy zdecydowali o selektywnej zbiórce odpadów, zostali wyposażeni w odpowiednie pojemniki oraz worki przeznaczone do konkretnych rodzajów odpadów. W przypadku jednostek niezamieszkałych, takich jak np. placówki oświatowe czy sklepy, odbierane mogą być na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorstwami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Pruszcz.

Częstotliwość odbioru odpadów regulują obowiązujące w tym zakresie uchwały rady gminy. Odpady komunalne kwalifikowane jako odpady zmieszane i zielone odebrane trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Sulnówku, natomiast selektywnie zebrane odpady do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w Sulnówku lub w innych miejscowościach.

W ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, właściciele nieruchomości zamieszkałych mają możliwość przekazania segregowanych odpadów komunalnych do Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (GPSZOK) w Małociechowie. Jednostka ta została utworzona na terenie byłego składowiska odpadów komunalnych, którego kwatery numer II została przeznaczona do zamknięcia i rekultywacji. Proces ten ma zostać zakończony do końca 2020 r. i polegać będzie na wykonaniu warstwy okrywającej zamknięte wcześniej składowisko w celu minimalizacji potencjalnego negatywnego wpływu na środowisko. Planuje się również utworzenie w tym miejscu punktu przeładunkowego pozwalającego na redukcję kosztów transportu do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

Na terenie gminy sukcesywnie usuwane są elementy azbestowe takie jak pokrycia dachów czy stare rury. Służy temu opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Pruszcz na lata 2013-2032” oraz składowisko w Małociechowie, przystosowane do składowania i utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

3. Gospodarka wodno-ściekowa

Dostęp do sieci i urządzeń infrastruktury technicznej jest jednym z podstawowych czynników mających wpływ na zrównoważony i optymalny rozwój gminy, poprzez podniesienie standardu życia jej mieszkańców.

Na prawie całym obszarze gminy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociągowej. Trzy stacje w Pruszczu, Topolnie i Serocku uzdatniają wodę pobieraną ze studni głębinowych. Mimo zadawalającego poziomu dostępności do wody pitnej, ze względu na czas długi czas eksploatacji niektórych odcinków sieć wodociągowa wymaga częściowej modernizacji.

W przypadku sieci kanalizacyjnej – obejmuje ona swoim zasięgiem około jednej trzeciej gminy. Pozostała część obsługiwana jest przez przydomowe oczyszczalnie ścieków lub czasowo opróżniane zbiorniki bezodpływowe.

Powstała w Pruszczu w 1995 r. oczyszczalnia ścieków została przebudowana w 2007 r. W wyniku przebudowy zwiększono przepustowość z 360m³ na dobę do 700m³/dobę. Jej zadaniem jest przyjmowanie bytowo-gospodarczych doprowadzanych systemem kanalizacji grawitacyjno-ciśnieniowej z aglomeracji Pruszcz w ilości około 500m³/dobę, ścieków przemysłowych z zakładów przetwórstwa mięsnego GS SCh w Pruszczu oraz Niewieścín sp. z o.o. w ilości około 50m³/dobę oraz ścieków dowożonych wozami asenizacyjnymi w ilości 80m³/dobę. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do odbiornika, którym jest kanał melioracyjny do strugi Luskówko – Gruczno (dopływ do rzeki Wisły od Gawrońca).

Druga oczyszczalnia zlokalizowana jest w Luskowie. Jej przepustowość na poziomie 47 m³/dobę pozwala na oczyszczanie ścieków doprowadzanych za pomocą przepompowni rurowymi sanitarno-tłocznymi z miejscowości Luskowo oraz z części miejscowości Niewieścín, Zbrachlin i Luskówko. Głównymi dostawcami nieczystości są rodziny użytkujące budynki mieszkaniowe po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych w Niewieścínie i Luskowie oraz zabudowań dawnego Domu Pomocy Społecznej w Luskówku. Nieliczny odsetek stanowią użytkownicy indywidualni. Łącznie do oczyszczalni w Luskowie podłączone są 64 gospodarstwa domowe.

Gmina Pruszcz realizuje także program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, którego celem jest poprawa stanu środowiska w gminie Pruszcz poprzez ograniczenie ilości przesączających się i odprowadzanych nie oczyszczonych ścieków bytowych z budynków mieszkalnych, bezpośrednio do gruntu lub wód, a co za tym idzie przerwanie procesu ich degradacji. Drugim celem niniejszego programu jest stworzenie alternatywy dla zagospodarowania ścieków bytowych dla nieruchomości, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona, na obszarze wyłączonym aglomeracji Pruszcz.

4. Elektroenergetyka

Głównym źródłem zasilania Gminy Pruszcz są linie napowietrzne średniego napięcia wyprowadzone z głównych punktów zasilania zlokalizowanych w Świeciu – Przechowie i Kotomierzu (gmina Dobrcz).

Z GPZ w Przechowie wyprowadzone zostały dwie linie:

- „Gruczno” - z której zasilani są odbiorcy zamieszkali w Wałdowie oraz częściowo w Małociechowie, Luskówku i Niewieścínie,
- „Poledno” - zasila odbiorców zlokalizowanych w Łaszewie, Gołuszycach, Bagniewku, Parlinie i częściowo Małociechowie oraz w rejonie jednej stacji transformatorowej w Pruszczu – stacja Osiedle (w północnej części siedziby gminy).

Z GPZ w Kotomierzu w kierunku gminy Pruszcz poprowadzono również dwie linie:

- „Świecie” - z której zasilani są odbiorcy zamieszkali w Zawadzie, Niewieścínie, Zbrachlinie, Luskowie, Topolnie, Cieseszynie, Grabowie, Grabówku, Mirowicach, Nieciszewie oraz częściowo w Luskówku i Pruszczu (w zachodniej części wsi),
- „Serock” - zasila odbiorców zlokalizowanych w Serocku, Łowinku, Łowinie, Brzeźnie oraz Pruszczu.

Na potrzeby mieszkańców gminy i drobnego przemysłu pracuje ponad 100 stacji transformatorowych. Jedna dedykowana jest obsłudze oczyszczalni ścieków w Pruszczu. Mimo wystarczającego na chwilę obecną stopnia infrastruktury energetycznej, wskazana jest jej ciągła modernizacja. Dodatkowo każda większa inwestycja zlokalizowana na terenie gminy wymagać będzie jej rozbudowy.

Przez obszar gminy przebiegają również następujące linie najwyższych i wysokich napięć:

- linia napowietrzna najwyższych napięć (NN) 220 kV z zespołu elektrowni Konin-Adamów-Pątnów poprzez Bydgoszcz Jasiniec w kierunku Gdańska; linia ta przebiega na osi północny-wschód – południe w środkowej części gminy,
- linia wysokiego napięcia (WN) 110 kV relacji elektrownia wodna Żur (gmina Osie) – GPZ Kotomierz, przebiegająca na osi północ-południe, również w środkowej części gminy,
- linia wysokiego napięcia (WN) 110 kV relacji Bydgoszcz Jasiniec – GPZ Świecie; linia ta przebiega na osi północ – południe we wschodniej części gminy.

Dla elektroenergetycznej linii przesyłowej o napięciu 220 kV relacji Jasiniec-Gdańsk I wymagany jest pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). W pobliżu i w pasie technologicznym elektroenergetycznej linii przesyłowej 220 kV obowiązują wytyczne dotyczące ograniczeń w użytkowaniu terenu:

- W pasie technologicznym linii obowiązuje zakaz realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych nieprzeznaczonych na stały pobyt ludzi muszą uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.

- Lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.

- Zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego linii 220 kV (w świetle koron).

- Dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.

- Teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) Właściciela linii.

- W przypadku lokalizacji w sąsiedztwie linii przesyłowych farm wiatrowych, minimalna dopuszczalna odległość turbiny wiatrowej od linii elektroenergetycznej, określona jako odległość najbardziej skrajnego elementu turbiny wiatrowej (krańców łopat turbiny) od osi trasy napowietrznego odcinka linii elektroenergetycznej, powinna wynosić trzykrotność średnicy koła (3xd) zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej.

- W przypadku lokalizacji turbiny wiatrowej w odległości, liczonej pomiędzy najbardziej skrajnym elementem turbiny wiatrowej (końcami łopat turbiny) a osią trasy napowietrznego odcinka linii elektroenergetycznej, mniejszej niż pięciokrotność średnicy koła zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej (5xd), należy zapewnić, aby przewody odgromowe wszystkich przęseł linii elektroenergetycznej, które w całości lub częściowo znajdują się w odległości mniejszej niż 5xd od krańców łopat turbiny, były wyposażone w czynną ochronę przeciwdrganiową.

Należy zachować lokalizację istniejącej sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej oraz uwzględnić wynikające z jej istnienia obostrzenia w zagospodarowaniu terenu. Wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej uwzględnić pasy technologiczne (pasy ochrony funkcyjnej) w obrębie tychże linii.

Wyznacza się pasy technologiczne wzdłuż projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych w poziomie nie mniejsze niż: dla linii napowietrznych WN-110 kV – 22 m (po 11 m po każdej ze stron od osi linii); dla linii SN – 14 m (po 7 m po każdej ze stron od osi linii); dla linii nn – 0,4 kV – 7 m (po 3,5 m po każdej ze stron od osi linii); dla linii kablowych WN – 1,0 m (po 0,5 m po każdej ze stron od osi linii); dla linii kablowych SN i nn-0,4 kV – 0,5 m (po 0,25 m po każdej ze stron od osi linii).

Utworzenie pasów technologicznych wzdłuż linii nie powoduje wyłączenia terenu z zagospodarowania, jedynie może wprowadzać ewentualne obostrzenia. W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii według przepisów odrębnych. Pasy technologiczne nie są równoznaczne z pasami określanymi na potrzeby ustanawiania służebności przesyłu, które wyznacza się w oparciu o inne przepisy.

Wszystkie obiekty przewidywane do budowy, przebudowy lub remontu w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlegają przepisom odrębnym. Zapewnia się swobodny dostęp i dojazd do infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, w tym stacji elektroenergetycznych, linii elektroenergetycznych oraz konstrukcji wsporczych (słupów) w celu przeprowadzania prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii.

5. Odnawialne źródła energii

Obszar gminy Pruszcz zakwalifikowany został do III strefy energetycznej wiatru na lądzie. Jest to strefa o bardzo dobrych warunkach wietrznych do rozwoju energetyki wiatrowej. Energia użyteczna wiatru w gminie Pruszcz na wysokości 10 m w terenie otwartym wynosi 500-750 kWh/m², natomiast na wysokości 30 m 750-1000 kWh/m². Głównymi parametrami umożliwiającymi oszacowanie wielkości zasobów energetycznych wiatru są: prędkość wiatru i częstotliwość powtarzania się poszczególnych prędkości. Instalacja małych, przydomowych elektrowni wiatrowych o mocy do 50 kW pozwoliłaby na zaspokojenie potrzeb pojedynczych gospodarstw domowych lub nawet małych przedsiębiorstw.

Mając na uwadze tak korzystne naturalne uwarunkowania tego terenu zaplanowano budowę parku wiatrowego „Pruszcz” składającego się z 35 elektrowni wiatrowych. Lokalizację inwestycji została określona w uchwale nr V/30/2011 Rady Gminy Pruszcz z dnia 4 lutego 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego część sołectw Serock, Łowinek, Łowin, Łaszewo, Gołuszyce, Bagniewo, Brzeźno, Nieciszewo, Mirowice i Pruszcz z przeznaczeniem na park wiatrowy (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. Nr 63, poz. 434 z dnia 14 marca 2011 r.). Dodatkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie miejscowości: Mirowice, Zawada, Niewieścín, Serock, Łowinek, Małociechowo i Luskówko uchwalony uchwałą Rady Gminy Pruszcz LV/338/2014 dnia 24 października 2014 (opublikowany w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom dnia 28 listopada 2014 r. poz. 3512) określił tereny dla lokalizacji kolejnych 9 elektrowni wiatrowych. Na podstawie tego planu dla budowy 2 elektrowni wiatrowych o mocy 3MW wydano decyzję pozwolenia na budowę linii kablowej dla przyłączenia w/w elektrowni (decyzja nr 591/2015 z dnia 12.10.2015 r.).

Należy pamiętać, iż lokalizacja tego typu urządzeń, mimo niewątpliwych korzyści wynikających z pozyskiwania tzw. czystej energii, niesie ze sobą również konsekwencje dla środowiska przyrodniczego oraz warunków życia ludzi, mieszkających w okolicy pracujących turbin wiatrowych. Wskazać można tutaj promieniowanie elektromagnetyczne, efekt migotania cienia czy hałas. Oddziaływanie pola elektromagnetycznego, jak i hałasu, jest najbardziej odczuwalne w bezpośrednim sąsiedztwie turbiny i maleje w miarę oddalania od niej, na zmniejszenie oddziaływania wpływają także obiekty terenowe, takie jak np. tereny leśne, zadrzewione. Uwarunkowania przyrodnicze gminy Pruszcz sprawiają, iż barier takich jest jednak niewiele. Potencjalne elektrownie wiatrowe w miejscowych planach lokowano z zachowaniem stosownego dystansu od zabudowy mieszkaniowej, pozostawiając w rejonie turbiny zazwyczaj tereny rolnicze bez prawa zabudowy. Oddziaływanie turbin, mogących powstać na podstawie miejscowych planów, szczegółowo omówiono w prognozach oddziaływania na środowisko, a dokumenty uzyskały pozytywne opinie odpowiednich organów właściwych dla ochrony środowiska. Ustawa odnosząca się do elektrowni wiatrowych z 2016 r. wprowadziła przepisy ustalające znaczenie większą odległość, którą należy uwzględniać przy planowaniu realizacji elektrowni wiatrowych i zabudowy o funkcji mieszkaniowej, co ma być korzystnym rozwiązaniem dla ludności.

Wójt Gminy Pruszcz 29 września 2015 roku wydał także decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego Nr 2/cp/2015, Nr 3/cp/2015 i Nr 4/cp/2015 celem realizacji projektu pn.: „Kompleksowa termomodernizacja energetyczna Urzędu Gminy w Pruszczu i budynków szkół podstawowych w miejscowościach: Niewieścín i Łowinek”, w ramach których przewiduje się lokalizację dwóch turbin wiatrowych o pionowej osi obrotu na dachu budynku Urzędu Gminy w Pruszczu o łącznej mocy 6 kW.

Gmina czyni również starania, aby jednym z głównych kierunków rozwoju w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii był montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. Do tej pory instalacje tego typu zostały zamontowane na budynkach szkół podstawowych w Pruszczu, Niewieścínie i w Łowinku, a także na budynku Urzędu Gminy w Pruszczu oraz budynku Hali Widowiskowo-Sportowej w Pruszczu. W kolejnych latach planowany jest dalszy montaż instalacji fotowoltaicznych na kolejnych budynkach u użyteczności publicznej. Ponadto w grudniu 2019 r. została wydana przez Wójta Gminy Pruszcz decyzja nr 53/WZ/2019 o warunkach zabudowy dla zmiany zagospodarowania terenu, polegającej na budowie elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Łaszewie. Prowadzone jest również postępowanie administracyjne w przedmiocie wydania decyzji o warunkach zabudowy dla zmiany zagospodarowania terenu polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy do 2 MW w Małociechowie. Inwestycje te pozwolą na wykorzystanie sprzyjających warunków pod względem energii promieniowania słonecznego. Roczna gęstość promieniowania słonecznego na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego na płaszczyznę poziomą wynosi około 985 kWh/m², natomiast średnie usłonecznienie wynosi 1600 godzin na rok. Roczne nasłonecznienie na terenie Gminy Pruszcz wynosi około 1500-1550 godzin.

6. Gazownictwo

Przez teren gminy Pruszcz przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Dworzysko-Bydgoszcz, DN200 stal, MOP 2,5 MPa z 1970 roku, wobec którego obowiązują strefy kontrolowane określone w przepisach odrębnych. W związku z budową trasy S5 przeprowadzona zostanie przebudowa sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie gminy. Będzie ona polegać na zastąpieniu istniejącego gazociągu w/c, gazociągiem w/c o projektowanych parametrach DN200 stal, MOP 8,4 MPa. Wobec nowego gazociągu obowiązywać będzie nowa strefa kontrolowana określona w przepisach odrębnych. Trasa nowego gazociągu zostanie nieznacznie zmodyfikowana w stosunku do dotychczasowej lokalizacji.

Na terenie gminy aktualnie brak jest gazociągów dystrybucyjnych średniego ciśnienia mogących zasilć potencjalnych odbiorców. W planach rozwojowych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. ujęta została gazyfikacja miejscowości Serock, który ma zostać zasilony gazem ziemnym wysokometanowym typu E (wg PN-C-04753) dystrybuowanym siecią średniego ciśnienia zasilaną z sąsiedniej gminy. Obecnie trwają prace związane z budową gazociągu.

W przypadku zainteresowania wykorzystaniem paliwa gazowego przez lokalną przedsiębiorczość i mieszkańców, przy jednoczesnym spełnieniu warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia do sieci gazowej, realizowana będzie jej dalsza rozbudowa..

7. Ciepłownictwo

Dominującym źródłem zaopatrzenia w ciepło mieszkańców gminy są indywidualne źródła ogrzewania oparte na paliwach stałych. Należy dążyć jednak do ich ograniczenia ze względu na emisję szkodliwych dla zdrowia i środowiska substancji do atmosfery.

Opisane wcześniej korzystne warunki naturalne pod kątem energetyki wiatrowej mogą pomóc w obniżeniu kosztów ewentualnego ogrzewania elektrycznego. Dodatkowo rolniczy charakter gospodarki pozwala na rozważenie możliwości pozyskiwania energii cieplnej z biomasy. W przypadku doprowadzenia do gazyfikacji gminy możliwe będzie dodatkowe skorzystanie z tego źródła energii w celu ogrzewania budynków.

Niezależnie od źródeł pozyskiwania energii cieplnej, konieczna jest ciągła termomodernizacja budynków pozwalająca na zmniejszenie jej zużycia

16. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PULICZNYCH

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej oraz określa obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa, regionu, powiatu i gminy z ich wewnętrznymi relacjami i powiązaniem. Na terenie gminy Pruszcz określono zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Uchwała XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2003 r. Nr. 97 poz. 1437):

zadania w PZPWKP	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą na cele nierolnicze	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	realizacja ciągła
3	Utworzenie rezerwatów i parków kulturowych	Samorządy lokalne we współpracy ze Służbami Konserwatorskimi	do 2010 r.
8	Budowa drogi ekspresowej S-5	GDDKiA	do 2015 r.
19	Modernizacja linii kolejowej nr 131	PKP PLK	do 2010 r.
23	Modernizacja dróg wodnych rz. Wisły	RZGW	do 2010 r.
38	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń wód w zlewni Brdy	Samorządy Lokalne Samorząd Województwa	do 2020 r.
39	Opracowanie Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego	Samorząd Województwa	do 2003 r.
40	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2001-2020	Samorządy lokalne Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	do 2020 r.
41	Powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego	Wojewoda w porozumieniu z samorządami lokalnymi	do 2010 r.
44	Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego	Wojewoda w porozumieniu z samorządami	Do końca 2002 r.
47	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i dolinie Noteci	Wojewoda w porozumieniu z samorządami	do 2010 r.
50	Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów	Samorządy lokalne przy wsparciu służb państwowych	do 2020 r.
115	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 248	Samorząd Województwa	po 2010 r.

176	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Chelmża-Chełmno-Świecie-kierunek Bydgoszcz-Koronowo-Mrocza Dn 300 mm	PGNiG – ROP Gdańsk	II etap
-----	---	--------------------	---------

Warto zauważyć, że szereg wymienionych zadań celu publicznego nie dotyczy bezpośrednio Samorządu Gminy czy też zagospodarowania przestrzennego. Istnieje tym samym trudność w lokalizowaniu odpowiednich terenów na obszarze gminy, które mogłyby posłużyć lokalizowaniu zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Także wiele wymienionych zadań zostało już wykonanych. Część zadań o znaczeniu ponadlokalnym będzie przedmiotem zmiany, w nowej wersji Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

17. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Zgodnie z ustaleniami RZGW w Gdańsku, na terenie gminy Pruszcz występują obszary o znacznym ryzyku powodziowym oraz prawdopodobnym ryzyku powodzi. Wyznaczono również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (zasięg wezbrania powodziowego o prawdopodobieństwie $Q 10 \%$), nazywane obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary te znajdują się jednak obszarze doliny brzegowej Wisły ograniczonej przez wał ziemny. W związku z tym w znacznym stopniu minimalizowane są ewentualne straty materialne.

Spis rycin

Ryc. 1. Położenie gminy Pruszcz na tle mezoregionów fizycznogeograficznych (Solon, 2018)	13
Ryc. 2. Położenie administracyjne gminy Pruszcz.....	14
Ryc. 3. Tereny posiadające obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	15
Ryc. 4. Zestawienie struktury funkcji budynków sieci osadniczej gminy	18
Ryc. 5. Lokalizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy.....	18
Ryc. 6. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji produkcyjnej	19
Ryc. 7. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji produkcji, usług i gospodarczej dla rolnictwa.....	19
Ryc. 8. Lokalizacja budynków o dominującej funkcji usług publicznych	20
Ryc. 9. Utwory powierzchniowe obszaru gminy Pruszcz i okolic ze wskazaniem złóż kruszyw naturalnych (źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych; Państwowy Rejestr Granic)	24
Ryc. 10. Użytkowanie terenu w gminie Pruszcz źródło: Corine Land Cover, Państwowy Rejestr Granic)	25
Ryc. 11. Struktura klas bonitacyjnych gleb o najlepszych predyspozycjach rozwoju rolnictwa w gminie Pruszcz (źródło: Ewidencja Gruntów i Budynków, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)	26
Ryc. 12. Analiza hipsometryczna gminy Pruszcz (dane CODGiK)	27
Ryc. 13. Gmina Pruszcz na tle podziału Polski na 172 JCWPd (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Rejestr Granic)	29
Ryc. 14. Stosunki wodne gminy Pruszcz (źródło: dane Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Państwowy Rejestr Granic).....	30
Ryc. 15. Zagrożenie powodziowe w obrębie gminy Pruszcz (źródło: dane Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Państwowy Rejestr Granic)	31
Ryc. 16. Obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe oraz obszary Natura 2000 na terenie gminy Pruszcz (źródło: Geoserwis GDOŚ, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy).....	36
Ryc. 17. Użytki ekologiczne i pomniki przyrody w granicach gminy Pruszcz (źródło: Geoserwis GDOŚ, Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy)	38
Ryc. 18. Obiekty o zróżnicowanym stopniu uciążliwości dla środowiska.....	42
Ryc. 19. Udział ludności gminy Pruszcz wg grup ekonomicznych w 2016 r.	44
Ryc. 20. Źródła utrzymania mieszkańców gminy Pruszcz	44
Ryc. 21. Podział gminy Pruszcz na strefy funkcjonalno-przestrzenne (źródło danych: Państwowy Rejestr Granic, Geoportal Krajowy).....	54
Ryc. 22. Zmiany liczby ludności w gminie w latach 1995-2017	56
Ryc. 23. Współczynnik feminizacji wg grup wiekowych w gminie Pruszcz w 2016 r. (źródło: Dane BDL GUS) ...	58
Ryc. 24. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych w gminie Pruszcz w 2016 r.	58
Ryc. 25. Liczba urodzeń w gminie Pruszcz w latach 2014-2016	59
Ryc. 26. Liczba zgonów w gminie Pruszcz w latach 2014-2016.....	60
Ryc. 27. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców gminy Pruszcz na tle województwa oraz powiatu	60
Ryc. 28. Wartość salda migracji dla gminy Pruszcz w latach 2002-2016	61
Ryc. 29. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia na terenie gminy Pruszcz w latach 2011-2017	62
Ryc. 30. Struktura własnościowa gruntów gminy Pruszcz.....	74
Ryc. 31. Rozmieszczenie złóż kopalin na terenie gminy Pruszcz.....	76
Ryc. 32. Rozmieszczenie infrastruktury komunikacyjnej na terenie gminy Pruszcz	80
Ryc. 33. Wartości Średniego Dobowego Ruchu Drogowego na drogach krajowych (źródło GDDKiA)	81

Spis tabel

Tabela 1. Rejestr obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego..... 8

Tabela 2. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy Pruszcz (źródło: BDL GUS)..... 16

Tabela 3. Pozwolenia na budowę wydane w dwóch wybranych latach 2014-2015 na terenie gminy Pruszcz i powiatu świeckiego 16

Tabela 4. Struktura funkcji budynków sieci osadniczej (dane EGIB) 17

Tabela 5. Struktura klas bonitacyjnych gruntów rolnych w gminie Pruszcz 25

Tabela 6. Wykaz JCWPrz występujących na obszarze gminy Pruszcz 29

Tabela 7. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Pruszcz (stan na 1 listopada 2018)..... 37

Tabela 8. Komunalne oczyszczalnie ścieków w gminie Pruszcz (dane za rok 2016) 40

Tabela 9. Stan czystości cieków przepływających przez obszar gminy Pruszcz (dane WIOŚ) 40

Tabela 10. Wyniki pomiarów PEM prowadzonych przez WIOŚ w Pruszczu 41

Tabela 11. Bezrobocie w gminie Pruszcz w latach 2014-2017 roku 43

Tabela 12. Cele rozwojowe i kierunki działania wyznaczone przez Strategię Rozwoju Gminy Pruszcz 2016-2022 48

Tabela 13. Analiza silnych i słabych stron gminy Pruszcz oraz szanse i zagrożenia realizacji Strategii Rozwoju. 50

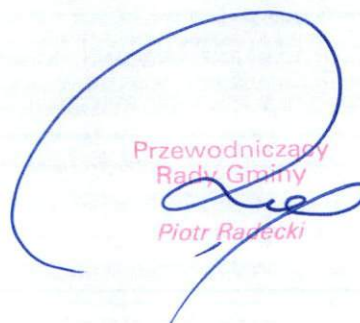
Tabela 14. Liczba mieszkańców gminy wg miejscowości w 2017 r. 56

Tabela 15. Zmiany liczby ludności w gminie w latach 1995-2015..... 57

Tabela 16. Struktura własności gruntów w gminie Pruszcz w 2018 r. 73

Tabela 17. Zestawienie obszarów eksploatacji złóż kopalin na obszarze gminy Pruszcz (źródło: InfoGeoSkarb) 76

Tabela 18. Długość dróg na terenie gminy 81

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radecki

Załącznik Nr 2
do uchwały nr XXXII/287/2021
Rady Gminy Pruszcz z dnia 25.03 2021 r.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY PRUSZCZ**

**KIERUNKI
ROZWOJU
PRZESTRZENNEGO**

/etap wyłożenia do publicznego wglądu/

[Kod 1485] 100%

1	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	5
2	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy	12
3	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	15
4	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej .	19
5	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	21
	5.1. Komunikacja.....	21
	5.2. Infrastruktura techniczna	22
6	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	25
7	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa	26
8	Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej	27
9	Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	27
10	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	28
	10.1. Główne zadania dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej	28
	10.2. Główne zadania dla leśnej przestrzeni produkcyjnej	29
11	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	29
	11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	29
	11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych	29
12	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	30
13	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)	30
14	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	30
15	Obszary zdegradowane	30
16	Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	31
17	Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.....	31

1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Kierunki zagospodarowania przestrzennego określają potencjalne możliwości zagospodarowania przestrzeni dla realizacji przyjętych celów poprzez sformułowanie rodzaju i zakresu zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy. Ustalenie działań niezbędnych dla wprowadzenia tych zmian jest określeniem zasad polityki przestrzennej. Kierunki zagospodarowania przestrzennego określone zostały w formie ustaleń ogólnych odnoszących się do rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego, ustaleń szczegółowych odniesionych do obszarów polityki przestrzennej, z określeniem głównych form użytkowania i kierunków działań w wyodrębnionych (w ramach tych obszarów) strefach.

Obszar gminy Pruszcz w jej granicach administracyjnych - biorąc pod uwagę uwarunkowania fizyczne, przyrodnicze oraz wynikające z dotychczasowego zagospodarowania - został podzielony na dwie strefy strukturalne: **strefę A** i **strefę B**, charakteryzujące się odmiennymi warunkami wpływającymi na ich obecne i docelowe przeznaczenie, zagospodarowanie i użytkowanie.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

- a) W zakresie funkcji gminy ustala się:
 - rozwój osadnictwa i rolnictwa jako funkcji podstawowych,
 - rozwój agroturystyki oraz usług z zakresu obsługi ludności jako funkcji uzupełniających,
 - rozwój terenów usługowych, magazynowych i produkcyjnych jako funkcji lokalnych;
- b) W zakresie zróżnicowania przestrzeni gminy ustala się jej podział na 2 strefy funkcjonalno-przestrzenne:
 - A - strefa rolniczo-osadnicza (centralna część gminy),
 - B - strefa rolno-przyrodniczo-osadnicza (m.in. dolina Wisły i obszary Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego);
- c) W zakresie hierarchii sieci osadniczej przyjmuje się:
 - wieś Pruszcz - jako wielofunkcyjny ośrodek gminny o znaczeniu lokalnym,
 - pozostałe wsie sołeckie jako ośrodki podstawowe;
- d) W zakresie rolnictwa ustala się:
 - racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z uwzględnieniem dostosowania kierunków produkcji rolnej do uwarunkowań przyrodniczych gminy,
 - promowanie i wdrażanie proekologicznych systemów produkcji rolnej oraz właściwej gospodarki zanieczyszczeniami pochodzącymi z gospodarstw rolnych (na terenie obszarów przyrodniczych prawnie chronionych),
 - wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o różnej przydatności rolniczej i przeznaczenie ich pod inne pozarolnicze zagospodarowanie (np. osadnictwo, dolesienia, turystyka, i in.),
 - wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego wsi poprzez wzrost zatrudnienia w usługach i innych działalnościach gospodarczych,

- preferowanie rozwoju usług związanych z przetwórstwem produktów rolnych pochodzących z upraw ekologicznych,
 - wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących i nowoutworzonych siedlisk w rejonach gminy o dużym udziale gospodarstw indywidualnych,
 - dążenie do wzrostu efektywności rolnictwa i dochodów ludności rolniczej poprzez unowocześnianie technologii (przy aktywnej współpracy z ośrodkami doradztwa rolniczego),
 - promowanie ekologicznego rolnictwa przez wybór odpowiednich kierunków i metod produkcji sprzyjających zachowaniu bioróżnorodności terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - dążenie do zmiany struktury agrarnej poprzez scalanie i rozwój gospodarstw indywidualnych wielkopowierzchniowych,
 - na gruntach rolnych dopuszcza się wprowadzenie przekształceń umożliwiających rozwój różnych form działalności inwestycyjnej związanej z obsługą podstawowych i uzupełniających funkcji gminy w granicach terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz potencjalnych terenów rozwojowych wskazanych na rysunku studium oraz w uzasadnionych przypadkach poza nimi w obrębie istniejących i nowotworzonych siedlisk na terenach przylegających do terenów zainwestowanych;
- e) W zakresie leśnictwa ustala się:
- kontynuowanie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzania lasów w oparciu o przepisy odrębne,
 - ochronę terenów leśnych i prowadzenie działalności profilaktycznej, celem nie dopuszczenia do ich degradacji,
 - zachowanie i odtwarzanie walorów lasów poprzez wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej przydatności rolniczej oraz drzewostanów odpowiadających danym warunkom siedliskowym;
- f) W zakresie osadnictwa ustala się:
- adaptację, przekształcenie i uzupełnienie zabudowy w obrębie terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
 - adaptację istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy i rozbudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk,
 - możliwość wprowadzania nowej zabudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk,
 - możliwość wprowadzania nowej zabudowy mieszkaniowej dla ludności nierolniczej,
 - wyłączenie możliwości lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej, czy innej wrażliwej pod względem akustycznym, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej (przyszłej S5);
- g) W zakresie funkcji produkcyjnej i działalności gospodarczo-usługowej ustala się:
- rozwój funkcji poprzez aktywizację usługowo-gospodarczą nierolniczych gospodarstw indywidualnych, zagospodarowanie potencjalnych terenów rozwojowych, wyznaczonych na rysunku studium oraz wprowadzanie nowej i przekształcanie istniejącej zabudowy w granicach terenów zabudowy wsi,
 - rozwój działalności gospodarczej na terenach sąsiadujących z projektowanym węzłem „Pruszcz” na trasie drogi ekspresowej S5 o wiodącej funkcji produkcyjnej, magazynowej lub/i składowej,

na potencjalnych terenach rozwojowych inwestycji gospodarczych z możliwością sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- ograniczenie zakresu i rodzajów działalności usługowej na obszarach podlegających ochronie z tytułu ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z przepisami odrębnymi, przy jednoczesnym stosowaniu podwyższonych standardów tej zabudowy i urządzeń infrastruktury technicznej,
- obowiązek ograniczenia uciążliwości wynikającej z prowadzonej działalności do granic własności, a także stosowanie środków technicznych skutecznie chroniących środowisko przed szkodliwym oddziaływaniem,
- zakaz budowy zakładów, które w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładzie mogą zostać zakwalifikowane do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz przebudowy istniejących obiektów do rangi skutkującej uznaniem za ww. zakład na terenach produkcyjnych;

h) W zakresie funkcji turystycznej ustala się:

- możliwość rozbudowy istniejącej oraz realizacji nowej zabudowy w ramach potencjalnych wielofunkcyjnych terenów rozwojowych oraz przez przekształcenie istniejącego zainwestowania w obrębie siedlisk lub terenów zabudowy wsi,
- możliwość przystosowania istniejących siedlisk do prowadzenia agroturystyki, a także funkcji hotelowo-gastronomicznych związanych z obsługą ruchu turystycznego i tranzytowego,
- przebudowę i renowację obiektów objętych ochroną konserwatorską i w miarę możliwości przeznaczanie ich na cele turystyczne bądź usługowe, związane z obsługą ruchu turystycznego,
- zagospodarowanie turystyczne obszarów zbocza doliny Wisły w celu udostępnienia ich dla turystyki pieszej i rowerowej;

i) W zakresie ochrony środowiska ustala się:

- dla terenów w granicach form ochrony przyrody i krajobrazu, m.in. Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Zbiornika Koronowskiego, Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, obowiązuje wykorzystanie obszarów zgodnie z przyrodniczymi i prawnymi uwarunkowaniami,
- konieczność przestrzegania zakazów obowiązujących w granicach obszarów objętych formami ochrony przyrody,
- konieczność ochrony krajobrazu wizualnego gminy, polegającej na świadomym kształtowaniu wnętrza krajobrazowych, otwarcie i osi widokowych,
- na obszarach o silnym stopniu zanieczyszczenia wód dążyć do ograniczenia lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć ten stan,
- obowiązek stosowania zaleceń dobrej praktyki rolniczej w zakresie stosowania nawozów,
- obowiązek ograniczenia uciążliwości istniejących i nowo realizowanych obiektów do granic terenu działki, a także stosowanie środków technicznych skutecznie chroniących środowisko.

j) W odniesieniu do ochrony dóbr kultury ustala się respektowanie ustalonego w studium zakresu ochrony konserwatorskiej;

k) W zakresie infrastruktury technicznej ustala się:

- dalszą rozbudowę, przebudowę i budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu ochrony środowiska oraz zapewnienia rozwoju jednostek osadniczych,
- budowę nowych odcinków dróg i konieczność modernizacji istniejących, w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania transportu drogowego,
- dążenie do zaopatrzenia ludności w paliwa gazowe,
- modernizację lokalnych kotłowni oraz indywidualnych źródeł ciepła na rzecz nowoczesnych systemów grzewczych, wykorzystujących ekologiczne paliwa i źródła odnawialne.

Strefa A

Strefa o podstawowej funkcji „rolniczo-osadniczej”. Dominującą funkcją strefy jest rolnictwo, oparte na glebach o bardzo wysokiej i wysokiej przydatności dla potrzeb prowadzenia wysoko towarowej gospodarki rolnej. Strefa A skupia w swoich granicach największe jednostki osadnicze z terenu gminy, z miejscowością gminną włącznie.

W granicach strefy występują tereny o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, będące terenami osadnictwa. Dla obszarów osadniczych przewiduje się ich docelowe przeznaczenie i zmianę użytkowania na tereny zainwestowane (lub pozostawienie ich w obecnym stanie) zależnie od występujących potrzeb oraz po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych. Za tereny o najwyższej przydatności dla rolnictwa zostały uznane tereny gruntów rolnych klas I-III. Pozostałe tereny to tereny rolne o różnej przydatności dla rolnictwa - grunty rolne i leśne klas IV-VI.

Strefę A charakteryzuje zabudowa zlokalizowana wzdłuż istniejących dróg różnych kategorii, stwarzającą łatwą możliwość jej docelowego uzupełnienia (zagęszczenia) i rozbudowy oraz dogodne warunki doprowadzenia niezbędnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. W strefie A występują dobre warunki dla wyznaczenia pasm zabudowy, natomiast w obrębie obecnych jednostek osadniczych w oparciu o istniejący układ drogowy występują skupiska zabudowy. Zabudowa występująca w granicach tej strefy charakteryzuje się pewną różnorodnością pod względem funkcji.

Strefa A obejmuje w całości obszary otoczenia nowego węzła drogowego „Pruszcz” w Zbrachlinie na drodze ekspresowej S5. Planuje się utworzenie na terenach przylegających do węzła miejsc lokalizacji terenów inwestycyjnych, w obrębie wyznaczonych na rysunku Studium, potencjalnych terenów rozwojowych inwestycji gospodarczych, w oparciu o nowo sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Strefa B

Strefa o podstawowej funkcji „rolno-przyrodniczo-osadniczej”. Obejmuje ona około 18% obszaru gminy. W granice strefy B w całości wchodzi obszar Doliny Wisły z oddzielającą ją od wysoczyzny wysoką krawędzią. Obszar ma charakter pasowy: tereny rolnicze rozdziela zbocze doliny Wisły. Obszar strefy B obejmuje swoimi granicami 100% powierzchni znajdującego się w granicach gminy Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Dominująca na tym obszarze funkcja rolnicza ograniczona jest uwarunkowaniami wynikającymi z cech fizjograficznych środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony.

Strefa B obecnie stanowi zróżnicowany obszar pod względem zagospodarowania i użytkowania. Charakteryzuje się dużą zmiennością, zarówno pod kątem budowy fizycznej i geologicznej poszczególnych obszarów, jak również wynikającą z dotychczasowego wykorzystywania, zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w tej strefie.

Wydzielone w tym obszarze funkcjonalnym obszary osadnicze w przeważającej części pokrywają się z obecnymi jednostkami osadniczymi jak np.: Topolno, Cieleszyn, Konstantowo, czy też Luskowo. Obszar osadniczy Topolno, będzie docelowo koncentrował zabudowę mieszkaniową i zagrodową oraz w miarę występujących potrzeb zabudowę usługową.

Dolna część obszaru oparta jest na istniejących jednostkach osadniczych takich jak: Grabowo, Rudki i Topolno (część dolna). Część ta ma charakter rolniczo-osadniczy. Pomiędzy jednostkami rozciąga się atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo pas zbocza doliny Wisły. Do samej rzeki przylega natomiast obszar międzywala Wisły, całkowicie podporządkowany procesom hydrologicznym rzeki oraz uwarunkowaniom przyrodniczym.

USTALENIA SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE ZRÓŻNICOWANIA PRZESTRZENI GMINY

Ustala się podział gminy na następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne:

- A – strefa rolniczo-osadnicza (centralna część gminy),
- B – strefa rolno-przyrodniczo-osadnicza (zachodnia część gminy).

Strefa A – rolniczo-osadnicza

Strefa obejmuje wsie: Serock, Łowinek, Łowin, Brzeźno, Łaszewo, Gołuszyce, Nieciszewo, Pruszcz, Mirowice, Wałdowo, Bagniewo, Bagniewko, Zawada, Zbrachlin, Luskówko, Małociechowo, Niewieścín. Fragment obszaru leży w Obszarze Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Dla strefy ustala się:

- 1) przekształcenia i uzupełnienia zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania, mające na celu podniesienie standardów i walorów architektonicznych obiektów,
- 2) wsie sołectkie jako miejsce koncentracji mieszkalnictwa, usług podstawowych i działalności produkcyjno-usługowej w granicach zabudowy wsi i potencjalnych terenów rozwojowych z zamiarem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – zgodnie z rysunkiem studium,
- 3) tereny o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej do adaptacji i uzupełnień, objęte zamiarem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - zgodnie z rysunkiem studium,
- 4) potencjalne wielofunkcyjne tereny rozwojowe predysponowane do rozwoju funkcji osadniczych: mieszkaniowych, zagrodowych lub usługowych, objęte zamiarem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem możliwości ograniczeń funkcji zgodnie z przepisami odrębnymi - zgodnie z rysunkiem studium,
- 5) potencjalne tereny rozwojowe inwestycji gospodarczych z możliwością sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego funkcji produkcyjnej, składowej, magazynowej w celu umożliwienia realizacji wielkopowierzchniowych funkcji produkcyjnych, magazynowych lub/i składowych - w projekcie planu należy w sposób szczególny uwzględnić wymagania i potrzeby ochrony ludności przed negatywnym oddziaływaniem inwestycji oraz ograniczenia oddziaływania inwestycji na tereny chronione – intensywny charakter zabudowy winien charakteryzować się ograniczeniem wysokości budynków oraz zachowaniem znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnej,

- 6) tereny produkcji, składów i magazynów – zgodnie z rysunkiem studium lub na terenach rozwojowych,
- 7) przebudowę, rozbudowę i budowę urządzeń z zakresu infrastruktury technicznej w celu ochrony środowiska przyrodniczego na warunkach określonych w ustaleniach ogólnych,
- 8) wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z przydatnością gruntów oraz warunkami określonymi w ustaleniach ogólnych, dążąc do zachowania zrównoważonego rozwoju, w tym rozwoju funkcji agroturystycznej,
- 9) możliwość zalesiania gruntów rolnych o niskiej przydatności produkcyjnej,
- 10) realizację ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach, na których one obowiązują (wskazano na rysunku),
- 11) projektowaną obwodnicę wsi Pruszcz (bez wskazywania przebiegu na rysunku studium) jako obejście miasta od południowego zachodu lub jako przebudowę układu komunikacyjnego w centrum miejscowości, do określenia na podstawie opracowań branżowych,
- 12) utrzymanie funkcji związanych z produkcją energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym na obszarach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z możliwością rozbudowy instalacji fotowoltaicznych w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych,
- 13) tereny przestrzeni publicznej, obiekty infrastruktury społecznej, technicznej oraz inne tereny występujące w strefie: świetlice wiejskie, OSP, ujęcia wody, stacje paliw, budynki oświatowo-kulturalne, place zabaw, boiska, kościoły, cmentarze tym budynki użyteczności publicznej.

Ponadto na terenie strefy dopuszcza się:

- 1) lokalizację nowej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej oraz produkcyjnej w oparciu o obowiązujące przepisy,
- 2) rozwój nowych działalności gospodarczych, w szczególności związanych z obsługą rolnictwa, turystyką, agroturystyką, przetwórstwem rolno-spożywczym oraz produkcją drzewną;
- 3) realizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na potrzeby lokalnej społeczności.

Strefa B – rolno-przyrodniczo-osadnicza

Strefa obejmuje wieś Parlin, Luskowo, Topolno, Konstantowo, Cieleszyn, Rudki, Grabówko, Grabowo, Trępel. Położona jest częściowo w obszarze Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego i Chełmińskiego Parku Krajobrazowego (Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą), Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły i Solecka Dolina Wisły. Obejmuje zarówno zbocze doliny Wisły, jak i tereny położone w międzywalu Wisły.

Dla strefy ustala się:

- 1) przekształcenia i uzupełnienia zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania, mające na celu podniesienie standardów i walorów architektonicznych obiektów,
- 2) wsie sołeckie jako miejsce koncentracji mieszkalnictwa, usług podstawowych i działalności usługowej w granicach zabudowy wsi i potencjalnych terenów rozwojowych,

- 3) potencjalne wielofunkcyjne tereny rozwojowe predysponowane do rozwoju funkcji osadniczych: mieszkaniowych, zagrodowych lub usługowych, objęte zamiarem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem możliwości ograniczeń funkcji zgodnie z przepisami odrębnymi - zgodnie z rysunkiem studium,
- 4) przebudowę, rozbudowę i budowę urządzeń z zakresu infrastruktury technicznej w celu ochrony środowiska przyrodniczego na warunkach określonych w ustaleniach ogólnych,
- 5) wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z przydatnością gruntów oraz warunkami określonymi w ustaleniach ogólnych, dążąc do zachowania zrównoważonego rozwoju, w tym rozwoju funkcji agroturystycznej;
- 6) ochronę terenów leśnych i prowadzenie działań profilaktycznych celem nie dopuszczenia do ich degradacji,
- 7) możliwość zalesiania gruntów rolnych o niskiej przydatności produkcyjnej,
- 8) realizację ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach, na których one obowiązują (wskazano na rysunku),
- 9) tereny przestrzeni publicznej, obiekty infrastruktury społecznej, technicznej oraz inne tereny występujące w strefie: świetlice wiejskie, OSP, place zabaw, w tym budynki użyteczności publicznej,
- 10) na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią raz na 100 lat obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, inna zabudowa zgodnie z przepisami odrębnymi,
- 11) w strefie zagrożenia ruchami masowymi gruntu obowiązuje ograniczenie kształtowania zabudowy zgodnie z warunkami geotechnicznymi gruntu, przy zastosowaniu zabezpieczeń technicznych gruntu przed osiadaniem, jeśli będzie to wymagane.

Ponadto na terenie strefy dopuszcza się:

- 1) lokalizację nowej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej oraz usługowej z zakresu usług turystyki w oparciu o obowiązujące przepisy,
- 2) rozwój nowych działalności gospodarczych, w szczególności związanych z obsługą rolnictwa, z turystyką lub agroturystyką oraz obsługą wodnego szlaku turystycznego (stanice wodne kajakowe, przystań żeglarska, całoroczna baza noclegowa, gastronomiczna, sportowa itp.),
- 3) realizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na potrzeby lokalnej społeczności, infrastruktury ruchu turystycznego (turystyka podmiejska, formy krajoznawcze) poprzez wyznaczenie tras turystycznych, szlaków turystycznych i edukacyjnych, pieszych, rowerowych, konnych.

2 Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Na terenie gminy Pruszcz ustala się następujące kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania:

1. należy dążyć do porządkowania rodzajów funkcji zabudowy, dla uzyskania terenów monofunkcyjnych;
2. należy ograniczać rozproszenie zabudowy na terenach rolniczych;
3. należy dążyć do wykształcania przestrzeni publicznych, niezbędnych do wytworzenia lokalnych centrów – takich jak np. parki, skwery, place, ciągi piesze i inne tereny ogólnodostępnej zieleni, połączone z istniejącymi jednostkami oświatowymi, kulturalnymi, kultowymi i sportowymi;
4. należy działać w kierunku wykształcania przestrzeni publicznych o wysokim poziomie estetycznym i funkcjonalnym, intensyfikacji funkcji centrotwórczych, w tym zwiększania atrakcyjności usług, koncentracji usług, i koncentracji działalności gospodarczej na wydzielonych terenach i działkach;
5. należy dążyć do ochrony obecnego wartościowego zainwestowania, przekształceń obiektów o niskich walorach architektonicznych;
6. obowiązuje zharmonizowanie z istniejącymi wartościowymi obiektami, pod względem zasad podziałów płaszczyzn i brył, proporcji wymiarów, pochylenia dachów, rozwiązań detali, kolorystyki oraz zastosowanych materiałów;
7. dążenie do zwiększenia wielkości powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę, wskazane docelowe osiągnięcie wskaźnika 30 m² powierzchni użytkowej mieszkania, przypadającej na jedną osobę, jako wartości przeciętnej dla obszaru gminy;
8. na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowościach Pruszcz i Serock - wysokość zabudowy nie powinna być wyższa niż 12 m n.p.t., i nie powinna przekraczać maksymalnie 3 kondygnacji nadziemnych;
9. na pozostałych terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zasadniczo wysokość zabudowy nie powinna być wyższa niż 9 m n.p.t., i nie powinna przekraczać maksymalnie 2 kondygnacji nadziemnych;
10. udział powierzchni biologicznie czynnej na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie powinien być niższy niż 40% powierzchni całkowitej poszczególnej działki w przypadku zabudowy w układzie wolno stojącym i bliźniaczym, a w przypadku realizowania ewentualnej zabudowy w układzie szeregowym oraz usług nieuciążliwych - 30%;
11. w zakresie gabarytów, linii zabudowy i rodzajów dachów należy nawiązywać do charakteru przeważającej zabudowy w danym zespole urbanistycznym lub ruralistycznym;
12. minimalna powierzchnia działki zabudowy jednorodzinnej w przypadku zabudowy w układzie wolno stojącym nie powinna być mniejsza niż 500 m², w układzie bliźniaczym 400 m², a w ewentualnym układzie szeregowym 200 m²;
13. na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wysokość zabudowy nie powinna być większa niż 15 m n.p.t. oraz nie powinna przekraczać 4 kondygnacji nadziemnych.

Wskazana jest lokalizacja tego rodzaju zabudowy w miejscowościach takich jak: Pruszcz, Serock oraz w tych miejscowościach, gdzie już taka zabudowa występuje np. Łaszewo, Luskowo itp. Udział powierzchni biologicznie czynnej dla tej funkcji nie może być mniejszy niż 25% jej powierzchni całkowitej. Dopuszcza się odstępstwo od ustalonego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej na obszarze centrum miejscowości Pruszcz i Serock, jeżeli będzie to wynikało z potrzeby zachowania historycznego charakteru zabudowy tych miejscowości;

14. w miejscowości Pruszcz na terenach zabudowy usługowej, w tym sportu i rekreacji, kultury i oświaty - wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 16 m n.p.t. i 4 (czterech) kondygnacji nadziemnych, z dopuszczeniem odstępstw, jeżeli wymagają tego względy technologiczne oraz gdy nie będzie to kolidowało z charakterem zabudowy terenu i zasadami ładu przestrzennego zabudowy;
15. w miejscowościach poza Pruszczem wskazane nie przekraczanie wysokości 12 m n.p.t. Szczególnie dla miejscowości Luskowo i nowego terenu realizacji funkcji wypoczynkowej należy pod względem wysokości obiektów nie przekraczać wysokości 12 m n.p.t.;
16. dla obiektów produkcyjnych przewidywanych do realizacji w obszarach osadniczych wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 16 m n.p.t. i 4 kondygnacji nadziemnych, z dopuszczeniem odstępstw, jeżeli wymagają tego względy technologiczne oraz gdy nie będzie to kolidowało z charakterem zabudowy terenu i zasadami ładu przestrzennego tego obszaru;
17. dla obiektów produkcyjnych przewidywanych do realizacji w wysokości zabudowy nie powinna przekraczać 20 m n.p.t. i 4 kondygnacji nadziemnych, z dopuszczeniem odstępstw, jeżeli wymagają tego względy technologiczne oraz gdy nie będzie to kolidowało z charakterem zabudowy terenu i zasadami ładu przestrzennego tego obszaru;
18. udział powierzchni biologicznie czynnej na terenach zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej nie powinien być niższy niż 10% powierzchni całkowitej poszczególnej działki;
19. przy realizowaniu wszelkiego rodzaju zabudowy na obszarze gminy należy dążyć do określenia obowiązujących linii zabudowy, tworzących pierzeje ulic zbiorczych i lokalnych wpływających pośrednio na kształtowanie ładu przestrzennego;
20. na terenach zabudowy zagrodowej i terenach obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, wysokość budynków mieszkalnych nie powinna być większa niż 10 m i 2 kondygnacje nadziemne, dopuszcza się 3 kondygnacje, a wysokość pozostałych obiektów budowlanych (inwentarskich, gospodarczych, jak również silosy na zboże) nie powinna przekraczać wysokości 35 m n.p.t., z dopuszczeniem odstępstw, jeżeli wymagają tego względy technologiczne i nie będzie to w zasadniczy sposób kolidowało z charakterem zabudowy terenu i zasadami ładu przestrzennego.

Na terenach łączących dwie lub więcej funkcji, parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu powinny być dobierane tak, aby umożliwić realizację wszystkich dopuszczonych rodzajów zabudowy i zagospodarowania terenu, jednocześnie zachowując przepisy odrębne odnoszące się do tego rodzaju zabudowy.

Na obszarze gminy obowiązuje dążenie do wprowadzenia ładu przestrzennego na terenach zabudowy mieszkaniowej - całość założenia w obrębie jednej działki powinna stanowić harmonijny zespół zabudowy, w zakresie skali i proporcji brył budynków, z wykorzystaniem jednolitych materiałów wykończeniowych dachu, detalu architektonicznego itp. - ze szczególnym uwzględnieniem kolorystyki.

Ponadto obowiązuje, zgodnie z przepisami odrębnymi:

1. Dążenie do poprawy dostępności obiektów użyteczności publicznej, przestrzeni publicznych, miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.
2. Dla terenów zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej dążenie do ograniczenia:
 - a) uciążliwości do granic działki - wskazane wprowadzenie zieleni izolacyjnej dla terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych,
 - b) lokalizacji tymczasowych obiektów usługowych i gospodarczych na rzecz estetycznych budynków,
 - c) lokalizacji instalacji stwarzających zagrożenia wystąpienia poważnych awarii oraz działalności związanej ze stosowaniem substancji niebezpiecznych.

Parametry i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów wyżej nie wymienione i nie wynikające z innych ustaleń Studium, będą określone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o obowiązujące przepisy odrębne oraz z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych.

Tereny, na których zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązuje całkowity zakaz zabudowy:

1. obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody w granicach gminy, tj. rezerwy przyrody;
2. tereny w odległości 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego;
3. obszary osuwania się mas ziemnych ;
4. obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
5. grunty rolne klas I-III.

Tereny, na których występują ograniczenia w lokalizowaniu zabudowy:

1. obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, tj. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 – m.in. w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. pasy funkcyjne linii elektroenergetycznych;
3. strefa kontrolowana gazociągu;

4. tereny znajdujące się w strefach sanitarnych cmentarzy – przy czym odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone;
5. tereny znajdujące się w zasięgu oddziaływania elektrowni wiatrowych (istniejących i projektowanych) – w odległości wynoszącej dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowej realizacja zabudowy mieszkaniowej i zabudowy o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi;
6. w strefie zagrożonej ruchami masowymi gruntu należy ograniczyć inwestycje budowlane do niezbędnego minimum, sieci uzbrojenia tereny realizować jedynie w uzasadnionych przypadkach, mając na względzie interes grupowy mieszkańców gminy;
7. w strefie szczególnego zagrożenia powodzią raz na 100 lat należy ograniczyć działania inwestycyjne gminy do niezbędnego minimum związanego z zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców i ich mienia;
8. tereny cenne przyrodniczo, lokalne ciągi ekologiczne, podmokłości.

3 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

W części Uwarunkowania rozwoju gminy Pruszcz zdiagnozowano stan środowiska przyrodniczego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. Obowiązujące w ich granicach zakazy i nakazy wynikają z obowiązujących przepisów odrębnych. Studium nie wprowadza dodatkowych ograniczeń w tym zakresie. Akcentuje się jedynie wybrane kierunki ze względu na specyfikę uwarunkowań środowiskowych gminy.

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody jest jednym z wojewódzkich priorytetów Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego. Związane to jest z koniecznością uwzględniania wymogów Unii Europejskiej. Główne kierunki to:

- realizacja zadań ochronnych na obszarach Natura 2000,
- optymalizacja sieci obszarów chronionych,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi,
- realizacja programów rolno-środowiskowych,
- zalesianie gruntów porolnych lub zdegradowanych,
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.

Mając na uwadze respektowanie tych przepisów w działaniach gminy Pruszcz należy uwzględnić realizację następujących zasad związanych z ochroną przyrody:

- a) wykorzystywanie obszarów zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami, w uwzględnieniu potrzeby ochrony walorów środowiska przyrodniczego, cech krajobrazu i wartości kulturowych oraz obowiązujących dla danego terenu przepisów prawnych z zakresu ochrony przyrody i środowiska;
- b) przestrzeganie zasad wynikających z aktów prawnych, dotyczących form ochrony przyrody, na obszarach, na których obowiązują;
- c) lokalizacja obiektów rekreacyjnych i turystycznych podporządkowana wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;
- d) na terenach objętych ochroną działania inwestycyjne należy harmonizować z otaczającym krajobrazem;
- e) inwestycje melioracyjne projektować i realizować w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach dla zachowania właściwych stosunków wodnych w glebie, przeciwdziałać nadmiernemu przesuszaniu i zawilgoceniu gleb;
- f) prowadzenie działań zmierzających do poprawy stanu czystości wód;
- g) zastosowania systemowych rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej;
- h) stosowanie środków ochrony roślin uwzględniające zasadę ich selektywnego działania, a w przyszłości ograniczenia na rzecz upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników;
- i) dążenie do zwiększenia powierzchni leśnej oraz zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przeciwdziałanie dewastacji powierzchni leśnych, w tym runa leśnego, możliwość zalesiania gruntów rolnych w oparciu o przepisy odrębne;
- j) zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniami i pożarami;
- k) ograniczenie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni;
- l) wzmożenie działań ochronnych i konserwatorskich podejmowanych w takich obiektach jak: pomniki przyrody, użytki ekologiczne, parki rekreacyjne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory;
- m) prowadzenie nadzoru nad lasami prywatnymi i zalesionymi gruntami porolnymi;
- n) na obszarach Natura 2000 obowiązuje:
 - a. ochrona i rewaloryzacja istniejących i zakaz wprowadzania nowych nasadzeń drzew oraz zalesień, na potrzeby ochrony derkacza i błotniaka stawowego, które są przedmiotami ochrony,
 - b. zapewnienie właściwego stanu ochrony dla gatunków tj.: bielik, błotniak stawowy, żuraw, gęś zbożowa, kulik wielki, siewka złota poprzez zachowanie układu leśno-rolnego w dolinie Wisły.

Nadwiślański Park Krajobrazowy - obowiązuje rozporządzenie nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1874), zmienione rozporządzeniem nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1083).

Chelmiński Park Krajobrazowy - obowiązuje rozporządzenie nr 19/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Chelmińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r. Nr 108, poz. 1873), zmienione częściowo rozporządzeniem nr 7/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 52, poz. 1084). W granicach administracyjnych gminy Pruszcz występuje jedynie niewielki fragment Chelmińskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący koryto Wisły.

Na obszarze **Parków Krajobrazowych** obowiązują zakazy wymienione w aktach powołujących, w tym: realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu - uchwała nr XI/254/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 6122). Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów na terenie Nadwiślańskiego OChK obejmują ochronę roślin metodami biologicznymi, ochronę zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego - uchwała nr IX/182/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 września 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4757). W zakresie nakazów i zakazów w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują przepisy w/w uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i inne.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 - dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1184) zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 2506). W planie zawarto wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 - dla obszaru sporządzono plan zadań ochronnych – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r. poz. 814), zmieniony w części zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3276).

W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego należy dążyć do spełnienia następujących uwarunkowań ekofizjograficznych:

- a) Dla zachowania wartości oraz kształtowania ciągłości powiązań przyrodniczych i ich różnorodności w procesie planistycznym należy:
 - a. stosować wymóg zagospodarowania zielenią, związaną z siedliskiem naturalnym, terenów, które po zakończeniu inwestycji nie będą użytkowane jako konieczne powierzchnie utwardzone;
 - b. ograniczać lokalizacje wszelkiego rodzaju obiektów kubaturowych na terenach o trudnych warunkach geotechnicznych (tereny zagrożone ruchami masowymi);
 - c. unikać podczas realizacji inwestycji przerywania lokalnych ciągów wodnych, a ingerencję w istniejące układy hydrologiczne ograniczyć do niezbędnego minimum;
 - d. w maksymalnym stopniu nawiązywać podczas procedury planistycznej do zastanych struktur terenowych oraz wytycznych konserwatorskich;
 - e. sankcjonować w procesie planistycznym konfigurację terenu.
- b) Z uwagi na cechy zasobów przyrodniczych i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru należy wskazywać pod poszczególne rodzaje i sposoby zagospodarowania tereny o podporządkowaniu potrzebom prawidłowego funkcjonowania środowiska:
 - a. przeprowadzać sprawnie proces przebudowy, projektować znaczące prace ziemne i front robót w sposób skoordynowany;
 - b. dla ograniczenia przewidywanych uciążliwości /np. emisji nadmiernego hałasu/ podczas prac ciężkim sprzętem budowlanym, należy uwzględniać czas ich wykonywania, porę roku oraz planować plac budowy.
- c) Dla ograniczenia przewidywanych uciążliwości np. emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, nadmiernego poboru wody, niezgodnego z przepisami sposobu gromadzenia ścieków, należy:
 - a. wodę doprowadzać z istniejących sieci wodociągowych;
 - b. w terenach trudnych strukturalnie, z możliwością powstania inwersji, stosować zakaz używania paliw wysokoemisyjnych;
 - c. ścieki sanitarne i deszczowe odprowadzać do istniejących sieci kanalizacji, a stamtąd do oczyszczalni ścieków /lub odpowiednich odbiorników - dotyczy ścieków deszczowych/ lub czasowo opróżnianych szczelnych zbiorników na nieczystości płynne (szamba).

Wyżej wymienione zalecenia i uwarunkowania wynikają nie tylko z faktu ogólnie obowiązujących norm środowiskowych, ale przede wszystkim z racji położenia terenu gminy w obszarach chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Na terenie gminy nie występują uzdrowiska.

4 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dla obiektów zabytkowych, zlokalizowanych na terenie gminy Pruszcz, wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej, które wskazano na rysunku studium:

- „A” – strefę pełnej ochrony konserwatorskiej,
- „B” – strefę ochrony konserwatorskiej,
- „W” – strefę ochrony archeologicznej.

Na obszarze gminy większość obiektów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków objęta została strefami ochrony konserwatorskiej. Obiekty zabytkowe zlokalizowane poza strefami objęte są ochroną w ramach wpisu do gminnej ewidencji zabytków i podlegają następującym rygorom konserwatorskim:

- a) wymagane jest uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac remontowych, adaptacyjnych i rozbiórkowych;
- b) wskazane jest dostosowanie nowej zabudowy wprowadzanej w obszar działki do istniejących budynków historycznych pod względem gabarytów, kompozycji bryły, kolorystyki i detalu, geometrii dachu itp. oraz uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Powyższe zasady są wiążącymi przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustalania warunków zabudowy w drodze decyzji.

STREFA „A” PEŁNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej obejmuje obiekty i obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględного zachowania. Obowiązują nakazy:

- a) naukowego badania i dokumentowania zabytków;
- b) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- c) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- d) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- e) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury;
- f) wymaga się uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na dokonywanie:
 - a. wszelkich działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku,
 - b. zmian podziału własnościowego i geodezyjnego.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „A” jest zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewaloryzacja, rekonstrukcja, zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej, usuwanie obiektów dysharmonizujących, dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołu zabytkowego, eliminacja funkcji uciążliwych.

STREFA „B” OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej obejmuje tereny zawierające znaczną część elementów historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej o wartościach kulturowych. Obszary objęte strefą „B” podlegają rygorom w zakresie utrzymania historycznego rozplanowania i zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy. W strefie „B” obowiązuje nakaz uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków:

- a) remontów, modernizacji, adaptacji, zmian sposobu użytkowania, obiektów ujętych w ewidencji zabytków, uzupełnień zabudowy, wprowadzania małych form architektonicznych, prac ziemnych;
- b) lokalizacji nowych budynków;
- c) dokonywania zmian podziału geodezyjnego lub innych zmian mających wpływ na ukształtowany historycznie układ zabudowy lub innych obiektów położonych w strefie, w tym małej architektury i innych obiektów budowlanych oraz istniejących drzew.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „B” jest zachowanie historycznego układu zabudowy (linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości, podziały historyczne, wkomponowanie w krajobraz naturalny), zachowanie zabudowy historycznej (jej konserwacja i rewaloryzacja), dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji, zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków i cmentarzy, usuwanie obiektów dysharmonizujących.

STREFA „W” OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ

Strefa „W” obejmuje tereny o rozpoznanej, na podstawie badań, zawartości ważnych relikwów archeologicznych. Na obszarze strefy wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi na koszt inwestora. Zakres prac archeologicznych określa się przy uzgadnianiu projektu budowlanego.

W strefie „W” wymagane jest uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektowanych wszelkich prac ziemnych na obszarze strefy. Egzemplarz dokumentacji z badań archeologicznych /na koszt inwestora/ po ich zakończeniu podlega nieodpłatnemu przekazaniu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

5 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

5.1. Komunikacja

W zakresie komunikacji na terenie gminy Pruszcz obowiązują:

- a) przebudowa drogi wojewódzkiej nr 248 (zadanie o znaczeniu wojewódzkim);
- b) budowa bezkolizyjnego przejazdu nad linią kolejową w przebiegu drogi 1266C lub jako obejście miejscowości Pruszcz od strony południowo-zachodniej (likwidacja przejazdów kolejowo-drogowych);
- c) rozbudowa układu drogowego w Zbrachlinie w związku z przyjęciem ruchu z węzła „Pruszcz” na drodze ekspresowej S5;
- d) możliwość obsługi komunikacyjnej z drogi klasy S wyłącznie poprzez węzły drogowe, w miejscach stosownych, określonej w dokumentacji inwestycji;
- e) poprawa standardu technicznego, w tym poszerzenie poboczy drogi 1266C na odcinku Zbrachlin-Pruszcz;
- f) rozbudowa, przebudowa i remonty dróg powiatowych i gminnych do standardu przypisanego kategorii i klasie tych dróg, a w szczególności do utwardzenia nawierzchni i urządzenia ulic i dróg;
- g) rozwój urządzeń komunikacyjnych, obsługujących intensywnie wzrastający ruch drogowy, przede wszystkim stacji paliw i parkingów przydrożnych, gwarantujących zaspokojenie popytu na usługi związane z obsługą samochodów i podróży, tj. zaopatrzenie w paliwo, odpoczynek, gastronomia;
- h) realizacja, w miarę możliwości i potrzeb, nowych ulic (dróg gminnych), przede wszystkim w aspekcie obsługi nowych terenów przewidzianych do zainwestowania, z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego, umożliwiających lokalizację pasów zieleni oddzielających chodniki od jezdni, a tym samym ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na tereny otaczające;
- i) dalsza rozbudowa systemu komunikacji rowerowej – trasy lokalne mogą być alternatywą dojazdu do pracy, szkół i usług, ale przede wszystkim dodatkowym atutem w dziedzinie turystyki i rekreacji;
- j) budowa nowych dróg gminnych - wprowadzenie powiązań komunikacyjnych o charakterze lokalnym poszczególnych fragmentów w gminie, jako rozbudowa sieci dróg gminnych w terenach zainwestowanych oraz wynikających z ustaleń sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.2. Infrastruktura techniczna

Głównym celem rozwoju gminy jest podniesienie standardu życia jej mieszkańców, stąd konieczna jest rozbudowa i budowa infrastruktury technicznej.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej przyjęto następujące ustalenia:

- a) rozbudowa sieci wodociągowych umożliwiających bezawaryjną dostawę wody do nowych odbiorców;
- b) budowa nowych odcinków sieci wodociągowych dla terenów nowych inwestycji;
- c) przebudowa i wymiana istniejących odcinków sieci wodociągowych w gruntach prywatnych i pasie drogowym;
- d) realizacja kolektorów sanitarnych grawitacyjnych, dla terenów, które mogą zostać objęte zbiorczym systemem kanalizacji;
- e) realizacja kolektorów i kanałów deszczowych dla terenów nowych inwestycji;
- f) rozbudowa, przebudowa i wymiana kanalizacji sanitarnej - gmina należy do aglomeracji Pruszcz wg KPOŚK; granicę wskazano na rysunku studium;
- g) realizacja systemów podczyszczalni wód opadowych przed odprowadzeniem ich do odbiornika,
- h) realizacja kolektorów tłocznych oraz przepompowni ścieków dla terenów, których system odprowadzania ścieków może być połączony z układem kanalizacji gminy,
- i) realizacja nowoczesnych indywidualnych biologicznych oczyszczalni ścieków w miejscowościach, w których budowa systemu kanalizacji nie ma ekonomicznego uzasadnienia.

W zakresie gospodarki odpadami przyjęto następujące ustalenia:

- a) prowadzić kontrolę nad prawidłowością postępowania z odpadami, w szczególności kontrolę udokumentowania przez właścicieli nieruchomości;
- b) przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży.

W zakresie melioracji przyjęto następujące ustalenia:

- a) modernizację i odbudowę urządzeń melioracji wodnych objętych ewidencją;
- b) utrzymanie urządzeń melioracji wodnych – otwartych rowów we właściwym stanie technicznym.

W zakresie elektroenergetyki przyjęto następujące ustalenia:

- a) budowę nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych inwestycji;
- b) w ramach modernizacji sieci, sukcesywne wprowadzanie sieci kablowej niskiego napięcia na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej;
- c) realizację stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikającą ze zwiększonego obciążenia;

- d) przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wprowadzać pasy ochrony funkcyjnej terenów wokół projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych napowietrznych, w poziomie nie mniejszym niż:
- dla linii napowietrznych WN-110 kV – 22 m (po 11 m po każdej ze stron od osi linii),
 - dla linii napowietrznych SN – 14 m (po 7 m po każdej ze stron od osi linii),
 - dla linii napowietrznych nn-0,4 kV – 7 m (3,5 m po każdej ze stron od osi linii),
 - dla linii kablowych WN – 1,0 m (po 0,5 m po każdej ze stron od osi linii),
 - dla linii kablowych SN i nn-0,4 kV – 0,5 m (po 0,25 m po każdej ze stron od osi linii).
- Utworzenie pasów technologicznych wzdłuż linii nie powoduje wyłączenia terenu z zagospodarowania, jedynie może wprowadzać ewentualne obostrzenia. W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii według przepisów odrębnych.
- e) dopuszcza się budowę nowej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej oraz przebudowę, remont i utrzymanie istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, na podstawie przepisów odrębnych;
- f) umożliwia się budowę nowej oraz rozbudowę, przebudowę i remont istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej dystrybucyjnej z zastosowaniem: linii elektroenergetycznych WN, SN i nn wraz z przyłączami w wykonaniu kablowym i/lub napowietrznym; stacji elektroenergetycznych 110 kV (w tym stacji 110 kV/SN) i SN (w tym stacji (SN/nn) w wykonaniu wewnętrznym i/lub napowietrznym. Umożliwia się lokalizację infrastruktury technicznej elektroenergetycznej dystrybucyjnej linowej i elementów energetycznych z nią związanych w pasach drogowych/układach komunikacyjnych tj. terenach ogólnie dostępnych dla prowadzenia sieci;
- g) wyznacza się tereny dla potrzeb lokalizacji stacji elektroenergetycznych wraz z możliwością wprowadzenia/wyprowadzenia do/z stacji linii elektroenergetycznych;
- h) planowane kubaturowe stacje elektroenergetyczne (w tym stacje transformatorowe SN/nn) będące własnością OSD są realizowane jako obiekty naziemne, wolnostojące. Nieprzekraczalna linia zabudowy, minimalna powierzchnia działki, szerokość frontu działki, wyznaczenie miejsc postojowych nie dotyczą istniejących i planowanych obiektów infrastruktury technicznej elektroenergetycznej;
- i) dopuszcza się prawo do podziału istniejących działek celem wydzielenia terenów dla lokalizacji stacji elektroenergetycznych wraz z możliwością wprowadzenia go do stacji linii elektroenergetycznych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- j) dopuszcza się lokalizację stacji elektroenergetycznych na terenach o innym przeznaczeniu wraz z możliwością wprowadzenia do stacji linii elektroenergetycznych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- k) zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej na podstawie przepisów odrębnych.

W zakresie energetyki pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii przyjęto następujące ustalenia:

- a) na terenie gminy nie wyznacza się nowych obszarów dla lokalizacji turbin wiatrowych, jako urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, poza tymi terenami, które zostały uchwalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w stanie obowiązującym na dzień uchwalenia Studium,
- b) dopuszcza się realizację indywidualnych lub zbiorczych systemów wykorzystujących energię geotermalną, energię słoneczną i wodną, z zachowaniem przepisów odrębnych, w tym przy wykazanych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego elektrowniach wiatrowych.

W zakresie gazownictwa przyjęto następujące ustalenia:

- a) dopuszcza się budowę sieci gazociągów głównych i rozdzielczych różnych ciśnień.

W zakresie ciepłownictwa przyjęto następujące ustalenia:

- a) wyeliminowanie źródeł ciepła charakteryzujących się największą uciążliwością dla otoczenia – do tej grupy należą piece węglowe w budynkach mieszkalnych i usługowych,
- b) w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i w indywidualnych gospodarstwach, a szczególnie w nowych budynkach mieszkalnych wymagane stosowanie systemów grzewczych, preferujących paliwa ekologiczne, takie jak energia elektryczna, olej opałowy, gaz, odnawialne źródła energii itp. eliminujące emisję zanieczyszczeń do atmosfery,
- c) należy wyeliminować lokalizację pionowych kolektorów do poboru ciepła ziemi w obszarach zasobowych ujęć wody, strefach ochronnych, obszarach spływu wód do ujęć - ze względu na ochronę jakości wód podziemnych przeznaczonych do spożycia.

W zakresie telekomunikacji przyjęto następujące ustalenia:

- a) dalsze unowocześnianie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych;
- b) docelowo wymianę napowietrznych i kablowych linii telekomunikacyjnych na rzecz podziemnego okablowania światłowodowego;
- c) rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

6 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, określonych w studium, stanowi zadania własne gminy. Zadania te są określone w wieloletnich programach inwestycyjnych gminy i finansowane ze środków budżetu gminy. Inwestycjami celu publicznego o znaczeniu lokalnym są również zadania i cele zapisane w strategicznych dokumentach gminy. Zadania celu publicznego określają przepisy odrębne.

Z uwagi na skalę opracowania, na rysunku studium nie wskazano dodatkowych granic obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, gdyż będą one głównie lokalizowane w obszarach działalności inwestycyjnej – terenach rozwojowych. W granicach studium wskazano tereny, na których nastąpi zmiana funkcji – objęte zamiarem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Celem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest ustalenie zasad zagospodarowania terenów wraz z ich obsługą komunikacyjną. Na etapie projektu planu rozstrzyga się kwestie wprowadzenia nowych powiązań komunikacyjnych o charakterze lokalnym poszczególnych fragmentów w gminie.

Do zadań tych na terenie gminy Pruszcz należą m.in.:

- a) wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- b) budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;
- c) budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;
- d) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- e) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- f) budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i obiektów sportowych;
- g) zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- h) ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- i) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- j) inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

7 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (uchwalonego uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.) obszaru gminy dotyczą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

zadania w PZPWKP	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą na cele nierolnicze	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	realizacja ciągła
3	Utworzenie rezerwatów i parków kulturowych	Samorządy lokalne we współpracy ze Służbami Konserwatorskimi	do 2010 r.
8	Budowa drogi ekspresowej S-5	GDDKiA	do 2015 r.
19	Modernizacja linii kolejowej nr 131	PKP PLK	do 2010 r.
23	Modernizacja dróg wodnych rz. Wisły	RZGW	do 2010 r.
38	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń wód w zlewni Brdy	Samorządy Lokalne Samorząd Województwa	do 2020 r.
39	Opracowanie Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego	Samorząd Województwa	do 2003 r.
40	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2001-2020	Samorządy lokalne Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	do 2020 r.
41	Powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego	Wojewoda w porozumieniu z samorządami lokalnymi	do 2010 r.
44	Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego	Wojewoda w porozumieniu z samorządami	Do końca 2002 r.
47	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i dolinie Noteci	Wojewoda w porozumieniu z samorządami	do 2010 r.
50	Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów	Samorządy lokalne przy wsparciu służb państwowych	do 2020 r.
115	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 248	Samorząd Województwa	po 2010 r.
176	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Chełmża-Chełmno-Świecie-kierunek Bydgoszcz-Koronowo-Mrocza Dn 300 mm	PGNiG – ROP Gdańsk	II etap

Wymienione wyżej zadania zostały zaplanowane 15 lat wcześniej i większość z nich została już wykonana. Ponadto, poza przebudową drogi nr 248 i budową gazociągu, cele te mają charakter nieinwestycyjny i nie wymagają wyznaczenia i zachowania rezerw terenów pod inwestycje.

8 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

W studium nie wskazuje się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości oraz obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Plan należy sporządzać w każdym przypadku, gdy mają zastosowanie przepisy odrębne, a przewidywane zmiany przeznaczenia terenu nie naruszają ustaleń studium.

W ustaleniach dotyczących kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wymieniono istniejące obszary przestrzeni publicznej w poszczególnych strefach. Niezależnie od powyższego na terenie gminy dopuszcza się realizację urządzeń i obiektów służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych.

9 Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

W granicach opracowania studium określono obszary stanowiące potencjalne tereny rozwojowe, w tym wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz tereny zainwestowane - wymagające uporządkowania, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Granice obszarów wrysowano na rysunku studium w skali 1:25 000, stanowiącym załącznik graficzny do niniejszego studium. Celem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest ustalenie zasad zagospodarowania terenu wraz z obsługą komunikacyjną.

Ponadto dopuszcza się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w granicach określonych stosowną uchwałą Rady Gminy, dla terenów związanych z usytuowaniem elementów infrastruktury technicznej przesyłowej wysokiego i średniego napięcia lub mediów oraz innej infrastruktury technicznej i dróg, w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

10 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

10.1. Główne zadania dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Na podstawie przeprowadzonej analizy uwarunkowań przyrodniczych, zasobów siły roboczej w rolnictwie, struktury agrarnej, poziomu produktywności terenów rolniczych, oceny otoczenia rolnictwa, w wyniku którego wydzielono obszary funkcjonalno-przestrzenne, proponuje się przyjąć dla nich następujące kierunki działań:

- a) racjonalne wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, uwzględniające dostosowanie kierunków produkcji rolnej, technologii produkcji i poziomu jej intensywności do walorów przyrodniczych danego obszaru,
- b) stymulowanie rozwoju różnych form przedsiębiorczości, szczególnie w przetwórstwie rolno-spożywczym i w działalnościach związanych z rolnictwem i jego otoczeniem,
- c) wyłączenie z produkcji rolnej gruntów nie wykorzystywanych rolniczo,
- d) wspieranie działań producentów rolnych na rzecz organizowania się w grupy producenckie, menedżerskie i marketingowe (pomoc w zakresie systemów informacji, szkoleń, organizacyjno-prawna),
- e) zwiększenie koncentracji i specjalizacji produkcji rolnej na terenach najbardziej przydatnych rolniczo, wyznaczenie priorytetowych kierunków lokalnej produkcji o największych szansach rozwoju,
- f) stymulowanie rozwoju infrastruktury technicznej oraz modernizacji i restrukturyzacji gospodarstw rolnych na rzecz tworzenia wielofunkcyjnego modelu wsi, dzięki większemu zatrudnieniu w usługach, turystyce i rekreacji (agroturystyka),
- g) tworzenie sprzyjających warunków dla podniesienia poziomu wykształcenia młodzieży wiejskiej i restrukturyzacji szkolnictwa i doradztwa dostosowanego do zmienności rynku pracy i lokalnych potrzeb gminy,
- h) dalsze przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego (gleb) i wspieranie działań na rzecz rekultywacji gruntów,
- i) rozwój agroturystyki i budownictwa pensjonatowego powiązanego z osadnictwem wiejskim, przede wszystkim w rejonach atrakcyjnych krajobrazowo,
- j) rozwój zagospodarowania związanego z różnymi formami turystyki z uwzględnieniem ochrony i kształtowania najcenniejszych zasobów środowiska przyrodniczego,
- k) rozwój nieuciążliwych działalności produkcyjno-usługowych związanych z przetwórstwem drewna, runa leśnego i produktów pochodzących z gospodarstw ekologicznych,
- l) na glebach o niskiej bonitacji dopuszcza się możliwość eksploatacji złóż kopalin pospolitych pod warunkiem ich udokumentowania, zgodnie z przepisami odrębnymi.

10.2. Główne zadania dla leśnej przestrzeni produkcyjnej

Wszelkie podejmowane działania w zakresie gospodarki leśnej służyć mają zachowaniu i wzrostowi zasobów leśnych. Ważnym celem jest renaturalizacja obszarów leśnych dla osiągnięcia wzrostu zapasów i przyrostu masy drzewnej (efekt ekonomiczny) oraz ochrona gatunków najbardziej zagrożonych sukcesją, poprawa ogólnego stanu zdrowotności lasów, jak również ochrona przed pożarami (efekt ekologiczny).

W ramach realizacji polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego, na obszarach leśnych gminy niezbędne jest podejmowanie i kontynuacja następujących działań:

- a) stymulacja wielkości powierzchni leśnej poprzez realizację zalesień zgodnie z przepisami odrębnymi,
- b) zachowanie ciągłości struktur leśnych w obrębie międzywała rzeki Wisły oraz zbocza doliny Wisły,
- c) kontynuowanie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzenia lasów,
- d) ochrona terenów leśnych i prowadzenie działalności profilaktycznej, celem niedopuszczenia do ich degradacji,
- e) zachowanie i odtwarzanie walorów lasów poprzez wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej przydatności rolnej, z uwzględnieniem doboru drzewostanów odpowiadających danym warunkom siedliskowym.

11 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Teren gminy Pruszcz leży częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Na podstawie opracowania wykonanego i udostępnionego przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej obszary te zostały wskazane na rysunku studium. Są to wyłącznie tereny w dolinie Wisły obejmujące wypłaszczenia terasy zalewowej. Na ich obszarze wszystkie inwestycje muszą zostać uzgodnione z odpowiednimi organami.

Ponadto, zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (MZP) i mapami ryzyka powodziowego, opracowanymi w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) na terenie gminy Pruszcz, poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, występują również obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania lub całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego. Na obszarach tych nie występują ograniczenia w zagospodarowaniu.

11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Według Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, obszary w znajdujące się w obrębie doliny Wisły są predysponowane do występowania ruchów masowych. Obszary te zawierają się w wydzieleniu terenów o spadku powyżej 8° wskazanych na rysunku Studium jako strefa zagrożenia ruchami masowymi gruntu. Nie ma wśród nich aktywnych lub nieaktywnych osuwisk.

Proponuje się ograniczenie zabudowy dla tych terenów. Zabudowa jest możliwa pod warunkiem wykazania stateczności całego zbocza na podstawie przeprowadzonych szczegółowych badań geologiczno-inżynierskich. Badania geologiczno-inżynierskie, przed przeprowadzeniem prac budowlanych, poza zagrożeniem płynącym z możliwych przemieszczeń gruntu, są zasadne, również ze względu na możliwą skomplikowaną budowę geologiczną terenu.

12 Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Pruszcz aktualnie wyznaczony jest tylko jeden teren górniczy dla eksploatowanego złoża kopaliny pospolitych w miejscowości Małociechowo. Eksploatacja złoża nie wymagała wyznaczenia filarów ochronnych. Dla złoża prowadzone jest obecnie postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji określającej kierunek rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego. Planowany jest kierunek rolny.

13 Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)

W granicach administracyjnych gminy Pruszcz nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne.

14 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji. Na terenie gminy występują tereny do rekultywacji po eksploatacji górniczej, które wskazano na rysunku studium. Kierunek rekultywacji w oparciu o decyzje właściwych organów, wynikających z przepisów odrębnych.

15 Obszary zdegradowane

W przypadku, gdy gmina zamierza przygotować, koordynować i tworzyć warunki do prowadzenia rewitalizacji, rada gminy wyznacza obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany gospodarczo, środowiskowo, przestrzenno-funkcjonalnie lub technicznie.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Pruszcz na lata 2017-2023 na obszarze gminy Pruszcz do obszaru zdegradowanego zaliczono dwa sołectwa: Bagniewko i Topolno. Przeprowadzone analizy, w oparciu o podział gminy na sołectwa, wykazały, że w zakresie wykorzystanych wskaźników w skali gminy jedynie na terenie ww. sołectw identyfikuje się co najmniej dwa problemy społeczne mierzone wskaźnikami oraz występują tam negatywne zjawiska w sferze gospodarczej.

W wyniku przeprowadzonych analiz, do obszaru zdegradowanego zaliczono sołectwa: Bagniewko oraz Topolno. Ponieważ miejscowości zakwalifikowane do obszaru zdegradowanego nie przekraczają parametrów 20% powierzchni gminy oraz 30% ludności gminy, obszar zdegradowany w całości został uznany za obszar rewitalizacji. Sołectwa Bagniewko oraz Topolno tworzą dwa odrębne podobszary rewitalizacji.

Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje działania prospołeczne i inwestycyjne w istniejących budynkach i obiektach i nie wymaga się, aby wyznaczone zostały w nowe tereny lub kierunki rozwoju przestrzennego, dedykowane działaniom rewitalizacyjnym.

16 Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zgodnie z obowiązującymi przepisami przez teren zamknięty rozumie się teren o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych w drodze decyzji. Na terenie gminy Pruszcz tereny zamknięte wyznaczone zostały wzdłuż torów kolejowych.

17 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Na terenie gminy wyznacza się strefę funkcjonalną B, predysponowaną do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Mając na uwadze potencjał jakim dysponuje gmina pod względem atrakcyjności przyrodniczo-krajobrazowej, proponuje się następujące działania mogące przyczynić się do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej:

1. Wyposażanie nowych i systematyczne doposażenie już obecnie istniejących ciekawych krajobrazowo fragmentów gminy w odpowiednie urządzenia pozwalające na właściwą ekspozycję walorów przyrodniczo-kulturowych dla turystów, a w szczególności:
 - a) budowę punktów widokowych szczególnie na obszarze krawędzi doliny Wisły;
 - b) odnowienie i wytyczenie nowych szlaków turystycznych pieszych i rowerowych;
 - c) budowę małych punktów obsługi turystów, zarówno w formie parkingów w potencjalnych miejscowościach turystycznych i przy niektórych punktach widokowych, ale także w formie przystanków rowerowych wzdłuż ciekawie zlokalizowanych pod względem przyrodniczym ścieżek rowerowych;
 - d) zakaz lokalizacji tablic i urządzeń reklamowych w miejscach szczególnie cennych ze względu na swoje wartości np. krajobrazowo-widokowe, przyrodnicze, kulturowe, historyczne itp. z wyjątkiem tablic o charakterze informacyjnym dotyczącym danego miejsca,
 - e) zabezpieczenie właściwej ekspozycji najciekawszych krajobrazowo fragmentów gminy, a zwłaszcza doliny Wisły w rejonie wsi Grabówko, Trępel, Rudki, Topolno oraz otoczenia jezior w okolicach Serocka;
 - f) przeprowadzenie rewaloryzacji krajobrazu, w wymagających takich działaniach fragmentach gminy, na podstawie sporządzonych studiów krajobrazowych,
 - g) realizację w potencjalnych miejscowościach turystycznych (wsiach agroturystycznych) obiektów rekreacji beznoclegowej, jak: boiska, place gier i zabaw, place wodne, itp.
- 2) Pod funkcje turystyczno-rekreacyjne winno się przeznaczać tereny charakteryzujące się niską przydatnością rolniczą, a co najważniejsze, różnorodnym ukształtowaniem terenu. Biorąc pod uwagę położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wisły oraz coraz większe zainteresowanie wśród społeczności uprawianiem sportów, tj. jeździectwo, kolarstwo, nordic-walking, zakładać należy, iż lokalizacja funkcji wspomagających takich jak stadniny itp. podniosą ofertę gminy i wzmocnią ofertę obecnych już na terenie całej gminy gospodarstw agroturystycznych.
- 3) W związku z położeniem obszaru w korytarzu ekologicznym mającym na celu zapewnienie ciągłości między obszarami prawnie chronionymi Doliny Wisły - w celu zachowania jego funkcjonalności, projektując nowe zainwestowanie, należy uwzględnić zachowanie drożności tego korytarza.

Załącznik Nr 3
do uchwały nr XXXII/287/2021
Rady Gminy Pruszcz z dnia 25.03. 2021 r.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY PRUSZCZ**

**UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE
OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH
ROZWIĄZAŃ
ORAZ SYNTĘZĘ USTALEŃ STUDIUM**

/etap wyłożenia do publicznego wglądu/

Wzrost 1,80m
ciężar ciała 70kg

Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz, zwane dalej „studium”, jest dokumentem planistycznym, określającym politykę jej rozwoju przestrzennego. Studium nie jest przepisem prawa lokalnego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ale jest wiążące dla władz samorządowych oraz podporządkowanych jej organów i jednostek, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy dla realizacji określonych celów.

Za główny cel rozwoju gminy przyjęto podniesienie standardu życia jej mieszkańców, przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego.

Przyjęte kierunki określają politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Wykonując zadania własne w zakresie zagospodarowania przestrzennego, gmina stosuje zasadę zrównoważonego rozwoju w koegzystencji ze środowiskiem przyrodniczym i dąży do optymalnego wykorzystania jego walorów w celu wzrostu dochodów wszystkich mieszkańców gminy.

Przyjęte kierunki mają na celu służyć zrównoważonemu rozwojowi gminy. Studium pozwoli kontynuować i rozbudować przyjęte kierunki rozwoju, a tym samym stworzyć warunki egzystencji i rozwoju rolnictwa, turystyki i gospodarki, ale także wyodrębnić ofertę atrakcyjnych terenów pod zespoły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz inwestycyjnych, z jednoczesnym zapewnieniem rozbudowy infrastruktury technicznej, należącej do zadań własnych Gminy.

Rozwiązania przyjęte w niniejszym opracowaniu stanowią kontynuację kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, z uwzględnieniem jej dotychczasowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, uwarunkowań oraz nowej sytuacji prawnej i gospodarczej.

Rozwiązania przyjęte w studium wynikają z ustaleń planów i programów rangi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej, wniosków organów właściwych do opiniowania i uzgadniania Studium, wniosków ludności oraz wniosków wynikających z kompetencji organu samorządu gminy. Wszystkie rozwiązania przestrzenne dążą do realizacji wniosków do studium, które nie leżą w sprzeczności z obowiązującymi przepisami, wynikają z kompetencji innych organów państwa. Gmina, realizując wnioski do Studium, kierowała się zasadą zachowania ład przestrzennego, unikania możliwości powstawania kolizji funkcji poprzez wprowadzania funkcji na terenach do tego niepredysponowanych oraz ochrony interesu publicznego.

W części dotyczącej uwarunkowań dokonano diagnozy stanu istniejącego w zakresie dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania, stanu ład przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia, potrzeb i możliwości rozwoju gminy, stanu prawnego gruntów, występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych, występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych, występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych, stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej. Dokonano bilansu terenów do zabudowy. Przeanalizowano

również główne ponadlokalne uwarunkowania rozwoju gminy z zakresu zagadnień społecznych i gospodarczych wynikające z opracowań regionalnych województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym Planu Zagospodarowania Przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (uchwalonego uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.). W wyniku charakterystyki uwarunkowań gminy określono kierunki zagospodarowania przestrzennego, określające potencjalne możliwości zagospodarowania przestrzeni dla realizacji przyjętych celów.

Obszar gminy Pruszcz w jej granicach administracyjnych - biorąc pod uwagę uwarunkowania fizyczne, przyrodnicze oraz wynikające z dotychczasowego zagospodarowania - został podzielony na dwie strefy strukturalne: **strefę A** i **strefę B**, charakteryzujące się odmiennymi warunkami wpływającymi na ich obecne i docelowe przeznaczenie, zagospodarowanie i użytkowanie.

W zakresie funkcji gminy ustala się:

- rozwój osadnictwa i rolnictwa jako funkcji podstawowych,
 - rozwój agroturystyki oraz usług z zakresu obsługi ludności jako funkcji uzupełniających,
 - rozwój terenów usługowych, magazynowych i produkcyjnych jako funkcji lokalnych;
- b) W zakresie zróżnicowania przestrzeni gminy ustala się jej podział na 2 strefy funkcjonalno-przestrzenne:
- A - strefa rolniczo-osadnicza (centralna część gminy),
 - B - strefa rolno-przyrodniczo-osadnicza (m.in. dolina Wisły i obszary Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego);
- c) W zakresie hierarchii sieci osadniczej przyjmuje się:
- wieś Pruszcz - jako wielofunkcyjny ośrodek gminny o znaczeniu lokalnym,
 - pozostałe wsie sołeckie jako ośrodki podstawowe;
- d) W zakresie rolnictwa ustala się:
- racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z uwzględnieniem dostosowania kierunków produkcji rolnej do uwarunkowań przyrodniczych gminy,
 - promowanie i wdrażanie proekologicznych systemów produkcji rolnej oraz właściwej gospodarki zanieczyszczeniami pochodzącymi z gospodarstw rolnych (na terenie obszarów przyrodniczych prawnie chronionych),
 - wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o różnej przydatności rolniczej i przeznaczenie ich pod inne pozarolnicze zagospodarowanie (np. osadnictwo, dolesienia, turystyka, i in.),
 - wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego wsi poprzez wzrost zatrudnienia w usługach i innych działalnościach gospodarczych,
 - preferowanie rozwoju usług związanych z przetwórstwem produktów rolnych pochodzących z upraw ekologicznych,
 - wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących i nowoutworzonych siedlisk w rejonach gminy o dużym udziale gospodarstw indywidualnych,
 - dążenie do wzrostu efektywności rolnictwa i dochodów ludności rolniczej poprzez unowocześnianie technologii (przy aktywnej współpracy z ośrodkami doradztwa rolniczego),

- promowanie ekologicznego rolnictwa przez wybór odpowiednich kierunków i metod produkcji sprzyjających zachowaniu bioróżnorodności terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - dążenie do zmiany struktury agrarnej poprzez scalanie i rozwój gospodarstw indywidualnych wielkopowierzchniowych,
 - na gruntach rolnych dopuszcza się wprowadzenie przekształceń umożliwiających rozwój różnych form działalności inwestycyjnej związanej z obsługą podstawowych i uzupełniających funkcji gminy w granicach terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz potencjalnych terenów rozwojowych wskazanych na rysunku studium oraz w uzasadnionych przypadkach poza nimi w obrębie istniejących i nowotworzonych siedlisk na terenach przylegających do terenów zainwestowanych;
- e) W zakresie leśnictwa ustala się:
- kontynuowanie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzania lasów w oparciu o przepisy odrębne,
 - ochronę terenów leśnych i prowadzenie działalności profilaktycznej, celem nie dopuszczenia do ich degradacji,
 - zachowanie i odtwarzanie walorów lasów poprzez wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej przydatności rolniczej oraz drzewostanów odpowiadających danym warunkom siedliskowym;
- f) W zakresie osadnictwa ustala się:
- adaptację, przekształcenie i uzupełnienie zabudowy w obrębie terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
 - adaptację istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy i rozbudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk,
 - możliwość wprowadzania nowej zabudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk,
 - możliwość wprowadzania nowej zabudowy mieszkaniowej dla ludności nierolniczej,
 - wyłączenie możliwości lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej, czy innej wrażliwej pod względem akustycznym, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej (przyszłej S5);
- g) W zakresie funkcji produkcyjnej i działalności gospodarczo-usługowej ustala się:
- rozwój funkcji poprzez aktywizację usługowo-gospodarczą nierentownych gospodarstw indywidualnych, zagospodarowanie potencjalnych terenów rozwojowych, wyznaczonych na rysunku studium oraz wprowadzanie nowej i przekształcanie istniejącej zabudowy w granicach terenów zabudowy wsi,
 - rozwój działalności gospodarczej na terenach sąsiadujących z projektowanym węzłem „Pruszcz” na trasie drogi ekspresowej S5 o wiodącej funkcji produkcyjnej, magazynowej lub/i składowej, na potencjalnych terenach rozwojowych inwestycji gospodarczych z możliwością sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
 - ograniczenie zakresu i rodzajów działalności usługowej na obszarach podlegających ochronie z tytułu ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z przepisami odrębnymi, przy jednoczesnym stosowaniu podwyższonych standardów tej zabudowy i urządzeń infrastruktury technicznej,

- obowiązek ograniczenia uciążliwości wynikającej z prowadzonej działalności do granic własności, a także stosowanie środków technicznych skutecznie chroniących środowisko przed szkodliwym oddziaływaniem,
 - zakaz budowy zakładów, które w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładzie mogą zostać zakwalifikowane do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz przebudowy istniejących obiektów do rangi skutkującej uznaniem za ww. zakład na terenach produkcyjnych;
- h) W zakresie funkcji turystycznej ustala się:
- możliwość rozbudowy istniejącej oraz realizacji nowej zabudowy w ramach potencjalnych terenów rozwojowych oraz przez przekształcenie istniejącego zainwestowania w obrębie siedlisk lub terenów zabudowy wsi,
 - możliwość przystosowania istniejących siedlisk do prowadzenia agroturystyki, a także funkcji hotelowo-gastronomicznych związanych z obsługą ruchu turystycznego i tranzytowego,
 - przebudowę i renowację obiektów objętych ochroną konserwatorską i w miarę możliwości przeznaczanie ich na cele turystyczne bądź usługowe, związane z obsługą ruchu turystycznego,
 - zagospodarowanie turystyczne obszarów zbocza doliny Wisły w celu udostępnienia ich dla turystyki pieszej i rowerowej;
- i) W zakresie ochrony środowiska ustala się:
- dla terenów w granicach form ochrony przyrody i krajobrazu, m.in. Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Zbiornika Koronowskiego, Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, obowiązuje wykorzystanie obszarów zgodnie z przyrodniczymi i prawnymi uwarunkowaniami,
 - konieczność przestrzegania zakazów obowiązujących w granicach obszarów objętych formami ochrony przyrody,
 - konieczność ochrony krajobrazu wizualnego gminy, polegającej na świadomym kształtowaniu wnętrza krajobrazowych, otwarć i osi widokowych,
 - na obszarach o silnym stopniu zanieczyszczenia wód dążyć do ograniczenia lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć ten stan,
 - obowiązek stosowania zaleceń dobrej praktyki rolniczej w zakresie stosowania nawozów,
 - obowiązek ograniczenia uciążliwości istniejących i nowo realizowanych obiektów do granic terenu działki, a także stosowanie środków technicznych skutecznie chroniących środowisko;
- j) W odniesieniu do ochrony dóbr kultury ustala się respektowanie ustalonego w studium zakresu ochrony konserwatorskiej;
- k) W zakresie infrastruktury technicznej ustala się:
- dalszą rozbudowę, przebudowę i budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu ochrony środowiska oraz zapewnienia rozwoju jednostek osadniczych,
 - budowę nowych odcinków dróg i konieczność modernizacji istniejących, w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania transportu drogowego,
 - dążenie do zaopatrzenia ludności w paliwa gazowe,

- modernizację lokalnych kotłowni oraz indywidualnych źródeł ciepła na rzecz nowoczesnych systemów grzewczych, wykorzystujących ekologiczne paliwa i źródła odnawialne.

Mając na uwadze respektowanie tych przepisów w działaniach gminy Pruszcz ustalono, że dla terenów w granicach form ochrony przyrody należy stworzyć podstawy polityki przestrzennej i zasady działania umożliwiające zachowanie wartości środowiska przyrodniczego oraz wykorzystania obszarów zgodnie z przyrodniczymi i prawnymi uwarunkowaniami, konieczność ochrony krajobrazu wizualnego gminy, polegającej na świadomym kształtowaniu wnętrza krajobrazowych, otwarcie i osi widokowych, na obszarach o słabej izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego zastosowanie systemowych rozwiązań w celu ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem, na obszarach o znacznym stopniu zanieczyszczenia wód dążyć do ograniczenia lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć ten stan, obowiązek ograniczenia uciążliwości istniejących i nowo realizowanych obiektów do granic terenu działki, a także stosowanie środków technicznych skutecznie chroniących środowisko. W odniesieniu do ochrony dóbr kultury ustalono: respektowanie ustalonego w studium zakresu ochrony konserwatorskiej.

W zakresie infrastruktury technicznej ustalono: dalszą rozbudowę, przebudowę i budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu ochrony środowiska oraz zapewnienia rozwoju jednostek osadniczych, budowa nowych odcinków dróg i konieczność modernizacji istniejących, w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania transportu drogowego, modernizację lokalnych kotłowni oraz indywidualnych źródeł ciepła na rzecz nowoczesnych systemów grzewczych, wykorzystujących ekologiczne paliwa i źródła odnawialne.

W zakresie osadnictwa ustalono: adaptację, przekształcenie i uzupełnienie zabudowy w obrębie terenów zabudowy wsi, adaptację istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy i rozbudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk, możliwość wprowadzania nowej zabudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk, możliwość wprowadzania nowej zabudowy mieszkaniowej dla ludności nierolniczej, zapobieganie rozdrobnieniu zabudowy, szczególnie w strefie ekotonowej terenów rolnych i leśnych.

W zakresie rozwoju komunikacji ustalono: rozbudowę, przebudowę i remonty dróg powiatowych i gminnych do standardu przypisanego kategorii i klasie tych dróg, a w szczególności do utwardzenia nawierzchni i urządzenia ulic i dróg; rozwój urządzeń komunikacyjnych, obsługujących intensywnie wzrastający ruch drogowy, realizację w miarę możliwości i potrzeb nowych ulic (dróg gminnych), przede wszystkim w aspekcie obsługi nowych terenów przewidzianych do zainwestowania, dalszą rozbudowę systemu komunikacji rowerowej, budowę nowych dróg gminnych - wprowadzenie powiązań komunikacyjnych o charakterze lokalnym poszczególnych fragmentów w gminie, jako rozbudowa sieci dróg gminnych w terenach zainwestowanych oraz wynikających z ustaleń sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej przyjęto za priorytet rozbudowę sieci wodociągowych umożliwiających bezawaryjną dostawę wody do nowych odbiorców, budowę nowych odcinków sieci wodociągowych dla terenów nowych inwestycji, wymianę starych odcinków sieci wodociągowych na nowe, realizację kolektorów sanitarnych grawitacyjnych dla terenów, które mogą zostać objęte zbiorczym systemem kanalizacji oraz realizację nowoczesnych indywidualnych biologicznych oczyszczalni ścieków w miejscowościach, w których budowa systemu kanalizacji nie ma ekonomicznego uzasadnienia.

W zakresie gospodarki odpadami przyjęto ustalenia dotyczące prowadzenia kontroli i edukacji producentów odpadów w zakresie właściwych sposobów prowadzenia gospodarki odpadami.

W zakresie elektroenergetyki przyjęto ustalenia prowadzące do rozbudowy i modernizacji istniejącej sieci elektroenergetycznej, bez konieczności wprowadzania nowych linii wysokiego napięcia.

W zakresie energetyki pozyskiwanej z odnawialnych źródeł dopuszczono realizację indywidualnych lub zbiorczych systemów wykorzystujących energię geotermalną, energię słoneczną z zachowaniem przepisów odrębnych. Nie wyznaczono terenów dla lokalizacji turbin wiatrowych, jako urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, poza istniejącymi w miejscowych planach uchwalonych do dnia uchwalenia studium.

W zakresie gazownictwa i ciepłownictwa przyjęto dalszy rozwój sieci przesyłowych zważywszy na postęp w dystrybucji tego typu mediów. Głównym celem rozbudowy systemów ciepłowniczych będzie wyeliminowanie źródeł charakteryzujących się największą uciążliwością dla otoczenia. Do tej grupy należą paleniska węglowe w mieszkaniach.

Na rysunku studium - z uwagi na skalę opracowania, nie wskazano dodatkowych granic obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, gdyż będą one głównie lokalizowane w obszarach działalności inwestycyjnej (wskazanych na rysunku studium).

Na terenie gminy nie występują obszary służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym będące zadaniami rządowymi. Występują natomiast obszary służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego.

W studium nie wskazuje się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², obszarów przestrzeni publicznej.

W granicach opracowania studium określono obszary stanowiące potencjalne tereny rozwojowe, w tym wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz tereny zainwestowane, wymagające uporządkowania, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Granice obszarów wrysowano na rysunku studium.

W studium dopuszcza się sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w terenach zainwestowanych w miarę potrzeb i w granicach określonych stosowną uchwałą Rady Gminy, a także na potrzeby rozbudowy i budowy nowej infrastruktury technicznej – w tym dróg. Gmina zamierza sporządzać plany sukcesywnie, w miarę potrzeb i posiadanych możliwości.

Część potencjalnych terenów rozwojowych oznaczonych na rysunku studium stanowią obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w zależności od klasy bonitacyjnej gleb.

W studium nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

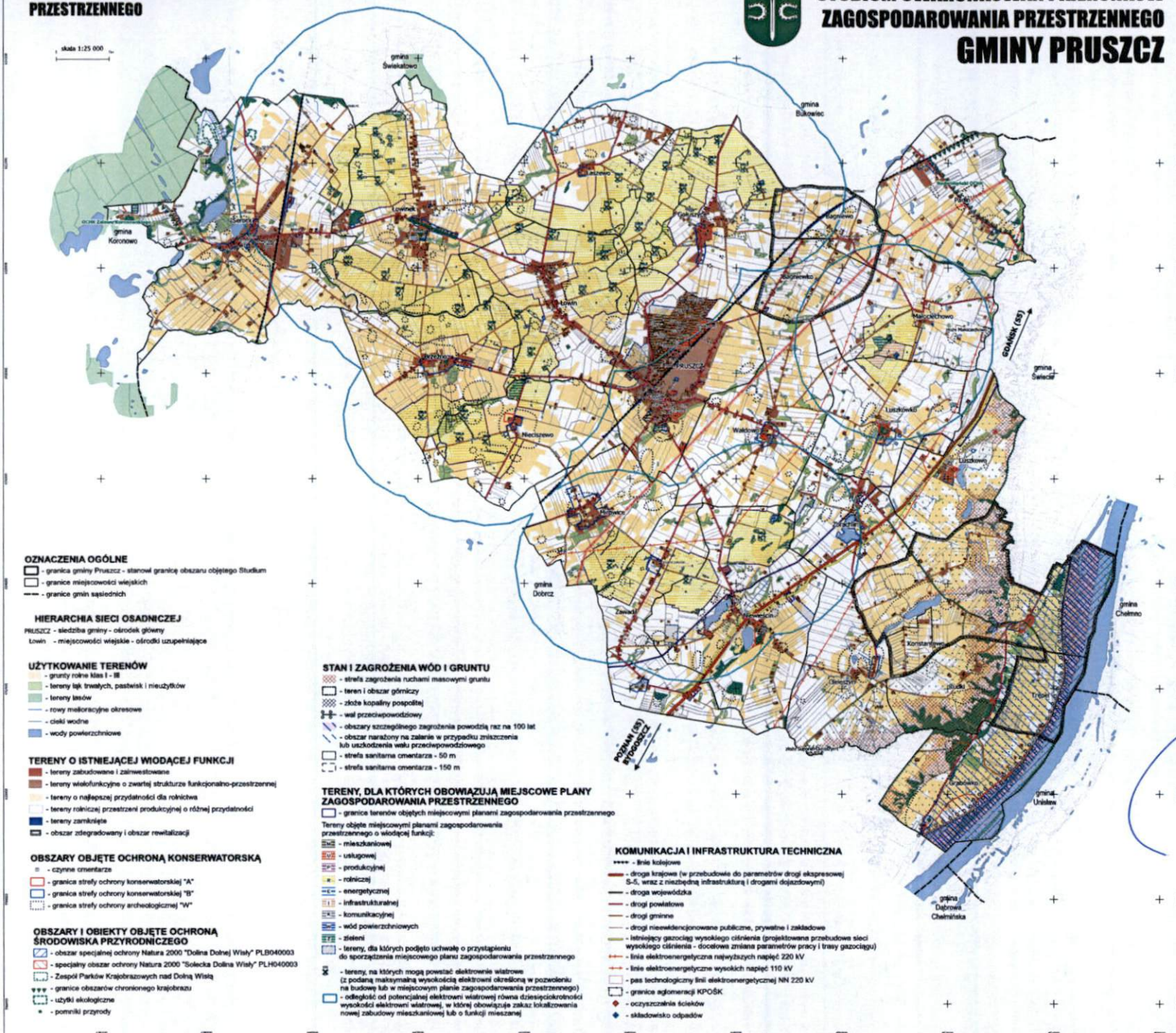
Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radęcki

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

skala 1:25 000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PRUSZCZ

OZNACZENIA OGÓLNE

- granica gminy Pruszcz - stanowią granicę obszaru objętego Studium
- granice miejscowości wiejskich
- granice gmin sąsiednich

HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

- PRUSZCZ - siedziba gminy - ośrodek główny
- Luzin - miejscowości wiejskie - ośrodki uzupełniające

UŻYTKOWANIE TERENÓW

- grunty rolne klas I - III
- tereny łąk trwałych, pastwisk i nieużytków
- tereny lasów
- rowy melioracyjne okresowe
- ciekł wodne
- wody powierzchniowe

TERENY O ISTNIEJĄCEJ WODOCIEJ FUNKCJI

- tereny zabudowane i zamieszkałe
- tereny wielofunkcyjne o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
- tereny o najlepszej przydatności dla rolnictwa
- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej o różnej przydatności
- tereny zamknięte
- obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

- czynniki omeniarze
- granica strefy ochrony konserwatorskiej "A"
- granica strefy ochrony konserwatorskiej "B"
- granice strefy ochrony archeologicznej "W"

OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- obszar specjalnej ochrony Natura 2000 "Dolina Dużej Wisły" PLB040003
- specjalny obszar ochrony Natura 2000 "Sołeczka Dolna Wisły" PLH040003
- Zapłód Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
- granice obszarów chronionego krajobrazu
- użycie ekologiczne
- pomniki przyrody

STAN I ZAGROŻENIA WÓD I GRUNTÓW

- strefa zagrożenia ruchami masowymi gruntu
- teren i obszar górniczy
- złoża kopaliny pospółnej
- wał przeciwpowodziowy
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią raz na 100 lat
- obszar narażony na zanieczyszczenie lub uszkodzenia wód powierzchniowych
- strefa sanitarna omeniarza - 50 m
- strefa sanitarna omeniarza - 150 m

TERENY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZUJĄ MIĘJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- granice terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o wiodącej funkcji:
 - mieszkaniowej
 - usługowej
 - produkcyjnej
 - rolniczej
 - energetycznej
 - infrastrukturalnej
 - komunikacyjnej
- wód powierzchniowych
- zieleni
- tereny, dla których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- tereny, na których mogą powstać elektrownie wiatrowe (z podaną maksymalną wysokością elektrowni określoną w pozwoleniu na budowę lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) - odległość od potencjalnej elektrowni wiatrowej równa dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej, w której obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej lub o funkcji mieszanej

KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- linie kolejowe
- drogi krajowe (w przebudowie do parametrów drogi ekspresowej 5-5, wraz z niezbędną infrastrukturą i drogowymi dojazdowymi)
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi niewyodrębnione publiczne, prywatne i zakładowe
- istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia (projektowana przebudowa sieci wysokiego ciśnienia - docelowa zmiana parametrów trasy i trasy gazociągu)
- linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV
- linie elektroenergetyczne wysokich napięć 110 kV
- pas technologiczny linii elektroenergetycznej NN 220 kV
- granice aglomeracji KPOŚK
- oczyszczalnia ścieków
- składowisko odpadów

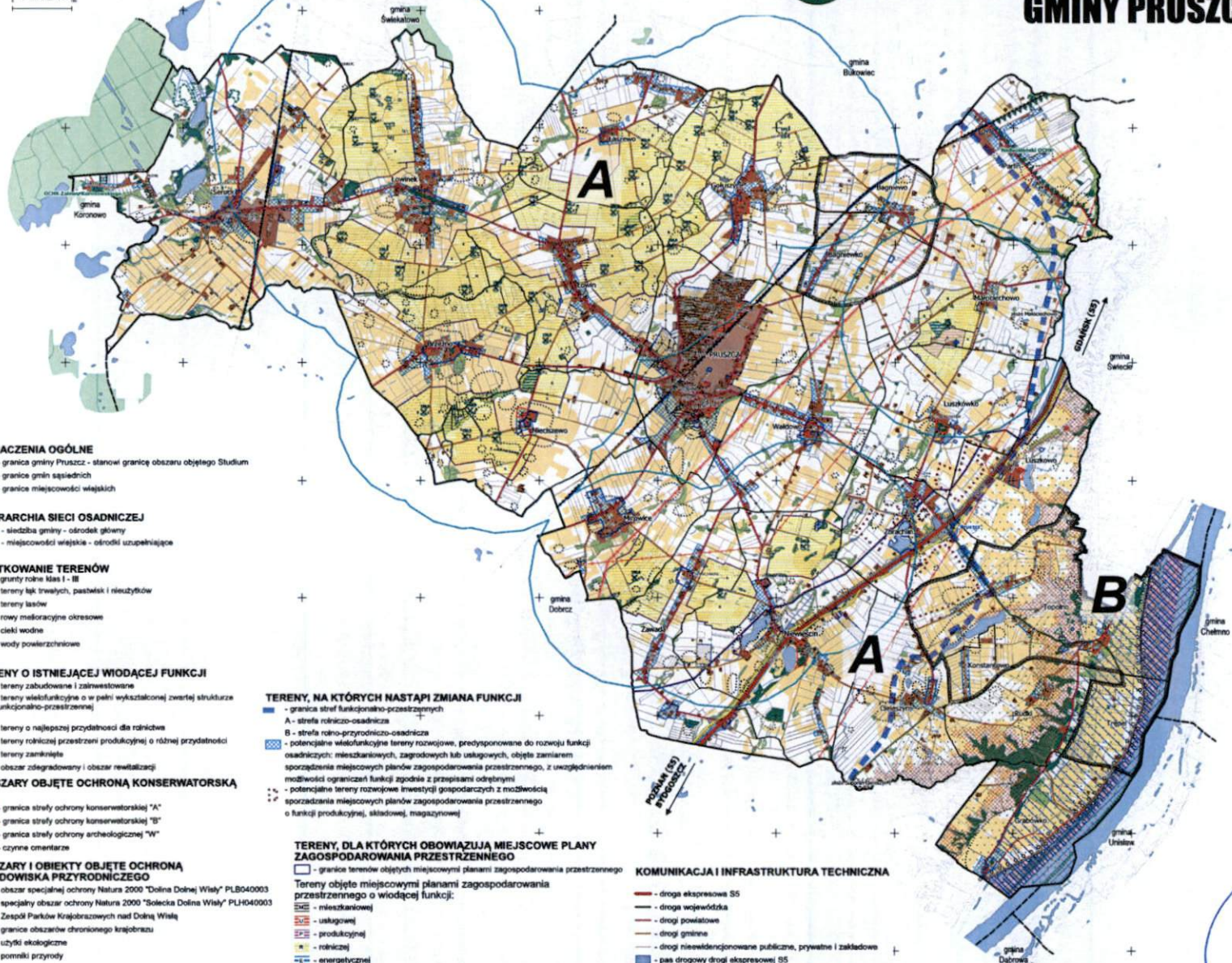
Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radecki

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PRUSZCZ

KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

skala 1:25 000

- ### OZNACZENIA OGÓLNE
- granica gminy Pruszcz - stanowi granicę obszaru objętego Studium
 - granice gmin sąsiednich
 - granice miejscowości większych

- ### HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ
- PRUSZCZ - siedziba gminy - ośrodek główny
Łubkowo - miejscowości większe - ośrodki uzupełniające

- ### UŻYTKOWANIE TERENÓW
- grunty rolne klas I - III
 - tereny łąk trwałych, pastwisk i nieużytków
 - tereny lasów
 - rowy melioracyjne okresowe
 - ciekłki wodne
 - wody powierzchniowe

- ### TERENY O ISTNIEJĄCEJ WODACEJ FUNKCJI
- tereny zabudowane i zalastwowane
 - tereny wielofunkcyjne o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

- ### TERENY O NAJLEPSZEJ PRZYDATNOŚCI DLA ROLNICTWA
- tereny o najlepszej przydatności dla rolnictwa
 - tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej o różnej przydatności
 - tereny zamknięte
 - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

- ### OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ
- granica strefy ochrony konserwatorskiej "A"
 - granica strefy ochrony konserwatorskiej "B"
 - granica strefy ochrony archeologicznej "W"
 - czynne omentarze

- ### OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
- obszar specjalnej ochrony Natura 2000 "Dolina Dolnej Wisły" PLB040003
 - specjalny obszar ochrony Natura 2000 "Sołeczka Dolna Wisły" PLH040003
 - Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
 - granice obszarów chronionego krajobrazu
 - łąki ekologiczne
 - pomniki przyrody

- ### STAN I ZAGROŻENIA WÓD I GRUNTU
- strefa zagrożenia ruchami masowymi gruntu
 - teren i obszar górnicy
 - złoża kopalin pospółnej
 - wsi przeciwpowodziowej
 - obszary szczególnego zagrożenia powodzią raz na 100 lat
 - obszar narzucony na zabrania w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia waku przeciwpowodziowej
 - strefa sanitarna cmentarza - 50 m
 - strefa sanitarna cmentarza - 150 m

- ### TERENY, NA KTÓRYCH NASTĄPI ZMIANA FUNKCJI
- granica stref funkcjonalno-przestrzennych
 - A - strefa rolno-osadnicza
 - B - strefa rolno-przyrodniczo-osadnicza
 - potencjalne wielofunkcyjne tereny rozwojowe, predysponowane do rozwoju funkcji osadniczych: mieszkaniowych, zagrodowych lub usługowych, objęte zamiarem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem możliwości ograniczeń funkcji zgodnie z przepisami odrębnymi
 - potencjalne tereny rozwojowe inwestycji gospodarczych z możliwością sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o funkcji produkcyjnej, składowej, magazynowej

- ### TERENY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZUJĄ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
- granice terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
 - Tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o wodacej funkcji:
 - mieszkaniowej
 - usługowej
 - produkcyjnej
 - rolniczej
 - energetycznej
 - infrastrukturalnej
 - komunikacyjnej
 - wód powierzchniowych
 - zieleni
 - tereny, dla których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
 - tereny, na których mogą powstać elektrownie wiatrowe (z podaną maksymalną wysokością elektrowni określoną w pozwoleniu na budowę lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego)
 - odległość od potencjalnej elektrowni wiatrowej równa dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej, w której obowiązuje zabaz lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej lub o funkcji mieszanej

- ### KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- droga ekspresowa S5
 - droga wojewódzka
 - drogi powiatowe
 - drogi gminne
 - drogi nieeksploatowane publiczne, prywatne i zakładowe
 - pas drogowy drogi ekspresowej S5
 - węzeł drogowy "Pruszcz"
 - linie kolejowe
 - istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia - docelowa biowadacja
 - projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia
 - linie elektroenergetyczne najwyższych napięć 220 kV
 - linie elektroenergetyczne wysokich napięć 110 kV
 - pas technologiczny linii elektroenergetycznej NN 220 kV
 - granice aglomeracji KPOŚK
 - oczyszczalnia ścieków
 - składowisko odpadów

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Budecki

Załącznik nr 6
do uchwały nr XXXII/287/2021
Rady Gminy Pruszcz
z dnia 25 marca 2021 r.
**w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Pruszcz**

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz

Projekt ww. studium wyłożony był do publicznego wglądu w dniach od 14 grudnia 2020 r. do 15 stycznia 2021 r. w Urzędzie Gminy w Pruszczu przy ul. Głównej 33, 86-120 Pruszcz, pok. nr 14, w godzinach pracy urzędu.

W dniu 8 stycznia 2021 r. o godz. 10.00 w Urzędzie Gminy w Pruszczu, ul. Główna 33, 86-120 Pruszcz (sala posiedzeń) odbyła się publiczna dyskusja nad przyjętymi w ww. projekcie studium rozwiązaniami, w trakcie której sporządzono wymagany przepisami protokół.

Dnia 12 lutego 2021 r. minął termin składania uwag do ww. projektu.

Nie złożono żadnych uwag do projektu przedmiotowego studium.

Przewodniczący
Rady Gminy
Pruszcz

Załącznik nr 7
do uchwały nr XXXII/287/2021
Rady Gminy Pruszcz
z dnia 25 marca 2021 r.
**w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Pruszcz**

Dane przestrzenne dla Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz

Na podstawie art. 67a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.) utworzony został w postaci elektronicznej zbiór danych przestrzennych do ww. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który obejmuje następujące dane przestrzenne:

- 1) lokalizację przestrzenną obszaru objętego aktem w postaci wektorowej w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych;
- 2) atrybuty zawierające informacje o akcie;
- 3) część graficzną aktu w postaci cyfrowej reprezentacji z nadaną georeferencją w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych.

Link do zbioru danych przestrzennych zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Pruszcz.

Przewodniczący
Rady Gminy
Piotr Radtke

Wyniki głosowania jawnego imiennego

Uchwała XXXII/287/21

w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pruszcz

Lp.	Nazwisko i imię radnego	„za”	„przeciw”	„wstrzymuję się”
1	Betlewski Bartosz	X		
2	Dobaczewska Anna	X		
3	Grządka Andrzej	X		
4	Grzybek Paweł	X		
5	Jankowski Tomasz	X		
6	Koszowski Józef	X		
7	Lewandowski Karol	X		
8	Łyczywek Arkadiusz	X		
9	Marunowski Kamil	NIEOBECNY		
10	Nowak Artur	X		
11	Osojca Renata	X		
12	Radecki Piotr	X		
13	Wcisła Adam	X		
14	Zieliński Wojciech	X		
15	Żarek Renata	X		
		14	0	0